

Summun van
Toewijding

Summum van Toewijding

Een reeks verhandelingen door

ŚRĪ ŚRĪMAD

BHAKTIVEDĀNTA NĀRĀYAṆA GOŚVĀMĪ MAHĀRĀJA

SUMMUM VAN TOEWIJDING

Oorspronkelijke titel: Pinnacle Of Devotion

Auteur: Sri Srimad Bhaktivedanta Narayana Gosvami Maharaja, 1921

2de druk 2009 Gaudiya Vedanta Publications – Delhi, India

Nederlandse titel: Summum van Toewijding

Nederlandse vertaling: 2019 Indira dasi

Schilderij Mahaprabhu met Rupa Gosvami door Syamarani dasi is courtoisie van © Bhaktivedanta Book Trust International, Inc., www.Krishna.com. Gebruikt met toestemming.

Tenzij anders aangegeven zijn de verzen en citaten uit Srimad-Bhagavatam, Caitanya-caritamrta, Krsna Book en Teachings of Sri Caitanya Mahaprabhu door Sri Srimad Bhaktivedanta Svami Maharaja courtoisie van © Bhaktivedanta Book Trust International, Inc., www.Krishna.com. Gebruikt met toestemming.

Foto omslag: © Indira dasi

Vector art: Alvaro Cabrera Freepik.com; Vecteezy.com

Pro Deo Uitgever Jaya Radhe: <https://purebhakti.com/jayaradhe.nl>

Email: banyantree@duck.com

Druk: www.pumbo.nl

Papier: HVO biotop

Paperback: www.boekenbestellen.nl/boek/summum

Alle Nederlandse titels van deze auteur op één pagina:

www.boekenbestellen.nl - Zoekterm: BV Narayana Maharaja

Kosteloos Nederlandse titels in eBookformaten: jayaradhe.nl/boeken.html;
purebhakti.com/resources/ebooks-magazines/bhakti-books/dutch

Nederlandse vertalingen van de literaire nalatenschap van Sri Srimad Bhaktivedanta Narayana Gosvami Maharaja worden als Nederlands cultureel erfgoed geconserveerd door de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag en het World Book Archive in Vrindavan.

Gaudiya Vedanta Filosofie; Caitanya; Vaisnavisme

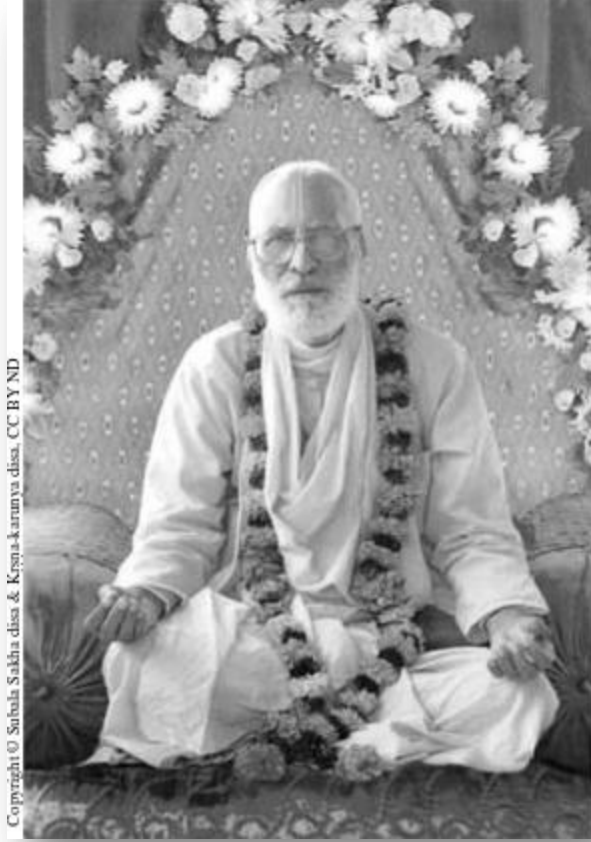
NUR: 718 Oosterse religies

COPYRIGHT 2019 © I.H.M. GOOSEN – ENKELE RECHTEN VOORBEHOUDEN

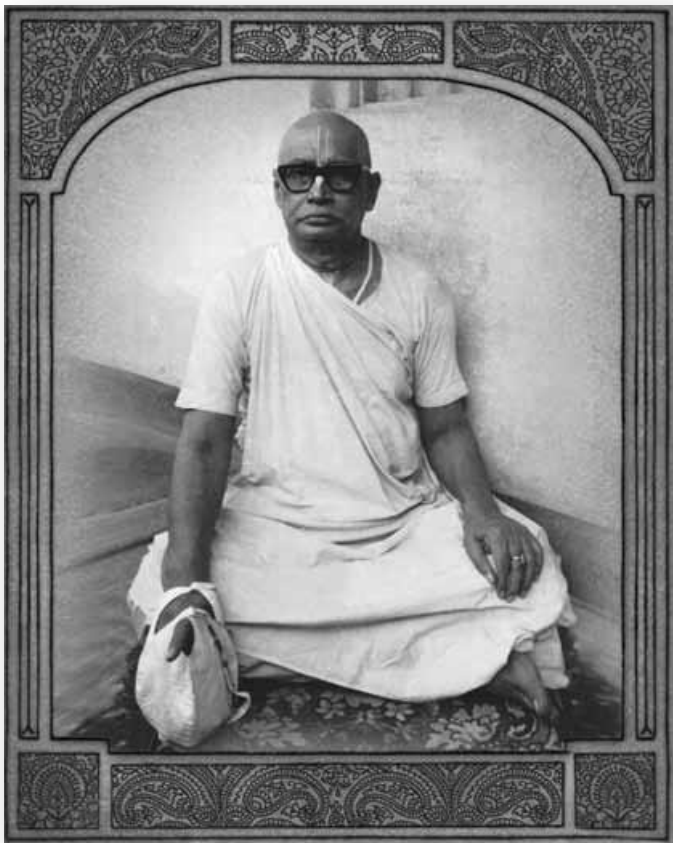
BEHALVE WAAR ANDERS VERMELD VALT ALLEEN DE TEKST (NIET OPMAAK, FOTO'S EN KUNST) IN DIT BOEK ONDER CREATIVE COMMONS NAAMSVERMELDING-GEENAFGELEIDWERKEN 4.0 INTERNATIONALE PUBLIEKE LICENTIE.

Overzicht licentie: <https://creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0/legalcode.nl>

ŚRĪ ŚRĪMAD

BHAKTIVEDĀNTA NĀRĀYAṆA GOŚVĀMĪ MAHĀRĀJA

ŚRĪ ŚRĪMAD

BHAKTIVEDĀNTA VAMANA GOSVĀMĪ MAHĀRĀJA

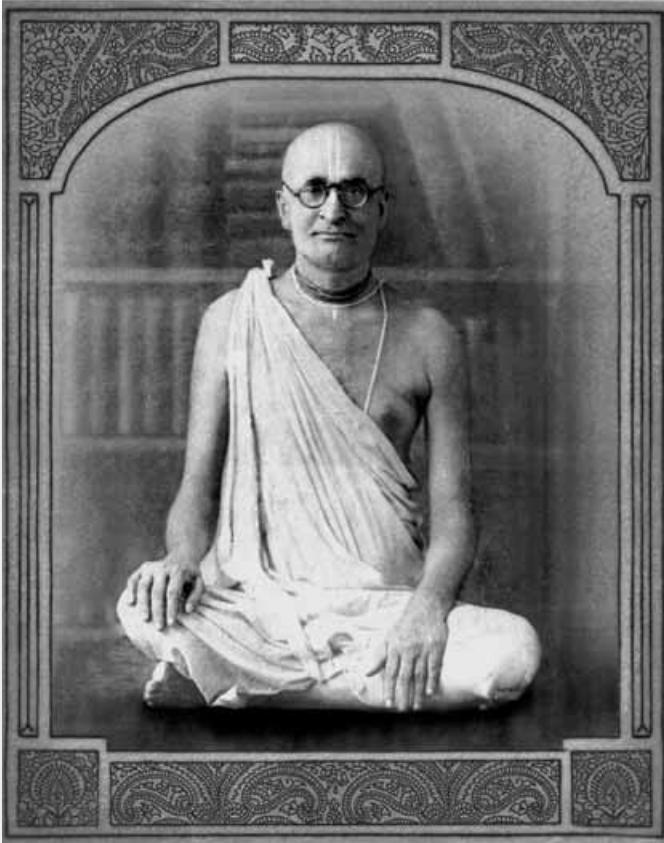
ŚRĪ ŚRĪMAD

BHAKTIVEDANTA SVĀMĪ MAHĀRĀJA

ŚRĪ ŚRĪMAD

BHAKTI PRAJÑĀNA KEŚAVA GOSVĀMĪ MAHĀRĀJA

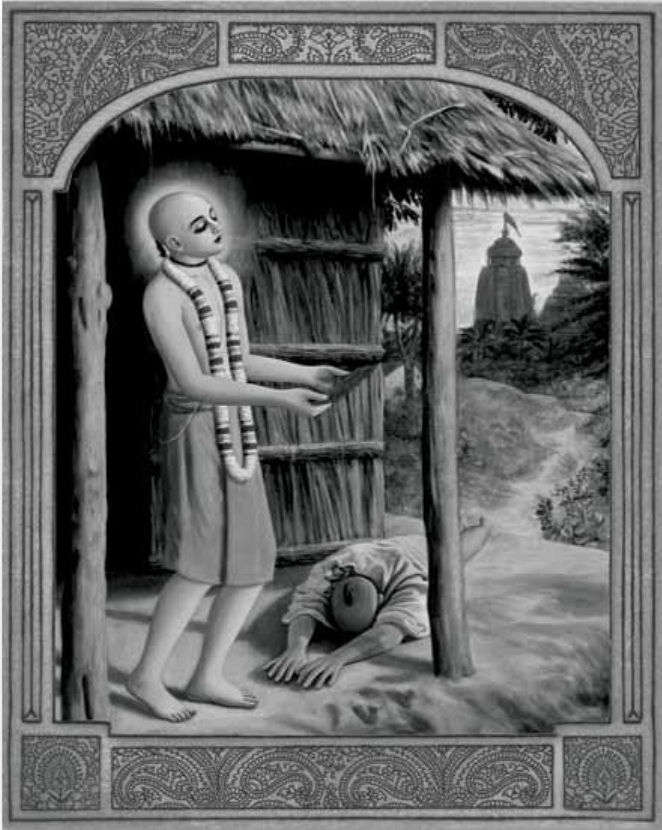

ŚRĪ ŚRĪMAD

BHAKTISIDDHĀNTA SARASVATĪ ṬHĀKURA PRABHUPĀDA

ŚRĪLA RŪPA GOSVĀMĪ

MAHĀPRABHU ZEGENT ŚRĪLA RŪPA GOSVĀMĪ

Inhoud

Voorwoord	i
Inleiding	v
AUSTRALIË - FEBRUARI 1997	
<i>De glorie van Sri Guru</i>	1
<i>Sri Guru als een manifestatie van Krsna</i>	41
<i>Een vers met diepe geheimen</i>	57
<i>De intentie van Sri Caitanya's afdaling</i>	61
<i>Heilzame aanroeping</i>	85
<i>De hoogste toewijding</i>	105
<i>De onzelfzuchtige liefde van de Gopi's</i>	123
<i>De hoogste eerbaarheid</i>	143
<i>Zonder dit is de wereld zinloos</i>	181
<i>Sri Caitanya als perfecte toegewijde</i>	201
<i>Niemand anders dan Krsna</i>	217

SINGAPORE - MAART 1997

***Krsna onderwijst door Zijn spel* _____ 231**

NAVADVIPA - MAART 1997

***De zuivere Naam is Krsna* _____ 261**

ADDENDA

***Madhava-Tithi, de Moeder van Prema-Bhakti* ____ 277**

***Sri Nanda-nandanastakam* _____ 285**

***Sri Radha-krpa-kataksa-stava-raja* _____ 289**

***Een prachtig lied* _____ 295**

***Over de auteur* _____ 299**

Voorwoord

*W*E HEBBEN ALLEMAAL DE NEIGING OM LIEF TE hebben. Niemand kan leven zonder van iemand te houden. Zelfs een tijger heeft die neiging; we kunnen dit zien aan de manier, waarop de tijgermoeder haar jongen draagt, beschermt en in leven houdt. Het probleem is echter de vraag, waarop we onze liefde richten, zodat iedereen gelukkig is.

In het begin houden we van onze ouders, dan van onze broers en zuster, dan van onze hele familie, onze geliefden, onze gemeenschap, land en zelfs de hele mensheid. Ondanks dat we zoveel liefde geven, blijven we ons toch gefrustreerd voelen. En dat zal zo blijven, totdat we de identiteit leren kennen van onze Allerhoogste Geliefde.

Evenals lichtdeeltjes van de zon of de lucht zich verspreiden zonder te weten, waar ze terecht komen, zo verspreidt zich onze neiging om met heel ons hart lief te hebben ook. Volgens de tijdloze boeken van wijsheid uit het Oude India, genaamd de Veda's, kan onze liefde alleen volkomen worden voldaan, wanneer deze is gericht op Śrī Kṛṣṇa, de Absolute

Waarheid. Hij is het reservoir van alle plezier, alle werelden en alle relaties.

Summum van Toewijding, waarvan de bron van kennis afkomstig is uit de antieke mystieke Veda's, leert ons hoe we alle levende wezens kunnen liefhebben – mensen, vogels, zoogdieren, insecten en zelfs bomen en planten – met de gemakkelijke methode van liefde voor Kṛṣṇa. De universele en praktische methode om alle bladeren en takken van een boom te voorzien van water is de boom aan de wortel water te geven. In dat verband zeggen de Veda's, dat Kṛṣṇa, de Allerhoogste Persoon, de wortel van alles is. Alle wezens zijn onderdelen van Hem en door Hem lief te hebben wordt iedereen gelukkig.

In dit boek zal je zien, dat dit verheven idee in heel eenvoudige, gemakkelijk te begrijpen taal wordt beschreven, omdat de woorden in dit boek op die manier werden gesproken door Śrīla Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja en daarna werden getransscribeerd. Als je aarzelt om verder te lezen vanwege de Sanskriete verzen, zinnen en woorden, die hier en daar tussendoor staan, laat deze kans je niet ontgaan, zelfs al is dit de eerste keer, dat je met de Sanskriete taal in aanraking komt. Ook al begrijp je de taal niet, de krachtige verzen, die lijken op *mantras* voor meditatie, zullen ons verlossen van onechte, materiële liefde. Materiële liefde is altijd frustrerend. Door het lezen, horen en uitspreken van deze verzen krijgen we de gelegenheid om de volkomen zegenrijke, liefdevolle Realiteit binnen te gaan. Je zal ook blij zijn te weten, dat alle Sanskriete verzen, zinnen en woorden telkens worden vertaald.

Sanskriet is de taal van de oude Veda's en het is de oorspronkelijke taal van de wereld. Het is in feite de taal, die wordt gesproken in de hemelse planetensels en in de transcendente wereld.

Het Sanskriete woord *veda* betekent 'verzameling kennis'. Wanneer kennis uitmondt in zijn meest gevorderde stadium, wordt het schitterend spirituele liefde en genegenheid. De essentie van de Veda's is neergelegd in een oud, spiritueel literair werk, genaamd *Śrī Caitanya-caritāmṛta*, en de essentie van *Śrī Caitanya-caritāmṛta* wordt in dit boek, *Summum van Toewijding*, op levendige wijze uiteengezet. Onze gerespecteerde lezers zullen worden ingeleid tot die uiterst mooie liefde, het hoogste doel van het leven en het fundament van eendeloze, altijd nieuwe en voortdurend ontplooiende vervulling.

De Uitgevers

Inleiding

IN FEBRUARI 1997 GAF ŚRĪ ŚRĪMAD BHAKTIVEDĀNTA NĀRĀYAṆA GOŚVĀMĪ MAHĀRĀJA zijn goddelijke leer aan toegewijden in Australië, waar hij drie weken doorbracht als onderdeel van zijn Bhakti Festival op zijn tournee door de westerse wereld. Hij heeft daar lezingen gegeven over de belangrijkste redenen voor de verschijning van Śrī Caitanya Mahāprabhu in deze wereld. Hij openbaarde tevens de bijzondere gift, die Mahāprabhu aan de gelukkige zielen van dit ijzeren tijdperk van Kali kwam geven – een geschenk, dat de hoogste verworvenheid voor de ziel betreft.

Met het doel om zijn gehoor een platform te bieden, waarop hij dit sublieme onderwerp uiteen kon zetten, gaf Śrīla Nārāyaṇa Gośvāmī Mahārāja eerst vier lezingen gebaseerd op Hoofdstuk Een van *Śrī Caitanya-caritāmṛta*. In deze lezingen heeft hij het essentiële principe van de spirituele voorganger (*guru-tattva*) uitgelegd, die een manifestatie is van Śrī Kṛṣṇa, de personificatie van de Absolute Realiteit. Hij heeft ook de nadruk gelegd op het belang van associatie met zuivere heiligen (*sādhū-saṅga*). In de resterende negen lezingen heeft hij

gesproken over de belangrijkste reden voor de verschijning van Śrī Caitanya Mahāprabhu en heeft hij met grote zorg en in detail uiteengezet, hoe men zich voor Zijn genade kan bekwamen.

Śrīla Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja wilde, dat zijn westerse toehoorders zouden begrijpen, dat de missie van zijn *śikṣā-guru* en boezemvriend, Śrī Śrīmad Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja, die in de wereld bekend staat als Śrīla Prabhupāda, de Stichter Ācārya van de International Society for Kṛṣṇa Consciousness, hetzelfde primaire doel moest vervullen, als waarvoor Śrī Caitanya Mahāprabhu is verschenen. Daarom heeft hij in zijn lezingen veelvuldig geciteerd uit Hoofdstukken Drie en Vier van *Ādi-līlā* uit *Śrī Caitanya-caritāmṛta*, dat is commentarieerd en uitgebracht door Śrīla Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja. Als uitbreiding op bepaalde punten in zijn lezingen hebben we citaten toegevoegd uit de boeken en audio-opnamen van Śrīla Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja, die afkomstig zijn uit zijn Vedabase folio.

Voordat Śrīla Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja met zijn wereldwijde predikwerk aanving, was *kṛṣṇa-bhakti* buiten India praktisch onbekend. We vallen aan zijn lotusvoeten en bieden hem onze eeuwige dankbetuiging aan voor het geven van Kṛṣṇabewustzijn op deze uitgebreide wijze en voor het wekken van een wereldwijde belangstelling voor *bhakti*-literatuur, zoals deze uitgave van *Pinnacle of Devotion (Summum van Toewijding)*.

Wij, de [Engelstalige] redacteuren, zijn blij om deze herziene uitgave van de lezingen van Śrīla Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja in Australië te kunnen presenteren en we verzoeken

onze gerespecteerde lezers om mogelijke vergissingen, die we bij het presenteren van zijn goddelijke woorden hebben kunnen maken, alstublieft te vergeven.

Deze uitgave wordt gepresenteerd met de lovenswaardige bijdragen van verscheidene toegewijden. In alfabetische volgorde zijn dit: Śrīpad Mādhava Mahārāja; Ananta-ācārya dāsa, Anītā dāsī, Brajanātha dāsa, Haladhara dāsa, Jānakī dāsī, Kāliya-damana dāsa, Kamalākānta dāsa, Kṛṣṇa-kāminī dāsī, Madana-mohana dāsa, Mādhurīka dāsī, Madhusmita dāsī, Pītāmbara dāsī, Prahlādānanda dāsī, Prema-prayojana dāsa, Premavati dāsī, Rṣabhadeva dāsa, Vaijayantī-māla dāsī, Vasanti dāsī, Vikāś Ṭhākura, Yaśodā-gopī dāsī.

Het team van redacteuren

Deel Een

Guru Tattva

De glorie van Sri Guru

KOM MET MIJ NAAR VṚNDĀVANA, WAAR Śrīla Kṛṣṇadāsa Kavirāja Gosvāmī, de auteur van *Śrī Caitanya-caritāmṛta*, het boek in de afgezonderde atmosfeer van de Rādhā-Dāmodara Tempel in Sevākuñja heeft geschreven. Sevākuñja is een van de plaatsen, waar Śrī Kṛṣṇa Zijn amoureuze spel uitvoerde. Het stof van de voeten van de *gopīs* ligt daar, het stof van de voeten van Śrīmatī Rādhikā ligt daar en Śrī Kṛṣṇa heeft daar diensten verleend aan Śrīmatī Rādhikā.

Śrī Kṛṣṇa verleende ook diensten aan Śrīmatī Rādhikā in Vamśīvaṭa en Nidhuvana. Op die plaatsen worden Kṛṣṇa, Rādhikā en de *gopīs* beheerst door *prema*, gepersonificeerde liefde. Hun toegewijden hebben geen aspiraties voor Kṛṣṇa, maar voor *kṛṣṇa-prema*, liefde voor Hem. Kaṁsa, Jarāsandha, Śiśupala en andere demonen wilden Kṛṣṇa hebben, maar ze beschikten niet over die *prema*.

kṛṣṇa, guru, bhakta, śakti, avatāra, prakāśa
kṛṣṇa ei chaya-rūpe karena vilāsa

Śrī Caitanya-caritāmṛta, Ādi-līlā (1.32)

Bhagavān Kṛṣṇa houdt ervan Zich te manifesteren als de geestelijk leermeester, de toegewijden, de diverse vormen van energie, de incarnaties en de voltallige delen. Ze zijn allemaal zes in één.

In dit vers van *Śrī Caitanya-caritāmṛta* legt Śrī Kṛṣṇadāsa Kavirāja uit, dat Kṛṣṇa Zich in deze wereld in zes vormen manifesteert: als Kṛṣṇa Zelf, als twee soorten *guru*, als de *bhakta* (Zijn toegewijde), als *śakti* (Zijn energie), als een *avatāra* (Zijn incarnatie) en als *prakāśa* (Zijn manifestatie). Ik zal dit heel kort uitleggen, zodat ik de discussie van Hoofdstukken Drie en Vier van *Śrī Caitanya-caritāmṛta* kan afronden. De derde en vierde hoofdstukken beschrijven de reden, waarom Śrī Caitanya Mahāprabhu en de *ācāryas* in onze disciplinaire opvolging van geestelijk leermeesters (*paramparā*) naar deze wereld zijn gekomen. Om echter deze zeer belangrijke materie te kunnen begrijpen is het noodzakelijk om enige achtergrondinformatie te hebben met betrekking tot Kṛṣṇa's manifestaties.

Śrīla Kṛṣṇadāsa Kavirāja begint zijn beschrijving van de manifestaties van Bhagavān door het principe *guru* uit te leggen,

mantra-guru āra yata śikṣā-guru-gaṇa
tānhāra caraṇa āge kariye vandana

Śrī Caitanya-caritāmṛta (Ādi-līlā 1.35)

Allereerst bied ik mijn eerbetuigingen aan de lotusvoeten van mijn initiërend geestelijk leermeester en aan al mijn instructiegevende geestelijk leermeesters.

Mantra-guru betekent *dikṣā-guru* (initiërend geestelijk leermeester). De *sikṣā-guru* (instructiegevend geestelijk leermeester) leert ons wie we zijn. Hij onderwijst de betekenis van *bhakti* (toegewijde dienst aan de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods), de betekenis van *jīva-tattva* (de gevestigde conclusies van de eeuwige ziel), de manier, waarop de geconditioneerde ziel *bhāva-bhakti* (spirituele emoties) kan bewerkstelligen en daarna *prema-bhakti* (zuivere liefde voor God), de directe dienstverlening van de eeuwige ziel.

Ware *bhakti* is *prema-bhakti*, zuivere liefdevolle dienst aan Śrī Kṛṣṇa. In *Bhakti-rasāmṛta-sindhu* (1.1.1) schrijft Śrīla Rūpa Gosvāmī,

*anyābhilāṣitā-sūnyam jñāna-karmādy-anāvṛtam
ānukulyena kṛṣṇānu-sīlanam bhaktir uttamā*

Uttama-bhakti, zuivere toegewijde dienst, is het cultiveren van activiteiten, die uitsluitend zijn bedoeld voor het plezier van Śrī Kṛṣṇa, of met andere woorden, de ononderbroken stroom dienstverlening aan Śrī Kṛṣṇa uitgevoerd door alle pogingen van lichaam, geest en spraak en door de uitdrukking van diverse spirituele gevoelens (*bhāvas*), die niet wordt bedekt door *jñāna* en *karma* en die vrij is van alle verlangens behalve de aspiratie om Śrī Kṛṣṇa gelukkig te maken, wordt *uttama-bhakti*, zuivere toegewijde dienst, genoemd.

Het is de plicht van iemand, die *bhakti* wil krijgen, om dit vers te herinneren en het dagelijks te herhalen. Hij dient zich in de betekenis te verdiepen en het te praktiseren om begrip ervan

te ontwikkelen. Deze beoefening wordt *sādhana-bhakti*¹ genoemd. Door *sādhana-bhakti* met de zintuigen te beoefenen gaat zich een spiritueel gevoel manifesteren. Deze gevoelsstemming wordt *bhāva-bhakti* genoemd en deze *bhāva-bhakti* zal spoedig tot bloei komen in *prema-bhakti*. Naar gelang het niveau van de *bhakti* van een toegewijde is hij of zij bekwaam om *sādhana-bhakti*, *bhāva-bhakti* of *prema-bhakti* uit te voeren.

Iemand kan alleen een *sādhaka*, iemand die *sādhana-bhakti* uitvoert, worden genoemd, wanneer zijn beoefening gericht is op het bereiken van *bhāva-bhakti* en uiteindelijk *prema-bhakti*.

Een *guru*, die niet is gerealiseerd in *sādhana-bhakti*, *bhāva-bhakti* en *prema-bhakti*, kan eigenlijk geen *bhakti* geven, hoewel hij het werk van een *guru* kan lijken te doen. Dit wordt door alle *śāstras* onderbouwd, inclusief *Śrīmad-Bhāgavatam* en de Upaniṣaden, en het wordt tevens bevestigd door Śrī Caitanya Mahāprabhu en Śrī Kṛṣṇa Zelf. We moeten dit principe begrijpen,

*tasmād guruṃ prapadyeta
jijñāsuḥ śreya uttamam
śabde pare ca niṣṇātāṃ
brahmaṇy upaśamāśrayam*

Śrīmad-Bhāgavatam (11.3.21)

---

¹ “*Sādhana-bhakti* bestaat in twee vormen: *vaidhī* en *rāgānuga*. *Bhakti*, die wordt volbracht door middel van de zintuigen en waarmee *bhāva-bhakti* wordt verkregen, wordt *sādhana-bhakti* genoemd” (*Bhakti-rasāmṛta-sindhu-bindu*, Vers 8, *Śrī Bindu-vikāśinī-vṛtti*).

Een ieder, die oprecht verlangt gelukkig te worden, moet een bonafide geestelijk leermeester zoeken en door inwijding zijn toevlucht bij hem nemen. De kwalificatie van een geestelijk leermeester is, dat hij de conclusie van de geschriften door middel van overweging en argumentatie moet hebben gerealiseerd en daarmee in staat moet zijn anderen van deze conclusies te overtuigen. Dergelijke grote persoonlijkheden, die geheel hun toevlucht hebben genomen tot de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods en alle materiële overwegingen achterwege hebben gelaten, dienen te worden gezien als bonafide geestelijk leermeesters.

Voor het bereiken van ware *bhakti* aan Śrī Kṛṣṇa, voor het hebben van waar geluk, om te leren hoe we in dit leven vooruitgang kunnen maken en om te realiseren wie we zijn is het noodzakelijk, dat we naar een zelfgerealiseerde ziel gaan om dit met een bescheiden houding van hem te horen te krijgen. Hij zal ons zeker bijstaan.

Er zijn drie symptomen van een bonafide *guru*, waarvan het eerste *śābde* is. *Śābde* betekent, dat hij perfect is in zijn kennis van de Veda, Upaniṣaden, *Śrīmad-Bhāgavatam*, enzovoort. Kennis van *sāstra* en de kundigheid om logische argumenten aan te voeren gebaseerd op die kennis is niet voldoende om zich als *guru* te kwalificeren. Als men geen realisatie heeft van Kṛṣṇa, als men niet is verzonken in *bhajana*², als zijn *bhakti* niet behoorlijk is gevorderd, is hij geen *guru*. Het tweede

---

² *Bhajana* is volkomen innerlijke en uiterlijke absorbtie in de spirituele praktijk van verering van Kṛṣṇa, zoals *śravaṇam*, *kīrtanam*, *smaraṇam*, enzovoort, met een gevoel van intense genegenheid en gehechtheid.

symptoom is, dat hij onthecht is van wereldse verlangens (*upaśamāśraya*).

Deze eerste en tweede symptomen zijn uiterlijk. Het innerlijke symptoom van de bonafide *guru* is *pare ca niṣṇātaṁ brahmaṇy*. Het woord *pare* verwijst naar Parabrahman, Śrī Kṛṣṇa Zelf, de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods. Een *guru* dient over de innerlijke realisatie van Parabrahman te beschikken, anders kan hij vallen. Kennis van *sāstrika* argumenten zonder in *bhajana* verdiept te zijn is niet toereikend om te voorkomen, dat men van het pad van *bhakti* valt. Iemand kan over alle argumenten beschikken, die het *sāstrika* gezichtspunt onderbouwen en hij kan zich uiterlijk bezighouden met een of andere toegewijde praktijk; en toch, als hij niet onthecht is van materiële verlangens en objecten, zal hij vallen. Als de *guru* valt, wordt het een groot probleem voor de leerling en verstoort het zijn hele leven. Daarom moeten we voor initiatie bij de benadering van een zuivere toegewijde, iemand dit niet zal vallen, zorgvuldig te werk gaan.

In het bovenstaande vers heeft Śrīla Kṛṣṇadāsa Kavirāja geschreven, *mantra-guru āra yata śikṣā-guru-gaṇa*, hetgeen wijst op de initiërend en instructiegevend geestelijk leermeesters. Wat heeft Śrīla Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja in zijn vertaling en uitleg geschreven? Hier moet je goed naar luisteren. Dit is erg belangrijk.

Toegewijde leest (*Śrī Caitanya-caritāmṛta, Ādi-līlā* 1.35):

Tekst: Allereerst bied ik mijn eerbiedige eerbetuigingen aan de lotusvoeten van mijn initiërend geestelijk leermeester en aan al mijn instructiegevend geestelijk leermeesters.

Uitleg: Śrīla Jīva Gosvāmī heeft in zijn these, *Śrī Bhakti-sandharbha* (202), gezegd, dat onvermengde toegewijde dienst het doel is van zuivere Vaiṣṇava's en dat men dergelijke dienst moet uitvoeren in associatie van andere toegewijden. Door te associëren met toegewijden van Śrī Kṛṣṇa ontwikkelt men een gevoel van Kṛṣṇabewustzijn en raakt men geneigd tot liefdevolle dienstverlening aan Bhagavān. De manier om de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods te benaderen is door middel van geleidelijke appreciatie van toegewijde dienst. Als men onvermengde toegewijde dienst wilt uitvoeren, moet men met toegewijden associëren.

Laten we aan deze woorden grote aandacht schenken. Indien we onvermengde toegewijde dienst willen krijgen, moeten we met Vaiṣṇava's associëren. Anders worden we gedwongen tot associatie met materialisten (*asat-saṅga*); dit zal dan het gevolg zijn.

Laten we de gedachtenlijn van Śrīla Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja volgen. Als we onvermengde toegewijde dienst aan Kṛṣṇa wensen, laat ons dan deze richtlijnen en instructies dapper volgen. Als onze voorkeur uitgaat naar het maken van geld en we zien, dat dit wordt belemmerd door het gezelschap van hoge-klasse Vaiṣṇava's, zullen we niet de neiging hebben om deze instructies te volgen. Indien we echter aspiraties hebben om te zijn zoals Prahlāda Mahārāja, laten we dan de uitspraken proberen te begrijpen in de uitleg van Śrīla Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja.

Wil je de laatste regel nog eens lezen en dan doorgaan.

Toegewijde leest:

Als men onvermengde toegewijde dienst verlangt, moet men met toegewijden van Śrī Kṛṣṇa associëren. Alleen door dergelijke associatie kan een geconditioneerde ziel een smaak voor bovenzinnelijke liefde krijgen en op die manier zijn eeuwige relatie met God in een specifieke manifestatie verlevendigen in termen van een specifiek, transcendent gevoel of *rasa*, dat inherent in hem aanwezig is.

Als we de instructie volgen om met zuivere toegewijden te associëren, zal Śrī Kṛṣṇa alles voor ons regelen. We hoeven niet bang te zijn. Kṛṣṇa heeft ons gemaakt. Hij is de Allerhoogste Bestuurder, dus waarom zouden we bang moeten zijn? Alle problemen worden opgelost door deze instructie te volgen. Kṛṣṇa zal alles regelen.

Als we onvermengde dienst aan Kṛṣṇa willen hebben, moeten we moed hebben. Laten we dapper zijn en een poging doen om met gekwalificeerde Vaiṣṇava's te associëren. In het volgende vers wordt het belang van dergelijke associatie benadrukt, niet slechts één keer, maar drie keer: *sādhu-saṅga*, weer *sādhu-saṅga* en nog eens *sādhu-saṅga*.

*sādhu-saṅga sādhu-saṅga – sarva sastre kaya
lava mātra sādhu-saṅga sarva siddhi haya*

Śrī Caitanya-caritāmṛta (Madhya-līlā 22.54)

Het judicium van alle geopenbaarde geschriften is, dat men zelfs van een moment associatie met een zuivere toegewijde alle spirituele succes kan verkrijgen.

Wat is de betekenis van dit vers? Onvermengde dienstverlening aan Kṛṣṇa kan worden verkregen door *sādhu-saṅga* en het volgen van deze richtlijn is onze eerste plicht.

Toegewijde leest (*Śrī Caitanya-caritāmṛta, Ādi-līlā* 1.35):

Het geheim is, dat men met overgave moet luisteren naar degenen, die de wetenschap van God perfect beheersen en men moet de manier van dienstverlening aanvangen onder regulerende leiding van de voorganger of leraar. Een toegewijde, die reeds wordt aangetrokken door de naam, gedaante, kwaliteiten, enzovoort van Bhagavān, kan naar zijn specifieke manier van toegewijde dienst worden geleid. Hij hoeft geen tijd te verspillen door God door middel van logica te benaderen.

Kṛṣṇabewustzijn kan niet worden bereikt met de methode van wereldse logica. Als het logica is, die wordt gepresenteerd in *sāstras*, zoals *Śrīmad-Bhāgavatam* of *Śrī Caitanya-caritāmṛta* en wordt overheerst door toewijding, kan deze worden aanvaard – anders niet.

Toegewijde leest verder:

De deskundige geestelijk leermeester weet precies hoe hij de energie van zijn leerling in de transcendente liefdevolle dienst van Bhagavān moet betrekken en op die manier geeft hij een toegewijde specifieke toegewijde dienst volgens zijn bijzondere aanleg.

We hebben gehoord van de leerlingen van Śrīla Bhaktisiddhānta Sarasvatī Ṭhākura Prabhupāda, dat iedereen – van kleine kinderen tot senioren – dacht, “Mijn Guru Mahārāja houdt zoveel van mij”. Leerlingen ervaren dit symptoom van een bonafide *guru*, omdat hij van hen geen materieel voordeel verlangt. Hij wil alleen in hun hart wonen en hen met *kṛṣṇa-prema* injecteren. Tenzij de *guru* perfect is in zijn eigen realisatie van *kṛṣṇa-prema*, kan hij dergelijke realisatie niet geven.

De bonafide *guru* zal het hart van zijn leerling nooit zijn eigendom maken. Integendeel, hij maakt het hart van zijn leerling zacht, zoet en geurend, zodat het geschikt is te worden geofferd aan het Goddelijk Paar. De discipel biedt zijn hart eerst aan de lotusvoeten van zijn geliefde *guru*, die het op zijn beurt aan zijn *guru* geeft, enzovoort, totdat het aan de lotusvoeten wordt gelegd van Śrī Rūpa Mañjarī, de leidster van alle dienstmeisjes van Śrīmatī Rādhikā. Rūpa Mañjarī geeft het hart van de toegewijde aan Lalitā en Viśākhā, die het aan de lotusvoeten van Śrīmatī Rādhikā offeren. Śrīmatī Rādhikā zal die persoon vervolgens in de dienst aan Kṛṣṇa en Zichzelf betrekken.

Als een *guru* dit symptoom niet heeft, kan zijn leerling hem nederig verzoeken hem toe te staan om associatie te nemen van een verheven ziel, die het wel heeft. Zonder afgunst en met de erkenning, dat hij zijn leerling geen voldoening kan schenken, zal die *guru* hem opdracht geven zijn toevlucht te nemen tot Vaiṣṇava's van het kaliber van Śrīla Jīva Gosvāmī, Śrīla Rūpa Gosvāmī en Śrīla Narottama dāsa Ṭhākura. Hij zal zich niet beklagen, dat de leerling zijn toevlucht neemt tot een superieure Vaiṣṇava.

Een zelfgerealiseerd *guru* (*sad-guru*) heeft nooit behoefte aan werelds voordeel. Heeft hij dat wel, is hij in feite geen *guru*. Śyāmānanda Prabhu kreeg de instructie van zijn *dīkṣā-guru*, Hṛdaya-caitanya van Kuliya-grāma, om naar Sevā-kuñja in Vṛndāvana te gaan en zijn toevlucht te nemen tot de lotusvoeten van Śrīla Jīva Gosvāmī. Hṛdaya-caitanya vertelde zijn leerling, “Hij gaat jou kwalificeren om Śrī Śrī Rādhā en Kṛṣṇa te dienen”. Schijnbaar had Śrīla Jīva Gosvāmī geen geïnti-

eerde discipelen, maar hij gaf zijn instructies aan alle inwoners van deze wereld.

Toegewijde leest verder:

Een toegewijde mag slechts één initiërend geestelijk leermeester hebben, want overal in de geschriften wordt het aanvaarden van meer dan één verboden. Er is daarentegen geen grens aan het aantal instructiegevend geestelijk leermeesters, die men kan aanvaarden. Over het algemeen wordt een geestelijk leermeester, die een leerling constant instructies geeft in spirituele wetenschap, later zijn initiërend geestelijk leermeester.

Men dient altijd te onthouden, dat iemand, die weigert een geestelijk leermeester te aanvaarden en te worden geïnitieerd, zeker in zijn poging om naar God terug te keren wordt belet. Iemand, die niet op de juiste wijze is ingewijd, kan zich als een grote toegewijde voordoen, maar hij zal in feite met vele struikelblokken op zijn pad van vooruitgang naar spirituele realisatie worden geconfronteerd met het gevolg, dat hij de termijn van zijn materiële bestaan zonder verlichting dient te continueren. Een dergelijk hulpeloos persoon wordt vergeleken met een schip zonder roer, want een dergelijk schip kan nooit zijn bestemming bereiken. Het is zonder meer noodzakelijk een geestelijk leermeester te aanvaarden, als men de gunst van Bhagavān wil verkrijgen.

Indien er geen gelegenheid bestaat hem rechtstreeks te dienen, moet een toegewijde zijn geestelijk leermeester dienen door zich zijn instructies te herinneren. Er bestaat geen verschil tussen zijn instructies en hijzelf. In zijn afwezigheid dienen zijn leidende woorden de trots van de leerling te zijn. Als men denkt boven het raadgevend advies van ieder ander te staan, inclusief zijn geestelijk leermeester, is hij onmiddellijk een

schoffeerder van God. Een dergelijke overtreder kan nimmer naar de Godheid terugkeren.

Het is noodzakelijk, dat een serieus persoon in termen van de *śāstrika* sommaties een bonafide geestelijk leermeester aanvaardt. Śrīla Jīva Gosvāmī geeft de raad, dat men geen geestelijk leermeester dient te aanvaarden volgens erfelijke of gebruikelijke sociale en kerkelijke conventies. Men dient eenvoudig een echte, gekwalificeerde geestelijk leermeester trachten te vinden voor de feitelijke vooruitgang in spirituele begripsvorming.

Het is duidelijk, dat Śrīla Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja een zuivere volgeling van Śrīla Jīva Gosvāmī is, maar om een dergelijke, volkomen gekwalificeerde *guru* te krijgen is zeer zeldzaam – zeer zeldzaam. Als we in dit leven vanwege een of andere vroomheid (*sukṛti*) zelfs maar een *kaniṣṭha-adhikārī-guru* hebben aanvaard, worden een paar indrukken van het vaiṣṇavisme in het hart geprent. In ons volgende leven kunnen we dan de kwalificatie hebben om een bonafide *guru* te kiezen.

Hoe moeten we kiezen? We geven ons over aan de lotusvoeten van de *caitya-guru* (Kṛṣṇa in het hart) en we bidden tot Hem. Omdat Hij in ons hart woont, hoort Hij ons pleidooi. Hij zal dat zeker horen. Als men bidt, “O Kṛṣṇa, ik wil oprecht Jouw dienaar worden. Leid me alsjeblieft naar de lotusvoeten van een gekwalificeerde *guru*”, zal Hij dit zeker regelen. Als men een dergelijk gebed veronachtzaamt en op zijn eigen vermogen vertrouwt om een *guru* te selecteren en te onderzoeken, zal hij in zijn geestelijk leven worden verstoord.

Kṛṣṇa zegt in *Bhāgavad-gītā*,

*sarva-dharmān parityajya
mām ekaṁ śaraṇaṁ vraja
ahaṁ tvām sarva-pāpebhyo
mokṣayiṣyāmi mā sucaḥ*

Bhāgavad-gītā (18.66)

Laat alle soorten religie achterwege en geef je eenvoudig over aan Mij. Ik zal jou van alle zondige reacties verlossen. Vrees niet.

Kṛṣṇa zal een *guru* arrangeren voor iemand, die zich oprecht overgeeft en geen verlangen heeft naar materieel voordeel. Op die manier zal een dergelijk persoon gemakkelijk de genade van die zeldzame *guru* ontvangen. Alles is van Kṛṣṇa afhankelijk.

Ofschoon een bonafide *guru* in deze wereld zeldzaam is, schrijft *sāstra*, dat een bonafide leerling, die zich volkomen overgeeft, zoals Arjuna en Sudāmā Vipra zich aan Śrī Kṛṣṇa overgaven, nog zeldzamer is dan een dergelijke *guru*. De Veda's, Upaniṣaden en Purāṇa's maken melding van vele voorbeelden van de ideale *guru* en de ideale leerling, en Śrīla Jīva Gosvāmī en zijn volkomen overgave aan de lotusvoeten van Śrīla Rūpa en Śrīla Sanātana Gosvāmī's is een van de meest verheven voorbeelden.

Wie is de *guru* van Śrīla Sanātana Gosvāmī en Śrīla Rūpa Gosvāmī? Śrīla Rūpa Gosvāmī bad in de *maṅgalācaraṇa* (heilzame aanroeping) in al zijn boeken tot Śrī Caitanya Mahāprabhu. Maar wanneer heeft Śrī Caitanya Mahāprabhu inwijding gegeven aan Śrīla Rūpa en Śrīla Sanātana? Hebben we ooit gehoord van een vuuroffer, dat werd uitgevoerd voor hun inwijding, en dat hen *mantras* werden gegeven?

Śrī Caitanya Mahāprabhu legde alles neer in hun hart; ze aanvaardden Hem als *guru* in hun hart. Het is heel belangrijk om *gurudeva* innerlijk en uiterlijk te volgen. Als ons hart op geheel natuurlijke wijze aan de lotusvoeten van een Vaiṣṇava wordt gelegd, betekent het, dat hij onze *guru* is, ongeacht of er *mantras* worden gegeven of een *yajña* (vuuroffer) wordt uitgevoerd. Deze zaken zijn uiterlijk en niet zo belangrijk als de overgave van het hart.

Er zijn twee soorten leerlingen en daarom zijn er twee soorten *dikṣā* (inwijding): *anuṣṭhānikī* en *vidvat-rūḍhī*. *Anuṣṭhānikī-dikṣā* is de uiterlijke formaliteit van een *yajña* (vuuroffer) en het geven van *dikṣā (gāyatrī) mantras*. Als men denkt, “Ik heb zoveel opgeofferd. Mijn hoofd is geschoren en ik heb mijn *mantras* gekregen. Nu ben ik ingewijd” kan dit louter uiterlijk zijn. Natuurlijk is formele initiatie essentieel, maar het is niet compleet zonder *vidvat-rūḍhī*.

Vidvat-rūḍhī wijst op innerlijke inwijding, waarbij de leerling zijn hart volkomen aan de lotusvoeten van zijn *guru* legt. Hij weet, dat zijn *guru* hem gekwalificeerd zal maken om Śrī Śrī Rādhā en Kṛṣṇa te dienen. *Gurudeva* geeft allerlei vormen van transcendente kennis (*divya-jñāna*) over *kṛṣṇa-tattva*, *guru-tattva*, *vaiṣṇava-tattva*, en *prema-tattva*.³

De *guru* leert ons wat *māyā* is. Hij leert ons, dat men onder de betovering van de begoochelende energie van *māyā* een man of een vrouw ziet als een bron van zijn eigen lustbevrediging. Dergelijk bewustzijn heeft veel problemen tussen man en vrouw veroorzaakt, vooral in westerse landen. Mensen

---

³ *Tattva* betekent ‘gevestigde filosofische waarheid’, of ‘spirituele waarheid’.

kunnen diverse keren getrouwd en gescheiden zijn zonder bekommernis om de kinderen. Het huwelijk betekent, dat beiden voor het leven bij elkaar blijven; kleine problemen mogen niet de oorzaak van een scheiding zijn. De *guru* leert zijn volgelingen om gehecht noch onthecht te zijn, maar hun plicht uit te voeren en op die manier zichzelf, hun vrouw en hun kinderen te zien als dienaren van Kṛṣṇa. Hij onderwijst hen wat hun plicht is op een manier, waarop ze hun Kṛṣṇabewustzijn kunnen ontwikkelen.

De *guru* geeft ons instructies over de beoefening van *bhakti* – hoe we onze eerbied, genegenheid en dienstverlening aan Kṛṣṇa kunnen ontwikkelen – door middel van *divya-jñāna*, transcendente kennis. Hij vernietigt ook onze zondige reacties,

*divyaṁ jñānaṁ yato dadyāt
kuryāt pāpasya saṅkṣayam
tasmād dikṣeti sā proktā
deśikais tattva-kovidaiḥ*

Bhakti-sandarbha (283)

Door *dikṣā* raakt men geleidelijk ongeïnteresseerd in materieel plezier en men raakt geleidelijk geïnteresseerd in het spirituele leven.

In dit vers verwijst ‘materieel plezier’ naar alle problemen, die voortkomen uit gehechtheid aan wereldse aangelegenheden. In het materiële leven zit men vol lust, woede, hebzucht, waanzin, illusie en afgunst. Men denkt van zichzelf, dat hij de genietter is.

Gurudeva vernietigt de vier stadia van zonden: (1) *prārabdha* – vruchtdragend *karma*, reacties op voorgaande acties,

die reeds worden ondergaan of genoten; (2) *aprārabdha* - reacties die in het volgende lichaam vrucht gaan dragen; (3) *kūṭa* en *bija* – zonden die nog niet zijn begaan, maar waarvan de neiging om ze te begaan in het hart sluimert; (4) *avidyā* – de onwetendheid waarbij men Kṛṣṇa is vergeten en men van zichzelf denkt, dat hij de genietter is. Hieruit komen alle problemen voort.

Indien onze *dīkṣā-guru* niet van hoog kaliber is en niet in staat is ons van deze reacties vrij te maken, moeten we een *sikṣā-guru* aanvaarden, die wel verder is gevorderd. Dan bidden we aan Kṛṣṇa en *gurudeva* om ons in dit verband met onze moeilijkheden te helpen. Onze *guru* zal ons dan adviseren om toevlucht te zoeken bij gevorderde Vaiṣṇava's van het kaliber van Śrīla Rūpa Gosvāmī, Śrīla Jīva Gosvāmī en Śrīla Narottama dāsa Ṭhākura. Als de *guru* jaloezie of afgunst vertoont, omdat zijn leerlingen met een dergelijke *sikṣā-guru* associëren, of als hij zich verzet tegen andere Vaiṣṇava's en hun lessen, dient de leerling in overweging te nemen om die bogus *guru* op te geven.

śrī rūpa sanātana bhaṭṭa raghunātha
śrī jīva gopāla bhaṭṭa dāsa raghunātha

ei chaya guru – sikṣā-guru ya āmāra
tāṅ sabāra pāda-padme koṭi namaskāra

Śrī Caitanya-caritāmṛta, Ādi-līlā (1.36-37)

De instructiegevend geestelijk leermeesters zijn Śrīla Rūpa Gosvāmī, Śrīla Sanātana Gosvāmī, Śrīla Bhaṭṭa Raghunātha, Śrīla Jīva Gosvāmī, Śrīla Gopāla Bhaṭṭa Gosvāmī en Śrīla Raghunātha dāsa Gosvāmī. Deze zes zijn mijn instructiegevend

geestelijk leermeesters en daarom bied ik miljoenen keren eerbiedige eerbetuiging aan hun lotusvoeten.

In deze sectie van *Śrī Caitanya-caritāmṛta* bidt Śrīla Kṛṣṇadāsa Kavirāja Gosvāmī eerst aan zijn *sikṣā-gurus* en daarna legt hij vele waarheden van *guru* uit. Wie zijn zijn *sikṣā-gurus*? Śrīla Rūpa Gosvāmī, Śrīla Sanātana Gosvāmī, Śrīla Jīva Gosvāmī, Śrīla Gopāla Bhaṭṭa Gosvāmī, Śrīla Raghunātha Bhaṭṭa Gosvāmī en Śrīla Raghunātha dāsa Gosvāmī.

In dit verband valt er een zeer belangrijk punt in overweging te nemen. Śrīla Kṛṣṇadāsa Kavirāja heeft de naam van zijn *dikṣā-guru* niet genoemd. Hij nam rechtstreeks *sikṣā* van Śrīla Rūpa Gosvāmī en Śrīla Raghunātha dāsa Gosvāmī en op het eind van ieder hoofdstuk biedt hij hen zijn eerbetuigingen aan. Sommigen zeggen, dat zijn *dikṣā-guru* Śrīla Raghunātha Bhaṭṭa Gosvāmī is, maar hiervan heb ik geen bewijs gezien. In geen enkele *sāstra* heb ik ooit iets gelezen over de identiteit van zijn *dikṣā-guru*. Zowel hijzelf als zijn broer namen *dikṣā* tijdens hun huishoudelijke leven, voordat hij uiteindelijk zijn familie verliet en naar Vṛndāvana vertrok. Zonder *dikṣā* zou hij nooit de naam Kṛṣṇadāsa hebben gekregen.

Om een of andere reden heeft hij de naam van zijn *dikṣā-guru* niet onthuld, maar heeft alleen de namen van de zes Gosvāmī metgezellen van Mahāprabhu als zijn *sikṣā-gurus* genoemd. In hun gedaanten in Vraja-līlā is Śrīla Rūpa Gosvāmī Rūpa Mañjarī, Śrīla Sanātana Gosvāmī is Lavaṅga Mañjarī, Śrīla Raghunātha Bhaṭṭa is Rāga Mañjarī, Śrīla Jīva Gosvāmī is Vilāsa Mañjarī, Śrīla Gopāla Bhaṭṭa is Guṇa Mañjarī en Śrīla Raghunātha dāsa is Rati Mañjarī. Ieder van hen heeft

twee eeuwige gedaanten, één als metgezel van Kṛṣṇa en een andere als metgezel van Śrī Caitanya Mahāprabhu.

Iemand die de juiste associatie heeft met een bonafide *sikṣā-guru*, wordt zeker een bonafide leerling. Śrīla Kṛṣṇadāsa Kavirāja is trots een leerling van de Zes Gosvāmī's te zijn. Hij schrijft, “*tāṅ sabāra pāda-padme koṭi namaskāra*”. Hij biedt ontelbaar veel eerbetuigingen aan hun lotusvoeten, waarna hij aan *bhaktas* (toegewijden) bidt, zoals Śrīvāsa Paṇḍita, die zich in het spel van Kṛṣṇa in de gedaante van Nārada Muni bevindt.

*bhagavānera bhakta yate śrīvāsādi pradhāna
tāṅ sabāra pāda-padme sahasra praṇāma*

Śrī Caitanya-caritāmṛta, Ādi-līlā (1.38)

Er zijn ontelbaar veel toegewijden van Bhagavān, waarvan Śrīvāsa Ṭhākura de meest vooraanstaande is. Ik bied duizenden keren mijn eerbiedige eerbetuigingen aan hun lotusvoeten.

Er zijn twee soorten *bhaktas*, namelijk de gerealiseerde ziel en de *sādhaka*. Nārada was in zijn voorgaande leven een *sādhaka-bhakta* en werd daarna een gerealiseerde *bhakta*, een *premi-bhakta*. In dit vers refereert Śrīla Kṛṣṇadāsa Kavirāja aan alle zelfgerealiseerde *bhaktas*: Śrī Svarūpa Dāmodara, Śrī Rāya Rāmānanda, Śikhi Māhiti, Mādhavī-devī, Sārvabhauma Bhaṭṭācārya, enzovoort. Er zijn zes prominente *sikṣā-gurus* (de Zes Gosvāmī's) en ze zijn tevens allemaal gerealiseerde *bhaktas*.

We hebben Kṛṣṇa's manifestaties als *guru* en *bhakta* genoemd en Hij expandeert ook op drie andere manieren: Śrī Advaita Ācārya is de complete incarnatie van Mahā-Viṣṇu en Śrī Nityānanda Prabhu is *svarūpa prakāśa* (een eeuwige, per-

soonlijke manifestatie van Kṛṣṇa). Śrī Gadādhara Paṇḍita (die Śrīmatī Rādhikā is) en Śrī Jagadānanda Paṇḍita (die Rādhikā's dienstmaagd is) zijn *śakti* (Kṛṣṇa's transcendente vermogen).

Waarom had Śrī Gadādhara Paṇḍita zo een nederige diensthouding jegens Śrī Caitanya? Hij was tenslotte Śrīmatī Rādhikā, het hoofd van de *gopīs* van de linker-vleugel, die hun bovenzinnelijk chagrijnige bui (*māna*) jegens Śrī Kṛṣṇa zonder remmingen tot uitdrukking brengen. Het antwoord is, dat Kṛṣṇa in de gedaante van Śrī Caitanya Zich had bedekt met de stemming en lichaamskleur van Śrīmatī Rādhikā, en Śrī Gadādhara Paṇḍita was eenvoudig aan het observeren, waarbij hij de functie als leraar nam om te zien, of Mahāprabhu de rol van Śrīmatī Rādhikā correct uitvoerde. Wanneer Kṛṣṇa in de gedaante van Śrī Caitanya Mahāprabhu een fout maakte, corrigeerde Śrī Gadādhara Paṇḍita hem onmiddellijk. Toen bijvoorbeeld Śrī Caitanya Mahāprabhu Nityānanda Prabhu voor het eerst in het huis van Nandanācārya ontmoette, reciteerde Mahāprabhu het volgende vers uit Canto Tien van *Śrīmad-Bhāgavatam*,

*barahāpiḍaṁ naṭa-vara-vapuḥ karṇayoḥ karṇikāraṁ
bibhrad vāsaḥ kanaka-kapiśaṁ vaijayantirṁ ca mālām
randhrān veṅor adhara-sudhayāpūrayan gopa-vṛndair
vṛndāraṇyaṁ sva-pada-ramaṇaṁ praviśad gīta-kīrtiḥ*

Śrīmad-Bhāgavatam (10.21.5)

De *gopīs* begonnen Śrī Kṛṣṇa in hun geest te zien. Vergezeld van Zijn koeherdsvrienden liep Kṛṣṇa het betoverende bos van Vṛndāvana in. Zijn hoofd was gedecoreerd met een pauwenveer. Hij droeg gele *karṇikāra*-bloemen op Zijn oren, een

goudgeel kledingstuk op Zijn lichaam en een prachtige, geurende slinger van *vaijyantī*-bloemen om Zijn hals. Śrī Kṛṣṇa toonde Zijn uiterst boeiende verschijning als de beste danser op een podium. Hij vulde de gaatjes van Zijn fluit met de nectar van Zijn lippen. De koehedersjongens volgden Hem en zongen Zijn gloriën, die de hele wereld zuiveren. Op die manier manifesteerde het bos van Vṛndāvana zelfs een grotere schittering dan Vaikuṅṭha, omdat het werd opgeluisterd door de afdrukken van Śrī Kṛṣṇa's lotusvoeten.

Śrī Caitanya Mahāprabhu beschreef huilend de gedaante van Kṛṣṇa, toch kon Hij het niet volkomen tot uitdrukking brengen, zoals Śrīmatī Rādhārāṇī deed, toen Ze dezelfde woorden uitsprak. Toen sprak Śrī Gadadhara Paṇḍita van achter een gordijn hetzelfde vers en speelde de rol van Śrīmatī Rādhikā geweldig goed. Hij weende luid, waarbij tranen over Zijn wangen rolden en hij deed ieders hart smelten. Hij deed het zodanig, dat Śrī Caitanya Mahāprabhu, die ook de rol van Śrīmatī Rādhikā uitvoerde, inzag, dat Hij de rol niet correct had uitgevoerd.

Nadat hij andere manifestaties van Kṛṣṇa had uitgelegd, beschreef Śrīla Kṛṣṇadāsa Kavirāja Śrī Caitanya als Śrī Kṛṣṇa Zelf, Svayam Bhagavān, de oorspronkelijke Allerhoogste Persoonlijkheid Gods,

*śrī-kṛṣṇa-caitanya prabhu svayaṁ bhagavān
tāṅhāra padāravinde ananta praṇāma*

*sāvaraṇe prabhure kariya namaskāraei
chaya teṅho yaiche – kariye vicāra*

Śrī Caitanya-caritāmṛta, Ādi-līlā (1.42-43)

Śrī Caitanya Mahāprabhu is de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods Zelf, daarom bied ik ongelimiteerd eerbetuigingen aan

Zijn lotusvoeten. Nadat ik Bhagavān en al Zijn metgezellen eerbetuigingen heb aangeboden, zal ik trachten deze zes diversiteiten in één uit te leggen.

Aldus heeft Srla Kṛṣṇadāsa Kavirāja de zes manifestaties van Kṛṣṇa beschreven.

*sākṣād –dharitvena samasta sāstrair
uktas tathā bhāvya eva sadbhiḥ
kintu prabhor yaḥ priyā eva tasya
vande guroḥ śrī-caraṇāravindam*

Śrī Guruvaṣṭakam (Vers 7)

Alle geschriften roepen *śrī gurudeva* uit als *sākṣāt hari-tva* – beschikkend over het vermogen van Śrī Hari, en wordt door alle grote heiligen ook beschouwd als Zijn directe vertegenwoordiger. *Śrī gurudeva* is Bhagavān zowaar zeer dierbaar en is Zijn vertrouwelijke dienaar (*acintya-bhedābheda prakāśa-vigraha*, de onbevattelijke, verschillende en niet-verschillende, vererenswaardige manifestatie van Bhagavān). Ik bied gebeden aan zijn lotusvoeten.

In het vers *Śrī Guruvaṣṭakam*, dat begint met *sākṣād-dharitvena samasta-sāstraiḥ*, is een diepe betekenis in het woord *hari-tvena* aanwezig. Het betekent, dat de geestelijk leermeester over de kwaliteiten van Śrī Kṛṣṇa beschikt, maar hij is niet *viṣaya-kṛṣṇā*⁴, hij is *kṛṣṇa-dāsa*. Gurudeva is de belichaming

---

⁴ “De toegewijde is *āśraya*, altijd ondergeschikt, het reservoir van liefde voor Kṛṣṇa, en de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods is *viṣaya*, het hoogste object van liefde, het doel van het leven” (*Śrīmad-Bhāgavatam* 7.10.5, Purport).

van Śrī Kṛṣṇa's kwaliteit van genade, maar het is niet juist om *gurudeva* als *viṣaya-kṛṣṇa* te zien.

yadyapi āmāra guru—caitanyaera dāsa
tathāpi jāniye āmi tāñhāra prakāśa

Śrī Caitanya-caritāmṛta (Ādi-līlā 1.44)

Hoewel ik weet, dat mijn geestelijk leermeester een dienaar van Śrī Caitanya is, ken ik Hem ook als een rechtstreekse manifestatie van God.

Zelfs baatzuchtig strevers (*karmīs*), degenen die kennis van een onpersoonlijke God najagen (*jñānīs*) en uitvoerders van zware soberheden (*yogīs*) beschouwen *guru* als niet-verschillend van Śrī Kṛṣṇa, maar ze projecteren een onjuist begrip op *guru* door te denken, dat hij God is. In het Sanskriet wordt deze projectie *āropa* genoemd. Bijvoorbeeld, een jonge mangoboom aanzien voor een boom, die zoet fruit geeft, is niet juist, maar als we zeggen, dat de boom in de loop der tijd fruit zal geven, is dit wel juist. Als we denken, dat hetgeen onecht echt is, zijn we niet correct en dit misverstand wordt *āropa* genoemd.

Wat betreft het ontwikkelen van *bhakti*, we dienen *āropa* uit te voeren, of liever gezegd, *āropa-siddha-bhakti*. De beginner praktiseert dit op de volgende manier: het Godsbeeld is niet-verschillend van Kṛṣṇa. Het is Kṛṣṇa Zelf. In onze geconditioneerde staat zien we het Godsbeeld als een stenen beeld, maar we projecteren het juiste begrip erop, dat Hij Kṛṣṇa is. We kunnen Hem niet Als Kṛṣṇa Zelf dienen, maar naarmate onze genegenheid voor Hem toeneemt, gaan we het Godsbeeld op dezelfde wijze zien, zoals Śrī Caitanya Mahāprabhu Hem waarnam – als de directe gedaante van Vraj-

endra-nandana Kṛṣṇa. Het Godsbeeld zal Zijn werkelijke natuur aan ons openbaren.

kṛṣṇa, guru, bhakta, śakti, avatāra, prakāśa
kṛṣṇa ei chaya-rūpe karena vilāsa

Śrī Caitanya-caritāmṛta (Ādi-līlā 1.32)

Śrī Kṛṣṇa geniet ervan om Zich te manifesteren als de geestelijk leermeesters, de toegewijden, de diverse vormen van energie, de incarnaties en de volkomen delen. Ze zijn alle zes in één.

Śrī Kṛṣṇadāsa Kavirāja heeft uitgelegd, dat Śrī Kṛṣṇa Zich in zes vormen manifesteert, hoewel Hij één is, en dat deze gevestigde waarheid *acinta-bhedābheda-tatta* wordt genoemd, op onbevattelijke wijze gelijktijdig één en verschillend.

Hij legde uit, dat zijn *sikṣā-gurus* de Zes Gosvāmī's zijn: Śrīla Rūpa, Śrīla Sanātana, Śrīla Raghunātha Bhaṭṭa, Śrīla Jīva, Śrīla Gopāla Bhaṭṭa en Śrī Raghunātha dāsa.

Tevens openbaarde hij Śrī Advaita Ācārya als een incarnatie van Mahā-Viṣṇu en daarom als een deelincarnatie van Kṛṣṇa. Nityānanda Prabhu is een eeuwige manifestatie van zowel Kṛṣṇa als Caitanya Mahāprabhu en door Zijn genade manifesteren Kṛṣṇa en Caitanya Mahāprabhu Zich in deze wereld. Met andere woorden, zonder de genade van Nityānanda Prabhu kan niemand zich Kṛṣṇa of Caitanya Mahāprabhu realiseren. Nityānanda Prabhu is de complete belichaming van *guru-tattva*.

Śrīla Kṛṣṇadāsa Kavirāja Gosvāmī heeft zijn spiritueel goede fortuin beschreven. Hij zegt, “Ik heb de genade van de Zes Gosvāmī’s en van andere verheven Vaiṣṇava’s gekregen. Ik heb de genade gekregen van Govinda, Gopinātha en Madana-mohana en ik heb *darśana* van Hen genomen. Ik heb ook de glorie van Vṛndāvana-dhāma gezien en gerealiseerd. Dit alles is de genade van Nityānanda Prabhu, daarom ben ik Zijn dieenaar en is Hij mijn *guru*.”

Vervolgens legt Śrīla Kṛṣṇadāsa Kavirāja Gosvāmī uit, dat Kṛṣṇa’s *śakti* (vermogen of energie) zich manifesteert als Śrī Gadadhara. Kṛṣṇacandra is Kṛṣṇa Zelf en Caitanya Mahāprabhu is diezelfde Kṛṣṇa, Vrajendra-nandana Śyamasundara vol gouden schoonheid en gevoelens van Śrīmatī Rādhikā. Hij is dus Kṛṣṇa en Rādhā in gecombineerde gedaante.

*guru kṛṣṇa-rūpa hana sāstrera pramāṇe
guru-rūpe kṛṣṇa kṛpā karena bhakta-gaṇe*

Śrī Caitanya-caritāmṛta (Ādi-līlā 1.45)

Volgens de beraadslaagde opvatting van alle geopenbaarde geschriften is de geestelijk leermeester niet-verschillend van Kṛṣṇa. In de gedaante van de geestelijk leermeester verlost Kṛṣṇa Zijn toegewijden.

Dikṣā-guru en *sikṣā-guru* zijn niet-verschillend; ze bevinden zich op hetzelfde niveau. Śrīla Rūpa Gosvāmī vertegenwoordigt de *sikṣā-guru* en Śrīla Sanātana Gosvāmī vertegenwoordigt de *dikṣā-guru*, toch is er tussen hen geen verschil. Beiden kunnen optreden als *sikṣā* en *dikṣā-gurus*.

Mijn hoogst eerbiedwaardige Gurudeva, *nitya-līlā-praviṣṭa om viṣṇupāda* Śrīla Bhakti Prajñāna Keśava Gosvāmī Mahārāja,

is zowel mijn *dikṣā* als *sikṣā-guru*. Pūjyapāda Śrīdhāra Mahārāja en Pūjyapāda Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja zijn ook mijn *sikṣā-gurus*. Śrīla Bhakti Prajñāna Keśava Gosvāmī Mahārāja is de *sannyāsa-guru* van Śrīla Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja. Śrīla Svāmī Mahārāja heeft zoveel eerbied voor mijn Gurudeva, als *guru* en als vriend.

*śikṣā-guruke ta' jāni kṛṣṇera svarūpa
antaryāmī, bhakta-śreṣṭha – ei dui rūpa*

Śrī Caitanya-caritāmṛta (Ādi-līlā 1.47)

Men dient de instructiegevend geestelijk leermeester te kennen als de Persoonlijkheid van Kṛṣṇa. Śrī Kṛṣṇa manifesteert Zich als de Superziel en als de grootste toegewijde van God.

Dikṣā-guru is de manifestatie van de gedaante (*rūpa*) van Kṛṣṇa en *sikṣā-guru* is de manifestatie van de persoonlijke natuur (*svarūpa*) van Kṛṣṇa. Wat is hoger, *rūpa* of *svarūpa*? In de kern bestaat er geen verschil tussen beide. *Sva* betekent ‘mijn’ of ‘eigen’ en daarom kan *svarūpa* soms dierbaarder zijn dan *rūpa*, ofschoon ze in wezen dezelfde zijn.

Onze *dikṣā-guru* is onze vererenswaardige superieur, voor wie we grote eerbied hebben. We bidden aan hem en nemen het stof van zijn lotusvoeten. Maar de *sikṣā-guru* is als een broer, een vriend. We kunnen hem soms omhelzen en openhartig met hem spreken. We kunnen ons hart aan hem uitstorten en hem zeggen, dat we Kṛṣṇa willen dienen, zoals de *gopīs* doen. Deze associatie is heel geheim en heilig. We kunnen aarzelen om dit aan onze *dikṣā-guru* tot uitdrukking te brengen, dus we hebben de *sikṣā-guru* nodig, die optreedt als een boezemvriend. Met de *sikṣā-guru* heeft men een gevoel van

broederlijkheid; met hem heeft men minder het gevoel van ontzag en eerbied.

En zo ziet men in de meest gevorderde stadia van *bhakti* Śrī Kṛṣṇa niet als de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods, maar als zijn dierbare vriend, dierbare zoon, of grootste geliefde. Hij ziet Kṛṣṇa als van hem en hij ziet zichzelf als van Kṛṣṇa.

Śrīla Rūpa Gosvāmī zegt, dat een leerling ook zijn *dikṣā-guru* met een gevoel van intimiteit (*viśrambha-sevā*) moet dienen, maar door constant eerbetuigingen aan te bieden kan de intimiteit zich niet altijd manifesteren. Tegen de *sikṣā-guru* kunnen we de aantrekkingskracht van een mooi meisje toegeven en om zijn leiding vragen, maar het kan moeilijk zijn om zoiets aan onze *dikṣā-guru* te vertellen, omdat hij vererenswaardig is als een vader. Het antwoord van onze *dikṣā-guru* kan heel zwaar vallen, maar onze *sikṣā-guru* zal ons omhelzen en zeggen, “O dierbare, wees niet gehecht aan lustbevrediging. Probeer van Kṛṣṇa te houden. Probeer je hart aan de dienst van Śrīmatī Rādhikā’s lotusvoeten te offeren. Ga niet achter de meiden van deze wereld aan. Een meid van deze wereld is niet echt een meisje; ze is een laaiend vuur of een oceaan van vergif. Ga niet in deze richting door.”

Vanwege de openhartige aard van de relatie is een *sikṣā-guru* noodzakelijk. Aan hem kunnen we alles kwijt. Onze *sikṣā-gurus* – Śrī Kṛṣṇa, Śrī Caitanya Mahāprabhu, Śrīla Kṛṣṇadāsa Kavirāja Gosvāmī, Śrīla Rūpa Gosvāmī en alle voorgaande *ācāryas* – zijn zich in ons hart van onze gedachten en activiteiten gewaar. Ze zijn niet gestorven; ze zijn allemaal almachtig.

Śikṣā-guruke ta'jāni kṛṣṇera svarūpa. De *śikṣā-guru* is de manifestatie van de *svaṛūpa* (innerlijke natuur) van Kṛṣṇa en de *dīkṣā-guru* is de manifestatie van Zijn gedaante. Er is geen verschil tussen Kṛṣṇa's innerlijke natuur en Zijn uiterlijke lichaam; beide zijn identiek. Iemand, die denkt, dat er wel een verschil bestaat, is een *māyāvādī*, een impersonalist. We mogen met een dergelijk persoon niet associëren.

Antaryāmī, bhakta-sreṣṭha, ei dui rūpa. Er zijn twee soorten *śikṣā-guru*. *Antaryāmī* is de Superziel, de *śikṣā-guru* in het hart (de *caitya-guru*), die van binnenuit inspiratie geeft. Als men bidt, "O Kṛṣṇa, Jij bent mijn *caitya-guru*, ik heb Jou mijn hele hart gegeven. Tref alsjeblieft een regeling, zodat ik mijn toevlucht kan nemen tot een gekwalificeerde *guru*" zal Kṛṣṇa het zeker regelen. Door Kṛṣṇa te benaderen met de oprechte wens om een *guru* te vinden, hoeven we niet te lijden onder het resultaat van het maken van een verkeerde keus.

*teṣaṁ satata-yuktānāṁ
bhajatāṁ prīti-pūrvakam
dadāmi buddhi-yogaṁ taṁ
yena mām upayānti te*

Bhāgavad-gītā (10.10)

Aan degenen, die constant met liefde en toewijding zijn toegewijd aan het dienen van Mij, geef Ik het begrip, waarmee ze naar Mij kunnen komen.

Aan degenen, die altijd met Śrī Kṛṣṇa in contact staan en Hem met liefde en toewijding dienen, geeft Hij de intelligentie, waarmee ze naar Hem kunnen toekomen. Welke soort intelligentie geeft Hij? Hij geeft transcendente intelligentie, die ons verder met Hem in contact brengt. Bovendien vertelt

Śrī Kṛṣṇa ons in *Bhāgavad-gītā*, wat er gebeurt, nadat Hij dergelijke intelligentie heeft gegeven, “Ze komen naar Mij en Ik neem hen in Mijn dienst.” Dit toont een van de manieren, waarop Kṛṣṇa optreedt als *caitya-guru*.

Er woonde ooit in Zuid-India een prachtige prostituée genaamd Cintāmaṇi. Toen ze zestien jaar was, kon ze zo lief dansen en *kīrtana* zingen, dat iedereen, die haar zag dansen, werd aangetrokken. Hoewel Cintāmaṇi een prostituée was, had ze een bijzondere eigenschap; ze werd erg aangetrokken door het zingen van liederen ter meerdere glorie van Śrī Kṛṣṇa en veel mensen raakten door haar betoverd.

Bilvamaṅgala Ṭhākura was een vrome en religieuze *brāhmaṇa* met een prachtige, kuise vrouw en toch werd hij door Cintāmaṇi verleid. Hij zette al zijn zaken en de dienstverlening aan zijn moeder en vader terzijde. Hij vergat zijn kuise vrouw en zijn kinderen en werd compleet beheerst door Cintāmaṇi. Dan ging hij vooral 's nachts naar haar toe en nam cadeautjes mee, die hij had gekocht van de opbrengst van zijn land, of van de sierraden van zijn vrouw, of door geld en goede kleding te stelen. Hij hoopte, dat zij hem op haar beurt zou liefhebben, zoals hij haar lief had.

In de loop der tijd stierf zijn vader en er werd een begravenisceremonie uitgevoerd. Op de laatste dag, de dertiende dag van de ceremonie, stonden op zijn binnenplaats duizenden *brāhmaṇas* op het punt *mahā-prasādam* te eren. Hij ging

naar de keuken, pakte diverse heerlijke gerechten en andere objecten en wikkelde ze in een doek. Dan ging hij 's nachts het huis uit zonder zich zorgen te maken over zijn gasten, of ze wel *prasādam* namen, of dat zijn verdrietige moeder en echtgenote het naar hun zin hadden. Hij liet hen allemaal in de steek en ging naar die prostituée.

Die nacht brak er een enorme wolkbreuk los. Om bij het huis van de prostituëe te komen moest Bilvamaṅgala een buiten zijn oevers getreden rivier met een sterke stroming oversteken. In zijn hulpeloosheid en wanhoop, waarin hij een manier trachtte te vinden om er overheen te komen, viel zijn oog op iets, dat leek op een houten boomstam, die voor zijn neus door het water dreef. Zonder te zien, dat het in werkelijkheid een half verrot lijk van een meisje was, ging hij erop zitten en stak de rivier over. Na zich over de glibberige grond te hebben begeven bereikte hij tenslotte het huis van de prostituëe.

De deur was gesloten. Hij bonsde een hele tijd hard op de deur, maar zijn kabaal werd niet gehoord. Hij liep op het laatst naar de achterzijde van het huis en zag iets, dat leek op een touw, dat van de dakspanten hing. Hij greep dat touw vast en probeerde erin te klimmen. Het was geen touw, het was een slang. Bilvamaṅgala gleed uit en viel bewusteloos op de grond, waarmee hij een harde dreun op de vloer van de binnenplaats maakte. Cintāmaṇi hoorde het lawaai en vroeg haar dienstmeid om te onderzoeken, wat dat geluid had veroorzaakt. Uiteindelijk zag ze hem liggen en riep uit, “Oh, Bilvamaṅgala is de achtertuin ingevallen! Maar hoe is hij hier terecht gekomen?”

Toen brachten Cintāmaṇi en haar dienstmeisje de bewuste-loze Bilvamaṅgala het huis binnen en warmden zijn lichaam op. Nu ze begrepen had, wat er was gebeurd, vertelde ze hem, toen hij wakker werd, “Mijn lichaam zit vol bloed, urine, ontlasting, gal, pus en slijm; en toch ben je eraan gehecht en ben je zelfs zo ver gegaan om hier naartoe te komen en ervan te genieten. Als je echter een fractie van die liefde en genegenheid voor Kṛṣṇa zou hebben gehad, was je leven een succes geworden. Maar jij bent zo wellustig. Ik kan voor jou geen genegenheid meer opbrengen. Je moet onmiddellijk vertrekken.”

Vanwege zijn laatste indrukken van *bhakti* drongen haar woorden als pijlen zijn hart binnen en werd hij nuchter. Hij begreep, dat hij zijn liefde voor Kṛṣṇa moest ontwikkelen. Zonder voorgaande indrukken van *bhakti* hadden haar woorden hem niet kunnen reformeren. Dan was hij hijgend als een hond aan haar voeten gevallen en had haar gesmeekt hem te accepteren.

Toen besloot hij, dat hij niet langer bij Cintāmaṇi moest zijn en dat hij zijn huis ging verlaten en naar Vṛndāvana zou gaan. Vijf dagen nam hij geen voedsel. Hij leefde alleen op het chanten van de heilige naam. Toen hij water wilde gaan drinken, ging hij naar een bron, waar hij een prachtig mooie, pas getrouwde dame water zag putten. Hij vroeg haar iets te mogen drinken en knielde voor haar neer, terwijl zij water uit haar pot in zijn mond goot. Toen hij het water dronk, dronk hij met zijn ogen tevens haar schoonheid naar binnen en sloot haar in zijn hart.

Hij volgde haar naar huis. Ze ging haar kamer binnen en hij ontmoette haar echtgenoot, die bij de deur stond. Hij vroeg haar echtgenoot, “Wilt u alstublieft dat meisje roepen, die u zojuist passeerde?”

Omdat de man dacht, dat Bilvamaṅgala een heilig persoon was, riep hij zijn vrouw, die onmiddellijk kwam aanlopen. “Wat kan ik voor u doen?” vroeg ze.

Toen vertelde Bilvamaṅgala haar, dat hij van haar twee haarspelden wilde hebben. Ze begreep niet waarom, maar ze gaf ze hem. Terwijl zij en haar echtgenoot toekeken, zei Bilvamaṅgala, “Deze ogen zijn mijn vijand, die me in wellust gevangen houden. Zonder bamboe geen fluit. Dus als mijn ogen worden verwijderd, wordt ook mijn wellust verwijderd. Ik ga deze wellust aan de wortel uitroeien. Als ik blind ben, kunnen mijn ogen zich niet langer aan mooie vrouwen hechten en in plaats daarvan kan de aantrekkingskracht tot Śrī Kṛṣṇa zich in mijn hart gaan ontwikkelen.” Hij stak met de twee haarspelden zijn ogen uit. Het bloed gutste uit zijn gezicht en hij werd blind.

Toen vertrok hij naar Vṛndāvana en zong, “Hare Kṛṣṇa, Hare Kṛṣṇa, Kṛṣṇa Kṛṣṇa, Hare Hare” en na een korte tijd kwam een jongen bij hem staan, die vroeg, “Bābā, waar gaat u naartoe?” De stem van die jongen klonk heel lief. Hij was die donkere koeherdersjongen, die niet was zoals anderen.

Bilvamaṅgala antwoordde, “Ik ga naar Vṛndāvana. Wie ben Jij, mijn lieve jongen?”

“Ik ben koeherder” zei de jongen. “Ik ga ook naar Vṛndāvana. Als u daar ook naartoe wilt gaan, kunt u zich aan Mijn stok vasthouden en met Mij meelopen. Ik zal u helpen.”

Vṛndāvana lag zes maanden lopen verderop, maar na enkele dagen al kondigde de jongen aan, dat ze waren gearriveerd. Toen ze daar liepen, had Bilvamaṅgala hele liefdevolle gedichten gemaakt, die de genade van Kṛṣṇa bezongen. Deze liederen klonken Kṛṣṇa plezierig in de oren en later werden ze bekend als het boek, *Śrī Kṛṣṇa-karnāmṛta*, vertaald als “Nectar voor Śrī Kṛṣṇa’s oren”. Later vond Śrī Caitanya Mahaprabhu dit boek in Zuid-India en gaf het aan Zijn toegewijden.

Het eerste gedicht in de *maṅgalācaraṇam* van *Śrī Kṛṣṇa-karnāmṛta* luidt als volgt,

*cintāmaṅḍir jayati somagirir gurur
meśikṣā-guruś ca bhagavān śikhi-piñcha-maulih
yat-pāda-kalpataru-pallava-śekhareṣu
līlā-svayamvara-rasaṁ labhate jayaśriḥ*

Śrī Caitanya-caritāmṛta (Ādi-līlā 1.57)

Alle eer aan Cintāmaṅḍi en mijn initiërend geestelijk leermeester, Somagiri. Alle eer aan mijn instructiegevend geestelijk leermeester, de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods, die pauwenveren in Zijn kroon draagt. In de schaduw van Zijn lotusvoeten, die als wensbomen zijn, geniet Jayaśrī [Rādhārāṇī] van de bovenzinnelijke smaak van een eeuwige metgezel.

In dit vers biedt Bilvamaṅgala Ṭhākura zijn eerbetuigingen aan Cintāmaṅḍi, die hem de inspiratie gaf om zijn toevlucht tot Śrī Kṛṣṇa te nemen. Welke soort *guru* was zij? Ze was een *vartma-pradarsāka-guru*, de *guru* die zegt, “Ga met me mee naar een zelfgerealiseerde Vaiṣṇava.” De *vartma-pradarsāka-guru* toont het pad. Hij kan *kaniṣṭha-adhikārī* zijn (een beginnende toegewijde), maar de initiërende *guru* mag niet minder

zijn dan een *madhyama-adhikārī* (een middenklasse toegewijde).

Welke zijn de symptomen van een *madhyama-adhikārī*? Het is van groot belang om deze symptomen te kennen, voordat je in overweging neemt, wie je als *dikṣā-* of *śikṣā-guru* gaat aanvaarden. Als we deze symptomen niet waarnemen, hoeven we deze persoon niet als *guru* te aanvaarden. Zoals eerder gezegd, accepteren we hem toch, zullen er veel moeilijkheden in ons devotionele leven ontstaan. Als die *guru* valt, wordt ons leven geruïneerd en huilen we smartelijk.

*tasmād gururṁ prapadyeta
jijñāsuḥ śreya uttamam
śābde pare ca niṣṇātārṁ
brahmaṇy upaśamāśrayam*

Śrīmad-Bhāgavatam (11.3.21)

Een ieder, die oprecht verlangt gelukkig te worden, moet een bonafide geestelijk leermeester zoeken en door inwijding zijn toevlucht bij hem nemen. De kwalificatie van een geestelijk leermeester is, dat hij de conclusie van de geschriften door middel van overweging en argumenten moet hebben gerealiseerd en daarmee in staat moet zijn anderen van deze conclusies te overtuigen. Dergelijke grote persoonlijkheden, die geheel hun toevlucht hebben genomen tot de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods en alle materiële overwegingen achterwege hebben gelaten, dienen te worden gezien als bonafide geestelijk leermeesters.

Om een bonafide *guru* te zijn moeten alle bovengenoemde symptomen ten volle aanwezig zijn. De *guru* beschikt over complete kennis van de geschriften, hij is onthecht van mate-

riële verlangens en hij is alleen gelukkig met zijn dienstverlening aan Śrī Kṛṣṇa. Als men ongelukkig is en voelt, dat men veel problemen in zijn leven heeft, is men niet gekwalificeerd om *guru* te zijn.

Śrīla Haridāsa Ṭhākura werd op tweeëntwintig marktpleinen afgeranseld, totdat hij bijna dood was, maar hij beschouwde dit niet als een probleem. Integendeel, hij ging vrolijk door met chanten, “Hare Kṛṣṇa, Hare Kṛṣṇa.” Prahlāda Mahārāja werd door zijn vader gefolterd, maar hij heeft nooit het idee gehad, dat hij een probleem had. Integendeel, hij stond op het hoofd van alle problemen.

Een persoon in de rol van *guru*, die chant en de negen onderdelen van *bhakti* uitvoert en *dīkṣā* heeft genomen, maar klaagt, dat hij zoveel problemen heeft – zijn vrouw heeft hem bedrogen, zijn kinderen lopen weg, hij kan niets voor elkaar krijgen, hij kan geen geld maken, hij heeft geen computer of voldoende materiële faciliteiten – dient onmiddellijk te worden afgewezen.

Het derde symptoom van *guru* is, dat hij in *kṛṣṇa-bhakti* is gerealiseerd. Zonder deze realisatie is hij vanwege het koesteren van materiële verlangens gebonden om van het spirituele leven weg te vallen.

Behalve deze drie symptomen heeft een *madhyama-adhikārī* vier extra kwaliteiten. De *uttama-adhikārī* is natuurlijk superieur en hij biedt een superieur resultaat in *bhakti*, maar een dergelijke *guru* is in deze wereld zeldzaam. In afwezigheid van een dergelijke *uttama-guru* kan de *madhyama-adhikārī* als *sikṣā* of *dīkṣā-guru* worden aanvaard, maar je

moet opletten, of hij al of niet over de volgende vier kwaliteiten beschikt.

- 1) *prema* – Hij koestert liefde en genegenheid voor Kṛṣṇa.⁵
- 2) *maitrī* – Hij toont vriendschap jegens de Vaiṣṇava's en biedt hen dienstverlening aan. Hij heeft drie soorten relaties met drie soorten Vaiṣṇava's: met een gevoel van vriendschap eert en gehoorzaamt hij iemand, die verder in *bhakti* is ontwikkeld dan hijzelf. Hij gedraagt zich met gelijken als vrienden en hij is ook vriendelijk tegen degenen, die in *bhakti* minder zijn ontwikkeld. Dus hij heeft *maitrī* (vriendschap) met eerbied voor superieuren, *maitrī* met *mitra* (de vriendschap van gelijken) met degenen op gelijk niveau en *maitrī* met *kṛpā* (vriendschap met mededogen) voor ondergeschikten.
- 3) *kṛpā* – Hij toont genade aan degenen, die Vaiṣṇava's eren en vertrouwen. Het vertrouwen van dergelijke personen kan zelfs werelds zijn; met andere woorden, ze kunnen in relatie tot de *guru* en het Godsbeeld enkele materiële gevoelens hebben. Ze kunnen een grotere affectie hebben voor de Godsbeelden dan voor de toegewijden en daarom kunnen ze niet graag met toegewijden omgaan en hun *hari-kathā* horen. Dergelijke personen kunnen wel begrijpen, dat ze aan de geschriften moeten gehoorzamen, maar ze kunnen niet op de vier manieren optreden, waarop een

---

⁵ Śrīla Viśvanātha Cakravartī Ṭhākura schrijft in zijn commentaar op *Śrīmad-Bhāgavatam*, dat een *madhyama-adhikārī* niet over ware *prema* kan beschikken. Door zich echter te herinneren, hoeveel de *gopīs* van Kṛṣṇa hielden, kan hij een schaduw van hun *prema* ontvangen. Hij heeft dus het niveau van *āsakti*, natuurlijke aantrekkingskracht tot Kṛṣṇa, bereikt.

madhyama-adhikāri dat doet. Dergelijke personen kunnen zich in onwetendheid bevinden, maar ze willen wel leren, hoe ze in toegewijde dienst vooruitgang kunnen maken.

- 4) *upekṣā* – Hij mijdt schoffeerders, personen die tegen de Vaiṣṇava's zijn gekeerd, of die hen geen respect betuigen. Hij is zich bewust, dat omgang met zulke personen alle sporen van *bhakti* uitwist.

We hebben dus de drie belangrijkste kwaliteiten van de bona-fide *guru* besproken en de vier extra kwaliteiten, die worden aangetroffen in een *madhyama-adhikāri* (of een *uttama-adhikāri*, die optreedt in de rol van *madhyama-adhikāri*), die gekwalificeerd is om *guru* te zijn. Śrīla Jīva Gosvāmī waarschuwt ons in zijn *Bhakti-sandarbha* tegen degenen, die een *guru* aanvaarden omwille van naam, faam en voordeel en degenen, die als *guru* optreden door leerlingen om dezelfde redenen te accepteren, omdat ze beiden vallen. Hun bestemming is de hel.

Śrīla Sanātana Gosvāmī schrijft,

avaiṣṇava-mukhodgīrṇaṁ
pūtaṁ hari-kathāmṛtam
śravaṇaṁ naiva kartavyaṁ
sarpocchiṣṭaṁ yathā payaḥ

Padma Purāṇa

Men dient niets over Kṛṣṇa van een niet-Vaiṣṇava te horen. Melk, die is aangeraakt door de lippen van een slang, heeft giftige effecten. Op dezelfde manier zijn gesprekken over Kṛṣṇa door een niet-Vaiṣṇava ook vergiftigd.

Iemand die een uiterlijk vertoon maakt een Vaiṣṇava te zijn en het ontbreekt aan respect voor Vaiṣṇava's, die de voorkeur

geeft aan wereldse faam en voordelen, dient zonder uitstel te worden opgegeven, zelfs al heeft de leerling zowel *harināma* als *dikṣā* van die persoon ontvangen. Een dergelijke, zogenaamde *guru* dient te worden opgegeven.

Dit is uitgelegd in de *Mahābhārata* en andere geschriften. Indien men een dergelijke *guru* niet afwijst, zal men naar de hel moeten gaan; daarop kan men zich voorbereiden. Geen enkele Vaiṣṇava mag worden onteerd, zelfs geen *kaniṣṭha-adhikārī* Vaiṣṇava – laat staan een *madhyama-adhikārī* en een *uttama-adhikārī*. Het gezelschap van iemand, die een Vaiṣṇava het respect ontzegt of hem bekritiseert, dient te worden opgegeven. Als men zegt een bonafide Vaiṣṇava en de enige bonafide leerling van zijn *guru* te zijn en men begaat desondanks deze overtreding, zal zijn eigen *guru* – indien hij bonafide is – hem afwijzen.

Śrīla Jīva Gosvāmī geeft ons allemaal een zeer belangrijke instructie: we mogen niemand bekritisieren. We moeten niet denken, dat wij ook ruzie kunnen maken, omdat er onenigheden in de transcendente wereld voorkomen, zoals die tussen de volgelingen van Śrīmatī Candrāvalī en de volgelingen van Śrīmatī Rādhikā. Wij mogen geen partij kiezen en kritiek leveren.

Zoals eerder gezegd, alle bonafide *gurus* zijn manifestaties van Śrī Kṛṣṇa. Er is dus geen verschil tussen Śrīla Bhakti Prajñāna Keśava Gosvāmī Mahārāja en Śrīla Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja. Ze zijn gerealiseerde zielen in dezelfde discipline opvolging. Śrīla Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja predikte in het Westen en mijn Gurudeva predikte in India, toch spraken ze dezelfde boodschap uit. Hun liefde voor Śrī

Kṛṣṇa is dezelfde, hun lessen zijn dezelfde en hun dienst aan Śrī Mahāprabhu is dezelfde. De ene bevond zich in de International Society for Kṛṣṇa Consciousness en de andere in de Gauḍīya Vedānta Samiti, maar beiden zijn leden van de familie van Śrī Caitanya Mahāprabhu. Het is ons geraden de instructies van onze *ācāryas* te volgen en te proberen ons Kṛṣṇabewustzijn te ontwikkelen.

[Op verzoek van Śrīla Nārāyaṇa Mahārāja zingen de toegewijden *Śrī Nanda-nandanāṣṭakam* en *Śrī Rādhā-kṛpā-katakṣa-stava-rāja*.⁶]

Deze twee liederen moeten we dagelijks in onze *sādhana-bhajana* zingen. Als we de betekenis kennen en we bidden oprecht, zullen ze zeer heilzaam zijn. Zelfs al kennen we de betekenis niet, zullen Śrī Kṛṣṇa en Śrīmatī Rādhikā ons toch horen. Door *Śrī Nanda-nandanāṣṭakam* te zingen, dat Kṛṣṇa verheerlijkt, is Śrīmatī Rādhikā zo verheugd, dat Ze ons alle zegeningen toekent, ongeacht of we ze willen hebben of niet. En wanneer we *Śrī Rādhā-kṛpā-katakṣa* zingen, is Kṛṣṇa zo blij, dat Hij ons iedere gunst toestaat, die we verlangen. Als we Kṛṣṇa onze naam willen laten schrijven in het Register van Dienstmaagden van Śrīmatī Rādhikā (*pālya-dāsīs*), doet Hij dat onmiddellijk. Hij staat ‘aan de poort’ en noteert Śrīmatī Rādhikā’s *dāsīs*, degenen die Haar willen dienen. Als we daarom deze twee *kīrtanas* aan onze dagelijkse routine van

---

⁶ Zie Addenda.

bhajana toevoegen gevolgd door het zingen van *śrī-kṛṣṇa-caitanya* en de *mahā-mantra*, wordt onze *bhakti* sterk.

Sri Guru als een manifestatie van Kṛṣṇa

IK BEN BEGONNEN HET ZEER BELANGRIJKE vers, *maṅgalācaraṇam*, van Śrīla Bilvamaṅgala Ṭhākura uit *Kṛṣṇa-karṇāmṛta* uit te leggen, zoals het wordt aangetroffen in *Śrī Caitanya-caritāmṛta*.

*cintāmanir jayati somagirir gurur
me śikṣā-guruś ca bhagavān śikhi-piñcha-mauliḥ
yat-pāda kalpataru-pallava-śekhareṣu
lilā-svayaṁvara-rasaṁ labhate jayaśrīḥ*

Śrī Caitanya-caritāmṛta (Ādi-līlā 1.57)

Alle eer aan Cintāmaṇi en mijn initiërend geestelijk leermeester, Somagiri. Alle eer aan mijn instructiegevend geestelijk leermeester, de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods, die pauwenveren in Zijn kroon draagt. In de schaduw van Zijn lotusvoeten als wensbomen geniet Jayaśrī [Rādhārāṇī] van de bovenzinnelijke smaak van een eeuwige metgezel.

Śrīla Bilvamaṅgala Ṭhākura biedt eerst zijn eerbetuigingen aan Cintāmaṇi, die hem naar Śrī Kṛṣṇa had gedirigeerd, en daarna aan zijn *dikṣā-guru*, Somagiri. Het woord *cintāmaṇi*

betekent in dit vers ook, dat de *guru* is als *cintāmaṇi*, wensvervullend edelgesteente, want *guru* geeft ons Śrī Kṛṣṇa.

Het woord *cintāmaṇi* wijst ook op Śrī Kṛṣṇa Zelf, die eigenlijk de *sikṣā-guru* van Śrīla Bilvamaṅgala Ṭhākura is. Wat is die *sikṣā-guru* mooi – met pauwenveren in Zijn kroon, met drie plooiën in Zijn hals en op zijn buik, die in een drievoudig gebogen houding staat. Hij zingt zo beminnelijk. Zijn lotusvoeten zijn als wensbomen en zijn als zachte blaadjes, Zijn teennagels glanzen heel mooi, de punten van Zijn tenen zijn mooier dan de stralen van de maan en de stralen van Zijn teennagels zijn zeer aromatisch.

De naam Jayaśrī in het vers hierboven wijst op Śrīmatī Rādhikā, die Haar hart, Haar leven en Haar ziel aan Śrī Kṛṣṇa geeft. Ze offert Haar hele leven duizenden keren opnieuw en voert *ārati* uit aan de stralen van Zijn teennagels en daarbij voelt Ze Zich zo gelukkig, alsof het Haar *svayaṁvara* was.

Wat betekent *svayaṁvara*? Om jullie te helpen begrijpen ga ik jullie over de *svayaṁvara* van Śrī Kṛṣṇa vertellen. Kṛṣṇa's nicht, Draupadī, had eens een ontmoeting met al Zijn koninginnen – Satyabhāmā, Rukmiṇī, Lakṣmaṇā en anderen – in Kurukṣetra. Draupadī vroeg de koninginnen, hoe ze zo fortuinlijk waren geworden om Kṛṣṇa als hun echtgenoot te krijgen. Toen vertelde Lakṣmaṇā, hoe ze Zijn vrouw was geworden. Lakṣmaṇā was de lievelingsdochter van een sterke koning, die er zeker van wilde zijn haar aan een gelijkwaardig gekwalificeerde echtgenoot te geven, omdat hij haar zag als een beeldschone en gekwalificeerde jongedame.

De koning ging dus een *svayaṁvara* ceremonie houden. Hij zette een hoge pilaar in de grond en plaatste op de pilaar een

roterende *cakra* (wiel) en boven de *cakra* hing een namaakvis. Hij beloofde de hand van Lakṣmaṇā aan degene, die neerkijkend in een reflectie van de vis in een tank water in staat was een pijl door de pupil in het oog van de vis te schieten.

's Werelds kampioenen boogschieten werden gevraagd deze ceremonie bij te wonen, inclusief Kṛṣṇa, Karṇa, Duryodhana, Jarāsandha, Śiśupāla, Bhīma, Nakula, Sahadeva en Arjuna en iedereen was ervan overtuigd, dat hij de mooie Lakṣmaṇā ging trouwen. Bhīṣma en Droṇācārya woonden de ceremonie ook bij en dachten, “Als ik die vis in zijn oog schiet, zorg ik dat dit meisje met Duryodhana huwt.” Echter, geen enkele boogschutter slaagde in zijn poging, behalve Kṛṣṇa. De meesten van hen konden nauwelijks de reflectie van de vis in het water zien, waardoor ze hun boog opgaven. Karṇa zag de vis, maar kon niet aanleggen. Arjuna kwam dapper naar voren, richtte op de vis, maar zijn pijl raakte alleen de staart van de vis. Ze waren allemaal hulpeloos.

Toen kwam Śrī Kṛṣṇa naar voren en Hij bewoog Zich zo snel, dat niemand kon zien, wanneer Hij Zijn boog pakte, de pijl afschoot en door de rechter pupil van de vis schoot. Lakṣmaṇā zei tegen Draupadī, “Ik was meer dan blij en mijn vrienden gaven me een bloemenkrans om aan Kṛṣṇa te geven en om zijn hals te hangen.”

De selectie van een bruidegom uit duizenden kandidaten wordt *svayaṁvara* genoemd en dit is in het Oude India een traditie geweest. Op de *svayaṁvara* van Lakṣmaṇā waren duizenden prinses afgekomen en hoewel deze prinses erg knap en gekwalificeerd waren, had Lakṣmaṇā haar hart aan Śrī Kṛṣṇa verpand. Ze had over Zijn gloriën gehoord en wilde

met Hem trouwen, maar ze had zich in dat opzicht hopeloos gevoeld.

Toen Kṛṣṇa in het oog van de vis schoot, klaarde het gezicht van Lakṣmaṇā op van geluk, haar lichaamshaar stond overeind en ze kon amper rechtop blijven staan. Ze trilde en hield haar ogen terneergeslagen, terwijl ze stiekem een zijdelingse blik naar Śrī Kṛṣṇa wierp. Kṛṣṇa, die altijd naar mooie meisjes zoekt, keek ook stiekem naar Lakṣmaṇā. Toen ze Zijn blik ontving, raakte ze zo overweldigd, dat ze haar armen niet meer kon optillen om de bloemenslinger om Zijn hals te plaatsen; haar vriendinnen moesten haar helpen. Ze werd zo bevangen door blijdschap, dat ze het bewustzijn verloor. Dit is het geluk van *svayamvara*.

Evenzo schreef Śrīla Bilvamaṅgala Ṭhākura, dat Śrīmatī Rādhikā meer dan blij wordt van het dienen van de stralen uit de teennagels van Kṛṣṇa's lotusvoeten.

Śrīla Prabhodhānanda Sarasvatī, Śrīla Rūpa Gosvāmī en de Vaiṣṇava's in onze disciplinaire opvolging zijn niet blij te horen, dat Śrīmatī Rādhikā op deze manier Śrī Kṛṣṇa dient. Integendeel, zij horen liever, dat Kṛṣṇa blij wordt door de lotusvoeten van Śrīmatī Rādhikā te dienen. Ze willen Kṛṣṇa zien bidden om die gelegenheid te krijgen.

Śrīla Prabhodhānanda Sarasvatī schrijft,

*vaṁśī karān-nīpatita skhalitaṁ śikhaṇḍaṁ
bhraṣṭaṁ ca pītā-vasanaṁ vraja-rāja-sunoḥ
yasyāḥ kaṭākṣa-śara-phāta vimūrcchitasya
tām rādhikāṁ paricarāmi kadā rasena*

Rādhā-rasa-sudhā-nidhi (39)

Beschoten door de pijlen van Śrīmatī Rādhikā's zijdelingse blik verliest de zoon van de Koning van Vraja zijn externe bewustzijn. Zijn fluit valt uit Zijn handen, Zijn pauwenveer staat scheef en Zijn gele kleding zit in de war. Wanneer zal ik in staat zijn met de hoogste toewijding aan Śrīmatī Rādhikā dienst te verlenen?

Toen Kṛṣṇa eens de koeien hoedde, zag Hij Śrīmatī Rādhikā in een prachtige loofhut zitten. Ze wierp Hem een blik toe uit de hoeken van Haar ogen, die gekromd stonden als de boog, die pijlen van *prema* afschiet. Toen Hij deze scene zag, verloor Hij de controle over Zichzelf, Zijn fluit viel uit Zijn handen, Zijn pauwenveer viel van Zijn hoofd, Hij verloor het bewustzijn en Zijn lichaam trilde. Toen Mandhumaṅgala Kṛṣṇa in deze staat zag, schudde hij Hem heen en weer en vroeg, "O vriend, wat doe Je? Nanda Bābā, Yaśodā-maiyā en veel ouderen zijn hier. Je kunt Je bij hen niet op deze manier gedragen. Wees voorzichtig." Kṛṣṇa kwam onmiddellijk weer bij Zijn positieven.

In dit vers bidt Śrīla Prabhodhānanda Sarasvatī, "Ik wil deze Śrīmatī Rādhikā diensten verlenen. Haar sluijer, die geurt door contact met Haar lichaam, draagt deze zoete geur naar de neusgaten van Kṛṣṇa en bij het inademen van dit aroma raakt Hij alle controle kwijt."

De liefde en genegenheid van Śrīmatī Rādhikā is groter dan die van Śrī Kṛṣṇa. Hoewel Śrīla Bilvamaṅgala Ṭhākura erop wijst, dat Kṛṣṇa bovengeschiedt is aan Rādhikā, wensen degenen in de lijn van Śrīla Rūpa Gosvāmī, Śrīla Raghunātha dāsa Gosvāmī en Śrīla Prabhodhānanda Sarasvatī, dat Rādhikā al-

tijd zegeviert over Kṛṣṇa – en het gebeurt in feite ook op die manier.

Śrīla Bilvamaṅgala Ṭhākura bidt op deze manier aan Śrī Kṛṣṇa, zijn *sikṣā-guru*. Welke soort *sikṣā-guru*? Kṛṣṇa is *caitya-guru*, de *guru* in het hart van alle wezens. In Zijn spel komt Kṛṣṇa Zelf als *sikṣā-guru*. Hij werd bijvoorbeeld *guru* voor Arjuna. Hij is uiterst genadevol en gebeden aan Hem worden altijd gehoord. Daarom is de eerste plicht van toegewijden om in Hem vertrouwen te hebben.

Śrīla Bilvamaṅgala Ṭhākura en Śrīla Rūpa Gosvāmī zijn voorbeelden van toegewijden met dergelijk vertrouwen. Rūpa Gosvāmī en Sanātana Gosvāmī bespraken samen dikwijls de gloriën van Śrī Śrī Rādhā en Kṛṣṇa. Bij een dergelijke gelegenheid merkte Śrīmatī Rādhikā op, dat het al middag was en ze nog niet hadden gegeten. Ze verscheen als een tiener dorpsmeisje, kwam bij Śrīla Rūpa Gosvāmī staan en zei, “Julie hebben vandaag nog niets klaargemaakt. Zijn jullie aan het vasten? Mijn moeder heeft Me wat melk, rijst en suiker gegeven, zodat jullie *kṣīra* (zoete rijstpap) kunnen maken.” Maar Rūpa Gosvāmī had geen tijd om *kṣīra* te maken, want hij en zijn broer waren compleet verzonken in de gloriën van Śrīmatī Rādhikā en wisselden die met elkaar uit.

Daarom bood Śrīmatī Rādhikā aan het voor hen te bereiden. Ze haalde gedroogde koemest en louter door Haar wens manifesteerde zich vuur. In een minimum van tijd maakte ze een prachtige, smakelijke *kṣīra*, bood het Śrīla Rūpa Gosvāmī aan en zei, “Offer deze *kṣīra* alsjeblijft aan jouw vererenswaardige Godsbeeld, geef daarna iets aan jouw broer en neem dan zelf.”

Nadat hij had geproefd, dat die *kṣīra* opmerkelijk goed was, begon Sanātana Gosvāmī zich af te vragen, wie dat meisje was geweest. Hij vroeg Rūpa, “O Rūpa, heb jij aan Rādhikā gebeden om te vragen of Ze komt?”

“Nee, dat heb ik niet.”

“Maar ze is gekomen en heeft voor ons gekookt. Proef deze *kṛṣṇa-prasādam*. Alleen Zij kan dit hebben toebereid.”

Toen ze ieder iets van de zoete rijst hadden geproefd, begonnen ze ontroostbaar te huilen en riepen uit naar Śrīmatī Rādhikā, “Nu ben Je verdwenen en hebben we de gelegenheid gemist om eerbetuigingen en diensten aan Jou te verlenen. In plaats daarvan hebben we Jou overlast bezorgd door voor ons te moeten koken.” Toen zei Śrīla Sanātana Gosvāmī tegen zijn broer, “Rūpa, doe iets dergelijks in de toekomst niet weer.”

Wat hebben ze een schitterende toewijding! Laten wij proberen in hun voetspoor te volgen. Door gebeurtenissen zoals deze te herinneren gaan we proberen het Goddelijk Paar, Śrī Śrī Rādhā en Kṛṣṇa, te dienen.

Zoals hierboven gezegd heeft Śrīla Kṛṣṇadāsa Kavirāja uitgelegd, dat de bonafide *dikṣā-guru* de *rūpa* van Kṛṣṇa is en de bonafide *sikṣā-guru* de *svarūpa* van Kṛṣṇa. Hoewel ze gelijk zijn, kan soms *sikṣā-guru* bovengeschiedt zijn en soms is dat *dikṣā-guru*, maar ze zijn beiden bevrijd, *uttama-adhikārī*.

*iśvara-svarūpa bhakta tānra adhiṣṭhāna
bhaktera hṛdaye kṛṣṇera satata viśrāma*

Śrī Caitanya-caritāmṛta (Ādi-līlā 1.61)

Een zuivere toegewijde, die constant bezig is met liefdevolle toegewijde dienst aan Bhagavān, is identiek met Bhagavān, die altijd in zijn hart is gezeteld.

De *dīkṣā-guru* en *sikṣā-guru* zijn niet-verschillende manifestaties van Śrī Kṛṣṇa, zoals alle zuivere toegewijden van Kṛṣṇa. Het hart van zuivere toegewijden is de woonplaats van Kṛṣṇa. Kṛṣṇa kan in hun hart rust nemen, omdat hun hart zuiver is, vrij van wereldse verlangens. In hun hart zijn geen problemen of lijden, zoals er ook geen problemen zijn in het hart van Śrīla Rūpa en Śrīla Sanātana. Ze hebben van Kṛṣṇa niets nodig; daarom kan Hij in hun hart rust nemen en vredig slapen.

Het hart van *jñānīs*, *karmīs* en *yogīs* zit vol met materiële verlangens. Ze bidden, “O Kṛṣṇa, geef me een ontzettend mooie vrouw. O Kṛṣṇa, ik heb geen zoon. O Kṛṣṇa, ik wil bevrijding (*mukti*)”. Maar de zuivere toegewijden van Kṛṣṇa verlangen niets voor zichzelf. Hun enige verlangen is, dat hun *bhakti* toeneemt om Kṛṣṇa steeds meer dienst te kunnen verlenen.⁷

Deze zes manifestaties – Kṛṣṇa, *dīkṣā-guru* en *sikṣā-guru*, de toegewijden, de diverse vormen van energie, de incarnaties en de volkomen delen – zijn allemaal Kṛṣṇa Zelf, maar voor de uitvoering van Zijn spel worden ze afzonderlijk gemanifesteerd. Ze zijn verschillend en niet-verschillend (*bheda* en

---

⁷ [De tekst van deze voetnoot is in het oorspronkelijke boek niet afgedrukt.]

abheda) van Hem. Dit principe wordt *acintya-bhedābheda-tattva* genoemd.

*vadanti tat tattva-vidas
tattvaṁ yaj jñānam advayam
brahmeti paramātmēti
bhagavān iti śabhyate*

Śrīmad-Bhāgavatam (1.2.11)

Met het citeren van dit vers uit *Śrīmad-Bhāgavatam* heeft Śrīla Kṛṣṇadāsa Kavirāja de identiteit van Kṛṣṇa uitgelegd. Lees alsjeblieft vanaf de vertaling en de betekenis geschreven door Śrīla Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja.

Toegewijde leest uit *Śrī Caitanya-caritāmṛta* (*Ādi-līlā* 2.1):

Vertaling: Geleerde transcendentalisten, die de Absolute Waarheid kennen, zeggen, dat het nonduale kennis is en dat het onpersoonlijk Brahman, gelokaliseerd Paramātmā en de Persoonlijkheid Gods wordt genoemd.

Betekenis: Dit Sanskriete vers verschijnt als het elfde vers van Canto Een, Hoofdstuk Twee van *Śrīmad-Bhāgavatam*, waar Sūta Gosvāmī de vragen van de heiligen aangevoerd door Śaunaka Ṛṣi met betrekking tot de essentie van alle schriftuurlijke instructies beantwoordt. *Tattva-vidah* wijst op personen met kennis van de Absolute Waarheid. Ze kunnen zeker wel...

Nārada, Vedavyāsa, Brahma, Śaṅkara (Śiva) en Śukadeva Gosvāmī zijn allemaal *tattva-vit*; dat betekent, ze zijn op de hoogte van de essentie van de vedische geschriften.

Toegewijde vervolgt:

Ze kunnen zeker wel kennis zonder dualiteit begrijpen, want ze bevinden zich op het spirituele platform. De Absolute

Waarheid wordt soms gekend als Brahman, soms als Paramātmā en soms als Bhagavān. Personen met kennis van de waarheid weten, dat iemand, die probeert de Absolute Waarheid te benaderen met eenvoudig mentale speculatie, uiteindelijk onpersoonlijk Brahman zal realiseren en iemand, die de Absolute Waarheid tracht te benaderen door middel van *yoga* praktijken zal in staat zijn Paramātmā te realiseren; maar iemand, die over complete kennis en spiritueel begrip beschikt, realiseert de spirituele gedaante van Bhagavān, de Persoonlijkheid Gods.

Toegewijden van de Persoonlijkheid Gods weten, dat Śrī Kṛṣṇa, de zoon van de Koning van Vraja, de Absolute Waarheid is. Ze maken geen onderscheid tussen Kṛṣṇa's naam, gedaante, kwaliteiten en spel. Iemand die Gods absolute naam, gedaante en kwaliteiten van elkaar wil separeren, moet worden gezien als iemand, die het aan absolute kennis ontbreekt. Een zuivere toegewijde weet, dat met het chanten van de transcendente naam Kṛṣṇa, Śrī Kṛṣṇa als transcendent geluid aanwezig is.

In dit verband valt er iets zeer belangrijks in herinnering te brengen,

*yāha, bhāgavata paḍa vaiṣṇavera sthāne
ekānta āśraya kara caitanya-caraṇe*

Śrī Caitanya-caritāmṛta (Antya-līlā 5.131)

Als je *Śrīmad-Bhāgavatam* wilt begrijpen, moet je een zelfge-realiseerde Vaiṣṇava benaderen en het van hem horen. Dit kun je doen, als je volkomen je toevlucht hebt genomen aan de lotusvoeten van Śrī Caitanya Mahāprabhu.

Het is voor ons niet mogelijk om alles over het spirituele leven te weten te komen door eenvoudig boeken te lezen. Het is waar, dat alle kennis zich bevindt in Veda, Vedānta, Śrī-

mad-Bhāgavatam, *Śrī Caitanya-caritāmṛta* en in alle boeken van Śrīla Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja, maar die kennis is versleuteld met een hele sterke code. Iemand, die niet bijster gekwalificeerd is, zal de betekenis niet begrijpen door eenvoudig te lezen. *Yāha, bhāgavata paḍa vaiṣṇavera sthāne*. Er zijn twee soorten *bhāgavata*: *grantha-bhāgavata (śāstra)* en *bhakta-bhāgavata* (Vaiṣṇava's). De *grantha-bhāgavata* ligt onder slot en grendel en de gerealiseerde ziel, de *bhakta-bhāgavata*, openbaart de betekenissen en intenties ervan.

Door in associatie van superieure toegewijden *Śrī Caitanya-caritāmṛta*, *Śrīmad-Bhāgavatam* en alle andere transcendente literatuur van Śrīla Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja te lezen, kunnen we hun prachtige betekenissen diepgaand leren begrijpen en de oceaan van *rasa*⁸ ervaren, die zich erin bevindt. Zonder hulp van een gevorderde Vaiṣṇava kan men deze boeken vele keren lezen en toch vallen. Waarom? Zonder de juiste associatie kan men de essentie van deze transcendentale boeken niet bevatten.

Het is voor ons noodzakelijk de *bhakta-bhāgavatas* te benaderen. Ze hebben meer genade dan *Śrīmad-Bhāgavatam* en onder hun leiding kunnen we de genade van *Śrīmad-Bhāgavatam* en Śrī Kṛṣṇa realiseren. Anders is het niet mogelijk.

*vadanti tat tattva-vidas
tattvaṁ yaj jñānam dvayam
brahmeti paramātmēti
bhagvān iti śabdyate*

Śrīmad-Bhāgavatam (1.2.11)

---

⁸ *Rasa* betekent 'de zoete smaak van de persoonlijke relatie met Kṛṣṇa'.

De Absolute Waarheid wordt gerealiseerd in drie begripsfasen van de kenner van de Absolute Waarheid en ze zijn allemaal identiek. De fasen van de Absolute Waarheid worden uitgedrukt als Brahman, Paramātmā en Bhagavān.

Het is voor ons van wezenlijk belang om aandachtig te luisteren en deze les ter harte te nemen. Degenen, die de gevestigde waarheid (*tattva*) kennen, zoals Nārada, Vyāsa, Śaṅkara, Sanaka, Sanandana, Sanātana en Śrīla Rūpa Gosvāmī, zijn tot de conclusie gekomen, dat niets is afgescheiden van Kṛṣṇa. Niets is van Hem onafhankelijk. Deze gevestigde waarheid wordt *advya-jñāna-tattva* genoemd, het wezenlijk fundamentele principe, dat Śrī Kṛṣṇa de ene-zonder-een-tweede Absolute Waarheid is.

Iedereen is aan Kṛṣṇa ondergeschikt, inclusief Baladeva en alle andere incarnaties, alle halfgoden en alle levende entiteiten tot en met de mieren en het gras. De begoochelende, materiële natuur, *māyā*, is ook aan Hem ondergeschikt. De enige fundamentele waarheid is Śrī Kṛṣṇa en alle anderen zijn aan Hem ondergeschikt. Geen levend wezen in deze wereld of in een andere wereld, of zelfs in Vaikuṅṭha of Goloka Vṛndavana is onafhankelijk. Alleen Kṛṣṇa is onafhankelijk. Alles, dat we zien, is een manifestatie van Zijn kracht. Śrīmatī Rādhikā is de kracht van Śrī Kṛṣṇa en Lakṣmī-devī is de manifestatie van Śrīmatī Rādhikā. En wij, *jīvas*, in deze materiële wereld bevinden ons ook in Kṛṣṇa. Dit principe wordt genoemd ‘eenheid in diversiteit’. Kenners van de realiteit begrijpen de fundamentele waarheid, dat de Absolute Waarheid Śrī Kṛṣṇa is.

Śrīla Kṛṣṇadāsa Kavirāja citeert het bovengenoemde vers uit *Śrīmad-Bhāgavatam* (1.2.11). Degenen met onpersoonlijke kennis zien deze Absolute Waarheid als Brahman. Wat is Brahman? Het is de geperverteerde reflectie van de stralen van Kṛṣṇa's teennagels. Het heeft geen gedaante, kwaliteiten of spel. Paramātmā, de Superziel in het hart van alle levende wezens, vormt een deel van Kṛṣṇa's vermogens van eeuwigheid (*sat*) en transcendente kennis (*cit*). Hij is een klein deel van Kṛṣṇa; Hij is niet onafhankelijk.

*ete cāṁśa-kalāḥ puṁśaḥ
kṛṣṇas tu bhagavān svayam
indrāri-vyākulaṁ lokāṁ
mṛḍayanti yuge yuge*

Śrīmad-Bhāgavatam (1.3.28)

Alle bovengenoemde incarnaties zijn ofwel volkomen delen of delen van volkomen delen van Bhagavān, maar Śrī Kṛṣṇa is de oorspronkelijke Persoonlijkheid Gods. Ze verschijnen allemaal op planeten, wanneer ergens versterking door atheïsten wordt veroorzaakt.

Śrī Kṛṣṇa is die Allerhoogste Persoonlijkheid Gods, de Allerhoogste Persoonlijkheid van de Absolute Waarheid. *Śrīmad-Bhāgavatam* en andere *sāstras* bevestigen dit vers uit *Brahma-saṁhitā*,

*iśvaraḥ paramaḥ kṛṣṇaḥ
cac-cid-ānanda-vigrahaḥ
anādir ādir govindaḥ
sarva-kāraṇa-kāraṇam*

Brahma-saṁhitā (5.1)

Er zijn veel persoonlijkheden, die beschikken over de kwaliteiten van Bhagavān, maar Kṛṣṇa is de allerhoogste, want niemand kan boven Hem uitblinken. Hij is de Allerhoogste Persoon en Zijn lichaam is eeuwig, vol kennis en zegen. Hij is de oorspronkelijke Śrī Govinda en de Oorzaak der oorzaken.

Kṛṣṇa's eerste manifestatie is Baladeva Prabhu in Vraja, die niet-verschillend is van Hem. Alleen hun lichaamskleur is verschillend – één wit, de ander zeer mooi zwart. Uit Baladeva Prabhu in Vṛndāvana hebben zich Mūla-saṅkarṣaṇa (Baladeva in Dvārakā en Mathurā), Mahā-saṅkarṣaṇa (Śrī Nārāyaṇa), Mahā-Viṣṇu (ook bekend als Kāraṇodakaśāyī Viṣṇu), Garbhodakaśāyī Viṣṇu, Kṣīrodakaśāyī Viṣṇu, Śeṣa en deze hele materiële wereld gemanifesteerd.

Diezelfde Śrī Kṛṣṇa, de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods van de Absolute Waarheid, komt als Śrī Caitanya Mahāprabhu, en Zijn allerhoogste vermogen, Śrīmatī Rādhikā, komt met Hem mee als Śrī Gadādhara Paṇḍita.

Deel Twee

Het beste geschenk

Een vers met diepe geheimen

AN HET EIND VAN DVĀPARA-YUGA, NADAT het spel van Śrī Kṛṣṇa in deze wereld was voltooid, keerde Hij terug naar Zijn Goloka Vṛndāvana in de geestelijke wereld. Daar begon Hij te denken aan zuivere toewijding, die Hij in deze wereld wilde verspreiden en zelfs op de bomen en struiken wilde overbrengen. Alleen Hij was in staat dit te geven. De religieuze principes voor ieder tijdperk (*yuga-dharma*) kunnen worden gegeven door Mahā-Viṣṇu (die in Kali-yuga verscheen als Śrī Advaita Ācārya), want dit is Zijn functie – maar *kṛṣṇa-prema* kan alleen door Kṛṣṇa Zelf worden gegeven.

Diezelfde Śrī Kṛṣṇa, die liefde en toewijding aan alle wezens kan geven, nam de stemming en lichaamskleur aan van Śrīmatī Rādhikā en werd Śrī Gauracandra. Waarom deed Hij dit? Omdat Zijn genade ongeëvenaard en grondeloos is. Als oceaan van *rasa* wilde Hij de vervulling proeven van de drie wensen, die Hij in Zijn gedaante als Kṛṣṇa niet tot vervulling kon brengen en ook om die *kṛṣṇa-prema* te schenken, die

sinds de vorige dag van Brahmā niet meer aan *jīvas* was verstrekt.

*anarpita-carīm-cirāt karuṇayāvātīrṇah kalau
samarpayitum unnatojjvala-rasām sva-bhakti-śrīyam
hariḥ purāṭa-sundara-dyuti-kadamba-sandīpitaḥ
sadā hṛdaya-kandare sphuratu vaḥ śacī-nandanah
Śrī Caitanya-caritāmṛta (Ādi-līlā 1.4)*

Mag de Heer, die bekend is als de zoon van Śrīmatī Śacī-devī, transcendent gesitueerd zijn in de binnenste kamers van jullie hart. Schitterend met de straling van gesmolten goud is Hij door zijn grondeloze genade in het tijdperk van Kali verschenen om datgene te geven, dat geen andere incarnatie ooit eerder heeft gegeven: de meest sublieme en stralende smaak van toegewijde dienst in de relatie van amoreuze liefde.

De betekenis van dit vers is diep, want de complete, grondeloze genade van Śrī Caitanya Mahāprabhu wordt erin vermeld.

Het is noodzakelijk de essentie van dit vers te begrijpen en op die manier hele mooie, gekwalificeerde toegewijden te worden. Zonder deze gevoelens goed te begrijpen is het chanten van Hare Kṛṣṇa niet toereikend om ten volle de genade van Bhagavān te krijgen. De kwaliteit van ons chanten wordt verhoogd door het grondig bevatten en omarmen van hun betekenis. Met een helder begrip van dit vers en zijn gevoelsstemming kunnen we ons bij het chanten naar binnen richten.

Māyāvādī's chanten ook Hare Kṛṣṇa, maar zij gaan naar de hel vanwege hun grote overtredingen tegen de heilige naam. *Karmīs* chanten ook, maar vanwege hun verlangen naar meer geld komen zij met de vruchten van het chanten ook bedro-

gen uit. De heilige naam vervult hun materiële verlangens, maar *bhakti* ziet hen te vermijden. Degenen daarentegen, die onder leiding van een hoog gekwalificeerde *guru* of Vaiṣṇava chanten, ontwikkelen een overtreffende kwaliteit van het chanten. Het is daarom van het grootste belang om de essentie van de instructies te begrijpen, die in dit vers verscholen liggen.

De intentie van Sri Caitanya's afdaling

WE GAAN VERDER MET HET LEZEN UIT ŚRĪ Caitanya-caritāmṛta. Nu bespreken we het derde hoofdstuk, dat de identiteit van Śrī Caitanya Mahāprabhu verklaart en de redenen beschrijft, waarom Hij naar deze wereld is gekomen. Śrīla Kṛṣṇadāsa Kavirāja zegt ons, dat Caitanya Mahāprabhu, Śacinandana Gaurahari, direct Śrī Kṛṣṇa Zelf is. Hij is niet alleen Bhagavān, de Allerhoogste Persoon, maar Hij is Svayam Bhagavān, de oorspronkelijke gedaante van de Godheid uit wie alle andere incarnaties voortkomen. Hij is Vrajendra-nandana Kṛṣṇa Zelf. Deze Kṛṣṇa is met al Zijn attributen en Zijn complete vermogen, dat Zich verpersoonlijkt in de gedaante van Śrīmatī Rādhikā, eeuwigdurend gesitueerd. Zelfs als de zon van zijn licht en hitte kon worden afgescheiden, kunnen Śrī Śrī Rādhā-Kṛṣṇa nimmer worden afgescheiden.

Kṛṣṇa was gedurende tien jaar in Vṛndāvana aan het sporten. Hij werd geboren in Mahāvana Gokula en speelde daar in Zijn eerste paar kinderjaren, waarna Zijn familie en de familie van Rādhikā naar Vṛndāvana verhuisden, waar Ze een

ongelimiteerd spel speelden. Daar in Vṛndāvana woonde de familie van Nanda Bābā in Chaṭṭikarā en Vṛṣabhānu Mahārāja woonde in Rāl. Daarna verhuisden ze naar Kāmyavana, daarna naar Khelanvana en tenslotte vestigden zij zich in Nandagāoṅ Gokula en de familie van Vṛṣabhānu Mahārāja ging in Varṣānā wonen. Op iedere verblijfplaats brachten hun families een nieuw dorp tot ontwikkeling en Hun dorpen lagen altijd vlak naast elkaar. Śrī Śrī Rādhā en Kṛṣṇa ontmoeten elkaar op deze plekken en voerden Hun eeuwigdurende, allerbeste *rāsa-līlā* uit en ander spel en vermaak.

Als Kṛṣṇa vanuit Goloka Vṛndāvana naar deze wereld komt, komt heel Vraja achter Hem aan: Zijn metgezellen, de Yamunā Rivier, Govardhana Heuvel, het bos Bhāṅḍiravana en de hele vierentachtig *krośas* (268 km²) van Vṛndāvana komen Hem vergezellen. Hij komt eens op een dag van Brahmā om de vijf *rasas* van Zijn spel te proeven, *sānta*, *dāsyā*, *sakhya*, *vātsalya* en *mādhurya*. Ofschoon Hij van deze *rasas* geniet, heeft Hij toch nog drie onvervulde verlangens. De vervulling van deze verlangens is de essentiële reden van zijn verschijning als Śrī Caitanya Mahāprabhu. En ook omdat Hij een oceaan van grondeloze genade en een oceaan van *rasa* is, wil Hij de *jīvas* besprenkelen met druppels speciale genade, zodat ze in staat zijn naar Hem toe te komen en Hem voor altijd te dienen.

Toegewijde leest uit de Inleiding van *Śrī Caitanya-caritāmṛta*, *Ādi-līlā* 4:

In dit hoofdstuk van het epos, *Śrī Caitanya-caritāmṛta*, heeft Kṛṣṇadāsa Kavirāja Gosvāmī benadrukt, dat Śrī Caitanya is gekomen vanwege drie belangrijke intenties van Hemzelf. De

eerste intentie was de positie van Śrīmatī Rādhārāṇī te proeven, die de belangrijkste persoon is met wie Hij bovenzinnelijke liefde voor Śrī Kṛṣṇa uitwisselt. Śrī Kṛṣṇa is het reservoir van transcendentaal liefdevolle transacties met Śrīmatī Rādhikā. Het onderwerp van die liefdevolle transacties is Bhagavān Zelf en Rādhārāṇī is het object [de woonplaats van liefde]. Dus het subject, Bhagavān, wilde de smaak van de liefde proeven in de positie van het object, Rādhārāṇī.

De tweede reden voor Zijn verschijning was het leren begrijpen van de bovenzinnelijke smaak van Zichzelf. Śrī Kṛṣṇa is een en al beminnelijkheid. De aantrekkingskracht van Rādhārāṇī voor Kṛṣṇa is subliem en om die aantrekkingskracht te ervaren en de bovenzinnelijke beking van Zichzelf te begrijpen, heeft Hij de mentaliteit van Rādhārāṇī aangenomen.

De derde reden voor de verschijning van Śrī Caitanya was om te genieten van de zegen, die door Rādhārāṇī wordt geproefd. Śrī Kṛṣṇa dacht, dat Rādhārāṇī ongetwijfeld van Zijn gezelschap zou genieten en Hij genoot van het gezelschap van Rādhārāṇī, maar de uitwisseling van bovenzinnelijke smaken tussen het spirituele paar bleek plezieriger voor Śrīmatī Rādhārāṇī te zijn dan voor Śrī Kṛṣṇa. Rādhārāṇī voelde meer transcendent plezier in het gezelschap van Kṛṣṇa dan Hij kon begrijpen zonder Haar positie in te nemen, maar Hij kon niet in de positie van Śrīmatī Rādhārāṇī genieten, want die positie was compleet vreemd aan Hem. Kṛṣṇa is de transcendentale man en Śrīmatī Rādhikā is de transcendentale vrouw. Om toch het bovenzinnelijke plezier van de liefde voor Kṛṣṇa te kennen verscheen Śrī Kṛṣṇa Zelf als Śrī Caitanya en aanvaardde de emoties en lichaamsuitstraling van Śrīmatī Rādhārāṇī.

Śrī Caitanya verscheen om deze vertrouwelijke verlangens in vervulling te brengen maar ook om het bijzondere belang van

het chanten van Hare Kṛṣṇa, Hare Kṛṣṇa, Kṛṣṇa Kṛṣṇa, Hare Hare / Hare Rāma, Hare Rāma, Rāma Rāma, Hare Hare te prediken en om de invocatie van Advaita Prabhu te beantwoorden. Deze waren de secundaire redenen.

Śrī Svarūpa Dāmodara Gosvāmī was de belangrijkste figuur onder de vertrouwelingen van Śrī Caitanya. De gegevens van zijn dagboek hebben deze vertrouwelijke intenties van Bhagavān geopenbaard. Deze openbaringen zijn bevestigd geworden door de uitspraken van Śrīla Rūpa Gosvāmī in zijn diverse gebeden en gedichten.

Dit hoofdstuk beschrijft ook op specifieke wijze het verschil tussen lust en liefde. De transacties van Śrī Kṛṣṇa en Śrīmatī Rādhikā zijn volslagen anders dan in materiële wellust. Daarom heeft de auteur een zeer helder onderscheid tussen beide aangebracht.

Terwijl Śrī Kṛṣṇa in oenschouw nam, hoe Hij Zijn wensen in vervulling kon brengen, brak voor Kali-yuga de tijd aan om *yuga-dharma*, het religieuze proces voor het tijdperk, te prediken. Op dat moment kwam Advaita Ācārya om een platform voor de afdaling van Kṛṣṇa en Zijn metgezellen voor te bereiden. Advaita Ācārya wilde *vraja-prema* geven, maar Hij kon dat niet doen, want dit is niet de functie van Mahā-Viṣṇu. In feite was dit zelfs niet mogelijk geweest voor Rāma, Nṛ-simha, Kalki, Vāmana en Paraśurāma. Al deze *avatāras* konden wel de *yuga-dharma* vestigen, maar ze konden geen enkel levend wezen datgene geven, dat Svayam Bhagavān, Vrajen-dra-nandana Śrī Kṛṣṇa, kon geven – zuivere *vraja-prema*.

Baladeva Prabhu kan deze *prema* geven, maar Hij laat de distributie aan Kṛṣṇa over en Hij assisteert daarbij. In het spel

van Caitanya Mahāprabhu kwam Baladeva als Nityānanda Prabhu. Nityānanda Prabhu kan ook die speciale *kṛṣṇa-prema*, die *mādhurya-prema* – rechtstreeks en indirect - verspreiden, maar Hij wacht op Caitanya Mahāprabhu.

Er zijn vier redenen voor de verschijning van Śrī Caitanya Mahāprabhu: twee externe redenen en twee interne. De belangrijkste innerlijke reden was de gevoelens van Śrīmatī Rādhikā (*prema-rasa niryasa korite asvadana*) te proeven en de tweede innerlijke reden was Advaita Ācārya tevreden te stellen, die met het offeren van *tulasī*-blaadjes Kṛṣṇa had verzocht af te dalen. De belangrijkste externe reden voor Zijn verschijning was de fortuinlijke *jīvas* het pad van *rāgānuga-bhakti* (*rāga-mārga-bhakti korite pracarana*) te onderwijzen en de tweede externe reden was het vestigen van *yuga-dharma* (*yada yada hi darmasya*).

Advaita Ācārya heeft met Zijn liefde Kṛṣṇa verleid om naar deze wereld te komen. Als een zuivere toegewijde de zachte blaadjes van *tulasī* met een *mañjarī* in het midden aan Śrī Kṛṣṇa offert en huilend aan Hem bidt, is Kṛṣṇa niet in staat die toegewijde te weigeren. Dan moet Hij Goloka Vṛndāvana ‘verlaten’ en direct bij hem komen.

Om Kṛṣṇa de inspiratie te geven om ons te horen is het noodzakelijk, dat we dagelijks *tulasī* vereren, zoals Advaita Ācārya dat heeft gedaan. Met deze methode kunnen we Kṛṣṇa zeker een plezier doen, zelfs als we Hem niet op een andere manier een plezier kunnen doen. Met deze methode komen Śrī Caitanya Mahāprabhu en Śrī Nityānanda Prabhu met al Hun metgezellen ons hart binnen.

Zoals hierboven gezegd, Caitanya Mahāprabhu, Śacīnandana Gaurahari, is Kṛṣṇa Zelf en Nityānanda is Baladeva Prabhu. Door middel van *saṅkīrtana*, de *yuga-dharma*, heeft Mahāprabhu alle soorten levende wezens *prema* geschonken. Zelfs Kṛṣṇa had in feite de bosbewoners niet kunnen verleiden om te chanten en te dansen, zoals Caitanya Mahāprabhu dat deed. Slangen, olifanten, tijgers, vrouwtjesgeiten – iedereen raakte door Śrī Caitanya Mahāprabhu geïnspireerd.

Mahāprabhu zong,

*Kṛṣṇa, Kṛṣṇa, Kṛṣṇa, Kṛṣṇa, Kṛṣṇa, Kṛṣṇa, Kṛṣṇa he
Kṛṣṇa, Kṛṣṇa, Kṛṣṇa, Kṛṣṇa, Kṛṣṇa, Kṛṣṇa, rakṣa mām
Kṛṣṇa, Kṛṣṇa, Kṛṣṇa, Kṛṣṇa, Kṛṣṇa, Kṛṣṇa, pāhi mām
Rāma Raghava, Rāma Raghava, Rāma Raghava, rakṣa mām
Kṛṣṇa Keśava, Kṛṣṇa Keśava, Kṛṣṇa Keśava, pāhi mām*

Als hij weende en bij het zingen soms over de grond rolde, bevond Mahāprabhu Zich niet in zijn externe bewustzijn. Hierdoor overweldigd begonnen de dieren, het struikgewas en de bomen met Hem mee te chanten. Nadat ze de zegen van Caitanya Mahāprabhu hadden gekregen, ontwikkelden ze een intense genegenheid voor Kṛṣṇa.

Toen Kṛṣṇa naar deze wereld kwam, was Hij ook genadevol, maar Hij gaf *kṛṣṇa-prema* in proportie tot de kwaliteit van de overgave van de betreffende toegewijde en zijn dienstbare praktijk – niet minder, niet meer – zoals een weegschaal.

*ye yathā mām prapadyante
tāms tathaiva bhajāmy aham
mama vrtmānuvartante
manuṣyāḥ pārtha sarvaśaḥ*

Bhāgavad-gītā (4.11)

Zoals een ieder zich aan Mij overgeeft, beloon Ik hen overeenkomstig. Iedereen volgt Mijn pad in alle opzichten, O zoon van Pṛthā.

Stel de analogie van een pot voor, die onze kwalificatie voor *kṛṣṇa-prema* vertegenwoordigt. Toen Śrī Kṛṣṇa aanwezig was, gaf Hij nooit iemand een pot vol. Hij zei juist, “Oh, geef jouw pot eens hier. Ik geef jou zoveel *prema* als het type en de afmeting van jouw pot toelaat.”

Zonder onze kwalificatie geeft Kṛṣṇa ons geen *prema*. Als we bijvoorbeeld veel overtredingen hebben gemaakt, geeft Hij ons geen *prema*. Śrī Caitanya Mahāprabhu daarentegen geeft de hele pot en de *prema*. Hij en Nityānanda Prabhu zijn zo genadevol. Ze hebben helemaal geen weegschaal. Omdat Caitanya Mahāprabhu, Śacīnandana Gaurahari, de zoon is van Śacī-devī, is Hij zo vrijgevig, dat iedereen, ongeacht wie bij Hem komt, Zijn genade ontvangt. Zonder een weegschaal zegt Hij, “Kom, kom. Heb je een pot bij je?”

“Nee, ik heb geen pot. Geen kwalificatie.”

“Oh, goed dan. Ik geef jou de pot en ook deze nectar, *kṛṣṇa-prema*.”

Śrī Caitanya Mahāprabhu gaf *prema* in overvloed, maar dit was een van de externe redenen voor Zijn verschijning. De innerlijke reden voor Kṛṣṇa's afdaling als Śrī Caitanya Mahāprabhu was het proeven van de drie gevoelens van Śrīmatī Rādhikā, die Zij alleen kan proeven. Hij leende Haar intrinsieke stemming en schoonheid en werd *tadātmā*, hetgeen betekent ‘één in het hart’ met Haar.

Om de betekenis van *tadātmā* te begrijpen kunnen we deze vergelijking gebruiken. Wanneer ijzer in het vuur wordt ge-

legd, kan het gaan branden. IJzer brandt niet, alleen vuur heeft dat vermogen, maar wanneer ijzer in het vuur wordt gelegd, wordt ijzer kwalitatief één met het vuur en kan ook gaan branden. Śrī Kṛṣṇa werd op dezelfde manier *tadātmā* met Śrīmatī Rādhikā en vergat, dat Hij Kṛṣṇa was.

Toen Caitanya Mahāprabhu een ontmoeting had met Rāya Rāmānanda bij de Godāvarī, leerde Hij *rasa-tattva* van hem. Rāya Rāmānanda is Viśākhā, de dierbaarste vriendin van Śrīmatī Rādhikā, en Caitanya Mahāprabhu is Kṛṣṇa. Kṛṣṇa in de gedaante van Śrī Caitanya maakte Śrīmatī Viśākhā-devī Zijn *guru* om Hem te helpen het gevoel van Rādhikā volkomen tot ontwikkeling te brengen. Daarna manifesteerde Kṛṣṇa als Caitanya Mahāprabhu Zijn gedaante als *mahābhāva-rasarāja-svarūpa*. Zonder Viśākhā als Zijn *guru* te aanvaarden was dit niet mogelijk geweest.

Na Zijn ontmoeting met Rāya Rāmānanda keerde Mahāprabhu terug naar de Gambhīrā in Jagannātha Purī, waar Hij in staat was Zijn wens om de drie gevoelens van Śrīmatī Rādhikā te proeven in vervulling te brengen. Hij is Viśākhā daarvoor zeer dankbaar en ook Lalitā, die in deze wereld verscheen als Śrī Svarūpa Dāmodara. Zonder hun hulp had Hij deze drie emoties van Rādhikā niet kunnen proeven.

ZIJN SCHITTERENDE ONGEËVENAARDE GESCHENK

Omdat Śrī Caitanya Kṛṣṇa Zelf is, kan Hij *vraja-prema* uitdelen en in het bijzonder *parakīya-bhāva* (buitenechtelijke liefde), die ook *unnatojjvala-rasa* wordt genoemd. *Unnata* bete-

kent 'hoogste' en *ujjala* betekent 'schitterend stralend' en de *rasa* duidt op de smaak van een bijzondere relatie met Kṛṣṇa.

De schittering van *unnatojjvala-rasa* is ongeëvenaard en om deze liefde te komen onderwijzen zijn al onze *ācāryas* in de Gauḍīya *sampradāya* naar deze wereld gekomen. Onze *ācāryas* zijn niet gekomen om hetgeen te proeven, dat Śrī Caitanya Mahāprabhu kwam proeven, maar om de *rasa* te geven, die Hij kwam uitdelen. De distributie van *unnatojjvala-rasa* is de belangrijkste reden van Zijn komst, maar niet de hoogste, meest sublieme reden. Het is de eerste externe reden. Zoals hierboven gezegd, de eerste innerlijke reden was het proeven van het gevoel van Rādhā en de tweede reden was gehoor te geven aan de invocatie van Advaita Ācārya.

Mahāprabhu wilde onder de *jīvas* die *prema* verspreiden, die zelfs voor Brahmā, Śaṅkara (Śiva) en Nārada zeldzaam is. Dit is de missie van Śrī Caitanya Mahāprabhu, die alleen kan worden volbracht door de almacht van Kṛṣṇa in de gedaante van Mahāprabhu.

Op dezelfde manier zijn onze *ācāryas*, zoals Rūpa Gosvāmī, Sanātana Gosvāmī, Jīva Gosvāmī, Raghunātha dāsa Gosvāmī, Kṛṣṇadāsa Kavirāja, Viśvanātha Cakravartī Ṭhākura, Śyāmānanda Prabhu, Narottama dāsa Ṭhākura, Śrīnivāsa Ācārya, Bhaktivinoda Ṭhākura, Baladeva Vidyābhūṣaṇa, Śrīla Prabhupāda Bhaktisiddhānta Sarasvatī Ṭhākura, Śrīla Bhakti Prajñāna Keśava Gosvāmī Mahārāja en Śrīla Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja, niet alleen gekomen om over de glorie van het chanten van de heilige naam te prediken, want dit kan worden gedaan door de metgezellen van Mahā-Viṣṇu.

De expansies of manifestaties van Mahā-Viṣṇu, zoals Advaita Ācārya, kunnen de heilige naam verspreiden, maar ze kunnen geen *vraja-prema* door middel van *nāma-prema-saṅkīrtana* prediken. Er bestaat een groot verschil tussen de *nāma-saṅkīrtana* van deze Kali-yuga en die van andere Kali-yuga's. Dit is een specialiteit van Śrī Caitanya Mahāprabhu, die samen met Zijn volgelingen en metgezellen is gekomen.

Incarnaties van Mahā-Viṣṇu, zoals Advaita Ācārya en Zijn metgezellen, zoals Sanaka, Sanandana, Sanātana, Sanat Kumāra, Viśvaksena en anderen, kunnen *nāma-saṅkīrtana* en *yuga-dharma* vestigen, maar hun *nāma-saṅkīrtana* kan geen *kṛṣṇa-prema* of *vraja-prema* geven. De *nāma-saṅkīrtana* van Śrī Caitanya Mahāprabhu en Zijn metgezellen heeft een bijzondere kracht, die dit wel kan.

Unnatojjvala-rasa is de speciale stemming van Śrīmatī Rādhikā, die kan worden geproefd door Kṛṣṇa als Caitanya Mahāprabhu, maar niet kan worden uitgedeeld. Wat heeft Śrī Caitanya Mahāprabhu dan gegeven? Hij gaf *unnatojjvala-rasa*, maar *unnatojjvala-rasa* bestaat uit twee soorten: *kāmātmikā*, die Hij proefde, en *tat-tad-bhāvecchātmikā*, die Hij uitdeelde.

Kāmātmikā is het gevoel van Śrīmatī Rādhikā, Lalitā, Viśākhā, de rest van de acht vooraanstaande *gopīs* en andere *gopīs*, zoals zij. Śrīmatī Rādhikā heeft vijf soorten *sakhīs* (*gopī* vriendinnen): *sakhī*, *nitya-sakhī*, *prāṇa-sakhī*, *priyā-sakhī* en *priyā-narma-sakhī*. *Priyā-narma-sakhīs* heten ook *parama-preṣṭha-sakhīs*.⁹

⁹ “Men zegt, dat de *gopīs* in vijf groepen zijn onderverdeeld, namelijk de *sakhīs*, *nitya-sakhīs*, *prāṇa-sakhīs*, *priyā-sakhīs* en *parama-preṣṭha-sakhīs*.

- 1) *Sakhīs*: Daniṣṭhā is een voorbeeld. Deze *sakhīs* houden van Śrīmatī Rādhikā en Kṛṣṇa en dienen Hen, maar ze zijn iets meer geneigd naar Kṛṣṇa.
- 2) *Nitya-sakhīs* en 3) *Prāṇa-sakhīs*: deze zijn de enige twee typen *sakhīs*, die zich bevinden in de categorie *tat-tad-bhāvecchātmikā*. Hun dienstverlening is Śrī Caitanya Mahāprabhu op ultieme wijze aan de *jīvas* komen geven. Deze *sakhīs* dienen zowel Śrī Rādhā als Śrī Kṛṣṇa met een neiging om Śrīmatī Rādhikā te begunstigen en diensten aan Haar te verlenen. Als Kṛṣṇa hen roept, komen ze niet naar Hem toe; ze luisteren alleen naar Haar. De *prāṇa-sakhīs*, zoals Rūpa Mañjarī en Rati Mañjarī, die op intieme wijze zelfs nog hechter met Haar zijn verbonden, vormen van nature de leiding van de *nitya-sakhīs*.
- 4) *Priyā-sakhīs* en 5) *Priyā-narma-sakhīs*: Lalitā en Viśākhā zijn hiervan voorbeelden. Van deze twee typen *sakhīs* zijn de *priyā-narma-sakhīs* het dierbaarst. Beide typen *sakhīs* dienen het Goddelijk Paar, Śrī Śrī Rādhā en Kṛṣṇa, met een lichte neiging naar Śrīmatī Rādhikā, maar ze neigen niet alleen naar Haar. Ze hebben zoveel kracht, dat ze

---

[vervolg voetnoot 9] Al deze lichtgekleurde metgezellen van Śrīmatī Rādhikā, de Koningin van Vṛndāvana-dhāma, zijn knappe kunstenaars in het oproepen van erotische gevoelens in Kṛṣṇa. De *parama-preṣṭha-sakhīs* zijn met hun achten, die in de extatische onderhandelingen tussen Kṛṣṇa en Rādhā soms de zijde van Kṛṣṇa kiezen en soms de zijde van Rādhārāṇī om een situatie te creëren, waarin het lijkt, alsof ze de één boven de ander begunstigen. Dit maakt de uitwisseling van gevoelens aantrekkelijker” (Śrī Caitanya-caritāmṛta, Ādi-līlā 4.217).

soms Rādhikā een reprimande kunnen geven en soms Kṛṣṇa op het matje kunnen roepen.

Het verschil tussen *nitya-* en *prāṇa-sakhīs* en *priyā-* en *priyā-narma-sakhīs* is, de *nitya-sakhīs* en *prāṇa-sakhīs* zijn *mañjarīs*. Ze ondernemen niets om hun eigen persoonlijke relatie met Kṛṣṇa te bevorderen. Ze doen alles voor Śrīmatī Rādhikā. Ze hebben geen verlangen om het gezelschap van Kṛṣṇa voor zichzelf te proeven. Deze *bhāva* of houding, die *tat-tad-bhāvecchātmikā* wordt genoemd, behoort ook tot *unnatojjvala-rasa* en dit is het type *unnatojjvala-rasa*, dat Śrī Caitanya Mahāprabhu is komen uitdelen.

Dit is een zeer verheven onderwerp. Men kan zich afvragen, waarom ik over dit onderwerp spreek, aangezien slechts een paar zeldzame personen de essentie ervan kunnen omarmen. Het antwoord wordt in het vers hierboven gegeven, waar wordt geïmpliceerd, dat we eerst duidelijkheid moeten verkrijgen over ons objectief of doel om *sādhana* te kunnen uitvoeren. Als we bijvoorbeeld geld willen hebben, kunnen we de regering gaan dienen, een baan nemen, of zaken doen. Als we geen zaken doen, kunnen we overgaan tot stelen, of we creëren een groep schurken om ons heen en we gaan anderen met zwaarden aanvallen.

Śrī Kṛṣṇa viel het koninkrijk van Bhīsmaka aan, waar honderdduizenden koningen en hun legers in vol ornaat de wacht hielden om Rukmiṇī tegen Kṛṣṇa te beschermen. Echter, ondanks de pogingen van die koningen zette Śrī Kṛṣṇa als een leeuw, die een roedel jakhalzen binnenloopt, Rukmiṇī op Zijn wagen en reed naar Dvārakā, waar Hij met haar trouwde.

Zoals eerder gezegd, als het doel van iemand is geld verzamelen en als het met bedelen niet lukt om er eerlijk aan te komen, kan hij het met leugen en bedrog gaan doen. Een hond, die op de stoep van een snoepwinkel staat, begint te kwijlen bij het zien van de mensen, die *rasagullā* en *rasamalai* eten. Hij gaat de winkel niet binnen, want de eigenaar bewaakt zijn winkel met een stok, maar hij rent naar de schaal-tjes van bananenblad, die men had weggegooid. En als hij de schaal-tjes leeglikt, probeert hij ze te beschermen tegen andere honden, die erbij in de buurt komen.

Op dezelfde manier dient in het spirituele leven eerst ons doel vast te staan en daarna kunnen we beslissen, hoe we dat object gaan bereiken. De beoefening om het doel te bereiken heet *sādhana* en het doel zelf heet *sādhya*. Zonder kennis van *sādhya* kan men *sādhana* niet vaststellen. Daarom presenteert Kṛṣṇadāsa Kavirāja de *sādhya* in het eerste vers na de verzen van de *maṅgalācaraṇa* in *Śrī Caitanya-caritāmṛta* (*Ādi-līlā* 1.4).

Als je doel is om datgene te aanvaarden, dat Śrī Caitanya Mahaprabhu kwam geven – die bepaalde *unnatojjvala vraja-prema* – kom dan met mij mee naar de school van Śrīla Rūpa Gosvāmī, lees alle literatuur van de Gosvāmī's en leer hoe je hiervoor gretigheid kunt ontwikkelen. Er zijn geen regels voor de manier, waarop deze gretigheid zich aandient. Het kan zich manifesteren door te associëren met een bonafide Vaiṣṇava en het van hem of haar te horen. Het zal niet ontwaken op basis van schriftuurlijke argumenten alleen.

Een hele gewone, lelijke, gedeformeerde, arme man kan een prinses zien en haar graag tot vrouw willen hebben. Hoe-

wel het idee om haar als vrouw te hebben absurd is, is er geen rijkdom of enige andere kwalificatie vereist om een dergelijk huwelijk te begeren. Op dezelfde manier kan spirituele gretigheid ook niet worden beheerst. Het wordt verkregen door over de schoonheid van Śrī Kṛṣṇa te horen en over de genegenheid van de *gopīs* voor Hem, zoals beschreven in de literatuur van de Gosvāmī's aangevoerd door Śrīla Rūpa Gosvāmī, en ook door het horen van *Śrīmad-Bhāgavatam* en *Śrī Caitanya-caritāmṛta*. Dergelijke literatuur beschrijft hoe Kṛṣṇa door de *gopīs* werd beheerst en vooral door Śrīmatī Rādhikā. Het beschrijft hoe Hij Zijn hoofd aan de lotusvoeten van Rādhikā legde en smeekte om Haar genade.

Het horen van onderwerpen uit *Śrī Caitanya-caritāmṛta* en de boeken van Śrīla Rūpa Gosvāmī uit de mond van een zuivere toegewijde kan tot gretigheid leiden, ongeacht of men ervoor gekwalificeerd is of niet – ongeacht of men een zuivere toegewijde is of niet. En als gretigheid zich aandient, raakt men gekwalificeerd om zijn praktijkmethode (*sādhana*) te kiezen. Hij krijgt onmiddellijk *ruci* (een natuurlijke smaak voor horen, chanten, herinneren, enzovoort) en op die manier galloppeert hij naar zijn doel.

Degenen, die *sādhana-bhajana* van Kṛṣṇa praktiseren uit angst om naar de hel te gaan, beoefenen *vaidhī-bhakti*. Dergelijke personen hebben de aanleg om *vaidhī-bhakti* uit te voeren. Praktiseren omdat gretigheid in het hart is verschenen, wordt *rāgānuga-bhakti* genoemd. Er bestaat een verschil tussen *rāgātmikā*, het gevoel van de *gopīs* zelf, en *rāgānuga* toe-

gewijden, degenen die *bhajana* uitvoeren met een gretigheid om dat gevoel te krijgen.¹⁰

In deze wereld zijn diegenen *rāgānuga*, die zich in het gevorderde stadium van *āsakti* (gehechtheid aan Kṛṣṇa) bevinden en juist het stadium van *bhāva* bereiken. Toegewijden, die dit stadium nog niet hebben bereikt, maar enige gretigheid (*rāgānuga-pravṛtti*) aan het ontwikkelen zijn, worden spoedig gekwalificeerd om *rāgānuga-bhakti* te beoefenen. Ze praktiseren nog geen *rāgānuga*, maar ze komen erbij in de buurt.

Śrī Caitanya Mahāprabhu kwam alleen om deze gretigheid te schenken; voor degenen, die reeds over gretigheid beschikten, kwam Hij om hen *bhāva* te geven; en voor degenen, die *bhāva* hadden, kwam Hij om hen *prema* te geven.

Welke soort *prema* geeft Hij? Niet de stemming *unnatojjvala-kāmātmikā-bhāva* van Śrīmatī Rādhā, maar die van *unnatojjvala-tat-tad-bhāvecchātmikā*. Hoewel het een moeilijk onderwerp betreft, is het voor ons van wezenlijk belang om het te begrijpen. Na tien of twaalf jaar, of in een volgend leven, zullen we in associatie van verheven (*unnata*) Vaiṣṇava's in staat zijn er iets van te realiseren.

Een oprechte toegewijde met aspiraties probeert deze gretigheid te ontwikkelen. Hij bidt, "Ik ben geen *rāgānuga* Vaiṣṇava, maar ik smeeek, dat ik in dit leven, of als ik niet gekwali-

---

¹⁰ "De oorspronkelijke inwoners van Vṛndāvana zijn in toegewijde dienst spontaan aan Kṛṣṇa gehecht. Er valt niets te vergelijken met dergelijke spontaan toegewijde dienst, die *rāgātmikā-bhakti* wordt genoemd. De toegewijde dienst van een toegewijde, die in het voetspoor van de toegewijden van Vṛndāvana volgt, heet *rāgānuga-bhakti*" (*Śrī Caitanya-caritāmṛta, Madhya-līlā* 22.149).

ficeerd ben over duizend levens de genade mag ontvangen om een *rāgānuga* Vaiṣṇava te worden. Ik verlang naar niets anders dan dit, niets anders. Ik vind het niet erg om te sterven, maar ik vind het wel erg om “ergens anders water te halen dan in Keśi-ghāṭa of Mānasa-gaṅgā *ghāṭa*, of uit een andere *ghāṭa* (badplaats) van de *tat-tad-bhāvecchātmikā gopīs*.”

Nu ga ik het oorspronkelijke vers onder discussie uitleggen.

*anarpita-carim cirāt karuṇayāvātīrṇah kalau
samarpayitum unnatojjvala-rasām sva-bhakti-sriyam
hariḥ puraṭa-sundara-dyuti-kadamba-sandīpitah
sada hṛdaya-kandare sphuratu vaḥ śacī-nandanah*

Śrī Caitanya-caritāmṛta (Ādi-līlā 1.4)

Mag de Heer, die bekend is als de zoon van Śrīmatī Śacī-devī, transcendent gesitueerd zijn in de binnenste kamers van jullie hart. Schitterend met de straling van gesmolten goud is Hij door zijn grondeloze genade in het tijdperk van Kali verschenen om datgene te geven, dat geen andere incarnatie ooit eerder heeft gegeven: de meest sublieme en stralende smaak van toegewijde dienst in de relatie van amoureuze liefde.

Dit vers is afkomstig uit de *maṅgalācaraṇa* van Śrīla Rūpa Gosvāmī’s *Vidagdha-madhava*. Śrī Caitanya Mahāprabhu inspireerde Rūpa Gosvāmī in Prayāga om Zijn wens te vervullen door *unnatojjvala-parakīya-bhāva* uit te delen en samen hiermee de *jīvas* te vertellen, wat Hij had geproefd. Deze *bhāva* is ongeëvenaard zelfs in Goloka Vṛndāvana – laat staan in deze wereld. Deze *prema* is de eeuwige religie (*nitya-dharma*) van alle fortuinlijke wezens, niet alleen voor degenen in een menselijk lichaam.

Een man met genegenheid voor zijn vrouw, die ziet dat zijn vrouw genegenheid voor een andere man koestert, raakt overstuurd. En als de vrouw weet, dat haar man van binnen van iemand anders houdt, raakt zij overstuurd. In ieder geval raakt hun hele leven, dat ze samen hebben doorgebracht, verstoord. We zien de relatie van man en vrouw, minnaar en geliefde niet alleen bij mensen, maar ook in andere schepselen, zoals kruipplanten en bomen. Zonder deze liefdesrelatie kan men niet leven. Bomen en planten beschikken ook over deze genegenheid, maar ze kunnen deze niet tot uitdrukking brengen. Mensen kunnen deze tot op zekere hoogte tot uitdrukking brengen.

De geperverteerde reflectie van *prema* (zuiver spirituele liefde) is het verlangen om het lichaam te bevredigen en dit wordt *kāma* (lust) genoemd. Omdat lust niet zuiver is, veroorzaakt het pijn, lijden en problemen. Men ziet in deze wereld, dat een man een vrouw niet geheel tevreden kan stellen en omgekeerd. Na enige tijd raakt hij of zij ontevreden en kan naar iemand anders op zoek gaan.

We zijn vluchtelingen hier in deze materiële wereld. Vanwege de wellust zitten we hier gevangen en lopen te zoeken naar bevrediging in een vrouw, een echtgenoot, kinderen, moeder, vader, vrienden en wereldse objecten – en Kṛṣṇa regelt, dat we de resultaten van dergelijke materiële gehechtheid zullen ervaren. Bevrediging is alleen mogelijk in genegenheid voor Kṛṣṇa; anders kan niemand worden bevredigd.

Toen Śrī Rāma en Zijn eigen Śrīmatī Sītā-devī naar deze wereld kwamen, speelden ze beiden een rol en onderwezen

ons, wereldse *jīvas*, wat het gevolg van lust is. Ze leerden ons, dat lust helemaal verkeerd is.

Toen Rāma, Sītā en Lakṣmaṇa in de jungle leefden, kwam de demoon, Mārica, in de gedaante van een gouden hert aanhollen. Sītā zag het hert en zei tegen Rāma, “Ik wil dit hert hebben. Je kunt het levend vangen of Je kunt het schieten en zijn huid brengen.”

Lakṣmaṇa waarschuwde Rāma om het hert niet te volgen. “Het is eigenlijk een demoon, geen hert” zei Lakṣmaṇa tegen Rāma. “Die demoon gaat Jou veel problemen geven. Ga er niet achteraan; het is beter om Jouw vrouw niet te gehoorzamen.”

Hoewel Rāma de Allerhoogste Śrī Kṛṣṇa Zelf is en daardoor niet door *māyā* wordt beheerst, toonde Hij de geconditioneerde *jīvas*, wat er gebeurt, als een man onder controle van de materiële wensen van een vrouw komt te staan. Het gevolg is problemen. Rāma antwoordde Lakṣmaṇa, “Ik moet het verzoek van Mijn vrouw inwilligen, zelfs al is het hert een demoon.”

Rāma ging het hert achterna en het gevolg was, dat Hij Sītā tweemaal moest verlaten. Tenslotte moest Hij haar ‘voor altijd’ achterlaten, omdat anderen twijfelden aan haar zuiverheid, nadat ze een paar dagen bij Rāvaṇa had doorgebracht. Ze was zuiver, maar omdat anderen aan haar kuisheid twijfelden, had Rāma het gevoel, dat Hij het idee van die burgers in overweging moest nemen en haar moest verlaten. Hij stuurde haar het bos in en onderging zwaar verdriet.

Rāma woonde in een koninklijk paleis en Sītā woonde in het bos in de *āśrama* van Vālmīki, waar ze op een grasmat

sliep en hout hakte voor de keuken. Rāma betreurde, “Ik heb Sītā het bos ingestuurd, nu ga Ik ook als bedelmonnik leven zonder enig materieel comfort te proeven.” Hij bleef alleen achter in Zijn paleis en sliep op een matje op de vloer. Sītā sliep zonder moeite, maar Rāma niet. Hij was altijd aan het huilen, “O Sītā, O Sītā, O Sītā! Ik heb de fout begaan om te trachten Mijn onderdanen tevreden te stellen.” Sītā werd door Vālmiki getroost, maar er was niemand om Rāma te troosten, niemand om Zijn tranen te deppen. Hij weende onafgebroken en iemand, die het hart van Rāma kent, zal hartgrondig mee-huilen.

Rāma voerde eens een *rājasūya-yajña* (vuuroffer) uit aan de oever van Rivier Gomatī vlakbij Naimiṣāraṇya. Al Zijn onderdanen, inclusief Zijn moeders, broers, apen (Hanumān en Sugrīva) en Vibhīṣaṇa, hadden zich daar verzameld. De *yajña* werd van vroeg in de ochtend tot tien uur uitgevoerd, waarna iedereen bijeen kwam om vertellingen uit de Purāṇa's te horen.

Op zekere dag kwamen de tweelingzonen van Rāma en Sītā, Lava en Kuśa, in de bijeenkomst aan. Ze waren ongeveer negen jaar oud en aangezien ze op Rāma leken, waren ze twee schoonheden. Niemand wist wie ze waren of waar ze vandaan kwamen. Ze speelden op *vīṇās* en gingen de *Rāmāyaṇa* reciteren, die ze in de *āśrama* van Vālmiki hadden gehoord. Ze zongen in een melodieuze toonaard, zoals bij een *vīṇā*, waar hoge geluiden wegtrillen naar lagere tonen in een *rāga*, die geschikt is voor spiritueel verdriet (*karuṇa-rasa*). Hun zang was dermate bekoorlijk, dat alle aanwezigen met stomheid waren geslagen. Ze zongen over het spel, waarin Sītā, Rāma

en Lakṣmaṇa in de kledij van de monnik Ayodhyā verlieten en onder gezag van Kaikeyī naar het bos werden verbannen – waarbij Koning Daśaratha treurde, “Alas, Rāma! Alas, Rāma!” en terstond de wereld verliet. Als Lava en Kuśa zongen, waren Rāma, Lakṣmaṇa, Bharata, Kaikeyī, Hanumān, Sugrīva en de rest van het gehoor zeer geboeid en weenden bittere tranen. Ze hadden het gevoel, dat het spel pal voor hun ogen plaats vond.

Op het eind van de dag, stuurde Rāma Lakṣmaṇa om Lava en Kuśa een donatie van een pot gouden munten, fijne zijden stoffen en gouden ornamenten te geven. Lakṣmaṇa kwam van Zijn troon af en vroeg hen, “Mijn beste jongens, vertel Me de naam van jullie vader eens en waar jullie vandaan komen. Śrī Rāma wil jullie identiteit weten.”

De jongens bleven eerst zwijgen en zeiden daarna, “U kent de Veda’s. U bent een geleerd persoon, dus U moet weten, dat het geen gepaste etiquette is om bij een *brahmācari* of een *sannyāsī* naar zijn vader en moeder, vrouw, dochters of zonen te informeren. Kent u die etiquette niet? Wij zijn twee *brahmacārīs*. U kunt daarom wel informeren naar de naam van onze Gurudeva of naar de gang van zaken in onze *āśrama*, of ons verzoeken *hari-kathā* te spreken. We zijn leerlingen van Vālmiki. We zijn afkomstig uit zijn *āśrama* en we hebben deze liederen van hem geleerd.”

Lakṣmaṇa was sprakeloos en schaamde Zich, dat Hij deze vraag had gesteld. Hij dacht, “Ja, wat ze zeggen, is juist. Men moet niet tegen een *brahmācari* of een *sannyāsī* zeggen, ‘Oh Mahārāja, u bent nog getrouwd ook. Uw vrouw en zonen zijn

er ook nog steeds.” Daarna vroeg Hij hen, “Aanvaard alsjeblieft deze gouden pot met juwelen en gouden ornamenten.”

De jongens antwoordden, “Wij zijn eenvoudige *brahmacāris*. Wat hebben we aan zulke rijke geschenken? Wij eten fruit en zonder gebruik te maken van een houder drinken we water uit onze handen. Geeft u deze geschenken alstublieft aan Rāma terug, die een koning is en ze kan gebruiken.”

Lava en Kuśa keerden toen terug naar hun moeder, die bezorgd op hen had zitten wachten. Ze nam de jongens in haar armen, één links en één rechts, streelde hen en vroeg, “O zonen, waarom zijn jullie vandaag zo laat teruggekomen?”

“Vandaag, Moeder, zijn we ver weg geweest naar de bijeenkomst van een koning.” De jongens wisten de naam van de koning niet. “Daar hebben we over het spel en vermaak van Sītā en Rāma gezongen. We weten niet waarom, maar alle aanwezigen zaten te huilen – de koning Zelf, Zijn broer en zelfs de apen. En toen we daar waren, zagen we iets heel ongebruikelijks. Er stond een gouden beeld, dat precies op jou leek met hetzelfde gezicht en dezelfde schoonheid; maar terwijl u wel spreekt, sprak dit beeld niet.”

Sītā barstte uit in tranen. De jongens vroegen haar, “Moeder, waarom huilt u?” maar ze kon hen niet uitleggen, dat Rāma Haar had uitgewezen.

De volgende dag zei Rāma tegen Vālmiki, “Ik weet, dat Sītā in jouw *āśrama* verblijft. Breng haar alsjeblieft onmiddellijk naar Ayodhyā. Ik kan niet leven zonder haar.”

De volgende dag arriveerde Sītā in Ayodhyā met Lava en Kuśa aan de hand. Ze volgde Vālmiki met neergeslagen ogen en ging zwijgend het koninkrijk van Rāma binnen, waarbij ze

zich afvroeg, wat er nu ging gebeuren. Rāma, Lakṣmaṇa, Hanumān, Kauśalya en anderen staarden met gretige blikken naar de terugkeer van Sītā naar Ayodhyā. De metgezellen van Bhagavān veronderstelden nu, dat de twee jongens de zonen van Rāma moesten zijn. Omdat ze zo mooi waren, konden ze onmogelijk de zonen van iemand anders zijn.

Rāma liep naar Sītā toe en zei, “Laat Me alsjeblieft zien, dat je zuiver bent, dat je nooit door Rāvaṇa bent aangeraakt.”

Sītā antwoordde op milde toon en met eerbied voor Rāma, “Aanvaard Je niet het bewijs van mijn zuiverheid van Daśaratha Mahārāja en Agnideva? Ik zal Je nu het bewijs leveren.” Toen bad ze, “O Pṛthivī (planeet Aarde in eigen persoon), u bent mijn moeder. Als ik zuiver ben, als ik nooit iemand anders heb gekend dan Rāma, als mijn hart nooit iemand anders heeft aangeraakt, zelfs niet gedurende een ogenblik, opent u zich dan en neem me in uw schoot.” Sītā heeft dit drie keer uitgesproken.

Toen opeens spleet de Aarde met een enorm lawaai in tweeën en er verscheen een prachtige, gouden rijkoets. Pṛthivī-devī nam Sītā op schoot en de Aarde sloot zich weer.

Rāma sprong onmiddellijk op en riep, “O Sītā! Sītā! Sītā! Je hebt Me verlaten! O Schoonmoeder, Pṛthivī-devī, geef Mijn Sītā terug of Ik schiet Jou neer en breek je aan stukken. Ik wil Sītā zien, terstond!”

Vālmīki naderde Rāma en zei, “Rāma, wees niet zo verdrietig. Ga naar Sītā. Ze wacht op Jou in Jouw woonplaats.”

Op deze manier toont Rāma aan de wereld, wat het gevolg is van lust: “Doe niet, wat Ik heb gedaan, anders komen er ongelukken.”

Om gelukkig te zijn, moet je proberen zuivere liefde voor Kṛṣṇa te krijgen. Materiële liefde is een poging om zelfzuchtige verlangens te bevredigen, terwijl zuivere *kṛṣṇa-prema* het tegenovergestelde is, vrij van het minste spoor van zelfzucht.

Om aan de *jīvas* hun eeuwige, natuurlijke *dharma* te openbaren is Śrī Caitanya Mahāprabhu naar deze wereld afgedaald. Deze wereld lijkt op een school. Laten we deze goede gelegenheid niet verspillen om *bhakti-yoga* te beoefenen in de associatie van zuivere toegewijden, die vrij zijn van politiek, schijnheiligheid, dubbele moraal en diplomatie. Het is van wezenlijk belang te begrijpen, dat *vraja-prema* ons eeuwige *dharma* is en dat om voor altijd gelukkig te zijn, we het zullen moeten zien te krijgen. We mogen lust niet toestaan om verstoring in ons leven te creëren. Als men is getrouwd, is dat goed; dit kan geen kwaad, zolang de echtgenoot zijn vrouw behandelt als iemand, die Kṛṣṇa dierbaar is, zolang hij haar met liefde en genegenheid dient, waarbij hij zijn ware, innerlijke genegenheid voor Kṛṣṇa reserveert.

Deze wereld is een trainingscentrum. We mogen er niet in verstrikt raken, anders krijgen we eindeloos problemen. Men kan zijn plicht uitvoeren, zijn gezinsleden onderhouden, want rijkdom is ook niet nadelig, mits het op de juiste wijze wordt besteed. Ons gezin is niet bedoeld om onze wellust bot te vieren. Bij het dienen van ons gezin moeten we *bhakti* praktiseren en op die manier van deze wereld Vaikuṅṭha maken, de spirituele wereld van Bhagavān.

Heilzame aanroeping

*anarpita-carīm cirāt karuṇayāvatīrṇaḥ kalau
samarpayitum unnatojjvala-rasām sva-bhakti-sriyam
hariḥ puraṭa-sundara-dyuti-kadamba-dandīpitaḥ
sadā hṛdaya-kandare pshuratu vaḥ śacī-nandanaḥ*

Śrī Caitanya-caritāmṛta (Ādi-līlā 1.4)

Mag de Heer, die bekend is als de zoon van Śrīmatī Śacī-devī, transcendent gesitueerd zijn in de binnenste kamers van jullie hart. Schitterend met de straling van gesmolten goud is Hij door zijn grondeloze genade in het tijdperk van Kali verschenen om datgene te geven, dat geen andere incarnatie ooit eerder heeft gegeven: de meest sublieme en stralende smaak van toegewijde dienst in de relatie van amoureuze liefde.

Dit vers, de *maṅgalācaraṇa*, heilzame aanroeping, van Śrīla Rūpa Gosvāmī's *Vidagdha-mādhava* werd door hem geschreven om de wensen van Śrī Caitanya Mahāprabhu te vervullen.

Onderweg op zijn reis van Vṛndāvana naar Jagannātha Purī kwam Śrīla Rūpa Gosvāmī door een dorp genaamd Satya-bhāmāpura. Daar had hij tijdens het laatste deel van de nacht een droom. Als iemand op dit moment van de nacht uit een droom wakker wordt, kan de droom waar zijn, en voor verhe-

ven toegewijden geldt, dat hun dromen zeker waar zijn. De dromen van Śrīmatī Rādhikā, de dromen van Śrī Kṛṣṇa en de dromen van zuivere toegewijden zijn nooit denkbeeldig.

Śrīla Rūpa Gosvāmī droomde, dat een hemelsmooie dame hem benaderde en hem deze instructie gaf,

*amāra nāṭaka pṛthak karaha racana
amāra kṛpāte nāṭaka haibe vilakṣaṇa*

Śrī Caitanya-caritāmṛta (Antya-līlā 1.42)

“Schrijf een afzonderlijk toneelstuk over mij” zei ze. “Door mijn genade wordt het uitzonderlijk mooi.”

“Maak niet één boek, maak twee boeken: één voor Vraja en één voor Dvārakā. Laat ze niet met elkaar overlappen.” Śrīla Rūpa Gosvāmī realiseerde zich, dat hier in feite Kṛṣṇa’s koningin, Satyabhāmā, tegen hem sprak.

Na die droom, nam Śrīla Rūpa Gosvāmī in overweging, “Het is de opdracht van Satyabhāmā om een afzonderlijk toneelwerk voor haar te schrijven. Ik heb het spel en vermaak van Śrī Kṛṣṇa in Vṛndāvana en Dvārakā in één werk bijeengebracht. Ik zal ze in twee toneelstukken moeten verdelen.”

Śrī Caitanya-caritāmṛta (Antya-līlā 1.43-44)

Toen hij in Purī arriveerde, ontmoette hij Śrī Caitanya Mahāprabhu, die hem dezelfde instructie gaf, “Haal Vrajendra-nandana Kṛṣṇa niet uit Vṛndāvana.”

De volgende dag, toen Śrī Caitanya Mahāprabhu, de alwetende Heer, bij Śrīla Rūpa Gosvāmī kwam kijken, sprak hij als volgt, “Probeer Kṛṣṇa niet uit Vṛndāvana te halen, want Hij gaat nooit ergens anders naartoe. De Kṛṣṇa, die we kennen als Yadu-kumāra, is Vāsudeva-Kṛṣṇa. Hij is verschillend van de

Kṛṣṇa, die de zoon van Nanda Mahārāja is. Yadu-kumāra Kṛṣṇa manifesteert Zijn spel in de steden, Mathurā en Dvārakā, maar Kṛṣṇa de zoon van Nanda Mahārāja verlaat Vṛndāvana nooit.”

Nadat Caitanya Mahāprabhu dit had gezegd, ging Hij Zijn middagverplichtingen uitvoeren en liet Śrīla Rūpa Gosvāmī ietwat verrast achter.

“Satyabhāma gaf me de opdracht om twee verschillende drama’s te schrijven” dacht Śrīla Rūpa Gosvāmī. “Nu begrijp ik, dat deze opdracht door Śrī Caitanya Mahāprabhu is bevestigd. Aanvankelijk heb ik beide stukken als één compositie geschreven. Nu zal ik ze verdelen en alle incidenten in twee afzonderlijke delen beschrijven. Ik zal twee afzonderlijke invocaties van groot fortuin schrijven en twee verschillende inleidingen. Laat ik diep over de materie nadenken en incidenten in twee verschillende groepen beschrijven.”

Śrī Caitanya-caritāmṛta (Antya-līlā 1.65-71)

Wat is de betekenis hiervan? Men kan Vṛndāvana Kṛṣṇa niet naar Dvārakā en Mathurā brengen. In *tattva* zijn Kṛṣṇa en Zijn manifestaties allemaal één; er is geen enkel verschil. Maar op basis van *rasa-vicāra*, met de visie van *rasa*, zijn Vra-jendra-nandana (Kṛṣṇa in Vṛndāvana als de zoon van Nanda Mahārāja) en Vasudeva-nandana (Kṛṣṇa in Dvārakā als de zoon van Vasudeva Mahārāja) niet dezelfde. Een gewoon persoon of een *kaniṣṭha-adhikārī* zal dit niet kunnen begrijpen, maar Śrīla Rūpa Gosvāmī had de betekenis meteen door. Śrīla Rūpa Gosvāmī is een *uttama-adhikārī* en natuurlijk zijn alle *tattvas* aan hem geopenbaard, maar een *madhyama-*

adhikārī in de lijn van Śrīla Rūpa Gosvāmī kan dit principe zelfs nog begrijpen.

In het eerste boek van Śrīla Rūpa Gosvāmī, *Vidagdhamādhava*, schreef hij de *maṅgalācaraṇa*, die begint met *anar-pita carim carāt*. Toen hij in Purī was, woonde hij in de hut van Śrīla Haridāsa Ṭhākura. Haridāsa Ṭhākura was zo nederig, dat hij niet voor *darśana* naar de tempel van Jagannātha ging. In plaats daarvan bood hij zijn volle eerbetuigingen van veraf aan. “Ik ben zo verdorven” dacht hij. “Als moslim heb ik geen goede kwaliteiten en ben ik onzuiver.” Door de nederige houding van Śrīla Haridāsa Ṭhākura te volgen nam Śrīla Rūpa Gosvāmī het volgende in overweging, “Omdat ik de dienaar van een moslimkoning ben, ben ik ook als een moslim.”

Op een dag kwamen Śrī Caitanya Mahāprabhu met al Zijn metgezellen, inclusief Nityānanda Prabhu, Advaita Ācārya, Svarūp Dāmodara en Rāya Rāmānanda naar de hut van Haridāsa Ṭhākura om Rūpa Gosvāmī te ontmoeten. In dat zeer geleerde gezelschap vroeg Rāya Rāmānanda, “Welke boeken ben je aan het schrijven? Laat ons alsjeblieft eens zien. Lees alsjeblieft het eerste vers, de *maṅgalācaraṇa*, voor.”

Śrī Rāya Rāmānanda zei, “Reciteer alsjeblieft de beschrijving van de glorie van jouw vererenswaardige Godheid.” Śrīla Rūpa Gosvāmī aarzelde van verlegenheid, omdat Śrī Caitanya Mahāprabhu aanwezig was. Echter, Bhagavān – aangemoedigd door Śrīla Rūpa Gosvāmī – zei, “Waarom ben je zo verlegen? Je moet het reciteren, zodat de toegewijden de goede vruchten van jouw schrijven kunnen horen.”

Śrī Caitanya-caritāmṛta (Antya-līlā 1.129-30)

Hoewel Śrīla Rūpa Gosvāmī zeer geleerd was, was hij vanwege zijn nederigheid verlegen en wilde hij zijn werk niet tonen. Maar toen de toegewijden er herhaaldelijk om verzochten, stemde hij in en las de volgende *śloka* voor,

*anarpita-carīṁ-cirāt karuṇayāvatīrṇah kalau
samarpayitum unnatojjvala-rasāṁ sva-bhakti-śrīyam
hariḥ purāṭa-sundara-dyuti-kadamba-sandipitaḥ
sadā hṛdaya-kandare sphuratu vaḥ śacī-nandanah*

Śrī Caitanya-caritāmṛta (Ādi-līlā 1.4)

Mag de Heer, die bekend is als de zoon van Śrīmatī Śacī-devī, transcendent gesitueerd zijn in de binnenste kamers van jullie hart. Schitterend met de straling van gesmolten goud is Hij door zijn grondeloze genade in het tijdperk van Kali verschenen om datgene te geven, dat geen andere incarnatie ooit eerder heeft gegeven: de meest sublieme en stralende smaak van toegewijde dienst in de relatie van amoureuze liefde.

Iedereen was blij dit te horen. “Wat mooi” zeiden ze allemaal. “Dit vers staat vol juiste filosofische conclusies (*siddhānta*). We hebben nooit eerder zoiets als dit gehoord. We hebben zoveel verzen gehoord, maar nooit een als dit.”

Toen Śrīla Rūpa Gosvāmī aldus dit vers reciteerde, keurde Śrī Caitanya Mahāprabhu het af, omdat het Zijn persoonlijke glorie beschreef. Hij gaf de opinie te kennen, dat het een overdreven verklaring was.

Śrī Caitanya-caritāmṛta (Antya-līlā 1.131)

Caitanya Mahāprabhu zei, “Dit is geen goed vers. De eerste drie regels van dit vers zijn zo mooi, maar ‘*sphuratu vaḥ śacī-nandana* – Mag die Heer, die bekend is als de zoon van Śrīmatī Śacī-devī, transcendent gesitueerd zijn in de binnenste ka-

mers van jullie hart' lijkt op vergif in de melk. Dit heeft het hele ding verpest.”

Svarūpa Dāmodara was het er niet mee eens, “Deze vierde regel heeft het vers tot gecondenseerde melk met kamfer of *misri* (kandijsuiker) gemaakt. Deze vierde regel heeft het zoveel esthetischer gemaakt.”

Toen zei Śrī Caitanya Mahāprabhu tegen de toegewijden, “Geef Rūpa Gosvāmī jullie zegen, opdat hij Mijn hart mag leren kennen en al Mijn wensen mag vervullen.”

ZELDZAAM EN WAARDEVOL

Waarom heeft Śrīla Kṛṣṇadāsa Kavirāja dit vers uitgezocht als één van de *maṅgalācaraṇa* verzen in zijn eigen *Śrī Caitanya-caritāmṛta*? Hij was een dermate groot geleerde, dat hij honderden verzen in een korte tijd – in een ogenblik – had kunnen schrijven. Hij heeft zoveel andere verzen in *Śrī Caitanya-caritāmṛta* geschreven en hij heeft *Govinda-līlāmṛta* geschreven, dat meer dan duizend verzen bevat. Ook in zijn andere boeken heeft hij talloze uitmuntende verzen gecomponeerd. Waarom gebruikte hij dan dit vers geschreven door Śrīla Rūpa Gosvāmī?

Kṛṣṇadāsa Kavirāja dacht bescheiden, “Ik ben een gewoon persoon; ik beschik totaal niet over *bhakti*. Rūpa Gosvāmī, die Rūpa Mañjarī in Kṛṣṇa's spel¹¹ is, is een *siddha-mahāpuruṣa*, een geperfectioneerde, zelfgerealiseerde ziel. Zijn verheerlij-

---

¹¹ “In de *Gaura-ganoddeṣa-dīpikā* (vers 180) wordt Śrī Rūpa Gosvāmī beschreven als de *gopī* genaamd Śrī Rūpa Mañjarī” (*Śrī Caitanya-caritāmṛta, Ādi-līlā* 10.84, Purport).

king van Kṛṣṇa en zijn gebeden aan Hem hebben meer effect en zijn krachtiger dan de mijne.”

Als we de gebeden van toegewijden, zoals Narottama dāsa Ṭhākura, Bhaktivinoda Ṭhākura, Rūpa Gosvāmī, en Svarūpa Dāmodara reciteren, hebben deze een hoger transcendent vermogen dan de verzen, die we zelf bedenken. We zingen geen *kīrtanas* van personen, die niet zijn gekwalificeerd in toewijding. Zelfs al kunnen dergelijke personen zeer ornamentale taal in het Engels, het Hindi, Bengaals of Sanskriet scheppen, wij zingen desondanks hun liederen niet. We zingen alleen liederen van authentieke Vaiṣṇava's. Door op deze manier te zingen en te bidden maken we onze vererenswaardige Godheid blij.

Anarpitam-carim cirāt. *Anarpita* betekent 'niet gegeven' en *cirāt* betekent 'gedurende een lange tijd'. Wat werd niet gegeven? En hoe lang is die periode geweest? Die lange periode is één dag van Śrī Brahmā, die zoveel aardse jaren omvat. Vierhonderdtweeëndertig duizend jaar (432.000 jaar) duurt Kali-yuga. Tweemaal die tijd (864.000 jaar) duurt Dvāpara-yuga. Driemaal die tijd (1.296.000 jaar) duurt Tretā-yuga en viermaal die tijd (1.728.000 jaar) duurt Satya-yuga. Deze vier *yugas* worden samen een *catuur-yuga* genoemd. De tijdsduur van een *catuur-yuga* bedraagt 4.320.000 aardse jaren.

Dezelfde cyclus van vier *yugas* vermenigvuldigd met eenenzeventig is één *manvantara* (306.720.000 jaar) en er zijn veertien *manvantaras*¹² in één dag van Brahmā. Op deze manier

---

¹² “*Manvantara* betekent een wisseling van Manu's” (*Śrīmad-Bhāgavatam* 2.10.1). “Alle Manu's zijn bekrachtigde incarnaties van Kṛṣṇa (manvan

zijn er zoveel jaren in één dag van Brahmā (4.294.080.000) en dezelfde periode is de tijdsduur van zijn nacht.

Het was zolang geleden, sinds Śrī Caitanya Mahāprabhu voor het laatst was gekomen en onvermengde *unnatojjvala-rasām sva-bhakti-sriyam* had gegeven. Wij zijn zeer fortuinlijk door slechts vijfhonderd jaar na Śrī Caitanya Mahāprabhu en Zijn volgenlingen te zijn geboren. Het is nog maar ongeveer vierhonderd jaar na de tijd van Śrīla Rūpa Gosvāmī en Śrīla Jīva Gosvāmī en tweehonderdvijftig jaar sinds Śrīla Narottama Ṭhākura en Śrīla Viśvanātha Cakravartī Ṭhākura. Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura leefde honderd jaar geleden. Śrīla Bhaktisiddhānta Sarasvatī Ṭhākura verliet deze wereld in 1937; het is dus nog slechts zestig jaar geleden, sinds hij uit ons aardse gezichtsveld is verdwenen. Het is slechts dertig jaar geleden, dat Gurudeva Śrīla Bhakti Prajñāna Keśava Gosvāmī Mahārāja verdween, twintig jaar geleden, dat Śrīla Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja verdween en Śrīla Bhakti Rakṣaka Śrīdhara Mahārāja verliet ons ongeveer tien jaar geleden.¹³

Wij zijn daarom zeer fortuinlijk. Door na te laten de lessen van onze *ācāryas* te begrijpen en na te volgen en door niet te trachten te begrijpen, wat deze *unnatojjvala-rasām sva-bhakti-*

[vervolg voetnoot 12] *tara-avatāra*). Er zijn veertien Manu's in één dag van Brahmā en 420 in één maand. Alle Manu's zijn richtingen van de menselijke samenleving" (*Śrīmad-Bhāgavatam* 4.24.42, Purport).

"Iedere Manu leeft 4.320.000 jaar vermenigvuldigd met 71. De huidige Manu heeft reeds geleefd gedurende 4.320.000 jaar vermenigvuldigd met 28" (*Śrīmad-Bhāgavatam* 4.30.49, Purport).

¹³ Deze lezing werd gesproken in 1997, dus de jaartallen genoemd in deze paragraaf werden vanaf dat jaar gerekend.

sriyam inhoudt, betekent, dat deze gelegenheid ons pas na miljoenen levens opnieuw zal worden toegestaan. Als we daarentegen in dit leven naar een bonafide *guru* gaan en worden gekwalificeerd, kunnen we in het volgende leven op de planeet of in de plaats wonen, waar Śrī Caitanya Mahāprabhu Zijn spel slechts tweehonderd jaar geleden uitvoerde – dat wil zeggen, in de tijd van Narottama dāsa Ṭhākura en Viśvanātha Cakravartī Ṭhākura. Ons leven daarna kan plaats vinden op een plek, waar en wanneer Śrī Caitanya Mahāprabhu Zelf Zijn spel met Zijn metgezellen uitvoert. We moeten proberen deze waarheden te begrijpen en niet denken, dat dit vers (*anarpita-carīm cirāt*) valse propaganda is. Het is zo bonafide als Kṛṣṇa Zelf.

In de bovengenoemde heilzame invocatie schrijft Śrīla Rūpa Gosvāmī, *karuṇayāvātīrṇaḥ kalau*. In Kali-yuga kwam Śrī Kṛṣṇa als Śrī Caitanya Mahāprabhu met Zijn metgezellen tijdens de zevende *manvantara*¹⁴ naar deze wereld. Er waren zevenentwintig *catur-yuga* cycli van Satya, Tretā, Dvāpara en Kali-yuga's verstreken en tijdens de achtentwintigste *catur-yuga* cyclus is Hij verschenen.

Waarom is Hij gekomen? *Samarpayitum unnatojjvalarāsāṁ sva-bhakti-sriyam*. *Samarpayitum* betekent 'geven'. Wat kwam Śrī Caitanya Mahāprabhu geven? Hij gaf dat zeer

---

¹⁴ “Volgens astronomische berekeningen bevinden we ons nu in de achtentwintigste *yuga* van Vaivasvata Manu (ookwel bekend als Śrāddhadeva). Iedere Manu heeft een levensduur van eenenzeventig *yugas*, en veertien van zulke Manu's besturen tijdens één dag van Brahmā. We bevinden ons nu in de periode van Vaivavata Manu, de zevende Manu, en de achtste Manu zal na vele miljoenen jaren tot bestaan komen” (*Śrīmad-Bhāgavatam* 8.13.11, Purport).

kostbare en zeldzame geschenk, dat zelfs door Brahmā, Śaṅkara, Nārada en Śukadeva Gosvāmī wordt begeerd.

DE STEMMING VAN VṚNDĀVANA

Śrī Uddhava, Śrī Kṛṣṇa's dierbare vriend, minister en adviseur, wil ook dit kostbare gevoel hebben. Hij ging op verzoek van Kṛṣṇa naar Vṛndāvana, waar hij de glorie van Nanda Bābā, Yaśodā en de *gopīs* realiseerde en vooral de glorie van Śrīmatī Rādhikā. Enerzijds werd hij ontzettend blij met de realisatie van hun glorie, maar tegelijkertijd voelde hij zich praktisch hopeloos.

We kunnen blij zijn om de Mount Everest te zien, die ongeveer 8 kilometer hoog is, maar we kunnen ons niet indenken, wat het is om op een dergelijke hoogte te staan. We zouden er hopeloos van worden, als we proberen onszelf met een dergelijke hoogte te vergelijken. Toen Uddhava vanuit Mathurā op dezelfde manier naar Vraja kwam en de *gopīs*, Yaśodā en Nanda Bābā de hoogte van hun liefde voor Kṛṣṇa vertoonden, kon hij dergelijke liefde niet inschatten. Waar hij ook het huis van Nanda Bābā binnenkwam, hij zag hem overal zitten huielen in afgescheidenheid van Śrī Kṛṣṇa, die hij als zijn eigen zoon beschouwde.

Uddhava was verbaasd, "Hoe kan dit? Śrī Kṛṣṇa is de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods. Hij is groter dan Nārāyaṇa, Rāma en alle andere incarnaties. Hij is genadevol naar het huis van Nanda gekomen en is voor hem als een zoon, maar eigenlijk is Hij van niemand een zoon. Hij is niet de zoon van Vasudeva en Devakī, noch van Nanda en Yaśoda. Wat raar, dat Nanda denkt, dat Kṛṣṇa zijn zoon is."

Nanda Bābā vroeg toen aan Uddhava, “Komt Kṛṣṇa terug? Denkt Hij nog aan ons?” En hij begon hardop te huilen. “Ik wil Kṛṣṇa vergeten” zei hij, “en daarom ga ik naar de oever van de Yamunā. Maar daar zie ik zoveel bomen en struiken en Yamunā-devī zelf, die me allemaal het verhaal van Kṛṣṇa’s kinderjaren vertellen. Iedere plek en ieder levend schepsel daar herinnert me aan Kṛṣṇa.” Nanda zag bijvoorbeeld Kṛṣṇa’s voetafdrukken op de ene plek en op een andere plek herinnerde hij zich hoe Kṛṣṇa daar met de koeien rondliep en hoe de koeien uit zichzelf melk gaven zonder te worden gemolken.

Nanda Bābā vertelde Uddhava, hoe hij zijn hart wilde troosten en Kṛṣṇa vergeten, hoe hij zijn huis had verlaten en vertrokken was naar diverse plekken in Vṛndāvana. Hij klaagde, dat de bomen hem zelfs nog intenser aan Kṛṣṇa deden denken, omdat alle bomen op die plekken constant riepen, “Kṛṣṇa! Kṛṣṇa!” Hij legde uit hoe hij naar *rāsa-līlā-sthālī*, Vamśivaṭa, Bhāṇḍiravana, Kālīya-hrada-ghāṭa was gegaan en daarna naar Govardhana, die voorheen door Kṛṣṇa werd opgetild, maar al deze plaatsen waren ook aan het huilen. Zelfs de stofdeeltjes huilden om Kṛṣṇa. Nanda Bābā zat continu zoveel te huilen, dat hij nooit rust kreeg.

Toen hij dit had aangehoord, vertelde Uddhava aan Nanda Bābā hoe fortuinlijk hij en Yaśodā waren door Kṛṣṇa, de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods, als hun eigen lieve zoon te beschouwen. “En jullie zijn Hem erg toegenegen” zei hij. “Soms straffen jullie Hem, binden Hem vast en mopperen op Hem. Jullie zijn zo fortuinlijk.”

Nanda Bābā antwoordde, “Uddhava, eerst dacht ik, dat jij vanwege jouw associatie met Kṛṣṇa wel heel gekwalificeerd zou zijn, maar nu zie ik, dat je niet wijs bent en helemaal niet over kennis beschikt.

“Jij zegt, dat ik zo fortuinlijk ben, maar in feite ben ik de meest verdorven persoon ter wereld. Jij zegt, dat Kṛṣṇa de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods is. Als dat waar is, betekent het, dat ik die Allerhoogste Persoonlijkheid geen plezier kon doen en dat dit de reden is, waarom Hij me verliet en naar Mathurā is gegaan. En om het allemaal nog erger te maken: ik kon niet sterven van afgescheidenheid, toen ik de naam van mijn zoon uitriep, zoals Mahārāja Daśaratha stierf, toen zijn zoon Rāma zijn paleis verliet. Ik ben geen goede vader.” Toen begon Nanda Bābā opnieuw te huilen.

Uddhava dacht, “Oh, ik had tegen Nanda Bābā niet op deze manier moeten spreken. Dit was echt dom van me.”

Uddhava, de meest verheven persoonlijkheid in de Vṛṣṇi-dynastie, was bij het maken van beslissingen zeer intelligent en scherp. Hij was Śrī Kṛṣṇa's privé-secretaris, Zijn eerste minister, dienaar en liefhebbende vriend. Maar in deze situatie wist hij niet, of hij al of niet juist had gehandeld. Hij dacht, “Ik ben gekomen om Nanda Bābā en Yaśoda en de Vrajavāsī's te troosten, maar hun grote verdriet is hun grote fortuin. Ik weet, dat het niet verkeerd is om dit te denken, want *sāstra* bevestigt, dat iemand met zelfs maar één traan in het oog, die om Śrī Kṛṣṇa huilt, waarlijk fortuinlijk is. Nanda Bābā weent, dus hij is zowaar fortuinlijk. Hem vertellen te stoppen zou tegen *sāstra* indruisen. Ik heb echter nog een fout gemaakt door hem in zijn verdriet aan te moedigen, want als hij huilt,

lijdt hij zoveel. Hoe kan ik hem kalmeren? Wat moet ik doen?”

Uddhava's kennis van de geschriften, die het geluk beschrijven van degenen, die onophoudelijk om Kṛṣṇa huilen, was louter theoretisch, niet praktisch, en om die reden dacht hij, dat het onjuist was om Nanda in zijn verdriet aan te moedigen. Hij had deze grote extase aangezien voor lijden. Dit was een kritisch moment voor Uddhava, onze autoriteit en grote toegewijde, die nu met stomheid was geslagen.

DE AFGESCHIEDENHEID VAN DE GOPĪ'S

Uddhava bracht de hele nacht door in gesprek met Nanda Bābā en Yaśoda-maiyā. De volgende ochtend ging hij de *gopīs* troosten in een nabijgelegen tuin. Deze tuin heet tegenwoordig Uddhava-kyārī.

Toen de *gopīs* Uddhava zagen, dachten ze, dat hij Akrūra, Kṛṣṇa's oom, was, die maanden eerder naar Vṛndāvana was gekomen om Kṛṣṇa op zijn wagen naar Mathurā te brengen. De enige 'buitenstaander', die ze ooit hadden gezien, was Akrūra, dus ze dachten, dat deze 'persoon van buiten' diezelfde Akrūra moest zijn. Het woord Akrūra betekent 'niet hardvochtig'. De *gopīs* vonden het ironisch, dat hij de naam Akrūra droeg, want ze beschouwden hem juist als ontzettend wreed door hen Kṛṣṇa te hebben afgenomen. "Akrūra is weer naar deze plek teruggekomen" namen ze aan. "Maar hij heeft Kṛṣṇa al meegenomen naar Mathurā. Kṛṣṇa is hier niet meer, dus met welk doel keert hij hier in dezelfde gouden koets weer terug?"

“Oh, hoogst waarschijnlijk heeft Kṛṣṇa hem gestuurd om de oudere *gopas* en *gopīs* te laten weten, dat Hij niet langer hun zoon is, maar dat Hij nu keizer van Mathurā is. Hij heeft Ak-rūra met die gouden koets gestuurd om ons te laten zien, dat Hij een belangrijk persoon is; Hij is niet langer alleen maar koeherdersjongen, arm, zonder schoenen en andere dure accessoires. Om met Zijn grandeur te pronken, heeft Hij Zijn dienaar gestuurd.”

Één *gopī* zei, “Ik zie, dat hij *śyāma* (zwart) is, maar hij is niet Śyāma¹⁵. Hij is zwart, maar hij is niet diezelfde zwarte persoon. Hij heeft Kṛṣṇa’s kleur, ornamenten, *pītāmbara* (gele sjaal) en andere attributen, maar hij is niet Kṛṣṇa.”

Śrīmatī Rādhikā, die Zich constant op het hoogste niveau van *mahābhāva*¹⁶ bevindt, zag Uddhava eigenlijk niet. In Haar

¹⁵ Śyāma is een andere naam voor Śrī Kṛṣṇa en betekent, dat Hij zo donker is als een pas geformeerde regenwolk.

¹⁶ “Er is een hoogste symptoom van extatische liefde, dat *mahābhāva* wordt genoemd. Deze uitdrukking van *mahābhāva* was alleen mogelijk in Rādhārāṇī. Maar later, toen Śrī Kṛṣṇa Caitanya verscheen om de aard van de liefde van Rādhārāṇī te ervaren, vertoonde Hij ook alle symptomen van *mahābhāva*” (*Nectar of Devotion*, Chapter 28).

“Iemand bezig met toegewijde dienst wordt harteziek, wanneer hij de glorie van Bhagavān bezingt. Omdat Bhagavān hem zeer dierbaar is, wordt hij zowat gek, wanneer hij naam, faam enzovoort van de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods verheerlijkt. In die conditie lacht hij soms, huilt hij soms en danst hij soms. Hij gaat ermee door zonder zich om zijn hoedanigheid te bekommeren. Door zijn liefde voor de Godheid geleidelijk te ontwikkelen verhoogt hij zijn genegenheid, zijn emoties en zijn extase. Dergelijke gehechtheid, *mahābhāva*, is het hoogste stadium van devotionele liefde. Het kan worden vergeleken met kandijnsuiker, de meest krachtige vorm van suiker. De liefde voor God kan zich geleidelijk zoda-

waanzin van afgescheidenheid van Kṛṣṇa begon Ze met een hommel te praten en dacht, dat deze hommel Kṛṣṇa's boodschapper was.

“Jij bent zeker gekomen om wijn te drinken” zei Ze tegen de hommel.

Hommel, je bent gewend om honing uit de bloemen te drinken en daarom wilde je graag een boodschapper van Kṛṣṇa zijn, die dezelfde aard heeft als jij. Ik heb op jouw snor de rode *kunku-ma*-poeder aangetroffen, die op Zijn bloemenslinger terecht is gekomen, toen Hij Zich tegen de borsten aandrukte van een of ander meisje, die Mijn concurrent is. Jij voelt je ontzettend trots, omdat je die slinger hebt aangeraakt en jouw snor rood is geworden. Je bent hier naartoe gekomen met een boodschap voor Mij en je hebt de angstvallige wens om Mijn voeten aan te raken. Maar Mijn lieve hommel, laat Me jou een waarschuwing geven – raak Me niet aan! Ik heb geen enkele behoefte aan een boodschap van jouw onbetrouwbare meester. Je bent de onbetrouwbare dienaar van een onbetrouwbare meester.

Kṛṣṇa, The Supreme Personality of Godhead (Chapter 46)

Soms lachte Śrīmatī Rādhikā, soms maakte Ze grapjes en soms leverde Ze commentaar op Kṛṣṇa, die schuldig was aan hun achterlating en Zijn vertrek naar Mathurā. Śrī Kṛṣṇa, die daar in de gedaante van de hommel aanwezig was, proefde Haar extatische gevoel van afgescheidenheid.

We zien, dat Kṛṣṇa op die manier beide gevoelens proefde, die van afgescheidenheid en die van ontmoeting. Hij proefde

---

[vervolg voetnoot 18] -nig ontwikkelen, dat in de ware toegewijde transcendent plezier tot het hoogste stadium kan toenemen” (*Teachings of Lord Caitanya*, Chapter 13).

dāśya-rasa, sakhya-rasa, vātsalya-rasa en śṛṅgāra-rasa (mādhurya-rasa). Hij proefde de liefde, die Hij van al Zijn metgezellen en toegewijden kreeg en dit is allemaal beschreven in *Śrīmad-Bhāgavatam*. Waarom is Hij dan naar deze wereld gekomen? Hij amuseerde Zich immers het beste in Goloka Vraja.

TWEE SOORTEN VRAJA

Er zijn van Vṛndāvana twee uitvoeringen. De ene is Goloka Vṛndāvana en de andere is Bhauma Vṛndāvana, Vraja op deze Aarde. In dit universum zijn vele miljoenen planeten, waarvan we het aantal niet kunnen tellen. Zelfs Brahmā kan ze niet tellen, noch kan Saṅkarṣaṇa (een manifestatie van Balārāma) ze tellen, niemand kan dat. In ieder universum wordt Vraja gemanifesteerd en ieder Vraja heet Bhauma Vṛndāvana.

Śrī Kṛṣṇa is altijd in Goloka Vṛndāvana, waar Hij speelt met Zijn metgezellen, zoals Śrīmatī Rādhikā, Lalitā, Viśākhā, Citra, Candrāvalī, Śyāmalā, Bhadrā en anderen zoals zij. Hij speelt met vrienden, zoals Śrīdāma, Sudāma, Vasudāma, Stoka-kṛṣṇa, Lavaṅga en Arjuna en Hij speelt ook een spel met Zijn ouders, Nanda en Yaśoda. Al deze toegewijden zijn aanwezig in Goloka Vṛndāvana en op hetzelfde ogenblik zijn ze met Kṛṣṇa in verscheidene universa aanwezig en reizen ze met Hem mee als op een wereldtournee.¹⁷

---

¹⁷ “Śrī Kṛṣṇa, zoals Hij is, verschijnt eens per vierentwintig uur van Brahmā’s dag (of na een interval van 8.640.000.000 aardse zonjaren) in ieder

Er is geen verschil tussen de manifestaties van Vraja in deze materiële wereld en Vraja in Goloka. Ze zijn op hetzelfde moment wel en niet-verschillend en dit is een transcendente waarheid genaamd *acintya-bhedābheda-tattva*. De manifestaties van Vraja in deze materiële wereld zijn echt; het zijn manifestaties van Goloka Vraja. Als ze dan echt zijn en als ze niet-verschillend zijn, waarom willen we dan zonodig naar Goloka Vṛndāvana gaan?

Er bestaat ook een verschil en het is belangrijk, dat we het verschil nauwkeurig kennen. In dit Bhauma Vṛndāvana zagen *siddha* (volkomen geperfectioneerde toegewijden) en *asiddha* (nog niet geperfectioneerde) toegewijden Kṛṣṇa's spel en vermaak. Duryodhana kon ook iets van het spel zien, maar hij kende de identiteit van Śrī Kṛṣṇa niet. Hij dacht, dat Bhagavān een gewone zoon van een *gopa* was, een gewone koeherdersjongen.

Nārada Muni ziet Kṛṣṇa als de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods en biedt Hem altijd languit zijn eerbetuigingen aan. Toen Hij echter naar Vraja, Bhauma Vṛndāvana, ging, kwam Yaśoda-maiyā haar lieveling brengen en zette Hem aan zijn voeten. Yaśodā-maiyā nam het stof van zijn voeten en zei, "Het stof van uw voeten zal Kṛṣṇa beschermen."

Toen hij dit van Yaśodā-maiyā hoorde, dacht Nārada, "Ik moet in Kṛṣṇa's spel en vermaak geen problemen maken door te laten zien, dat ik Hem als de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods beschouw. Laat Zijn spel in Vraja maar ongestoord doorgaan." Bij het zien van de glorie van Nanda Bābā, Yaśo-

---

universum en al Zijn transcendente spel wordt in ieder universum routinematig vertoond" (*Śrīmad-Bhāgavatam* 1.14.8, Purport).

dā-maiyā en de *gopīs* begon Nārada te beven uit angst een overtreding te begaan. Als hij Yaśodā-maiyā zou vertellen, dat Kṛṣṇa God is, zou Kṛṣṇa boos kunnen worden, omdat dan Zijn *nara-līlā* (menselijk spel en vermaak) verstoord zou raken. Yaśodā-maiyā wist meer van *tattva* (gevestigde filosofische waarheden) dan Nārada, maar vanwege de invloed van Yogamāyā beschouwde ze Kṛṣṇa als haar kleine jongen, die gezond en intelligent moest worden en die het nodig had om alle mogelijke onheil met het stof van Nārada's voeten te verdrijven.

Uiteenlopende klassen toegewijden kunnen het spel van Bhagavān in dit Bhauma Vṛndāvana binnengaan, ongeacht of ze *siddha* zijn of niet. Na enige jaren echter verdwijnt het spel en is het aan de mensen van deze wereld niet langer zichtbaar. Alle *siddha* toegewijden, degenen wier liefde en genegenheid zijn geperfectioneerd, kunnen naar Goloka Vṛndāvana gaan, waar ze altijd blijven leven en niet meer naar deze wereld hoeven terugkeren. Omdat ze zich in het gezelschap van Śrī Kṛṣṇa bevinden, zullen spirituele wezens, inclusief de *kāya-vyūha* (expansies), *sādhana-siddha* en *nitya-siddha* nooit, nooit, nooit meer in deze wereld een materieel lichaam aannemen. Ze raken nimmer tegen Kṛṣṇa gekeerd. Omdat in Goloka Vṛndāvana *māyā* niet aanwezig is, kunnen ze Kṛṣṇa nooit vergeten. Alleen Yogamāyā bevindt zich daar in het spirituele gebied om de toegewijden te helpen hun *prema* voor Kṛṣṇa te vergroten door gelegenheden te scheppen om Hem te dienen. Omdat er geen kans bestaat uit Goloka Vṛndāvana, dat *siddha-bhūmi* is, weg te vallen, kan geen enkele geconditioneerde ziel van deze wereld daar vandaan zijn

gekomen. Integendeel, ze zijn afkomstig van de *taṭastha* scheidingslijn,¹⁸ uit Kāraṇodakāśāyī Viṣṇu.

Om de *jīvas* te helpen met het grootst denkbare godsgeschenk (*samarpayitum*) komt Śrī Kṛṣṇa hier als Śrī Caitanya Mahāprabhu. Ik heb de uitleg van dit ene woord, *samarpayitum*, gegeven. Eens per dag van Brahmā komt Kṛṣṇa om een zeldzame, bijzondere *prema* te geven.

---

¹⁸ “Volgens *Viṣṇu Purāṇa*, *Bhāgavad-gītā* en alle andere vedische literatuur worden de levende entiteiten gegenereerd uit de *taṭasthā* energie van Bhagavān en bestaan daarom altijd uit de energie van God en niet als de eigenaar van energie” (*Śrīmad-Bhāgavatam* 3.7.9, Purport).

De hoogste toewijding

HET IS VOOR ONS EEN GELUK, DAT ŚRĪ CAITANYA Mahāprabhu zo goed is geweest hier naartoe te komen om Zijn genade te schenken en Hij zal daarom voor ons regelingen treffen om onze gretigheid voor deze *prema* te vergroten. Als er gretigheid bestaat, zal het pad om deze *prema* te krijgen zich ook geleidelijk manifesteren.

Śrī Caitanya Mahāprabhu gaf Śrīla Rūpa, Śrīla Sanātana en Śrīla Kṛṣṇadāsa Kavirāja Gosvāmī's opdracht om te schrijven over zuivere *bhakti*, die alleen voor gekwalificeerde personen beschikbaar is. Hoewel het blad van de *neem*-boom een hele bittere smaak heeft en zijn kleine gele vruchten ook erg bitter zijn, vliegen kraaien erop af om de smaak te proeven. Alleen de koekoeks zitten in de mangoboom en proeven de prachtige zoetheid van mango's. Op dezelfde manier zullen ook alleen gekwalificeerde personen over dit onderwerp lezen.

*arāsa-jñā kāka cūṣe jñāna-numb-phale
rasa-jñā kokila khāya premāmra-mukule*

Śrī Caitanya-caritāmṛta (Madhya-līlā 8.258)

Degenen, die in gebreke gaan van alle smaken, zijn als kraaien, die het sap opzuigen van de bittere vruchten van de *nimba*-boom van wereldse en onpersoonlijke kennis, terwijl degenen, die van smaak houden, als koekoeks zijn, die de knoppen van de mangoboom van liefde voor God eten.

Ik ga verder met het uitleggen van de derde en vierde hoofdstukken van *Śrī Caitanya-caritāmṛta*. Als men over dit onderwerp hoort en men ontwikkelt enige smaak en ware gretigheid, of hebzucht, voor hetgeen deze hoofdstukken aanbieden, is onze associatie succesvol.

Anarpita-carim cirāt karuṇayāvatīrṇaḥ kalau. Merk in jullie hart op, dat al onze *guru-paramparā ācāryas rāgānuga* Vaiṣṇava's waren en ze waren in het bijzonder *rūpānuga*¹⁹ Vaiṣṇava's. Geen van hen praktiseerde alleen *vaidhī-bhakti*²⁰. Ze kwamen naar deze wereld om *rāgānuga-bhakti* te geven, maar ze zagen, dat er helaas een groot oerwoud van *māyāvāda*,

---

¹⁹ “*Rūpānuga-bhaktas* zijn alleen degenen, die dezelfde methoden en stemmingen volgen, waarmee Śrī Rūpa Mañjarī Rādhā en Kṛṣṇa dient. Hoewel Śrī Rūpa Mañjarī zowel Rādhā als Kṛṣṇa dient, is ze meer geneigd tot Śrīmatī Rādhikā – ze is gelukkig in het geluk van Śrīmatī Rādhikā en ongelukkig, zoals Zij, wanneer Ze lijdt. In hun grondrechtelijke gedaante dienen de *rūpānuga-bhaktas* innerlijk met hetzelfde gevoel als Śrī Rūpa Mañjarī en uiterlijk brengen ze dezelfde devotionele activiteiten als die van Rūpa Gosvāmi in praktijk” (*Gaura-vāṇī pracāriṇe*, Hoofdstuk 7).

²⁰ “Men dient Kṛṣṇa volgens deze regulerende principes te dienen, maar als men spontane liefde voor Kṛṣṇa ontwikkelt, zoals tentoon wordt gespreid in de activiteiten van degenen, die in Vraja-bhūmi wonen, bereikt men het platform van *rāgānuga-bhakti*. Iemand, die deze spontane liefde heeft ontwikkeld, is geschikt voor verheffing naar het platform, dat wordt genoten door de inwoners van Vraja-bhūmi” (*Śrī Caitanya-caritāmṛta, Mādhya-līlā* 8.221, Purport).

karma, jñāna, yoga en tapasya woekerde, dat ze eerst moesten kappen. In het begin moesten ze al deze jungles kappen en daarin ging veel tijd zitten. Hun ware doel was de nectar van *vraja-prema* aan de *jīvas* van deze wereld te geven, waarvoor we enige gretigheid moeten hebben. Als die gretigheid zich eenmaal heeft gemanifesteerd, wordt het pad om Kṛṣṇa bewustzijn te ontwikkelen duidelijk.

Het verlangen om Śrī Kṛṣṇa te dienen is het zaad van *bhakti*, de *bhakti-latā-bīja*, en het is uiterlijk manifest als het eerste stadium van *bhakti* genaamd *śraddhā* of vertrouwen. De uiterlijke activiteiten van *śraddhā* kunnen uiterlijk worden waargenomen, maar indien de innerlijke wens om Kṛṣṇa te dienen niet aanwezig is, is *śraddhā* in feite ook niet aanwezig. Wanneer *gurudeva* dit zaad in het hart van de oprechte Vaiṣṇava plant, heeft die oprechte leerling grote eerbied voor *gurudeva*, voor *sāstra* en voor Vaiṣṇava's.

Als we de oerwouden van het bedrog en meer van dergelijk werelds gedrag omkappen, kan het *bhakti*-zaad, de neiging of het verlangen om Kṛṣṇa te dienen, groeien. Geleidelijk steekt de *bhakti*-plant de wereldse jurisdictie van *karma, jñāna, yoga, tapasya* en alle andere hindernissen over. De plant steekt ook Brahmā-loka over en het verlangen om *mukti* of eeuwige verlossing te proeven.

Met behulp van *sādhu-saṅga* en het voortdurend water geven van de *bhakti-lātā* is de groei van de *bhakti-lātā* niet te remmen. Hij groeit voorbij het territorium van Śrī Nārāyaṇa, de echtgenoot van Lakṣmī, de godin van het geluk, en groeit langs Ayodhyā, Goloka en Dvārakā heen. Tenslotte bereikt hij Vṛndāvana, waar hij zijn toevlucht neemt tot Kṛṣṇa in de

gedaante van Vrajendra-nandana, Kādhā-kānta, Rādhānātha. Hier ontwikkelt de kruipplant prachtig smakende vruchten. De leerling ‘tuinder’, die zijn toevlucht neemt tot de kruipplant van *bhakti*, bereikt ook de lotusvoeten van Kṛṣṇa en daar proeft hij die zoete vrucht van *bhakti-rasa*.

Śrī Caitanya Mahāprabhu legde aan Śrīla Rūpa Gosvami uit, dat *gurudeva* een andere tuinder is, de vertegenwoordiger van Śrī Caitanya Mahāprabhu. Mahāprabhu geeft de vruchten aan zuivere Vaiṣṇava’s, die ze naar alle toegewijden in de wereld verspreiden. Nityānanda Prabhu, Advaita Ācārya, Svarūpa Dāmodara en Rāya Rāmānanda proberen ook deze vrucht te verspreiden, maar het aantal vruchten is eindeloos. In plaats van minder te worden, neemt het aantal zoete vruchten constant toe.

*anarpita-carim-cirat karuṇayāvatiṛṇah kalau
samarpayitum unnatojjvala-rasām sva-bhakti-srīyam
hariḥ puraṭa-sundara-dyuti-kadamba-sandipitaḥ
sadā hṛdaya-kandare sphuratu vaḥ śaci-nandanah
Śrī Caitanya-caritāmṛta (Ādi-līlā 1.4)*

Mag de Heer, die bekend is als de zoon van Śrīmatī Śaci-devī, transcendent gesitueerd zijn in de binnenste kamers van jullie hart. Schitterend met de straling van gesmolten goud is Hij door zijn grondeloze genade in het tijdperk van Kali verschenen om datgene te geven, dat geen andere incarnatie ooit eerder heeft gegeven: de meest sublieme en stralende smaak van toegewijde dienst in de relatie van amoreuze liefde.

De algemene betekenis van dit Sanskriete vers kan ons een idee geven van hetgeen Śrī Caitanya Mahāprabhu aan Śrīla Rūpa Gosvāmī onderwees. Al Zijn lessen staan in dit vers, dat

de essentie vormt van al Zijn filosofische conclusies. Dit is het belangrijkste vers van de *maṅgalācaraṇa* (heilzame invocatie) in *Śrī Caitanya-caritāmṛta*; de rest van *Śrī Caitanya-caritāmṛta* wordt gesproken om dit eenvoudig uit te leggen.

Anarpita-carim cirāt. Zoals ik eerder heb uitgelegd, *anarpita* betekent ‘is niet gegeven’ en *cirāt* betekent ‘gedurende een lange tijd’. Ik heb gezegd, dat op een dag van Brahmā Śrī Caitanya Mahāprabhu snel komt na de verschijning van Śrī Kṛṣṇa in deze wereld. Deze *prema* was eerder gegeven, miljarden jaren eerder, en sinds die tijd zijn er zoveel Indra’s en Manu’s gekomen en gegaan.

Avatīrṇaḥ kalau samarpayitum unnatojjvala-rasām sva-bhakti. Dit tijdperk, Kali-yuga, is glorieus, omdat Śrī Caitanya Mahāprabhu Zelf in dit tijdperk is gekomen en datgene schonk, dat duizenden cycli van Satya-, Tretā-, Dvāpara- en Kali-yuga niet was gegeven. Hij is gekomen om *unnatojjvala-rasām sva-bhakti-śriyam* te geven.

Wat is *unnatojjvala-rasa*? Er zijn vijf soorten *rasa*, namelijk *śānta*, *dāśya*, *sakhya*, *vātsalya* en *mādhurya*.

Sanaka, Sanātana, Sanandana en Sanat-kumāra zijn toegewijden in *śānta-rasa*. Ze hebben een sterk vertrouwen in Kṛṣṇa, maar geen concrete, persoonlijke relatie met Hem; geen ‘menselijke’ relatie van vriendschap, ouderschap, enzovoort. Als bevrijde zielen zijn ze bij Nārāyaṇa en hebben het lijden en verdriet van deze wereld getranscendeerd, maar ze hebben geen liefdevolle, menselijke relatie met Śrī Kṛṣṇa. Zij denken, omdat Kṛṣṇa God is, dat Hij geen eetlust heeft, geen dorst heeft en geen vermoeidheid kent en ze vinden het daarom niet nodig om Hem lekkere hapjes aan te bieden. Ze zien

Hem als de meest zelfgerealiseerde persoon van al degenen, die in zichzelf voldaan zijn (*ātmārāmas*).

Toegewijden in *sānta-rasa* zijn tevreden in zichzelf, maar niet in Śrī Kṛṣṇa. Ze hebben de realisatie, dat ze buiten het lichaam een spirituele ziel zijn. Ze zijn de wereldse rompslomp voorbij, maar ze dienen Kṛṣṇa of Nārāyaṇa niet rechtstreeks. Er zijn veel *sānta-rasa bhaktas*, maar men treft zelden een *bhakta* in *dāsya-rasa* aan. *Koṭiṣv api mahāmune*.²¹ Onder honderden miljoenen *bhaktas* treft men zeer zelden een Vaiṣṇava aan, zoals Hanumān, die zich in *dāsya-rasa* bevindt.

Er zijn in deze wereld twee soorten wezens: mobiele en immobiele. De wezens op het niveau van onbeweeglijke bomen beschikken niet over ontwikkelde zintuigen. Ze ervaren weliswaar verdriet, geluk en andere emoties, maar ze kunnen zichzelf niet tot uitdrukking brengen. Onder alle mobiele wezens, die zich hier en daar naartoe bewegen, bevinden zich insecten, vogels, zoogdieren en mensen; de meeste levende wezens bevinden zich beneden het menselijke niveau.

Deze menselijke gedaante is zeer, zeer zeldzaam. Maar zelfs de meeste personen in de gedaante van een mens leven nog steeds als honden, ezels en andere dieren, omdat ze geen boodschap aan Kṛṣṇa hebben. Degenen, die Kṛṣṇa wel gunstig gestemd zijn, zijn zeer, zeer schaars gezaaid. Van de honderden miljoenen gunstig gestemde personen zijn degenen met intelligentie en kennis van de juiste wijze van dienstverlening nog zeldzamer. En van de honderden miljoenen intelli-

---

²¹ Deze zin is afkomstig uit *Śrīmad-Bhāgavatam* (6.14.5).

gente mensen zijn degenen, die Śrī Nārāyaṇa dienen, uitzonderlijk zeldzaam.

Onder degenen, die een toegewijd leven willen leiden, wordt een perfecte *nārāyaṇa-bhakta* zeer zelden aangetroffen. Onder hen is de *kṛṣṇa-bhakta* nog zeldzamer en degenen met een van de *vraja-bhāvas* van *sakhya*, *vātsalya* en *mādhurya-bhāva* zijn nog veel zeldzamer.

Mādhurya-rasa bestaat in twee soorten. In de wereld van Śrī Nārāyaṇa in het transcendente gebied van Vaikuṅṭha bestaan slechts twee *rasas*: *sānta* en *dāsya*. In Ayodhya zijn tweeëneenhalve *rasas*, namelijk *sānta*, *dāsya* en de helft van *vātsalya*. De *vātsalya-rasa* van toegewijden, zoals Daśaratha Mahārāja en Kauśalyā, de ouders van Śrī Rāma, geldt als een ‘halve’ *rasa*, want hun liefde is vermengd met *aiśvarya-bhāva*, een houding van eerbied en ontzag. Er bestaat een groot verschil tussen de zoon van Kauśalyā en Daśaratha en de zoon van Yaśodā-maiyā en Nanda Bābā. Soms dacht Kauśalyā, “Oh, Rāma is God Zelf” en dan begon ze aan Hem te bidden, maar Yaśodā-maiyā heeft nooit aan Kṛṣṇa als God gebeden.

Yaśodā-maiyā keek in Kṛṣṇa’s kleine mondje en zag daar het hele universum met miljoenen Brahmā’s, Śaṅkara’s (Śiva’s) en Viṣṇu’s. Ze dacht, “O Allerhoogste God, waarom zie ik dit? Kṛṣṇa is nog maar een klein kind. Wat ik zie, moet worden veroorzaakt door een geest of door iets magisch. Ben ik aan het dromen?” Ze kneep zichzelf. “Nee, ik ben niet aan het dromen” concludeerde ze. “Waarom zie ik dit dan allemaal?”

Ze kon niet in overweging nemen, dat Kṛṣṇa God is. Ze rende meteen naar Nanda Bābā en vroeg, “Waarom zie ik al

die scènes? Haal alsjeblieft Gargācārya en Śāṅḍilya Ṛṣi's hier naartoe, zodat ze een ceremonie kunnen uitvoeren om Kṛṣṇa te beschermen.”

Toen de *brāhmaṇas* waren gearriveerd, gaven Nanda Bābā en Yaśodā-maiyā hen grote hoeveelheden rijkdom en koeien als donatie. Gargācārya en Śāṅḍilya Ṛṣi zeiden toen tegen Nanda Bābā, dat hij een zwarte koe moest halen. Nadat ze de urine en de mest van die koe hadden vermengd om een pasta te maken, pakten ze haar staart als een kwast vast om de pasta op Kṛṣṇa's lichaam aan te brengen. Toen chantten ze, “*lalāṭe keśavaṁ rakṣet / nārāyaṇam athodare rakṣet / vakṣaḥ-sthale mādhaveṁ rakṣet / govindam kaṅṭha-kūpake rakṣet / viṣṇuṁ ca dakṣiṇe rakṣet / bāhau ca madhusūdanam rakṣet / trivikramam kandhare rakṣet / vāmanam vāma-pārṣvake rakṣet / śrīdharam vāma-bāhau rakṣet / hṛṣīkeṣam kandhare rakṣet / pṛṣṭhe ca padmanābham rakṣet / kaṭyām dāmodaram rakṣet.*”

“Weest nu niet meer bang” zeiden ze. “Weest niet bang.” Ze waren bereid de donatie van Nanda Bābā in de vorm van koeien en andere kostbaarheden te accepteren en iedereen was blij.

Toen daarentegen Arjuna de Universele Gedaante van Kṛṣṇa zag, schrok hij hevig en begon te bidden, “Ik heb zoveel overtredingen aan Jou begaan. Ik heb Jou ‘vriend’ genoemd, ik heb Jou ‘Kṛṣṇa’ genoemd en ik heb Jou opdracht gegeven mijn paarden te nemen en mijn wagenmenner te worden. Ik heb Jou daarmee onteerd. Excuseer me, alsjeblieft. Ik zal tegen Jou nooit meer overtredingen begaan. Trek nu alsjeblieft deze Universele Gedaante terug en toon me Jouw menselijke

gedaante weer. Ik zie Jou liever als mijn vriend op mijn strijdswagen.”

In Vaikuṅṭha en Ayodhyā is *śuddha-dāsyā* (onvermengd of zuiver dienaarschap) aanwezig, maar in Vraja vermengt dienaarschap zich ofwel met het gevoel een vriend te zijn of met het gevoel een ouder te zijn. Er bestaat een ontelbaar aantal dienaren van Nanda Bābā, die denken, “Kṛṣṇa is mijn kind”. Ze kussen Hem en zetten Hem op hun schouders en spelen met Hem. Ze brommen ook wel eens op Hem en zeggen dan, “Oh, wat ben je smerig.” De dienaren van Vaikuṅṭha en Ayodhya kunnen dit niet doen.

De relatie van Kṛṣṇa en Zijn dienaren in Vraja is heel mooi, maar het is geen *unnatojjvala-rasa*. Hoewel deze veel intiemer is dan de zuivere *dāsyā-rasa* van Vaikuṅṭha en Ayodhyā, wordt deze toch *dāsyā-rasa* genoemd.

Sakhya-rasa (vriendschap) is hoger dan *dāsyā-rasa*. Deze is zo intiem, dat de vrienden van Kṛṣṇa met Hem een partijtje kunnen worstelen. Hanumān kan met Rāma niet worstelen, maar Śrīdāma, Subala, Madhumaṅgala, Arjuna en alle andere vrienden van Kṛṣṇa in Vraja kunnen Hem met worstelen verslaan. Bovendien neemt Kṛṣṇa’s geluk in Zijn nederlaag juist aanzienlijk toe. Hij wil altijd door deze vrienden worden verslagen. Als Hij wordt verslagen, worden Zijn vrienden blij en door dit te zien wordt Hij nog veel gelukkiger. Als ze dan Zijn geluk zien toenemen, neemt hun blijdschap ook weer toe.

In vergelijking met Hanumān kan hij zich met Rāma niet zo vrij gedragen. Wanneer Sītā-devī ’s nachts bij Rāma aanwezig

is, moet Hanumān vertrekken. Dus de vriendschapsrelatie (*sakhya-rasa*) van Vraja is inderdaad zeer verheven en liefstalig – maar mag nog steeds geen *unnatojjvala-rasa* heten.

Dan komen we bij *vātsalya-rasa*, het gevoel van een ouder van Kṛṣṇa, die veel verhevener is dan de relatie en het gevoel van een vriend. Yaśodā-maiyā kan Kṛṣṇa een standje geven en Hem met een touw vastbinden. Ze kan aan Zijn oren trekken en zeggen, “Oh, ondeugend kind, Je vertelt constant leugens. Heb Jij deze klei gegeten?”

“Moeder, Ik heb het niet gegeten.”

“Oh nee? Heb Jij het niet opgegeten? Al die jongens zeggen, dat Je het wel hebt gedaan.”

“Zij zijn stout. Ze willen zien, dat jij Mij straft. Daarom hebben ze jou dat verteld.”

“Oh ja? Ik wil in Jouw mond kijken” zegt ze en kijkt naar binnen.

Kom nu met me mee naar een plek hier heel ver vandaan. We gaan naar het mooie Gokula Vṛndāvana, waar de Yamunā stroomt. We hebben nu Brahmāṇḍa-ghāṭa bereikt, waar Nanda-nandana Śrī Kṛṣṇa en Yaśodā-nandana aanwezig is als een jongetje van tweeënehalf jaar oud. Hij draagt geen kleding behalve de pauwenveer, die Yaśodā-maiyā in Zijn haar heeft gestoken en een heel mooi gouden heupbandje met rinkelende belletjes, dat ze rond Zijn middel heeft gebonden.

Als Kṛṣṇa zich beweegt, maken de belletjes van Zijn heupband een heel lief rinkelend geluid. Hij is blij, dat hij kan spelen met Śrīdāma, Subala en alle andere jongens uit de buurt en sommige dienaren houden bij hen de wacht, zodat ze niet in de Yamunā vallen.

Plotseling beginnen de jongens, vooral Madhumaṅgala en Śrīdāma, heel hard te klappen. Kṛṣṇa vraagt Zich af, wat er is gebeurd en waarom iedereen zonder aanwijsbare reden begint te klappen en te lachen.

Hij vraagt, “Waarom zitten jullie te klappen en te lachen?”

Ze maken grapjes met Kṛṣṇa en zeggen, “Jij ben heel donker. Jouw moeder is zo mooi met haar lichte kleur en Jouw vader is ook heel licht. Het is ondenkbaar, dat een donkere zoon, zoals Jij, uit deze ouders afkomstig is. Je bent niet echt de zoon van Nanda en Yaśoda.”

Ze klaptten opnieuw samen met Baladeva. Kṛṣṇa was alleen; de anderen hadden zich aangesloten tegen Hem. Ze trokken rare gezichten, verdraaiden hun mond, klaptten en irriteerden Kṛṣṇa met verschillende houdingen.

Kṛṣṇa voelde Zich ongelukkig en begon te huilen. Hij vroeg hen, “Oh, ben Ik niet de zoon van Yaśodā? Waar kom Ik dan vandaan?”

Ze zeiden, “Misschien ben Je uit een dame geboren, die Jou niet kon onderhouden, en op de dag dat Jij uit haar baarmoeder kwam, heeft ze Jou in een holle boom gelegd. Toen hebben Nanda Bābā of Yaśodā-maiyā Jou gevonden en hebben Jou vol genade mee naar huis genomen. Je komt zeker niet uit de baarmoeder van Yaśodā.”

Kṛṣṇa huilde hartverscheurend en keerde naar huis terug, waar Hij Zijn binnenplaats binnenliep. Hij kon Zijn tranen niet bedwingen en begon over de grond te rollen. Die dag kwam Hij niet roepend Zijn huis binnenhollen, “Moeder! Moeder!” Hij huilde alleen maar. Yaśoda-maiyā kwam

meteen en wilde Kṛṣṇa op schoot nemen, maar Hij duwde haar weg.

Toen ze zag, dat Hij heel boos en bedroefd was, vroeg Yaśodā-maiyā, “Mijn lieve jongen, mijn lieve zoon. Wat is er gebeurd, dat Je zo erg huilt, dat Je niet op mijn schoot wilt zitten?”

“Ik ben jouw zoon niet. Waarom noem je Mij jouw zoon? Ik ben jouw zoon niet.”

“Waarom zeg Je dit allemaal?”

“Alle jongens klappen en lachen en maken grappen en plagen Me. Ze zeggen, dat Ik jouw zoon niet ben, dus Ik moet nu het bos ingaan.”

“Wie hebben Jou dat verteld?”

“Al die jongens zeggen het en Baladeva zegt het ook. Hij kiest hun kant en klapt ook mee.”

Yaśodā-maiyā kreeg het op de een of andere manier voor elkaar om de huilende Kṛṣṇa op haar schoot te zetten en zei, “Ik beloof Jou in naam van Nārāyaṇa, dat ik geen leugen vertel. Jij bent mijn zoon en Jij bent uit mijn baarmoeder gekomen.” Nadat ze dit drie keer had gezegd, voelde Hij Zich enigszins getroost.

Deze prachtige *vātsalya-rasa* wordt niet aangetroffen in Vaikuṅṭha, Ayodhyā, en zelfs niet in Dvārakā. Het wordt zelfs niet aangetroffen in Mathurā.

Nārada Muni kwam eens de binnenplaats van Yaśodā-maiyā binnenlopen en zag Śrī Kṛṣṇa over de grond rollen en huilen, “Moeder! Moeder! Moeder! Ik wil op schoot zitten.”

Yaśoda-maiyā antwoordde, “Ik neem Jou niet op schoot. Je bent vies en Je bent een stoute jongen. Jij gaat naar naburige

gopīs en steelt hun boter en yochurt, dat doen de apen ook. Ik pak Jou niet op.”

Nārada was verbijsterd. “Yaśodā-maiyā is zo fortuinlijk,” overwoog hij. “Govinda, Kṛṣṇa, is de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods, de Oorzaak der oorzaken, en is de gedaante van eeuwigheid, kennis en zegen. Toch behandelt Yaśodā Hem als haar eigen zoon. Śrī Kṛṣṇa wil op haar schoot zitten en zij zegt, ‘Kom niet bij me. Ga weg. Ik houd niet van stoute jongens.’”

Wie kan dit zeggen? Nārada, Śaṅkara en Brahmā kunnen dit niet zeggen. Vasudeva en Devakī kunnen dit ook niet zeggen. Daśaratha en Kauśalyā zeker ook niet. Alleen Yaśodā-maiyā kan dit doen. Nanda Bābā ook enigszins, maar niet precies zoals Yaśodā-maiyā, dus haar genegeheid is zelfs groter dan die van hem. Toch wordt haar ouderlijke liefde geen *unnatojjvala-rasa* genoemd.

Kom nu met me mee naar Dvārakā en bekijk één van de twee soorten *mādhurya-rasa*, namelijk *svakīya-rasa*, de liefde van de wettig gehuwde echtgenoten van Kṛṣṇa. In Dvārakā is *svakīya* de beste *rasa* van allemaal en de 16.108 koninginnen van Kṛṣṇa zijn hiervan uitstekende voorbeelden. Van deze koninginnen zijn er acht vooraanstaand, van hen zijn Rukmiṇī en Satyabhāmā het meest prominent en van deze twee koninginnen is Satyabhāmā het meest verheven.

Rukmiṇī was erg mooi en ze was een volkomen kuise echtgenote, maar ze diende Kṛṣṇa altijd met een ondergeschikte

houding. Satyabhāmā daarentegen manifesteerde soms een intense, transcendentaal jaloezse woede (*māna*²²).

Kṛṣṇa zat eens op het bed van Rukmiṇī-devī. Honderdduizenden dienstmaagden liepen daar rond om Hem te dienen, maar Rukmiṇī-devī vroeg hen allemaal de kamer te verlaten. Ze pakte eigenhandig een *cāmara* (waaier van yakstaart) en gaf Hem met grote liefde en genegenheid verkoeling.

Diezelfde dag was Kṛṣṇa heel, heel ernstig. Hij zei tegen Rukmiṇī-devī, “Ik heb iets verkeerd gedaan. Ik heb jouw goede geluk verstoord. Alle buitengewoon knappe, goed gekwalificeerde en jonge prinses ter wereld wilden met jou trouwen. Wat Mij betreft, Ik ben zwart en niet bijster knap. Ik beschik in feite over geen enkele kwalificatie; Ik ben *nirguṇā* (zonder enige kwaliteit). Omdat jij wel zo gekwalificeerd bent, wilden de zonen van de rijksten der aarde met jou trouwen. Je bent de grootste schoonheid ter wereld. Niemand is aan jou gelijk, er bestaat geen enkele vergelijking. Je bent de dochter van een hele grote koning, maar Ik ben zelfs geen prins. Ik ben een heel gewoon figuur.

“Alleen arme mensen hebben voor Mij genegenheid. Degenen, die door iedereen worden verwaarloosd, nemen hun toevlucht tot Mij en Ik ben hen ook toegenegen. Rijke, gekwalificeerde en knappe personen mogen Me niet en Ik heb aan hen ook geen boodschap.

---

²² *Māna* is het humeur, dat voorkomt, dat de minnaars vrij in elkaar kunnen opgaan, hoewel ze samen zijn en aan elkaar gehecht zijn. *Māna* geeft aanleiding tot emoties van voorbijgaande aard, zoals transcendentale woede, terneergeslagenheid, twijfel, rusteloosheid, trots en jaloezie.

“Maar ieder van hen begeert jou, dus Ik denk, dat het voor jou beter zou zijn, als Ik jou naar iemand toebreng, die even mooi, wonderbaarlijk en gekwalificeerd is als jij. Als je Me laat weten, wie die persoon is, breng Ik jou naar hem toe. Ik wil niet, dat jij bij iemand moet blijven, die zo ongekwalificeerd is als Ik.

“Je kunt tegenwerpen, dat ‘Niemand mij zal trouwen, omdat ik reeds ben getrouwd’, maar Ik verzeker jou, dat iedereen nog steeds een huwelijk met jou begeert. Śiśupāla wil Me op iedere denkbare manier verslaan, dus hij zal zeker met je willen trouwen. In feite willen alle prinsen ter wereld Mij verslaan. Dus laat Me alsjeblieft weten, aan welke kandidaat ik jou kan weggeven met wie je heel gelukkig zal zijn.”

Bij het horen van Śrī Kṛṣṇa’s woorden verloor Rukmiṇī haar grip op de *cāmara*, die uit haar hand viel, terwijl ze bewusteloos op de grond viel. Kṛṣṇa was gealarmeerd. Hij wilde zien, of ze nog leefde en pakte een plukje katoen en hield het onder haar neus. Ze ademde heel langzaam, alsof ze ieder moment zou sterven. Toen hield Hij Zijn mond bij haar oor en zei, “O liefste Rukmiṇī, jij bent Mijn leven en ziel. Ik maakte maar een grapje met jou. Als Ik had geweten, dat je zo zacht en gevoelig bent, had Ik deze dingen niet tegen jou gezegd. Ik maakte altijd grapjes met de *gopīs* en die graptten dubbel zo hard terug. Dan zeiden ze, ‘Ga weg uit deze *kuñja*. We willen niet het gezicht van een zwart persoon zien. Alle zwarte personen zijn zoals Jij, altijd anderen in de maling nemen. Ga hier onmiddellijk vandaan.’

“Ik dacht, dat jij een beetje zoals de *gopīs* was. Ik had nooit gedacht, dat je zo gevoelig wa, dat je bijna dood ging. In de

relatie van man en vrouw zijn de huisvaders altijd hard aan het werk om het gezin in stand te houden. 's Avonds zijn ze moe en gaan ze naar huis terug alleen om de lieve stemmetjes van hun kleine kinderen te horen en het liefdevolle gedrag van hun vrouw gade te slaan.

“Als man en vrouw lang bij elkaar blijven, worden ze als twee containers. Als twee of drie containers elkaar raken, maken ze een geluid, alsof ze ruzie maken. In dergelijk huishoudelijk leven is ruzie maken op dezelfde manier een *rasa*. Ik wilde jouw gezicht zien, als je boos werd, om de bekoring ervan te proeven. Ik had nooit gedacht, dat je helemaal tegen de grond zou gaan. Jij bent Mijn leven en ziel. Ik zal met jou in de toekomst nooit meer van deze soort grappen maken. Als jij zou sterven, sterf Ik ook.”

Śrī Kṛṣṇa weende terwijl Hij sprak en Rukmiṇī-devī kreeg haar bewustzijn terug. Toen ze weer bij haar verstand was, begon ze ook te huilen en zei, “Je spreekt de waarheid. Jij bent zeker *nirguṇā*, want de wereldse kwaliteiten van *sattva* (materiële goedheid), *raja* (hartstocht) en *tama* (onwetendheid) zijn in Jou niet aanwezig. Ik weet, dat Jij de God der goden bent. De reden, dat alleen arme, verwaarloosde personen Jou vereren en dienen, is omdat rijke personen, die vol materiële kennis zitten en in werelds opzicht afkomstig zijn uit verheven families, constant verdrinken in de oceaan van vals-ego door te denken, ‘Ik ben zo geleerd en ik beschik over de diploma’s van alle universiteiten ter wereld. Ik heb zoveel verdiensten, ik kom uit een zeer rijke familie en ik ben geweldig knap.’

“Iemand, die knap is, denkt, ‘Ik ben de koning van alles, dat ik overzie’ en verwaarloost zijn partner en ieder ander. Dergelijke, materialistische figuren kunnen Jou niet dienen, noch Jouw heilige namen chanten. Ik denk, dat alleen personen, die door de wereld worden verwaarloosd en die deze wereld zien als vol geboorte, dood en andere ellende, naar Jou kunnen toekomen en Jou kunnen dienen. Alleen degenen, die zich realiseren, dat ze ongelukkig zijn, komen Jou dienen.

“Ikzelf bevind me onder de geaardheden van de natuur, namelijk *sattva*, *raja* en *tama*. Daarom krijg ik waardering van wereldse personen, maar ze hebben geen geluk.

“Ik wil Jouw lotusvoeten dienen als een dienstmaagd van de dienstmaagd van Jouw dienstmaagd; Jouw potten en pannen afwassen, de vloer vegen en op een of andere manier altijd dienst verlenen. Ik wil diezelfde lotusvoeten dienen, die de *gopīs* hebben gediend. Meer wil ik niet. Als Jij me zegt te vertrekken, val ik op slag dood neer.”

Śrī Kṛṣṇa zei toen tegen Rukmiṇī-devī, “Ik zal nooit meer op die manier tegen jou spreken. Ik maakte een grapje.”

Alle *rasas* bevinden zich in Rukmiṇī-devī – maar zelfs deze genegenheid wordt geen *unnatojjvala-rasa* genoemd.

We vinden in deze onderwerpen zulke verheven, filosofische conclusies. Probeer ze allemaal te begrijpen, want ze vormen de conclusies van waarheden, die door Śrī Caitanya Mahāprabhu werden onderwezen.

De onzelfzuchtige liefde van de Gopi's

D OOR ZIJN ONVOORWAARDELIJKE GENADE kwam Śrī Caitanya Mahaprabhu naar deze wereld om *unnatojjvala-rasām sva-bhakti-sriyam* te geven. Ik heb uitgelegd, dat – hoewel de affectie en diensten, die Kṛṣṇa van Zijn vrienden en Yaśodā-maiyā en Nanda Bābā krijgt, zeer verheven zijn – dit geen *unnatojjvala-rasa* is.

Ik heb het spel uit *Śrīmad-Bhāgavatam* besproken, waarin Śrī Kṛṣṇa's koningin, Rukmiṇī-devī, haar hele hart aan Hem gaf. De volgende vertelling illustreert een spel van Satyabhā-mā, de meest dierbare koningin van Śrī Kṛṣṇa. Ofschoon haar liefde voor Śrī Kṛṣṇa zeer verheven is, betreft het geen *unnatojjvala-rasa*.

SATYABHĀMA'S TRANSCENDENTE BOOSHEID

Śrī Kṛṣṇa zat eens met al Zijn koninginnen in Zijn ontvangst-zaal; sommigen waaiden Hem koeling toe met een pauwen-waaier, anderen met een *cāmara* en weer anderen dienden Hem op diverse andere manieren. Op dat moment kwam Nā-

rada Muni²³ binnen met een *pārijāta*-bloem uit de hemel. De *pārijāta* was zo mooi, zo aromatisch en zo zoet, dat heel Dvāraka ernaar geurde. Nārada Muni benaderde Śrī Kṛṣṇa en verzocht het volgende, “Ik geef deze bloem aan U. Juist nu, in mijn aanwezigheid, zou ik graag willen, dat U hem aan Uw meest geliefde koningin geeft.”

Śrī Kṛṣṇa dacht, “Nārada is heel bedriegelijk – en dan de manier, waarop hij voor Mij een probleem schept.” Hij wist, dat iedereen op Hem boos zou worden, als Hij de bloem zonder onderscheid aan een koningin zou geven. Hij vroeg Zich af, “Waarom doet Nārada dit? Wat moet Ik doen?”

Nārada verzocht Kṛṣṇa herhaaldelijk om de bloem aan Zijn meest favoriete koningin te geven en vertelde Hem, dat het hem heel blij zou maken, als Hij dat zou doen. Zonder een uitweg te zien nam Kṛṣṇa het volgende in overweging, “Ik kan Nārada niet voor de gek houden, want hij kan anderen zo goed voor de gek houden.” Hij pakte de *pārijāta*-bloem en keek al Zijn mooie koninginnen aan, die allemaal dachten, “Kṛṣṇa houdt het meest van mij.” Hiervan was iedereen overtuigd, omdat Hij tegen iedere koningin, die Hij tegenkwam, had gezegd, “Oh, jij bent Mijn meest dierbare koningin.” Iedereen was ervan overtuigd, dat zij de bloem zou krijgen.

Aangezien Rukmiṇī de eerste koningin en de oudste was, legde Kṛṣṇa de *pārijāta* in haar hand en zij was ontzettend gelukkig. “Ik ben zo fortuinlijk om de grootste geliefde van

---

²³ Śrī Kṛṣṇa had aan Yogamāyā opdracht gegeven om Nārada de inspiratie te geven naar Hem toe te komen en Hem bij te staan in de uitvoering van nieuw spel en vermaak. Nārada was zeer verheugd te mogen komen en de missie van Śrī Kṛṣṇa te dienen.

Kṛṣṇa te zijn” dacht ze. “Nu is duidelijk, dat ik Zijn favoriete koningin ben.”

Toen de andere koninginnen dit zagen, begonnen hun lippen te trillen, vooral die van Satyabhāmā. Ze gedroeg zich als een gifslang, die zeer verstoord raakt en begint te sissen, als hij met een stok uit zijn mand wordt gelokt.

Terwijl Nārada Muni van deze scène genoot, realiseerde Kṛṣṇa Zich, dat Hij Zich in grote moeilijkheden bevond en vroeg Zich af wat Hij moest doen.²⁴ Satyabhāmā was zo boos, dat ze haar emoties niet kon beheersen. Ze verliet onmiddellijk de bijeenkomst, trok haar prachtige koninklijke robe uit, gooide haar ornamenten af en stormde de ‘woedekamer’ in.

Vroeger had het paleis van de koning in India een *kopa-bhavana* (woedekamer). Wanneer een koningin een kwade of terneergeslagen bui had, kon ze haar koninklijke robe uittrekken, zich omkleden in oude, vuile, uitgedragen kleding en die kamer binnengaan. Hier kon ze huilen en klagen, terwijl ze op de grond lag – niet op een bed maar op de grond. Als de koning haar dan hoorde, ging hij naar haar toe om de oorzaak van haar boosheid aan te horen en haar te kalmeren.

Satyabhāmā huilde hardop in de *kopa-bhavan* van het paleis met lange diepe snikken. Kṛṣṇa was Zich gewaar van de

---

²⁴ Śrī Kṛṣṇa wilde na een tijdje pas de bloem weggeven en op die manier Nārada ‘in de maling nemen’, maar Hij liet Nārada Hem ‘in de maling nemen’. Dit verhoogde Zijn eigen plezier, omdat Hij *bhakta-vatsala* is, hetgeen betekent, dat Hij altijd verlangt Zijn toegewijde een plezier te doen. Hij wilde door Nārada worden ‘verslagen’. Nārada wist, dat Kṛṣṇa nieuw spel en vermaak wilde scheppen; hij wilde Kṛṣṇa’s wens om Narakāsura te doden in vervulling brengen en de 16.000 gevangen genomen prinsessen verlossen, en hij wilde ook heel graag dit spel zien.

ernst van het probleem, verliet de bijeenkomst en sloop onhoorbaar de kamer binnen. Toen ging Hij naast haar zitten en probeerde haar voeten te strelen, maar ze reageerde als een furieuze vrouwtjesslang en sloeg Zijn handen weg.

Śrī Kṛṣṇa was zeer bedreven in het kalmeren van woedende dames, want Hij had met de *gopīs* zoveel ervaring in Vṛndāvana opgedaan. Omdat Hij Śrīmatī Rādhikā zo dikwijls had moeten kalmeren, was het voor Hem niet moeilijk om Satyabhāmā rustig te krijgen. In Dvārakā had Hij Zijn fluit niet nodig, want de depressieve buien van de koninginnen waren niet zo verheven, dat Kṛṣṇa Zijn fluit nodig had om ze tot bedaren te brengen. Als Hij eenvoudig een beetje boosheid toonde in antwoord op de boosheid van henzelf, gaven ze zich doorgaans over.

Toen Kṛṣṇa in koninklijk gezelschap de *gopīs* eens verheerlijkte, kon Satyabhāmā dit niet verdragen en verliet de zaal. Kṛṣṇa werd boos en maakte een aankondiging voor het hele gezelschap, “Zij moet Mijn paleis verlaten. Ik wil haar niet langer zien. Haar vader, Satrāji, is een verdorven figuur en zij is dat ook.” Iemand ging naar Satyabhāmā toe en vertelde haar wat Kṛṣṇa had gezegd, waarop ze in een onderdanige houding onmiddellijk naar Hem terugkeerde, waarbij haar woede wegebde.

De *gopīs* daarentegen woonden niet in Kṛṣṇa’s paleis, Hij hield hen niet in stand met voeding, kleding en andere materiële faciliteiten. Daarom waren ze op geen enkele manier aan Hem ondergeschikt. Integendeel, ze waren evenals Hij onafhankelijk. Zij konden Hem op het matje roepen, maar Hij kon hen niet op het matje roepen. Ze zouden zeggen, “Ga

hier weg. Je steunt ons niet. We pakken niets van Jou aan. We zijn aan Jou niets verplicht.” Hij kon hen niet gemakkelijk kalmeren.

Als Śrī Kṛṣṇa er niet in slaagde om Śrīmatī Rādhikā tot rust te brengen, riep Hij de hulp in van Lalitā en Viṣākhā. Als dit ook mislukte, haalde Hij hulp bij Subala. Als dat ook niet lukte, pakte Hij Zijn fluit en speelde Hij een melodie gedrenkt in meelijwekkend geklaag met het gevoel van afgescheidenheid van Haar. Met Zijn fluit vertelde Hij Haar, “Ik kan zonder Jou niet leven. Ik ga dood. Ik ga dood” en dan liet Rādhikā Hem toe.

Ooit ervoer Śrīmatī Rādhikā vanwege Kṛṣṇa’s gedrag zoveel *māna* (Haar pessimistische bui), dat Ze Hem niet wilde zien. Vele dagen verstreken. Śrī Kṛṣṇa zat bitter te treuren en wilde een manier vinden om Haar te kalmeren en vrede te sluiten. Hij nam Zijn toevlucht tot de lotusvoeten van Lalitā en Viṣākhā, die een paar suggesties in Zijn oor fluisterden. Hij volgde hun advies op en kwam in de ochtend aan bij het huis van Śrīmatī Rādhikā in Yāvaṭa gekleed als een leerling, die om aalmoezen bedelt. Hij droeg een heilige draad en houten sandalen en een parasol van palmblad en riep, “Ik ben *brahmācari*, een discipel van Gargācārya. Ik blijf even lang in huis als de tijd, die nodig is om een koe te melken. Als Ik met lege handen word achtergelaten, zullen jullie vele calamiteiten treffen. Jullie koeien kunnen sterven, of de meester van jullie koeien kan sterven samen met de leden van de huishouding.”

Jaṭilā, de schoonmoeder van Śrīmatī Rādhikā, zag deze ontzettend knappe leerling staan, die straalde als een zon en die, zoals *māyāvādī-sannyāsīs* dat doen, de naam van het on-

persoonlijke, krachteloze, kwaliteitloze Brahman uitriep: “*Alaka nirañjana! Alaka nirañjana!*”

Jaṭilā zag, dat Hij om aalmoezen bedelde en wilde Hem een donatie geven, maar Hij weigerde iets van haar aan te nemen. “Ik kan niet zien of u bent getrouwd, ongetrouwd, of weduwe,” zei Hij. “Alleen van een kuise dame met de kenmerken van een getrouwde vrouw²⁵, kan Ik aalmoezen accepteren.”

Jaṭilā ging het huis binnen en zei tegen Śrīmatī Rādhikā, “Lieve dochter, er is een hele krachtige student *yogī* gekomen met stralen uit Zijn lichaam als de stralen van de zon. Hij ziet eruit als een geleerde van de Veda’s. Misschien is Hij de student van Gargācārya. Wees Hem niet ongehoorzaam en ont-eer Hem niet. Geef Hem alsjeblieft een paar aalmoezen.”

Śrīmatī Rādhikā weigerde, “Omdat u Me altijd beschuldigt onkuis te zijn en beweert, dat Ik met jongens sta te praten, ga Ik niet naar Hem toe, zelfs niet al is Hij een geleerde of een *yogī*, of zelfs al heeft Hij alle andere goede kwaliteiten.”

Jaṭilā verzocht Haar herhaaldelijk, maar Śrīmatī Rādhikā legde Zich er niet bij neer. Jaṭilā zei toen tegen Lalitā en Viśākhā, “Ze weigert me te gehoorzamen. Als Ze die jongen geen aalmoezen geeft, zullen al onze koeien sterven en dan zal ook mijn zoon, Abhimanyu, sterven. Help me alsjeblieft.”

Lalitā en Viśākhā gingen naar Śrīmatī Rādhikā en zeiden tegen Haar, “Je moet Jouw schoonmoeder gehoorzamen en een paar aalmoezen aan die student geven.” Op de een of andere manier konden ze Haar overtuigen en Ze pakte wat graan, bloem, ghee, *dahl*, gouden munten en andere waarde-

²⁵ In de vedische cultuur zijn *sindūra*, *bindi*, schelpen armbanden en rode *alta* geschilderd op de voeten enkele tekenen, dat een dame is gehuwd.

volle objecten en legde ze in een gouden pot. Met een geheel bedekt gezicht onder een sluier, zodat Ze niet kon worden herkend, kwam Ze toen met hulp van Haar *sakhīs* Haar kamer uit en benaderde heel langzaam de plek, waar Śrī Kṛṣṇa stond. Ze legde de aalmoezen in Zijn bedeldoek, maar Kṛṣṇa weigerde, “Ik kan dit niet accepteren” zei Hij, “Mijn enige reden om van zo ver hier naartoe te komen is Jou te smeken Jouw boze bui in Mijn doek te leggen. Als Je eenvoudig glimlacht en Jouw boosheid aan Mij geeft, ben Ik tevreden. Anders ga Ik dood.”

Er verscheen een hele lichte glimlach op het gelaat van Śrīmatī Rādhikā, terwijl Ze de pot omkeerde – niet in Zijn bedeldoek, maar boven Zijn hoofd. Ze keerde lachend met Haar *sakhīs* onmiddellijk naar huis terug en Kṛṣṇa was voldaan.

Op deze manier moest Kṛṣṇa op zoveel manier proberen Śrīmatī Rādhikā en de *gopīs* te kalmeren. Als Zijn fluitspel mislukte, als het advies van Lalitā en Viśākhā mislukte, als Śrīdāma en Subala mislukten en als Hijzelf mislukte, moest Hij een nieuwe methode uitdenken.

In Dvārakā echter hoefde Hij Zijn fluit niet te gebruiken, of Lalitā en Viśākhā te vragen, of Subala en Śrīdāma om raad te vragen. Zijn bestraffende woorden klonken voor de koninginnen bedreigend genoeg, maar dat was dan ook Zijn enige wapen. Hier sprak Hij tegen Satyabhāmā op een hele milde toon.

“Waarom ben je zo boos?” vroeg Hij aan Satyabhāmā. “Ik gaf maar één bloem aan Rukmiṇī. Ik geef jou een boom vol

pārijātai-bloemen en zet hem in jouw achtertuin. Wees alsjeblieft niet boos.”

Satyabhāmā zei, “Ga weg, ik wil Jou niet zien. Je bent een leugenaar en een oplichter. Ik kan geen woord geloven van hetgeen Je zegt. Diverse keren heb Je ieder van ons verteld, dat we Jouw grootste geliefde zijn. Je hebt dit wel gezegd, maar Je meende er niets van. Je houdt ons allemaal voor de gek.”

Kṛṣṇa antwoordde, “Ik bedrieg jullie niet. Vertrouw Me. Test Me. Geef Me alsjeblieft nog een kans.”

“Ja, ik zal Jou nog één kans gegeven. Als Je, zoals Je hebt gezegd, een *pārijāta*-boom vol bloemen in mijn achtertuin kunt zetten, zal ik gelukkig zijn.”

“Ga mee” zei Kṛṣṇa.

Hij ging met Satyabhāmā-devī op de rug van Zijn vogel-draagdier, Garuḍa, zitten en samen reisden ze naar het koninkrijk van Indra. Onderweg vermoordde Kṛṣṇa de demon Narakāsura en toen Hij en Zijn koningin arriveerden, zei Hij tegen Indra, “Omdat jij altijd zegt, dat Ik jouw vriend ben, vraag Ik jou nu om een *pārijāta*-boom. Ik neem hem mee naar de Aarde en plant hem in de achtertuin van Satyabhāmā. Nandana-kānana staat vol *pārijāta*-bomen. Wees met Mij verheugd en geef Me één boom uit die tuin.”

Indra antwoordde, “Oh, durf jij zo tegen mij te spreken? Verlaat de hemel onmiddellijk en keer naar de Aarde terug. Aan een werelds persoon kan zelfs geen enkele bloem van de *pārijāta*-boom worden gegeven – laat staan een hele boom. Hoe bent je in staat geweest om hier naartoe te komen? Zon-

der honderdduizenden jaren soberheden uit te boeten kan geen mens de hemel bereiken. Je kunt nu gaan.”

Śrī Kṛṣṇa zei, “Ik ben hier naartoe gekomen met het enige doel om een boom te halen, die Ik nu ga uitgraven.”

Toen Indra bleef weigeren, ging Kṛṣṇa, die door Garuḍa werd gedragen, naar Nandana-kānana en groef een *pārijāta*-boom uit. Daarna ving Hij Zijn terugkeer naar Dvārakā aan, maar toen Hij halverwege was, voerden Indra en zijn zoon en al zijn soldaten een aanslag op Hem uit in een poging de boom terug te nemen. Op dat moment kwam daar de zoon van Kṛṣṇa, Pradyumna, aan en versloeg de zoon van Indra, Jayanta. Kṛṣṇa Zelf versloeg Indra met zijn soldaten en keerde toen naar Dvārakā terug.

Toen riep Hij alle koninginnen naar het huis van Satyabhāmā en in hun aanwezigheid plantte Hij de *pārijāta*-boom in haar tuin. Satyabhāmā werd zo gelukkig en probeerde alle andere koninginnen van Kṛṣṇa eer te betuigen. Als Kṛṣṇa de boom aan Rukmiṇī had gegeven, was Satyabhāmā nooit naar het paleis van Rukmiṇī gegaan, terwijl we hier zien, dat Rukmiṇī aanwezig was in het paleis van Satyabhāmā en dat ze heel ernstig was. Hoewel ze dacht, “Oh, Kṛṣṇa is meer verheugd over Satyabhāmā, die nu voortaan Zijn meest geliefde vrouw is” en vertoonde verder geen teken van verdriet.

Zelfs al lijkt het, alsof in Dvārakā enige afgunst bestaat, ontbreekt het daar eigenlijk aan allerlei vijandige emoties. Maar het vertoon van deze emoties is juist een van de stadia van bovenzinnelijke liefde voor het plezier van Kṛṣṇa. Hoewel de genegenheid en de dienst van Satyabhāmā aan Kṛṣṇa zo

glorieus is, betreft het echter geen *unnatojjvala-rasa*. Deze meest glorieuze liefde is uniek voor de *gopīs*.

UNIEK VOOR DE GOPĪ'S

Hoewel er veel verschillende groepen *gopīs* bestaan, kunnen ze naar zeggen in twee categorieën worden verdeeld: *nitya-siddha* en *sādhana-siddha*.

- 1) *Nitya-siddha* – De *nitya-siddha* (eeuwig perfecte) *gopīs* bestaan ook in twee soorten:
  - a. *kāya-vyūha* – de rechtstreekse lichaamsexpansies van Śrīmatī Rādhikā.
  - b. *nitya-siddha-jīvas* – de eeuwig perfect levende wezens gemanifesteerd uit Baladeva Prabhu, die de gedaante hebben van een *gopī*. Ze komen nooit in contact met de materiële energie.
- 2) *Sādhana-siddha gopīs* – Zij bestaan ook in twee categorieën:
  - a. *ayauthikī* – zij zitten niet in een groep, maar zijn individueel of als paar naar *prakaṣa Vṛndāvana* (in deze wereld) gekomen.
  - b. *yauthikī* – zij die wel in groepen kwamen. *Yauthikī gopīs* kunnen verder nog in drie categorieën worden onderverdeeld:
    - i. *ṛṣi-cārī* of *muni-cārī* – de heiligen uit het bos van Daṇḍakāraṇya.
    - ii. *śruti-cārī* – afkomstig uit de groep van de geperсонificeerde Veda's en *śruti-mantras*.

- iii. Degenen uit Janakapura. Toen Rāma naar Janakapura ging om met Sitā te trouwen, koesterden de ongetrouwde prinsessen het verlangen met Hem te trouwen.

Nadat ze in vele levens *sādhana* hadden uitgevoerd, hadden de *sādhana-siddha gopis* hun woede, lust, hebzucht en wereldse verlangens volkomen opgegeven. Ze hadden geleidelijk *niṣṭhā* (standvastigheid) gekregen, daarna *ruci* (smaak voor chanten en andere toegewijde bezigheden) en daarna *āsakti* (natuurlijke gehechtheid). Uit het hart van de *rāgātmikā-gopis* was uiteindelijk *śuddha-sattva* hun hart binnen gekomen, waarna ze *bhāva* bereikten en daarna *prema* kregen. Deze positie is zeer, zeer zeldzaam.

De toegewijden in *prakāṣa* Vraja, de plek waar Kṛṣṇa Zijn manifeste spel in de materiële wereld uitvoert, zijn zeer zeldzaam. Ze hebben geen wereldse verlangens, pijn, lijden of verdriet; ze zijn zich niet eens bewust van dergelijk verlangen en lijden, want ze werden er in hun stadium van *sādhana* van verlost.²⁶ Deze vrijheid van materiële besmetting hadden ze reeds bereikt, toen ze zich nog in het stadium van *sādhana* bevonden, vele levens voordat ze geperfectioneerd waren geworden.

---

²⁶ “*Sādhana-bhakti* bestaat in twee soorten: *vaidhī* en *rāgānuga*. Als *uttamā-bhakti* is voltooid via het medium van de zintuigen van de geconditioneerde ziel, wordt het *sādhana-bhakti* genoemd. De *bhakti*, die wordt volbracht door middel van de functies van de zintuigen en waarbij *bhāva-bhakti* wordt verkregen, wordt *sādhana-bhakti* genoemd” (*Bhakti-rasāmṛta-sindu-bindu*, vers 2, *Śrī Bindu-vikāsinī-vṛtti*).

Toen ze de meest gevorderde staat van *bhāva* hadden bereikt, werden ze in Vraja geboren en begonnen met de eeuwige metgezellen van Śrī Śrī Rādhā Kṛṣṇa te associëren. Degeenen, die reeds waren getrouwd, hadden geen contact met hun echtgenoten, want ze werden door Yogamāyā beschermd.

De *kāya-vyūha* (lichaamsexpansies) van Śrīmatī Rādhikā gingen rechtstreeks en ongeremd *rasa-līlā* binnen in de loofhutten van Vṛndāvana. Geen enkel obstakel kon hen verhinderen en Yogamāyā trof voor hen en de *nitya-siddha gopīs* allerlei regelingen. De *sādhana-siddha gopīs* echter, die voor de eerste keer in het aardse Vraja tijdens het manifeste spel van Kṛṣṇa waren geboren, werden tegengehouden.

Wie zijn de *sādhana-siddha gopīs*? Sommigen hadden Kātyāyanī vereerd in de hoop op zegen, zodat Śrī Kṛṣṇa hun geliefde zou worden. Ze hadden gebeden, “*kātyāyanī mahāmāyā, mahā-yogīny adhiśvari, nanda-gopa-sutaṁ devī patiṁ me kuru te namaḥ* – Geef me alstublieft het Godsgeschenk dat Kṛṣṇa mijn echtgenoot wordt.” Eigenlijk waren de *gopīs* nog heel jong en hadden geen echt idee over het hebben van Kṛṣṇa als echtgenoot; ze hadden geen idee wat ‘echtgenoot’ betekende. Ze hadden gezien, dat hun ouders getrouwd waren. Ze hadden gezien, dat hun familieleden bij hun eigen echtgenoot woonden. Omdat ze werden aangetrokken door Kṛṣṇa’s betoverende schoonheid, dachten ze eenvoudig aan Hem als hun ‘speelmakker’. Ze wilden Hem alleen als hun geliefde.

Sommige *sādhana-siddha gopīs* waren in Vraja uit de baarmoeder van *gopīs* geboren. Ieder van hen was getrouwd met een van de *gopas* en door het horen van de glorie van Śrī Kṛṣṇa ontwikkelden ze grote gehechtheid aan Hem en een ver-

langen om Hem te ontmoeten. Op de nacht van de *rasa-lilā*, toen ze het geluid van Zijn fluit hoorden, deden ze een poging om Hem te ontmoeten, maar werden door hun echtgenoten tegengehouden.

Andere *sādhana-siddha gopīs*, die voldoende associatie hadden van de *nitya-siddha gopīs*, konden Śrī Kṛṣṇa zonder belemmering ontmoeten. Alleen degenen, die recent waren aangekomen en degenen, die voor het eerst in Kṛṣṇa's manifeste spel op Aarde waren geboren, werden tegengehouden.

Waarom werden ze tegengehouden? In *Śrīmad-Bhāgavatam* staat, dat een lichte *kaṣāya* (obstakel) in hun hart was achtergebleven, waarvan ze vrij moesten worden. Dus toen hun echtgenoten hen tegenhielden, brandde hun hart in het vuur van afgescheidenheid. De intensiteit van hun gevoel van afgescheidenheid van Kṛṣṇa brandde ieder *aśubha* (onheil) weg, dat nog in hun hart aanwezig was. In hun meditatie namen ze Kṛṣṇa in hun hart en omhelsden Hem daar zo stevig, dat in die ontmoeting met Hem ook hun *subha* (heil) verdween.²⁷

---

²⁷ “Śrīla Śukadeva Gosvāmī verbergt het vertrouwelijke, gewenste doel van de *gopīs* voor het oog van materialistische toehoorders. Met de woorden *suḥsaha* enz. geeft hij uitdrukking aan de externe betekenis, maar ook aan de diepe, innerlijke betekenis, die dierbaar is aan toegewijden, die op de hoogte zijn met confidentiële toegewijde dienst. Eerst spreekt hij voor materialistische mensen: ‘Śrī Kṛṣṇa gaf de *gopīs* bevrijding’. Dit betekent, dat het onheil (*aśubha*) uit hun wezen verdween op het moment, dat de *gopīs* de acute pijn van afgescheidenheid van hun grootste geliefde ervoeren. Het resultaat van hun gunstige activiteiten werd ook vernietigd, omdat ze in hun meditatie de zegen van de omhelzing van Acyuta (Kṛṣṇa) ondergingen. Daarom werd de gebondenheid aan voorgaande

Toen Śrī Caitanya Mahāprabhu de schurken, Jagāi en Mādhāi, tegenkwam, heeft Hij niet hun hoofd afgehakt. Er kwam geen wapen aan te pas. Integendeel, Hij transformeerde hun humeur en ze begonnen een nieuw leven. Ze gingen niet door met hun voorgaande bezigheden, want alle resultaten van hun zondige en vrome activiteiten waren verbrand.

Het is noodzakelijk om te begrijpen, dat wereldse vrome en niet-vrome activiteiten beide binden, omdat ze beide een hindernis vormen voor de dienstverlening aan Śrī Kṛṣṇa. In het stadium van *sādhana* worden de reacties van zowel goede als slechte activiteiten vernietigd. In het Sanskriet worden goede en slechte activiteiten *puṇya* (vrome activiteiten) en *pāpa* (zonden) genoemd. Met de reacties op deze twee soorten activiteiten, die op ons liggen te wachten, moeten we keer op keer opnieuw worden geboren. Dus die reacties moeten worden opgeheven en daarna bereiken we *āsakti* en vervolgens *bhāva*.

De *sādhana-siddha gopīs*, die recent in Vraja waren geboren, waren reeds door al deze stadia heengegaan en waren de baarmoeder van een *gopī* binnengegaan. Als er geen vrome en niet-vrome activiteiten, geen *puṇya* en *pāpa*, meer zijn, wat moet dan nog worden verbrand?

We geven een analogie van rijpe en onrijpe mango's. Rijpe mango's kunnen direct worden geconsumeerd, terwijl onrijpe mango's warmte nodig hebben, zodat ze snel rijp worden. Zo konden ook de *gopīs*, die beschikten over voldoende gretig-

---

[vervolg voetnoot 27] activiteiten vernietigd, ze bereikten de Superziel door Hem te zien als hun buitenechtelijke geliefde en ze gaven hun lichaam op, dat was samengesteld uit de drie geaardheden van de natuur.

heid, zich onmiddellijk bij de *rasa*-dans aansluiten, terwijl anderen, die de intens brandende hitte van afgescheidenheid van Kṛṣṇa voelden, toen ze door hun verwanten werden tegengehouden, werden gekwalificeerd om Hem tijdens een andere nacht te ontmoeten.

EEN FOEFJE VAN YOGAMĀYĀ

Zoals eerder gezegd, sommige *sādhana-siddha gopīs* waren onlangs in Vraja aangekomen en hadden Kṛṣṇa nooit persoonlijk ontmoet; ze hadden Hem alleen in de verte gezien. Sommigen waren oorspronkelijk afkomstig uit Indraprastha en waren pas getrouwd met Vraja *gopas*; ze hadden dus slechts een paar maanden of een paar jaar in Vrāja gewoond. Sommigen kwamen uit andere delen van Vraja en waren door hun huwelijk recent naar Nandagāoṇ en Yāvaṭa gekomen. Van deze *sādhana-siddha-gopīs* konden degenen, die niet voldoende associatie met de *nitya-siddha-gopīs* hadden gehad, Kṛṣṇa niet vrij ontmoeten, hoewel ze dat wel wilden. Toen ze Hem met hun intense gevoel van afgescheidenheid in hun hart sloten en Hem daar stevig omhelsden, werden ze gekwalificeerd om Hem in een andere nacht te ontmoeten.

Toen de *gopīs* nog kleine kinderen waren, haalde Yogamāyā een foefje uit met Brahmā door zijn verstand binnen te gaan. Ze liet hem het verlangen krijgen om Kṛṣṇa persoonlijk te verleiden om meer spel en vermaak uit te voeren. Onder haar invloed dacht hij, “Wat zou Hij doen, als ik Zijn kalveren en koeherdersjongens steel?” Op deskundige wijze wist hij ze te stelen en zette ze voor een jaar in een grot. Tegen het eind van die tijd kwam hij kijken, wat Kṛṣṇa aan het doen was, en

hij was stomverbaasd. Kṛṣṇa speelde zoals gebruikelijk. Hij had Zich in miljoenen kalveren en koeherdersjongens uitgebreid en speelde dagelijks met hen, zoals Hij altijd deed, alsof er niets was gebeurd. Toen gaf Hij Brahmā de zegen om zich te realiseren, dat alle kalveren en vrienden Zijn eigen expansies waren.

Waarom voerde Śrī Kṛṣṇa dit spel uit met Brahmā? Een van de redenen was, dat de koeien een grotere genegenheid voor Kṛṣṇa hadden dan voor hun kalveren en dat ze de wens koesterden, dat Hij hun kalf zou worden. Zij hadden dit verlangen gekoesterd en Hij moest hun wens vervullen.

Als Kṛṣṇa 's avonds na het hoeden van de koeien thuis kwam, kusten de oudere *gopīs* Hem met grote moederliefde, maar een moment later rende Hij naar het huis van Moeder Yaśodā en verdween uit hun gezichtsveld. Ze wensten Hem als hun zoon te hebben, zodat ze Hem onbepakt hun moederlijke genegenheid konden bieden. Ook hun wensen moest Kṛṣṇa vervullen.

Wat nog belangrijker is, alle meisjes van Vraja wensten Kṛṣṇa als hun geliefde. Dus toen Hij de individuele gedaanten van miljoenen koeherdersjongens aannam, deelde Paurṇamāsī aan iedereen mee, dat juist dat jaar zeer gunstig was voor ieders huwelijk. De jonge *gopīs* werden dus getrouwd met *gopas*, die in werkelijkheid expansies van Kṛṣṇa waren.

HET BEREIKEN VAN DAT DOEL

We mogen geen materieel vrome noch zondige activiteiten uitvoeren. We moeten proberen om al onze activiteiten in Kṛṣṇa's dienst te betrekken. Als we activiteiten voor onszelf of voor anderen uitvoeren om hen een plezier te doen en materieel goed te doen, worden dit 'vrome activiteiten' genoemd en deze gaan hindernissen vormen in onze spirituele ontwikkeling. Als we een tempel bouwen om de wereld te tonen, dat we groot werk verrichten en denken, "Ik ben de schepper van deze tempel. Ik krijg zoveel naam en faam" wordt dit eveneens een hindernis voor *bhakti*. We moeten alleen handelen om Kṛṣṇa, Gurudeva en zuivere toegewijden een plezier te doen.

In het stadium van *sādhana* houden we ons bezig met andere activiteiten dan die, welke Kṛṣṇa een plezier doen. Daardoor raakt onze *sādhana* gehinderd en zijn we niet in staat om Vraja binnen te gaan. Śrīla Kṛṣṇadāsa Kavirāja Gosvāmī legt de betekenis van *sādhana-bhakti* uit en het is noodzakelijk, dat we ons van de ware betekenis op de hoogte stellen. Soms chanten we *harināma* met een hart vol wereldse verlangens en *anarthas*²⁸. We weten niet, wat *sādhana-bhajana* is of wat liefde en genegenheid voor Śrī Kṛṣṇa is. We chanten alleen omdat onze *guru* heeft gezegd, dat door het chanten van *harināma* alles zal worden bereikt, dat gunstig is. Dit is zeker juist,

---

²⁸ "Anarthas bestaan in vier vormen: (1) *svarūpa-bhrama* (illusies over spirituele identiteit); (2) *asat-tṛṣṇā* (dorsten naar datgene, dat onecht is, namelijk materieel plezier); (3) *aparādha* (overtredingen); en (4) *hrdaya-daurbalya* (weekhartigheid)" (*Bhakti-rasāmṛta-sindu-bindu*, Vers 3, Śrī Bindu-vikāśinī-vṛtti).

maar tegelijkertijd dient het chanten van onze *harināma* zuiver te zijn met enige realisatie van onze relatie met Kṛṣṇa. We moeten alle wereldse verlangens en alle *anarthas*, alle overtredingen en zelfs het verlangen naar Kṛṣṇa als echtgenoot opgeven. Dit is pas ware *sādhana*.

*anyābhilāṣitā-sūnyam̐ jñāna-karmādy-anāvṛtam
ānukulyena kṛṣṇānu-sīlanam̐ bhaktir uttamā*

Bhakti-rasāmṛta-sindhu (1.1.1)

Uttama-bhakti, zuivere toegewijde dienst, is het cultiveren van activiteiten, die uitsluitend zijn bedoeld voor het plezier van Śrī Kṛṣṇa, met andere woorden, de ononderbroken stroom dienstverlening aan Śrī Kṛṣṇa uitgevoerd door alle pogingen van lichaam, geest en spraak en door de uitdrukking van diverse spirituele gevoelens (*bhāvas*), die niet wordt bedekt door *jñāna* en *karma* en die vrij is van alle verlangens behalve de aspiratie om Śrī Kṛṣṇa gelukkig te maken, wordt *uttama-bhakti*, zuivere toegewijde dienst, genoemd.

Alle soorten wereldse verlangens evenals het verlangen om naar Vaikuṅṭha of Dvārakā te gaan, dienen te worden opgegeven. De beoefenaar van zuivere *sādhana-bhakti* dekt zijn *bhakti* niet af door de hulp in te roepen van *karma* (vruchtdragende activiteiten) en *jñāna* (de filosofie van impersonalisme). Hij heeft geen ander verlangen dan de wens om Kṛṣṇa en Zijn zuivere toegewijden een plezier te doen en zuivere *bhakti* te bereiken. Hij betreft zijn lichaam, geest en spraak in Kṛṣṇa's dienst en dient Hem tevens met zijn gevoelens. Hij vermijdt iedere bezigheid, die een hindernis vormt voor zijn *bhakti*. Dergelijke zuivere activiteit wordt zuivere *sādhana-bhakti* genoemd.

Śrīla Kṛṣṇadāsa Kavirāja legt uit in *Śrī Caitanya-caritāmṛta*,

*kṛti-sādhya bhavet sādhya-
bhāvā sā sādhanābhidhā
nitya-siddhasya bhāvasya
prākāṭyam hṛdi sādhyatā*

Śrī Caitanya-caritāmṛta (Madhya-līlā 22.105)

Als transcendente toegewijde dienst, waarmee liefde voor Kṛṣṇa wordt verkregen, door de zintuigen wordt uitgevoerd, wordt het *sādhana-bhakti* genoemd, of de gereguleerde uitvoering van toegewijde dienst. Dergelijke toewijding is eeuwigdurend aanwezig in het hart van ieder levend wezen. Het ontwaken van deze eeuwige toewijding is de groeicapaciteit van toegewijde dienst in de praktijk.

Laat ons deze filosofische waarheid herinneren en in ons hart sluiten. Laat ons bidden om gekwalificeerd te worden en het te begrijpen.

Als je het niet begrijpt, kun je het vragen aan seniore Vaiṣṇava's en als je dan nog niet tevreden bent, kun je met jouw vragen naar mij toekomen, dan zal ik proberen ze te beantwoorden. Deze bijeenkomsten zijn hele goede en zeldzame gelegenheden om deze allerhoogste onderwerpen te bespreken. Als je deze gelegenheid mist, kan het voor altijd verloren zijn. Het is zeer zeldzaam om deze associatie te hebben, dus probeer deze tot een succes te maken. Jullie mogen er geen woord van missen. Hiermee zullen jullie jezelf zien ontwikkelen naar perfectie in *bhakti*.

De hoogste eerbaarheid

CHANTEN MET RELATIE

WANNEER WE VOOR HET EERST TOEGEWIJDE dienst binnengaan, zijn we ons niet gewaar van onze specifieke relatie met Śrī Kṛṣṇa. We weten alleen, “Kṛṣṇa is mijn meester en ik ben Zijn dienaar”. Later helpt *gurudeva* ons die bepaalde relatie te ontwikkelen, die inherent in ons hart ligt. Tenzij men een juiste relatie met een bonafide *guru* heeft en realisatie heeft van de eigen relatie met Kṛṣṇa, kan men *kṛṣṇa-prema* in honderden miljoenen levens niet bereiken.

*bahu janma kare yadi śravaṇa, kīrtana
tabu ta' nā pāya kṛṣṇa-pade prema-dhana*

Śrī Caitanya-caritāmṛta (Adi-līlā 8.16)

Als men besmet is met de tien overtredingen tegen het chanten van de Hare Kṛṣṇa *mahā-manta*, krijgt men ondanks de poging de heilige naam in vele levens te chanten niet de liefde van Bhagavān, die het hoogste doel is van dit chanten.

Eén zuivere heilige naam gechant door een toegewijde, die op de juiste wijze is ingewijd en op zijn minst iets van zijn relatie met Kṛṣṇa en Zijn metgezellen heeft gerealiseerd, is meer waard dan driehonderdduizend heilige namen gechant door iemand, die dat niet heeft gedaan.

Śrīla Haridāsa Ṭhākura was een zuivere toegewijde en hij chantte driehonderdduizend heilige namen per dag. Śrī Caitanya Mahāprabhu gaf hem de titel ‘*nāmācārya* Haridāsa Ṭhākura’ en had grote eerbied voor hem. Hij gaf hem dagelijks Zijn *darśana* in Siddha-bakula, de *āśrama* van Haridāsa Ṭhākura, en stuurde hem de restanten van Zijn *prasādam* via Govinda, Zijn dienaar.

Een andere toegewijde, een jongen genaamd Rūpa, was veel jonger dan Haridāsa Ṭhākura. Hij was geen *ācārya* en chantte dagelijks ook niet veel namen. Dit kwam, omdat hij – wanneer hij begon te chanten – zo verzonken raakte in het spel van Kṛṣṇa, dat hij soms zijn externe bewustzijn verloor en eenvoudig in extase zat te huilen. Hij schreef ook boeken, die de innerlijke gevoelens uiteenzette van Śrī Caitanya Mahāprabhu, die Hij aan hem in Prayāga had geopenbaard.²⁹ Met zijn predik- en schrijfwerk onderwees hij de innerlijke wens van Mahāprabhu in deze wereld.

Wie is beter? Gewone mensen achten Śrīla Haridāsa Ṭhākura hoger dan Śrīla Rūpa Gosvāmī, maar degenen, die alle

---

²⁹ “Śrī Caitanya Mahāprabhu onderwees Śrīla Rūpa Gosvāmī de hoogste limiet van de waarheid van Śrī Kṛṣṇa, de waarheid van toegewijde dienst en de waarheid van bovenzinnelijke smaken, die de amoureuze liefde tussen Śrī Śrī Rādhā en Kṛṣṇa vervolmaken” (*Śrī Caitanya-caritāmṛta*, *Madhya-līlā* 19.115).

filosofische waarheden kennen, begrijpen dat Rūpa Gosvāmī superieur is. Rūpa Gosvāmī is Rūpa Mañjarī en Haridāsa Ṭhākura is Brahmā en Prahlāda Mahārāja, dus Rūpa Gosvāmī is veruit superieur. Dergelijke waarheden zijn voor de mensen in het algemeen onvoorstelbaar; alleen degenen, die serieus *bhajana* doen, kunnen die feiten realiseren.

Laten we proberen om *kṛṣṇa-bhakti* en inwijding (*dikṣā*) op de juiste manier binnen te gaan³⁰, zodat we een permanente verbinding met Śrī Kṛṣṇa kunnen hebben. We moeten ook iemand eren, die nog geen *dikṣā* heeft gekregen, maar wel Kṛṣṇa's naam chant, want hij probeert om een onderdeel van Kṛṣṇa's familie te worden. Ook al laakt hij ons, moeten we hem toch in ere houden. We kunnen alleen ons onderontwikkelde, onbewuste verstand bekritisieren. Het verstand is zo verdorven. Iedere ochtend moeten we een bezem pakken en het verstand een mep geven en zeggen, "O verstand, wees zuiver en probeer Kṛṣṇa te dienen."

Het is mijn bescheiden verzoek aan iedereen om alle senioren Vaiṣṇava's in ere te houden, zowel ouder in jaren, die ze met *gurudeva* hebben doorgebracht, als ouder in *bhakti*. We kunnen niet weten, wie senior of junior in *bhakti* is, tenzij wijzelf zijn gevorderd. Soms kunnen we dat zien, maar over het

---

³⁰ "De religieuze onderneming, die *divya-jñāna*, of transcendente kennis geeft en die *pāpa* (zonden), *papa-bīja* (de kiem van zonde) en *avidyā* (onwetendheid) aan de wortel uitroeit, wordt door geleerde autoriteiten in de absolute waarheid *dikṣā* genoemd" (*Hari-bhakti-vilāsa*).

"*Divya-jñāna* is transcendente kennis in een *mantra*, die de gedaante en identiteit van Bhagavān (*bhagavat-svarūpa*) en de kennis van de bijzondere relatie van de *sādhaka-jīva* met Bhagavān openbaart" (*Bhakti-sandarbhā*, Anuccheda 283).

algemeen zijn we alleen gekwalificeerd om te zien, wie senior of junior is door het aantal jaren, dat ze met *gurudeva* hebben doorgebracht. Dit is prima, maar de overweging op basis van *bhakti* is beter.

*jena vaiṣṇava ciniyā laiya ādara
karibe jabe vaiṣṇavera kṛpā tāhera
sarva siddhi avasya pāyibe tabe*

Vaiṣṇava Vijñapti door Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura

Als men een Vaiṣṇava kan herkennen en hem respect betuigt, krijgt men door zijn genade ongetwijfeld alle perfectie.

Degenen, die zijn gekwalificeerd om te zien wie een *kaniṣṭha-adhikārī*, een *madhyama-adhikārī* en een *uttama-adhikārī* is, bevinden zich zeker boven het niveau van *madhyama-madhyama-adhikārī* en dergelijke Vaiṣṇava's dienen te worden gerespecteerd.³¹ Ons spirituele leven ontwikkelt zich met

---

³¹ Een *kaniṣṭha-adhikārī* is een beginnende beoefenaar van *bhakti* (toegewijd leven), een *madhyama-adhikārī* is een middenklasse beoefenaar en een *uttama-adhikārī* is de beste beoefenaar.

De symptomen van de *kaniṣṭha-adhikārī* worden beschreven in *Śrīmad-Bhāgavatam* (11.2.47) – “Iemand die het Godsbeeld van Bhagavān met vertrouwen vereert, maar geen diensten verleent aan Zijn toegewijden of andere levende wezens is een *prākṛta-bhakta*, of een materialistische toegewijde.”

De symptomen van de *madhyama-bhakta* worden beschreven in *Śrīmad-Bhāgavatam* (11.2.46) – “Iemand met liefde voor Bhagavān, vriendschap jegens de toegewijden, genade jegens degenen, die onwetend zijn van *bhakti* en die degenen, die vijandig zijn jegens Bhagavān of Zijn toegewijden negeert, wordt als een *madhyama-bhāgavata* beschouwd.”

De symptomen van een *uttama-bhakta* worden beschreven in *Śrīmad-Bhāgavatam* (11.2.45) – “Iemand die in alle levende wezens de ziel der

sprongen, wanneer we volgens deze standaard respect betuigen, waarbij we de stadia van ons werkelijke niveau in toewijding in overweging nemen. Het is niet juist om iedereen op dezelfde wijze te eerbiedigen. Integendeel, we dienen in overweging te nemen, of iemand een *kaniṣṭha*, *madhyama*, of *uttama-adhikārī* is en op overeenkomstige wijze eerbied te betuigen.³²

CAITANYA MAHĀPRABHU PROEFT UNNATOJJVALA-RASA

*anarpita-carīṁ-cirāt karuṇayāvatirṇah kalau
samarpayitum unnatojjvala-rasāṁ sva-bhakti-śrīyam
hariḥ purāṭa-sundara-dyuti-kadamba-sandipitaḥ
sadā hṛdaya-kandare sphuratu vaḥ śacī-nandanah*

Śrī Caitanya-caritāmṛta (Ādi-līlā 1.4)

Mag de Heer, die bekend is als de zoon van Śrīmatī Śacī-devī, transcendent gesitueerd zijn in de binnenste kamers van jullie hart. Schitterend met de straling van gesmolten goud is Hij door zijn grondeloze genade in het tijdperk van Kali verschenen om datgene te geven, dat geen andere incarnatie ooit eer-

---

[vervolg voetnoot 31] zielen ziet, Śrī Kṛṣṇacandra, en die ook alle levende wezens in Śrī Kṛṣṇa ziet, is een *uttama-bhāgavata*.”

³² “Men dient de toegewijde, die de heilige naam van Śrī Kṛṣṇa chant, mentaal te eren, men dient zijn nederige eerbetuigingen aan te bieden aan de toegewijde, die geestelijke inwijding (*dīkṣā*) heeft ondergaan en zich bezighoudt met de verering van het Godsbeeld, en men dient te associëren met en diensten te verlenen aan de zuivere toegewijde, die gevorderd is in onvermengde toegewijde dienst en wiens hart is verstoken van de neiging om anderen te bekritisieren” (*Śrī Upadeśāmṛta*, Vers 5).

der heeft gegeven: de meest sublieme en stralende smaak van toegewijde dienst in de relatie van amoreuze liefde.

Ik heb de *unnatojjvala-rasa* besproken, die Śrī Caitanya Mahāprabhu wilde proeven, de gevoelsstemming van Śrīmatī Rādhikā, en de *unnatojjvala-rasa*, die Hij onder gekwalificeerde zielen wilde uitdelen, namelijk de stemming van de dienstmaagd van Śrīmatī Rādhikā. De gevoelens van Śrīmatī Rādhikā, die Śrī Caitanya Mahāprabhu wilde proeven, zijn eigenlijk *unnatojjvala-rasa* en datgene, dat Hij met het chanten van de heilige namen – door *nāma-prema* – wilde uitdelen, is daarvan een onderdeel.

Ik wil een levendige uitleg geven, zodat jullie het verschil tussen deze twee soorten *unnatojjvala-rasa* kunnen begrijpen. Tot nu toe heb ik uitgelegd, dat de stemmingen van *dasya*, *sakhya* en zelfs *vātsalya* geen *unnatojjvala-rasa* zijn. Zelfs de *svakīya*-relaties van Rukmiṇī en Satyabhāmā met Śrī Kṛṣṇa en die van Sītā-devī met Śrī Rāmacandra zijn geen *unnatojjvala-rasa*.

Zeer zeldzame personen zijn in staat de principes van dit onderwerp te begrijpen. Degenen met een zuiver hart en die een verheven Vaiṣṇava hebben gediend en met hem associëren kunnen het begrijpen. Zelfs Śrī Caitanya Mahāprabhu en Śrī Kṛṣṇa konden dit begrip niet aan iedereen geven en daarom kan ik het ook niet aan iedereen geven. Degenen, die naar deze lezingen zijn komen luisteren, hebben ongetwijfeld indrukken uit het verleden (indrukken op het hart gemaakt door toegewijde activiteiten uit voorgaande levens) van de filosofie van Śrī Caitanya Mahāprabhu. Dat is de reden, dat ze uit diverse werelddelen zijn gekomen, zoals Engeland, Ame-

rika, Australië, Nederland en Canada, om zich hier aan te sluiten en met mij naar allerlei landen mee te reizen. Het is zeker, dat ze een paar indrukken hebben van de familie van toegewijden van Śrī Caitanya Mahāprabhu.³³ Als ze blijven associëren, kunnen ze door al deze waarheden te horen deze principes geleidelijk begrijpen en realiseren. Er zal zeker een zeer sterke indruk op hun hart worden gemaakt. Degenen, die hierin geen belangstelling hebben, zijn er niet voor bestemd om dit te begrijpen en zullen bijgevolg ook niet komen luisteren.

SPIRITUELE KUISHEID

In de Indiaas vedische cultuur heeft een schaduw van *unnatojjvala-rasa* in het leven van getrouwde echtparen bestaan. Als een gekwalificeerde man en een kuis, gekwalificeerd meisje trouwden, reciteerden ze vedische *mantras* onder de getuigen van vuur, lucht, water (vooral Gaṅgā-water), *tulasī*, *śalagrāma*, *brāhmaṇas* en toegewijden. Hierna werd hen over het algemeen niet meer toegestaan om elkaar af te wijzen, behalve in een buitengewone situatie, waarin de echtgenoot zijn vertrouwen in Śrī Kṛṣṇa en Zijn metgezellen of in het chanten van *harināma* was verloren. Alleen in dat geval kon hij of zij worden afgewezen.

---

³³ “Er zijn miljoenen universa. Wanneer de fortuinlijke ziel, die door deze universa reist en in zijn verscheidene levens met de volgelingen van Śrī Caitanya associeert, krijgt hij door hun genade in dit leven de associatie van zeer verheven toegewijden” (*Śrī Caitanya-caritāmṛta, Madhya-līlā* 19.151).

Dit geldt ook voor *gurudeva*. Hij kan op geen enkele wijze worden afgewezen, tenzij hij zich gedraagt als de trouweloze echtgenoot. Zelfs al is hij geen schoonheid, al is hij lelijk, al geeft hij een uitbrander, al geeft hij soms een ‘klap’, of al houdt hij ons onder controle voor onze eigen bestwil (niet ten gunste van zijn eigen voordeel), zijn dit geen geldige redenen om hem op te geven.

De bovengenoemde persoonlijkheden zijn getuigen tijdens de huwelijksceremonie, waarna de echtgenote als de helft van het lichaam van de echtgenoot wordt beschouwd (*ardhāngi-ṇī*). Zij wordt *saha-dharminī*, hetgeen betekent, dat ze haar echtgenoot altijd bijstaat in religieuze principes, in *bhakti* en in alle andere activiteiten. In de Indiase cultuur gebruiken we de vrouw niet als dienstmeid; ze is *saha-dharminī*.

Tegenwoordig zijn die dingen veranderd. Getrouwde echtparen volgen de westerse cultuur en geven religieuze activiteiten op, zoals het respecteren van *guru*, *brāhmaṇas*, ouderen en burens. Indien echter de huwelijksceremonie op de vedische manier in acht wordt genomen met het chanten van vedische *mantras* onder leiding van *guru* en Vaiṣṇava’s en zich voltrekt onder de getuigen van vuur, *śālagrāmā*, water, lucht, enzovoort, wordt het echtpaar *svakīya*, dat op zichzelf een schaduw van *parakīya-unnatōjjvala-rasa* is.

Degenen, die vanaf het begin van hun huwelijk geen genegeheid voor hun echtgenoot hebben en een ander persoon liefhebben, worden *parakīya* genoemd. Dit geldt in de materiële wereld als zeer gedegradeerd gedrag. Met betrekking tot Kṛṣṇa en Zijn geliefden echter zeggen Uddhava in *Śrīmad-Bhāgavatam* en Śrīla Vyāsadeva en Śrīla Śukadeva Gosvāmī,

*kvemāḥ striyo vana-carīr vyabhicāra-duṣṭāḥ
kṛṣṇe kva caiṣa paramāmani rūḍha-bhāvah
nanv īśvaro ‘nubhajato ‘viduṣo ‘pi sāksāc
chreyas tanoty agada-rāja ivopayuktaḥ*

Śrīmad-Bhāgavatam (10.47.59)

Hoe verbazingwekkend is het, dat deze eenvoudige vrouwen, die door het bos zwerven en schijnbaar door ongepast gedrag zijn bedorven, de perfectie van onvermengde liefde voor Kṛṣṇa, de Allerhoogste Ziel, hebben bereikt! Toch is het waar, dat de Allerhoogste Zelf Zijn zegeningen zelfs aan een aanbidder in onwetendheid schenkt, zoals het beste medicijn werkzaam is bij iemand, die geen idee heeft van de ingrediënten.

Zij, die geen verbinding hebben met Kṛṣṇa, zelfs al zijn ze in hun huwelijks relatie kuis, gedragen zich als prostituées (*vyabhicāra*). Anderzijds, ongeacht of een dame getrouwd is of niet, als ze Kṛṣṇa dient, Kṛṣṇa's namen chant, aan Kṛṣṇa denkt en Kṛṣṇa als haar geliefde beschouwt, wordt haar kuisheid beschouwd als superieur aan alle godinnen en andere eerbare dames.

DE MEEST EERBARE DAMES

Jullie hebben waarschijnlijk wel gehoord van de namen van Arundhatī, Sāvitrī en Damayantī en er waren zoveel andere eerbare dames in de Indiase cultuur, zoals zij. Jullie hebben ook de namen gehoord van Draupadī, de echtgenote van de vijf Pāṇḍava's; Kuntī, de moeder van de Pāṇḍava's; Mandoda-

rī, de vrouw van Rāvaṇa; Ahalyā, de vrouw van Gautama Rṣi³⁴ en Tāra, de echtgenote van Sugrīva en Vali.

Aanvankelijk was Tārā met Vali getrouwd, maar toen hij werd doodgeschoten, werd ze de vrouw van Sugrīva. Mandodari was de vrouw van Rāvaṇa, maar nadat hij door Śrī Rāmacandra werd gedood, ging ze bij Vibhīṣaṇa wonen. Kuntī had vijf echtgenoten, namelijk Surya (de zongod), Pāṇḍu, Yamarāja (Dharmarāja), Vāyu (de windgod) en Indra (de koning van de hemelse planeten), maar toch werd ze als superieur aan alle andere kuise dames beschouwd. Draupadī had ook vijf echtgenoten, maar desondanks is ze gevierd als *kanyā*, een geheiligd ongehuwd meisje. Hoewel deze vijf dames schijnbaar met iemand anders waren getrouwd en hoewel sommigen van hen zelfs meer dan één echtgenoot hadden, dachten ze altijd, “Kṛṣṇa is mijn geliefde, mijn hart en ziel.” Hun huwelijk was daardoor geen hindernis voor hun *bhakti*. Deze dames worden als *kanyā* verheerlijkt en eerbiedigd, want ze hielden meer van Kṛṣṇa of Rāma dan van hun echtgenoot.

Van alle eerbare dames zijn de *gopīs* superieur. Gewone vrouwen hebben het gevoel, dat iemand anders dan Kṛṣṇa - iemand in een lichaam van aarde, water, vuur, lucht, feces, urine en zoveel andere abominabele zaken – hun *pati* (echtgenoot) is. *Pati* betekent eigenlijk ‘hij die behoedt tegen alle lijden, verdriet en dood en die met *prema* en kennis steunt’. Zo iemand is waarlijk *pati*. Onze echtgenoten krijgen dat niet

---

³⁴ Hoewel ze de echtgenote van Gautama Rṣi was, had Ahalyā ook een of andere relatie met Indra. Ze hield echter alleen van Śrī Rāmacandra en werd door Hem bevrijd.

voor elkaar. Ze kunnen ons niet behoeden tegen de ouderdom; ze kunnen ons niet behoeden tegen vergrijzing.

Dus eigenlijk is Śrī Kṛṣṇa onze geliefde, onze echtgenoot, ons ‘alles’. Er is in *bhakti* geen belemmering voor degenen, die dit denken, zelfs al zijn ze getrouwd.

Zoals eerder uitgelegd werden de *gopīs* van Vṛndāvana uitgehuwelijkt met behulp van een foefje van Yogamāyā. Ze zijn niet-verschillend van Śrī Kṛṣṇa en Śrīmatī Rādhikā. Śrīmatī Rādhikā is de *hlādinī-śakti* (innerlijk pleziergevend vermogen) en *svarūpa-śakti* (persoonlijk intrinsiek vermogen) van Kṛṣṇa. Rādhā en Kṛṣṇa zijn zoals de zon, waarvan de hitte, of het water, waarvan de vloeibaarheid niet van elkaar kunnen worden gescheiden. De *gopīs*, die zonder moeite deelnamen aan *rāsa-līlā* en Śrī Kṛṣṇa ten dienste waren, zijn *kāya-vyūha*, manifestaties van Śrīmatī Rādhikā. Hoewel ze uiterlijk zijn getrouwd met andere *gopas*, zijn die huwelijken niet echt. Die huwelijken zijn louter bedoeld om de *gopīs* het gevoel te geven, “We zijn de vrouw van een andere *gopa*.” Omdat ze van Kṛṣṇa houden, hebben ze geen enkele verbinding met hun echtgenoot. Dergelijke liefde wordt *parakīya* genoemd. *Parakīya-rasa* betekent, dat de *gopīs* met een ander persoon zijn getrouwd, waarbij hun genegenheid alleen naar Kṛṣṇa uitgaat. Of ze nu wel of niet met iemand anders zijn getrouwd³⁵, ze

---

³⁵ Volgens de commentaren van Viśvanātha Cakravartī Ṭhākura op *Śrīmad-Bhāgavatam* beschouwden zelfs de *gopīs*, die nog niet waren getrouwd, maar wel wisten, dat ze uiteindelijk een andere *gopa* zouden gaan trouwen, Kṛṣṇa als hun geliefde. Zij sloten zich ook aan bij Kṛṣṇa’s *rāsa-līlā*.

zijn allemaal *parakīya* en ver verheven boven enig andere eerbare dame.

UDDHAVA'S LES IN VṚNDĀVANA

Uddhava, Kṛṣṇa's vriend en eerste minister in Dvārakā, is nooit getrouwd geweest. Vanaf zijn jongensjaren was hij een strikt celibataire *brahmācari*, zoals ook Nārada Muni en Śukdadeva Gosvāmī. Deze verheven en verzakende toegewijden wilden allemaal het stof van de voeten van de *gopīs* op hun hoofd dragen. Waarom is dat?

Uddhava bad als volgt,

*āsām ho caraṇa-reṇu-jusām ahaṁ syām
vṛndāvane kim api gulma-latauṣadhīnām
yā dustyajam svajanam ārya-patham ca hitvā
bhejur mukunda-padavīm śrutibhir vimṛgyām*

Śrīmad-Bhāgavatam (10.47.61)

De *gopīs* van Vṛndāvana hebben de associatie van hun echtgenoot, zonen en andere familieleden opgegeven, die erg moeilijk kunnen worden achtergelaten, en ze hebben het pad van eerbaarheid verlaten om hun toevlucht te nemen tot de lotusvoeten van Mukunda, Kṛṣṇa, die men door vedische kennis dient te leren kennen. Oh, laat me fortuinlijk genoeg zijn om een van de struiken, kruipplanten of kruiden in Vṛndāvana te zijn, want de *gopīs* lopen over ze heen en zegenen ze met het stof van hun lotusvoeten.

*vande nanda-vraja-strīṇām
pāda-reṇum abhikṣṇaṣaḥ*

*yāsārī hari-kathodgītāṁ
punāti bhuvana-trayam*

Śrīmad-Bhāgavatam (10.47.63)

Ik bied herhaaldelijk mijn eerbetuigingen aan het stof van de voeten van de vrouwen uit het koeherdersdorp van Nanda Mahārāja. Als de *gopīs* de glorie van Śrī Kṛṣṇa hardop chanten, worden de drie werelden door de vibratie gezuiverd.

Uddhava ging naar Vṛndāvana en realiseerde zich de glorie van de *gopīs*. Voorheen had hij gedacht, “Ik ben beter dan alle anderen toegewijden.” Toen hij echter in Vṛndāvana kwam, begreep hij, “Kṛṣṇa heeft me hier naartoe gestuurd om iets in deze school van *prema* te leren, de devotionele school van de *gopīs*. Nu zie ik, dat ik niet eens ben gekwalificeerd om toegang te krijgen. Waarom heeft Kṛṣṇa me hier naartoe gestuurd? Ik ben niet eens gekwalificeerd om mijn naam in die school te overleggen. De standaard van de toewijding van de *gopīs* is zoveel hoger dan die van mij. Ik kan mezelf niet aan Kṛṣṇa geven, zoals de *gopīs* zich aan Kṛṣṇa hebben gegeven.

“Omdat ze alles hebben opgegeven om Kṛṣṇa te dienen, wil ik hen verheerlijken door het stof van hun voeten op mijn hoofd te nemen. Ze hebben hun verlegenheid, hun roem en de dienst aan hun echtgenoot opgegeven. Ze hebben vergeten te eten en zich te decoreren en ze zijn zelfs hun eigen lichaam vergeten. Als ik zelfs niet gekwalificeerd ben om hun school te betreden, hoe zie ik dan kans om het stof van hun voeten te krijgen?”

Dus Uddhava voelde zich hopeloos, helemaal hopeloos. Hij dacht, “Ik ben niet gekwalificeerd om het stof van hun voeten

aan te raken, zelfs niet één stofdeeltje. Dus ik zal eenvoudig eerbetuigingen in hun richting moeten aanbieden.”

Er waren miljoenen *gopīs*. Uddhava kon hen niet tellen, noch hun gevoelens begrijpen, dus hoe kon hij bidden om het stof van al hun voeten te krijgen? Dit zou een gebed zonder eind worden. Hij besloot tenslotte het volgende, “Ik kan alleen één stofdeeltje van één *gopī* nemen. Door de genade van die ene vooraanstaande *gopī* te krijgen, onvang ik automatisch de genade van hen allemaal.”

Śrī Kṛṣṇa moedigde hem in zijn hart aan, “O Uddhava, als je wilt, kun je zeker één *gopī* uitzoeken en van haar voeten één stofdeeltje nemen.”

Wie koos hij uit? Śrīmatī Rādhikā. Hij wilde maar één van de miljoenen stofdeeltjes van Haar lotusvoeten hebben. Hij overwoog, “Zelfs al ben ik hiervoor niet gekwalificeerd, als ik kan bidden, zelfs op grote afstand in de richting van één stofdeeltje, wordt mijn leven een succes.”³⁶

Uddhava realiseerde zich de glorie van de *gopīs* in een tuin vlakbij de grens van Nandagāoṅ. Daar zag hij, dat de *gopīs* zoveel afgescheidenheid voelden, dat hun externe zintuigen soms tot stilstand kwamen. Hij contempleerde, “Mijn leven is

---

³⁶ “Uddhava waardeerde de verheven positie van de *gopīs* en wilde op de grond vallen om het stof van hun voeten op zijn hoofd te nemen. Toch durfde hij de *gopīs* niet te vragen om het stof van hun voeten te geven; misschien zouden ze het er niet mee eens zijn. Dus om zijn hoofd te laten besprenkelen met het stof van de voeten van de *gopīs*, zonder dat ze het in de gaten zouden hebben, verlangde hij ernaar een onbeduidende graspol of een kruidenstruik in het land van Vṛndāvana te worden” (*Kṛṣṇa, De Allerhoogste Persoonlijkheid Gods*, Hoofdstuk 46).

een succes geworden eenvoudig door naar de school van de *gopīs* te gaan, zelfs al werd ik niet toegelaten. Door louter de lucht in te ademen, die uit deze school komt, is mijn leven succesvol geworden.”

Deze liefde van de *gopīs*, zoals wordt verheerlijkt door Uddhava, wordt *unnatojjvala-rasa* genoemd.

De *gopīs* beheersen Śrī Kṛṣṇa met hun verheven liefde. De uitdrukking ‘stof van de lotusvoeten’ heeft vele betekenissen en één ervan is ‘volgeling van de *gopīs*’. Uddhava wilde de zegen hebben om de volgeling van de volgelingen van de *gopīs* te worden, zodat hij kon leren, hoe hij Kṛṣṇa kon liefhebben zoals de *gopīs*, zodat ook zijn liefde Kṛṣṇa zou kunnen beheersen. Toch slaagde hij er niet in dit te bereiken.

Śaṅkara (Śiva) wilde ook een *gopī* worden en voor dat doel voerde hij soberheden uit. Toen Paurṇamāsī Yogamāyā tevreden was en voor hem verscheen, smeekte hij om aansluiting bij *rāsa-lilā*. Paurṇamāsī doopte hem genadevol in Brahma-kunḍa en hij nam onmiddellijk de gedaante van een tiener-*gopī* aan, waarna hij het gebied van *rāsa-lilā* binnenging en zich onder een struik verstopte.

Op hetzelfde moment voelden de *gopīs* en Kṛṣṇa, dat er iemand met een andere stemming was binnengekomen. Ze vroegen elkaar, “Waarom ben je niet zo blij vandaag? Wat is er aan de hand?”

Na even zoeken ontdekten ze de nieuwe *gopī* en vroegen ‘haar’, “Wie ben jij? Hoe heet jij? Wie zijn jouw ouders? Hoe heet jouw echtgenoot? Waar staat het huis van jouw schoonfamilie?”

Toen Śaṅkara in de gedaante van een *gopī* geen antwoord had, begonnen ze haar te slaan en wel zo hard, dat haar wangen begonnen op te zetten en zij begon te huilen, “Yogamāyā, Yogamāyā! Red me! Ik kom nooit meer naar Vṛndāvana en ik durf nooit meer *rāsa-līlā* te zien of eraan deel te nemen.”

Paurṇamāsī kwam erbij staan en verzocht de *gopīs* om met Śaṅkara mededogen te hebben. “Ze is het object van mijn genade” zei Pauṇamāsī tegen hen.

Zo hebben de *gopīs* Śaṅkara als een *gopī* aanvaard. Kṛṣṇa noemde haar Gopīśvara (zij wier *īśvaras*, bestuurders, de *gopīs* zijn) en zegende haar met de functie van bewaakster van de *rāsa-līlā* door te zeggen, dat niemand er zonder haar toestemming kan binnentreden.

DEFINITIE VAN UNNATOJJVALA

De liefde van de *gopīs* wordt *unnatojjvala* genoemd. *Unnata* betekent ‘hoogste’ en *ujjala* betekent ‘stralender dan de zon’, Kṛṣṇa met het hart verleiden en Hem op iedere manier een plezier doen. De genegenheid van Śrīmatī Rādhikā vertoont het hoogste gevoel van deze *unnatojjvala-rasa* en in *Bhakti-rasāmṛta-sindhu* (1.1.1) wordt op Haar gemoedsgesteldheid gewezen,

*anyābhilāṣitā-sūnyarṇ jñāna-karmādy-anāvṛtam
ānukulyena kṛṣṇānu-sīlanarṇ bhaktir uttamā*

Het cultiveren van activiteiten, die uitsluitend zijn bedoeld voor het plezier van Śrī Kṛṣṇa, of met andere woorden, de ononderbroken stroom dienstverlening aan Śrī Kṛṣṇa uitgevoerd door alle pogingen van lichaam, geest en spraak en door de uitdrukking van diverse spirituele gevoelens (*bhāvas*), die

niet wordt bedekt door *jñāna* en *karma* en die vrij is van alle verlangens behalve de aspiratie om Śrī Kṛṣṇa gelukkig te maken, wordt *uttama-bhakti*, zuivere toegewijde dienst, genoemd.

In hoogste instantie duiden de woorden *bhaktir-uttama* op deze hoogste genegenheid van de *parakīya-bhāva unnatojjvala-rasa* van de *gopīs*. Kṛṣṇa kwam persoonlijk in de gedaante van Caitanya Mahāprabhu om dit hoogste gevoel van Śrīmatī Rādhikā te proeven; maar Hij kon deze gemoedsgesteldheid niet uitdelen, want het is de rijkdom van Śrīmatī Rādhikā alleen. Zelfs Śrīmatī Lalitā en Śrīmatī Viśākhā beschikken niet over Haar gevoel van *mādhana*, het hoogste platform van *unnatojjvala-rasa*. Zij kunnen het stadium van *mohana* of *modana* ervaren, dat iets lager ligt.³⁷

---

³⁷ “Hooggevorderde extase wordt in twee categorieën verdeeld – *mādana* en *mohana*. Samen ontmoeten wordt *mādana* genoemd en scheiden wordt *mohana* genoemd” (*Śrī Caitanya-caritāmṛta, Madhya-līlā* 23.58).

“Op het platform van *mādana* wordt gekust en zijn er andere symptomen, die ongelimiteerd zijn. In het stadium van *mohana* bestaan twee onderverdelingen – *udghūrṇā* (onstandvastigheid) en *citra-jalpa* (variëteiten van dwaas emotioneel gepraat)” (*Śrī Caitanya-caritāmṛta, Madhya-līlā* 23.59).

“In de hoogste transcendente extase bestaat een gevoel te worden verleid in aanwezigheid van de verleider. Wanneer de verleider en de betoverde worden gescheiden, vindt er *mohana*, of verwarring, plaats. Als men vanwege afgescheidenheid dusdanig in de war raakt, staat men aan de grond genageld en op dat moment manifesteren zich alle lichamelijke symptomen van transcendente extase. Wanneer ze manifest zijn, lijkt men op onbevattelijke wijze gestoord. Dit wordt transcendente waanzin genoemd. In dit stadium houdt men denkbeeldige gesprekken en men ervaart emoties als die van een gek” (*Śrī Caitanya-caritāmṛta, Madhya-līlā* 1.87, Purport).

In deze gevoelens van afgescheidenheid raakte Śrīmatī Rādhikā zo in Kṛṣṇa geabsorbeerd, dat Ze Uddhava, die de *gopīs* benaderde om hen een boodschap van Kṛṣṇa te geven, helemaal niet zag. In plaats daarvan dacht Ze, dat een hommel, die om Haar voeten heen vloog, de boodschapper van Kṛṣṇa was. Ze sprak met de hommel in verschillende stemmingen, soms boos en soms vriendelijk. Misschien was het Kṛṣṇa Zelf, die in de gedaante van de hommel was gekomen om al Haar liefdesgevoelens te proeven.

Ze zei tegen de hommel, “Je bent niet wijs en erg onzuiver. Ga hier weg. Ik ben zo zuiver. Raak Mijn voeten niet aan. Waarom ben je in deze vorm gekomen? Ik denk, dat je dat hebt gedaan om ons nog bozer te maken. Jij bent zo dom, dat je niet eens fatsoenlijk kunt bedenken, hoe je de boosheid van de *gopīs* kunt kalmeren. Weet je niet, hoe je ons moet kalmeren?”

Toen Uddhava dit hoorde, dacht hij, “Oh, dit is ware toewijding. Ik weet niets over dergelijke liefde.” Hij hoorde al Haar gepraat van heel veraf en zag Haar *unnatojjvala-rasa* van heel veraf. Hij was niet in staat om zelfs maar een vonkje, een spetje van die *rasa* te ervaren. Hij kon met geen enkel wezen van Vṛndāvana worden vergeleken, zelfs niet met een koe of een kalf.

De koeien in Vṛndāvana hielden veel meer van Kṛṣṇa dan Uddhava van Hem hield. Kṛṣṇa ging met de koeien om, zoals ze met hun zoon omgingen. Hij kwam als hun vriend naar de kalveren en streelde en omhelsde ze, zoals de ene vriend genegenheid heeft voor de andere. Soms masseerde Hij hun

benen en stopte heel zacht, zoet gras in hun mond en zei, “Neem dit, Mijn vriend.”

Uddhava kon deze liefde niet realiseren of liefhebben, zoals zij deden, en dat was de reden, waarom hij niet gekwalificeerd was om in Vṛndāvana te blijven. Daarom moest hij naar Mathurā terugkeren.

Śrī Kṛṣṇa wilde dat gevoel heel graag proeven. Als men die liefde en genegenheid niet heeft, kan men Kṛṣṇa niet realiseren; hoe lief Hij is, hoe mooi Hij is en hoe beminnelijk Hij zingt. Śrī Caitanya Mahāprabhu kwam een paar sprankjes, een paar hele kleine sprankjes hiervan aan de *jīvas* van deze wereld geven.

De *jīvas* zouden niet in staat zijn de *unnatojjvala-rasa* te ondergaan, die Hij proefde. Ze hebben niet de capaciteit, geen kwalificatie om een dergelijke hoge klasse genegenheid te ervaren. Alleen Śrīmatī Rādhikā en Haar *kāya-vyūha* expansies kunnen dit ervaren. Śrī Caitanya Mahāprabhu is niet gekomen om deze vorm van *unnatojjvala-rasa* te geven.

DE GIFT VAN CAITANYA MAHĀPRABHU

Wat kwam Mahāprabhu dan geven? Hij kwam *unnatojjvala-rasām sva-bhakti-śriyam* geven. In dit verband wordt meer nadruk gelegd op de laatste woorden, *sva-bhakti-śriyam*. *Sva* betekent ‘eigen’ en *sva-bhakti* betekent ‘eigen *bhakti*’. Wiens eigen? Śrīmatī Rādhikā’s eigen. Kṛṣṇa’s *bhakti* betekent Rādhikā’s *bhakti*, want Rādhikā is de personificatie van Kṛṣṇa’s *bhakti*. Śrī Kṛṣṇa wilde de essentie van de hoogste toewijding aan Zichzelf, Rādhikā’s liefde, proeven en Hij wilde Zijn *bhakti-śriyam* aan de gekwalificeerde *jīva* geven.

Het woord *sva* wijst alleen op Rādhikā, *bhakti* verwijst naar Rādhikā's *bhakti* en *śrī* betekent *śobhā*, of schoonheid. Śrī Caitanya Mahāprabhu wilde de schoonheid van Śrīmatī Rādhikā's *unnatojjvala-rasa* geven.

Het volgende voorbeeld kan in dit verband helpen om de betekenis van 'schoonheid' te begrijpen. Laten we ons een kruipplant voorstellen. Als die kruipplant geen bladeren, geen vruchten en geen bloemen heeft, beschikt hij niet over schoonheid. Maar stel je voor, dat de kruipplant wel veel groen blad heeft en op iedere tak veel bloemen, veel *mañjarīs* en een paar hele zoete, lekkere rode of goudgele druiven heeft, die de koekoeks altijd eten (waarna die koekoeks heel mooi gaan zingen). Als de wind die kruipplant aanraakt en ermee speelt, worden al zijn bladeren blij en beginnen te dansen. Op dat moment dansen ook de *mañjarīs* van geluk. Dit is de schoonheid van die kruipplant.

Als de kruipplant geen bladeren, geen *mañjarīs* en geen vruchten heeft, kan de wind niet met zijn takken spelen. De wind heeft geen smaak om ermee te spelen. Als we een kruipplant zien stoeien met de wind en we zien zijn bladeren dansen, zien we de schoonheid van die kruipplant. Śrī Caitanya Mahāprabhu wilde op die manier de schoonheid van Śrīmatī Rādhikā's *unnatojjvala-rasa* geven, niet Haar eigen *unnatojjvala-rasa*.

De kruipplant vertegenwoordigt Śrīmatī Rādhikā Zelf. En waaruit bestaat de schoonheid? De schoonheid bestaat uit Haar *sakhīs*. Als er geen *sakhīs* zijn, is er geen schoonheid. Daarom wordt Śrīmatī Rādhikā altijd omringd door vier soorten *sakhīs*: *svapakṣa*, *vipakṣa*, *taṭastha* en *suhṛda*. De *svapakṣa*

gopīs staan aan de zijde van Śrīmatī Rādhikā; zij zijn Haar intieme *sakhīs*. Hoewel Candrāvalī en al haar *sakhīs vipakṣa* of in oppositie tegen Rādhikā zijn, is de oppositie in Vṛndāvana niet zoals die van de materiële wereld. In Vṛndāvana zijn de gevoelens van oppositie, evenals alle andere sentimenten, varianten van *prema*, of bovenzinnelijke liefde.

Andere *sakhīs* staan in het midden. Ze worden *taṭasthā* genoemd, hetgeen ‘neutraal’ betekent. En weer anderen worden *suhṛda* genoemd, hetgeen ‘vriendelijk’ betekent. *Suhṛda* is niet *svapakṣa*, niet *vipakṣa* en niet *taṭastha*. De *suhṛd-pakṣa-sakhīs* zijn vriendinnen van Rādhikā, maar voor Candrāvalī en andere *vipakṣa-sakhīs* zijn ze *taṭastha*. Degenen, die *taṭastha* jegens Śrīmatī Rādhikā en Haar *svapakṣa-sakhīs* zijn, zijn *suhṛda* jegens Candrāvalī.

Wat betekent *śrīya* of schoonheid in de term *sva-bhakti-śrīyam*? Van de *svapakṣa-sakhīs* van Rādhikā bestaan vijf onderverdelingen: *sakhī*, *nitya-sakhī*, *prāṇa-sakhī*, *priyā-sakhī* en *parama-preṣṭha-sakhī*. Ofschoon deze *sakhīs* metgezellen zijn van Rādhikā, neigen sommigen af en toe naar Kṛṣṇa, terwijl ze wel altijd de aanleg hebben om beiden te dienen. Ze zijn niet *taṭastha*, noch *suhṛda*, noch *vipakṣa*. Ze zijn *svapakṣa*, maar ze hebben een neiging naar Śrī Kṛṣṇa. De *svapakṣa-gopīs*, die geneigd zijn naar Śrīmatī Rādhikā en heel nabij en dierbaar zijn aan Rādhikā, worden *priyā-sakhīs* (of *narma-sakhīs*) en *parama-preṣṭha-sakhīs* (of *priyanarma-sakhīs*) genoemd, waarvan Lalitā, Viṣākhā en Citrā voorbeelden zijn. Degenen, die uitsluitend neigen naar Rādhikā, die denken, dat ze zonder Rādhikā niet kunnen leven en die denken, dat

Rādhikā hun leven en ziel is, worden *nitya-sakhīs* en *prāṇa-sakhīs* genoemd.

Van de *nitya-sakhīs* en *prāṇa-sakhīs* zijn de *prāṇa-sakhīs*, zoals Rūpa Mañjarī en Rati Mañjarī, de belangrijkste. Deze twee typen *sakhīs* dienen altijd Śrīmatī Rādhikā. Als Kṛṣṇa bij diverse sporten en spellen door Śrīmatī Rādhikā wordt verslagen, zijn ze heel blij en klappen. Als Śrī Kṛṣṇa Rādhikā verslaat, voelen ze zichzelf verslagen en trekken een droevig of zuur gezicht. Degenen, zoals Lalitā, kunnen lachen en plezier hebben, maar de *prāṇa-* en *nitya-sakhīs* voelen zich dan verdrietig.

Deze *nitya-* en *prāṇa-sakhīs* zijn altijd bij Rādhikā. Lalitā, Viśākhā en andere *sakhīs*, zoals zij, gaan niet altijd de *kuñja* binnen, wanneer Rādhā en Kṛṣṇa bepaald, vertrouwelijk spel spelen, maar deze *sakhīs* zijn vrij om op ieder moment naar binnen te lopen. Ze hebben ‘vrij entree’ om daar te dienen. Lalitā, Viśākhā en de andere *sakhīs* kunnen aarzelen, maar *sakhīs*, zoals Rūpa Mañjarī en andere *prāṇa-sakhīs* en *nitya-sakhīs*, aarzelen niet. Ze kunnen iedere dienst op ieder moment uitvoeren.

Als Kṛṣṇa een ontmoeting heeft met Śrīmatī Rādhikā, proeven deze *sakhīs* alles, dat Rādhā en Kṛṣṇa van elkaar proeven, zelfs wanneer ze ver van Hen zijn verwijderd. Ze ervaren alles en ze hoeven Kṛṣṇa niet afzonderlijk te ontmoeten. Deze *nitya-sakhīs* en *prāṇa-sakhīs* worden *mañjarīs* genoemd en ze vormen de ‘schoonheid’ van de liefde van Śrīma-

tī Rādhikā, zoals in de zin hierboven genoemd, *sva-bhakti śrīyam*.³⁸

---

³⁸ “Hoewel de emotionele uitwisselingen tussen Rādhā en Kṛṣṇa manifest, gelukkig, uitgestrekt en ongelimiteerd zijn, kunnen ze alleen worden begrepen door de meisjes van Vraja of door hun volgelingen” (*Govinda-lilāmṛta* 10.17). De persoonlijke metgezellen van Rādhārāṇī worden *sak-his* genoemd en Haar meest nabije assistentes worden *mañjarīs* genoemd. Het is erg moeilijk om hun onderhandelingen met Kṛṣṇa tot uitdrukking te brengen, want ze hebben geenszins het verlangen om zich met Kṛṣṇa op te houden of persoonlijk van Hem te genieten. Ze staan daarentegen altijd klaar om Rādhārāṇī te helpen om Zich bij Kṛṣṇa te voegen. Hun genegenheid voor Kṛṣṇa en Rādhārāṇī is zo zuiver, dat ze eenvoudig voldaan zijn, wanneer Rādhā en Kṛṣṇa bij elkaar zijn. Hun bovenzinnelijke plezier bestaat er immers uit om Rādhā en Kṛṣṇa verenigd te zien. De gedaante van Rādhārāṇī lijkt eigenlijk op een klimplant, die de boom van Kṛṣṇa omhelst en de meisjes van Vraja, de metgezellen van Rādhārāṇī, lijken op de bladeren en bloemen van die klimplant. Als een klimplant een boom omhelst, omhelsen de bladeren en de bloemen de boom automatisch.

“*Govinda-lilāmṛta* (10.16) bevestigt, dat Rādhārāṇī de expansie van het pleziergevend vermogen van Kṛṣṇa is en Ze wordt vergeleken met een klimplant. Wanneer Rādhārāṇī en Kṛṣṇa Zich amuseren, ervaren de meisjes van Vraja er meer plezier aan, dan wanneer ze Kṛṣṇa zelf zouden ontmoeten. Hoewel de metgezellen van Rādhārāṇī geen verwachting koesteren persoonlijke aandacht van Kṛṣṇa te krijgen, is Rādhārāṇī dusdanig met hen ingenomen, dat Ze individuele ontmoetingen tussen Kṛṣṇa en de meisjes van Vraja arrangeert. Rādhārāṇī probeert zowaar door middel van vele transcendente manoeuvres Haar metgezellen met Kṛṣṇa te combineren of te verenigen en Ze beleeft meer plezier aan deze ontmoetingen dan aan Haar eigen ontmoetingen met Hem. Wanneer Kṛṣṇa ziet, dat zowel Rādhārāṇī als Haar metgezellen verheugd zijn met Zijn gezelschap, raakt Hij nog meer voldaan” (*Teachings of Lord Caitanya*, Chapter 31).

Śrī Caitanya Mahāprabhu is gekomen om het gevoel van deze *nitya*- en *prāṇa-sakhīs* te geven. De *jīvas* kunnen nimmer méér verwachten dan dit; ze kunnen niet zijn, zoals Lalitā, Viśākhā en anderen zoals zij. Maar denk niet, dat deze dienst iets kleins is.

De zuivere liefde van de *mañjarīs* wordt *unnatojjvala-rasa* of *tat-tad-bhāvecchātmikā* genoemd. Deze *gopīs* willen Śrī Kṛṣṇa niet zelf rechtstreeks ontmoeten of Hem rechtstreeks dienen. Ze worden daarentegen gelukkig door het ongelimiteerde plezier te zien van de ontmoeting tussen Rādhā en Kṛṣṇa.

Deze gemoedsgesteldheid van de dienst aan Śrīmatī Rādhikā heeft Śrī Caitanya Mahāprabhu gegeven door middel van *harināma-saṅkīrtana* en Hijzelf heeft *unnatojjvala-rasa* geproefd: de drie gemoedsgesteldheden van Śrīmatī Rādhikā. Iemand met het gevoel van een *mañjarī* kan de schoonheid en de bekoring van Śrī Kṛṣṇa's fluitspel en alle andere trekken van Kṛṣṇa proeven. Indien men niet over dergelijke *prema* beschikt, kan men een dergelijke smaak niet ervaren.

Zoals eerder gezegd, niemand anders dan alleen Śrī Caitanya Mahāprabhu heeft deze *unnatojjvala-rasaṁ sva-bhakti-śrīyam* uit zijn grondeloze genade geschonken. Vóór Hem waren *dāsyā-rasa*, *sakhya-rasa* en *vātsalya-rasa* door Madhvācārya, Rāmānuja en alle andere *ācāryas* min of meer gegeven. Echter, de *śrī* van *sva-bhakti-śrīyam unnatojjvala-rasa* was een lange tijd niet gegeven – sinds Caitanya Mahāprabhu was verschenen op de voorgaande dag van Brahmā.

Dit is het hoogste godsgeschenk. Iemand, die enigszins gretig is om dit te bereiken en er zelfs maar een klein beetje

smaak van heeft, zal door het lezen van *Śrī Caitanya-caritāmṛta* en door het horen over deze onderwerpen alles opgeven aan de lotusvoeten van zijn *gurudeva*, zijn *śikṣā-guru* of iedere andere zuivere toegewijde en proberen deze nectar te verzamelen.

*kṛṣṇa-bhakti-rasa-bhāvītā matiḥ
kṛīyatām yadi kuto'pi labhyate
tatra laulyam api mūlyam ekalaṁ
janma-koṭi-sukṛtair na labhyate*

Śrī Caitanya-caritāmṛta (Madhya-līlā 8.70)

Zuivere toegewijde dienst in Kṛṣṇabewustzijn kan zelfs niet worden verkregen door over honderdduizenden levens vrome activiteiten uit te voeren. Het kan alleen worden verkregen door één prijs te betalen – namelijk, intense gretigheid om het te krijgen. Als het ergens beschikbaar is, moet men het zonder uitstel aanschaffen.

VOORBEREIDING OP DE KOMST VAN BHAGAVĀN

In het spel van *Śrī Caitanya Mahāprabhu* is *Śrī Advaita Ācārya* de manifestatie van *Mahā-Viṣṇu*. Als één of andere manifestatie van *Mahā-Viṣṇu* in alle *yugas* aanwezig is, waarom riep *Advaita Ācārya Kṛṣṇa* dan aan om Zelf neer te dalen? Zoals iemand, die zich bewust is van verleden, heden en toekomst, wist *Advaita Ācārya*, dat Zijn Meester *vraja-prema* wilde proeven. Hij wist, dat *Śrī Caitanya Mahāprabhu* Zich zou aankondigen, maar Hij wist niet precies wanneer en Hij vroeg Zich af, waarom Hij nog niet was verschenen. Hij vereerde *Śrī Kṛṣṇa* door *tulasī* en *Gaṅgāwater* aan Zijn lotusvoe-

ten te offeren en door met Zijn hart uit te roepen, “O Kṛṣṇa, kom onmiddellijk.”

Śrī Kṛṣṇa hoort onze gebeden niet door middel van vereering alleen, maar door onze hartgrondige aanroeping, zoals Advaita Ācārya dat deed. Dit is ware *kīrtana*. De *kīrtana* van Advaita Ācārya deed de wereld op zijn grondvesten schudden en daarom besloot Śrī Kṛṣṇa om spoorlags te komen.

Toen Caitanya Mahāprabhu in Śrī Māyāpura ter wereld kwam, was Advaita Ācārya meer dan zestig jaar oud. Vóór de geboorte van Bhagavān had Hij vele jaren rondgereisd naar de heilige *tīrthas* in het Noorden, Zuiden, Oosten en Westen van India, inclusief de speelplaatsen van Kṛṣṇa in Śrī Vṛndāvana. Van Vṛndāvana ging Hij naar Mithilā, de geboorteplaats van Sītā-devī in Janakapura. Toen Hij het buitengebied van de stad bereikte, zag Hij een stralende, oude man liggen, die zijn hoofd op de wortel van een boom te ruste had gelegd. De man was in een innerlijk gevoel verzonken en werd niet door zijn externe zintuigen beïnvloed. De tranen stroomden uit zijn ogen bij het hartgrondig zingen van een *kīrtana*,

*tātala saikate bāri-bindu-sama
suta-mitra-ramaṇī-samājetohe
visari mana tāhe samarpala
ab majhu habo kon kāje*

(Śrīla Vidyāpati)

O Heer, ik ben Jou volkomen vergeten en heb mijn verstand uitbesteed aan de gemeenschap van vrouwen, kinderen en vrienden en deze ervaring lijkt op het offeren van een druppel water aan het brandend hete zand op het strand. Hoe kan ik mogelijkwijs van deze grote ellende worden verlost?

Hij zegt hier, dat zijn hart aanvoelt als een woestijn. We zien voorbeelden van woestijnen in Australië, Afrika en de Arabische landen. De zomerzon maakt het zand daar zo heet, dat een zaad onmiddellijk poft, zoals gepofte rijst, wanneer men het in de grond plant. In die conditie kunnen herten en andere dieren niet overleven; ze sterven onmiddellijk. Als een druppel regen in die woestijn terecht komt, verdampt hij en brandt hij weg als stoom, zoals een spet water sist en spettert en iedereen, die erbij staat, verbrandt, wanneer het in kokende olie valt. Zo lijkt ons hart ook op een woestijn. Iedere druppel geluk van onze ega of kinderen kan aanvankelijk zo plezierig lijken. Het verbrandt ons echter als kokende stoom of water in olie.

De stralende persoon hilde, “O Kṛṣṇa, omdat ik Jou ben vergeten, heb ik de illusie, dat deze vergiftigde gehechtheden natuurlijk aan me zijn. De hele dag zit ik aan mijn vrouw en kinderen te denken. Ik verspil al mijn tijd in zinloze, idiote, onzinnige en destructieve activiteiten. Nu ben ik oud en ik weet niet, hoe ik *bhajana* moet doen. O Kṛṣṇa, red me, red me!”

Advaita Ācārya stond zwijgend op een afstand en nam *darśana* van die man. Hij kon zien, dat de man een *mahā-puruṣa*, een volkomen gerealiseerde ziel, was, anders zou hij niet in staat zijn geweest dergelijke, spirituele emoties tot uitdrukking te brengen. Advaita Ācārya liep naar hem toe en bood Zijn eerbetuigingen aan. “Wie bent u?” vroeg Hij.

“Ik ben een bogus figuur” antwoordde de man. “Ik heb mijn leven verspild, mijn hele leven; en nu ben ik honderd jaar oud. Wat moet ik doen?”

Deze grote persoon was voorheen een bijzondere *kavi* (dichter) geweest in de raad van de koning, zoals Sārvabhau-ma Bhaṭṭācārya dat was, en had zelfs van koningen groot respect genoten. Hij had een prachtige vrouw en veel kinderen gehad, maar op zijn oudedag betreurde hij, dat hij zijn leven had verkwist. In die tijd schreef de man diverse liederen, die het spel van Kṛṣṇa beschreven, en Śrī Caitanya Mahāprabhu hoorde deze liederen, toen Hij in de Gambhīrā woonde. Daar in de Gambhīrā werd Mahāprabhu vooral geïnspireerd door de liederen van Caṇḍīdāsa en Vidyāpati; en deze persoon was Vidyāpati.

Advaita Ācārya had ook Caṇḍīdāsa en andere grote toegewijden ontmoet; Hij was zo sterk en krachtig. We bidden aan Zijn lotusvoeten om ons Zijn genade te geven. Door Zijn genade kunnen we Śrī Caitanya Mahāprabhu leren kennen, Zijn lessen en het doel en de betekenis van Zijn neerdaling. Op die manier zal ons hart smelten.

MAHĀPRABHU'S GESCHENK VAN BHAKTI

Śrī Caitanya Mahāprabhu is op genadevolle wijze gekomen om *unnatojjvala-rasa* uit te delen, dezelfde *prema*, die Hij had gegeven, toen Hij voor het laatst naar de Aarde kwam op de voorgaande dag van Brahmā, lang, lang geleden.

Door de kwaliteit van ons chanten te verhogen kunnen we zuivere genegenheid voor Śrī Kṛṣṇa ontwikkelen, zodat *bhakti* ons hart kan binnenkomen. Tegen die tijd zullen we de realisatie van deze *unnatojjvala-rasa* krijgen.

Al onze *ācāryas* hebben ons gewaarschuwd om ons niet te verlaten op onze aardse intelligentie, want het kan ons niet

helpen ons levensdoel te bereiken. We moeten proberen onze liefde en genegenheid voor de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods te vergroten door chanten, herinneren en toegewijde activiteiten uit te voeren. Op die manier daalt *suddha-sattva* (zuivere, onvermengde goedheid) neer uit Goloka Vṛndāvana en gaat ons hart binnen en dan kunnen we alle spirituele waarheden helder zien.

Probeer te horen en probeer ook datgene, dat je hebt gehoord, door de beoefening van *bhakti* te realiseren. We hebben de neiging om onze mentale calculaties en speculaties te vertrouwen, maar deze kunnen ons niet helpen ons doel te bereiken.

Śrī Śaṅkarācārya heeft het volgende onderwezen,

*bhaja govindam bhaja govindam
bhaja govindam mūdha-mate
samprāpte sannihite khalu maraṇe
nahī nahī rakṣati dukṛṇ-karaṇe*

Jullie, intellectuele idioten, vereer eenvoudig Govinda, vereer eenvoudig Govinda, vereer eenvoudig Govinda. Jullie grammaticale kennis en woordspel kunnen jullie op het moment van de dood niet redden.

Een van Śaṅkarācārya's discipelen was ongeveer honderd jaar oud. Op zekere dag was hij de *dhātu* (werkwoordstam) van de grammaticale regels aan het herhalen: *saḥ, tau, te* (voorvoegsels van *vyākaraṇa*, of grammatica). Śaṅkarācārya zei tegen hem, "Jouw haar is grijs geworden, jouw tanden zijn uitgevalen, jouw ogen zien niets meer en nu zit je als een dwaas al deze regels van *vyākaraṇa*, *anusvāra* en *visargaḥ* te reciteren.

Dit kan jou niet redden. Je moet chanten. *Bhaja govindam, bhaja govindam, bhaja govindam.*”

Het heeft geen zin om je te verlaten op intellectuele capaciteit of andere materiële faciliteiten. Ons succes ligt in het associëren met bonafide Vaiṣṇava's, bonafide *gurus*. Als we zien, dat onze *guru* niet gekwalificeerd is, kunnen we iedere *mahā-bhāgavata* toegewijde als *sikṣā-guru* nemen. Als we vertrouwen in die zuivere Vaiṣṇava hebben, dienen we onmiddellijk ons hart aan hem te geven en *dikṣā* en *sikṣā* te nemen.

Śrī Caitanya Mahāprabhu ging naar Gayā en gaf Zijn hart aan de lotusvoeten van Śrī Īśvara Purī en zei, “Nu Ik van u inwijding heb gekregen en uw associatie heb ontvangen, ben Ik voldaan. Mijn hele leven is nu een succes geworden.”

Er zullen zich vele problemen in ons leven aandienen, maar het oplossen ervan kan ons niet helpen ons doel te vervullen. Ons primaire probleem is, hoe krijgen we zuivere *bhakti*. Als dit probleem niet wordt opgelost, raken we verzonken in politiek, geld verdienen en het ontwikkelen van naam en faam. Dit kan ons ook niet helpen of beschermen, zelfs niet, als we in een grote groep zitten. Probeer daarom datgene te doen, dat Caitanya Mahāprabhu en Advaita Ācārya hebben gedaan. Volg de lessen op van Śrī Caitanya, Śrīla Rūpa, Śrīla Sanātana en alle andere Gosvāmī's.

Nu ga ik de laatste twee regels van ditzelfde vers uitleggen, dat begint met *anarpita carim cirāt*.

---

*hariḥ puraṭa-sundara-dyuti-kadamba-sandīpitaḥ
sadā hṛdaya-kandare sphuratu vaḥ śacī-nandanah*

Śrī Caitanya-caritāmṛta (Ādi-līlā 1.4)

Śacinandana Gaurahari is Hari Zelf. Hari refereert aan de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods, Śrī Kṛṣṇa. Hier verwijst Śrīla Rūpa Gosvāmī naar Hem niet als Hari, maar als Śacī-nandana. Zijn moeder, Śacī Mā, was tegen iedereen zeer genadevol, dan moet dus worden geconcludeerd, dat haar zoon, Śrī Caitanya Mahāprabhu, ook over die eigenschap beschikt. Hij kan soms nogal hardvochtig hebben geleken, zoals in Zijn spel met Choṭa Haridāsa, Kāla Kṛṣṇadāsa en Pratāparudra Mahārāja, die Hij Zijn *darśana* niet wilde geven. In die tijd was Hij niet geïnteresseerd in het advies van Advaita Ācārya, Nityānanda Prabhu, Rāya Rāmānanda, Svarūpa Dāmodara en zelfs niet in dat van Paramānanda Purī, die zich op het niveau van Zijn *guru* bevond. Hij zei tegen hen, “Ik woon in Purī in de wereldverzakende levensorde. Als jullie rijkdom en reputatie verlangen, kunnen jullie met Pratāparudra Mahārāja associëren, maar Ik ben in deze dingen niet geïnteresseerd.”

Tenzij we zo strikt zijn als Śrī Caitanya Mahāprabhu, kunnen we geen zuivere *bhakti* bereiken. Toch bidt Śrīla Rūpa Gosvāmī, “O Prabhu, als je mijn kwalificatie evalueert, kun je zien, dat mijn situatie voor altijd hopeloos is. Maar ik weet, dat Jij als zoon van Śacī Mā van nature zachtmoedig bent en aangezien Je deze eigenschap niet kunt opgeven, neem Je niet in overweging, of ik al of niet voor Jouw genade gekwalificeerd ben.”

Van alle kwaliteiten is de grote genade (*parama-karuna*) een van de meest superieure eigenschappen van Śrī Kṛṣṇa en

Śrī Caitanya Mahāprabhu. Ze zijn jegens iedereen altijd vriendelijk. Śrīla Rūpa Gosvāmī bidt daarom, “O Śācīnandana, Jij bent Hari Zelf met de schoonheid en het gevoel van Śrīmatī Rādhikā. Je bent zo genadevol. Je wilt Jouw genade aan alle levende wezens geven, zelfs al zijn ze gevallen zielen, zoals Jagāi en Mādhāi, die over geen enkele kwalificatie beschikken.”

Hari purāṭa sundara – het woord *hari* heeft zoveel betekenissen. *Hari* betekent ‘Kṛṣṇa Zelf, die ieders hoofd en hart steelt’. *Hari* betekent ook ‘aap’. In verband met het bovenstaande vers betekent het ‘een hele sterke leeuw’.

Śrīla Rūpa Gosvāmī bidt daarom, “O Śācīnandana, Caitanya Mahāprabhu, zoals gekke olifanten op de vlucht slaan, wanneer een leeuw brult, zo slaan ook de gekke olifanten van de gevolgen van zondige activiteiten uit het verleden en overtredingen tegen Vaiṣṇava’s, die de kruipplant van *bhakti* onmiddellijk kunnen ontwortelen en voor altijd kunnen verdrogen, op de vlucht, wanneer Jij brult met Jouw *harināma-sankīrtana*.”

Onze overtredingen zijn als gekke olifanten. In *Śrīmad-Bhāgavatam* wordt uitgelegd, dat degene een overtreding begeeft, die een zuivere toegewijde beledigt door hem te bekritisseren, hem te misbruiken, hem te slaan, niet erg blij te zijn om hem te zien, hem niet te verwelkomen of respect te betuigen door op te staan, wanneer hij een ruimte binnenloopt of verlaat. Als een gekke olifant vernietigt deze overtreding al jouw kracht, vroomheid, schoonheid, kennis, intelligentie, rijkdom, enzovoort. Een dergelijke dader is zelfs niet gekwalificeerd om naar de hel te gaan. Er moet een grotere en verschrikke-

lijker hel worden gebouwd om hem te huisvesten. We moeten proberen dit te begrijpen.

Hari, de leeuwachtige Caitanya Mahāprabhu, leeft in een hele donkere kooi – ons hart. Als we herinneren, verheerlijken en *kīrtana* voor Hem uitvoeren, vernietigt Zijn brul alle gekke olifanten (overtredingen). Zonder Zijn genade is het niet mogelijk om vrij te worden van zondige reacties. Zelfs Śrī Kṛṣṇa kan dit niet mogelijk maken; maar deze zelfde Kṛṣṇa als Śrī Caitanya Mahāprabhu kan het wel. Śrī Kṛṣṇa heeft de genade overgenomen van Śrīmatī Rādhikā, degene met het grootste mededogen. Haar genade gecombineerd met Kṛṣṇa's genade kan alle overtredingen teniet doen.

Śrīla Rūpa Gosvāmī bidt daarom, dat deze Śacinandana in ons hart plaatsneemt. De genade van Gaurāṅga, die Kṛṣṇa Zelf is en bekleed is met de schoonheid en gouden kleur van Śrīmatī Rādhikā, is onvergelijkbaar. Niemand kan zich vergelijken met de genegenheid en liefde, die Hij voor iedereen in Zijn hart koestert. Hij is alleen vergelijkbaar met Zichzelf.

Rūpa Gosvāmī heeft de betekenis van het hele Hoofdstuk Vier gegeven in dit vers, dat de intentie beschrijft van de komst van Śrī Caitanya Mahāprabhu. Nu zou ik graag de uitleg en betekenis willen horen, die door Śrīla Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja is gegeven.

Toegewijde leest (*Śrī Caitanya-caritāmṛta, Ādi-līlā 3.4-6*):

Tekst: Mag de Heer, die bekend is als de zoon van Śrīmatī Śacī-devī, transcendent gesitueerd zijn in de binnenste kamers van jullie hart. Schitterend met de straling van gesmolten goud is Hij door zijn grondeloze genade in het tijdperk van Kali verschenen om datgene te geven, dat geen andere incarnatie ooit

eerder heeft gegeven: de meest sublieme en stralende smaak van toegewijde dienst in de relatie van amoureuze liefde.

Betekenis: Dit is een citaat uit *Vidagdha-mādhava*, een toneelstuk samengesteld en geredigeerd door Śrīla Rūpa Gosvāmī.

Tekst: Ik heb de essentiële betekenis van het vierde vers gegeven: deze incarnatie daalt af om het chanten van de heilige naam te propageren en liefde voor God te verspreiden.

Tekst: Hoewel dit waar is, is het slechts de externe reden voor Gods incarnatie. Hoor alstublieft nog een andere reden – de vertrouwelijke reden – voor de verschijning van God.

Betekenis: In Hoofdstuk Drie, vers vier, werd duidelijk gezegd, dat Śrī Caitanya verscheen om liefde voor Kṛṣṇa uit te delen en het chanten van Zijn transcendente, heilige naam, Hare Kṛṣṇa, te verspreiden. Dit was de tweede intentie voor het verschijnen van Śrī Caitanya. De ware reden is anders, zoals we in dit hoofdstuk zullen zien.

Probeer dit te horen. Dit is de ware glorie van Śrīla Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja – namelijk, dat hij een intieme metgezel en volgeling van Śrīla Rūpa Gosvāmī is.

Toegewijde leest opnieuw *Śrī Caitanya-caritāmṛta*, *Ādi-līlā* 4.6:

Hoewel dit waar is, is het slechts de externe reden voor Gods incarnatie. Hoor alstublieft nog een andere reden – de vertrouwelijke reden – voor de verschijning van God.

Het is voor ons belangrijk om *Śrī Caitanya-caritāmṛta* te lezen en met deze informatie bekend te raken. Toegewijden moeten al deze uiteenzettingen begrijpen. Alle respectabele en serieuze Vaiṣṇava's moeten ze kennen. Toegewijden zijn niet eenvoudig bedoeld om geld te collecteren en plannen te ma-

ken. Iedereen moet volgens zijn aanleg zeker enige dienst verlenen, maar alle waardige toegewijden dienen ook zorgvuldig te begrijpen, wat de innerlijke intentie van Śrīla Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja was om naar deze wereld te komen.

Toegewijde leest uit *Śrī Caitanya-caritāmṛta, Ādi-līlā 4*:

Samenvatting: In dit hoofdstuk van het epos, *Śrī Caitanya-caritāmṛta*, heeft Kṛṣṇadāsa Kavirāja Gosvāmī er de nadruk op gelegd, dat Śrī Caitanya is verschenen met drie belangrijke intenties van Zichzelf. De eerste was de positie te proeven van Śrīmatī Rādhārāṇī, die de belangrijkste uitwisseling van transcendente liefde voor Śrī Kṛṣṇa bewerkstelligt. Śrī Kṛṣṇa is het reservoir van bovenzinnelijke liefdevolle transacties met Śrīmatī Rādhārāṇī. Het subject van die liefdevolle transacties is Bhagavān Zelf en Rādhārāṇī is het object. Dus het subject, Bhagavān, wilde de liefdesrelatie in de positie van het object, Rādhārāṇī, ervaren.

De tweede reden voor Zijn verschijning was om de bovenzinnelijke zoetheid van Zichzelf te begrijpen. Śrī Kṛṣṇa is een en al beminnelijkheid. De aantrekkingskracht van Rādhārāṇī tot Kṛṣṇa is subliem en om die aantrekkingskracht te ervaren en de bovenzinnelijke bekoring van Zichzelf te begrijpen, heeft Hij de mentaliteit van Rādhārāṇī aanvaard.

De derde reden voor Zijn verschijning was om te genieten van de zegen, die Rādhārāṇī ervaart. Bhagavān dacht, dat Rādhārāṇī ongetwijfeld van Zijn gezelschap genoot en Hij genoot van het gezelschap van Rādhārāṇī, maar de uitwisseling van bovenzinnelijke zoetheid tussen het spirituele paar was voor Śrīmatī Rādhārāṇī plezieriger dan voor Śrī Kṛṣṇa. Rādhārāṇī ervoer meer transcendentaal plezier in het gezelschap van Kṛṣṇa dan

Hij kon begrijpen zonder Haar positie in te nemen, maar het was voor Śrī Kṛṣṇa onmogelijk Zich in de positie van Śrīmatī Rādhārāṇī te bevinden, want die positie was Hem totaal vreemd. Kṛṣṇa is de transcendente man en Rādhārāṇī is de transcendente vrouw. Om het bovenzinnelijke plezier van het liefhebben van Kṛṣṇa te kennen verscheen Śrī Kṛṣṇa als Śrī Caitanya, die de emoties en lichaamsuitstraling van Śrīmatī Rādhārāṇī had aanvaard.

Śrī Caitanya verscheen om deze vertrouwelijke verlangens te vervullen en ook om de bijzondere betekenis van het chanten van Hare Kṛṣṇa, Hare Kṛṣṇa, Kṛṣṇa Kṛṣṇa, Hare Hare / Hare Rāma, Hare Rāma, Rāma Rāma, Hare Hare te prediken en om de invocatie van Advaita Prabhu te beantwoorden. Deze waren secundaire redenen.

Śrī Svarūpa Dāmodara Gosvāmī was de belangrijkste figuur van de vertrouwelijke toegewijden van Śrī Caitanya. De gegevens uit zijn dagboek hebben deze vertrouwelijke intenties van Bhagavān onthuld. Deze openbaringen zijn bevestigd geworden door uitspraken van Śrīla Rūpa Gosvāmī in zijn gebeden en gedichten. Dit hoofdstuk (Hoofdstk 4, dat het commentaar is op *Ādi-līlā* 1.4) beschrijft tevens in het bijzonder het verschil tussen lust en liefde. De transacties van Kṛṣṇa en Rādhā zijn totaal iets anders dan materiële lust. Daarom heeft de auteur er zeer duidelijk onderscheid tussen gemaakt.

Voor wie heeft Śrīla Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja dit geschreven? Hij wilde, dat zijn boeken werden verspreid, zodat iedereen, die ze wilde begrijpen, een superieure Vaiṣṇava zou benaderen en in zijn associatie zou trachten gekwalificeerd te worden. Śrīla Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja wist, dat vele personen in de wereld geleidelijk gekwalificeerd zouden ra-

ken om de spirituele waarheden daarin te begrijpen en daarom heeft hij op deze manier geschreven.

Sommige personen zeggen, dat niemand in de wereld gekwalificeerd is om deze waarheden over Śrī Caitanya te realiseren en ze geven de verzekering, dat iemand, die dit wel probeert te begrijpen, een *sahajīya*³⁹ is. Op basis van deze logica moeten Śrīla Rūpa Gosvāmī en Śrīla Kṛṣṇadāsa Kavirāja ook *sahajīyā* zijn, want het zijn hun woorden in *Śrī Caitanya-caritāmṛta*. Wees zo goed om deze logica niet te aanvaarden.

In feite wordt iedereen gekwalificeerd, die *Śrī Caitanya-caritāmṛta* en *Śrīmad-Bhāgavatam* in de associatie van zuivere Vaiṣṇava's leest en de heilige namen van Gaura-Nityānanda Prabhu chant. We zijn allemaal ontvangers van de genade van Mahāprabhu, want we hebben alle andere lijnen opgegeven om onze toevlucht te nemen in Zijn disciplinaire opvolging.

Degenen, die toevlucht hebben genomen aan de lotusvoeten van Caitanya Mahāprabhu of Zijn metgezellen, zullen op zekere dag echt worden gekwalificeerd. Wees niet hopeloos. Ik zie overal stralen van hoop. De genade van Śrī Caitanya Mahāprabhu zal over jullie komen.

---

³⁹ Een *sahajīyā* is iemand, die denkt, dat de stadia van gevorderde toewijding gemakkelijk kunnen worden bereikt, en die zodoende soms de externe symptomen van spirituele extase behorend bij deze stadia imiteert.

Zonder dit is de wereld zinloos

*vancha kalpa tarubhyaś ca
kṛpa sindhubhya eva ca
patitānāṁ pāvanebhyo
vaiṣṇavebhyo namo namaḥ*

VAIṢṆAVA'S ZIJN ALS WENSBOMEN, DIE ALLES kunnen geven, zelfs *kṛṣṇa-prema*. Ze kunnen ook dienstverlening aan Śrīmatī Rādhikā geven, welke zeer zeldzaam is. Laten we nooit een Vaiṣṇava bekritisieren; laten we altijd proberen om hen allemaal te eerbiedigen. Dan zullen we alle waarheden van de onderhavige materie realiseren.

HET BIDDEN VAN DE GEBEDEN VAN DE ĀCĀRYA'S

*anarpita-carīṁ-cirāt karuṇayāvatīrṇaḥ kalau
samarpayitum unnatojjvala-rasāṁ sva-bhakti-śrīyam
hariḥ purāṭa-sundara-dyuti-kadamba-sandīpitaḥ
sadā hṛdaya-kandare sphuratu vaḥ śacī-nandanah*

Śrī Caitanya-caritāmṛta (Ādi-līlā 1.4)

Mag de Heer, die bekend is als de zoon van Śrīmatī Śacī-devī, transcendent gesitueerd zijn in de binnenste kamers van jullie hart. Schitterend met de straling van gesmolten goud is Hij door zijn grondeloze genade in het tijdperk van Kali verschenen om datgene te geven, dat geen andere incarnatie ooit eerder heeft gegeven: de meest sublieme en stralende smaak van toegewijde dienst in de relatie van amoreuze liefde.

Ik heb de algemene betekenissen van dit vers uiteengezet en nu ga ik iets bijzonders bespreken, dat Śrīla Kṛṣṇadāsa Kavirāja Gosvāmī ons heeft gegeven.

We hebben de zeer mooie uitleg van Śrīla Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja in de lijn van Śrīla Rūpa Gosvāmī, Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura en Śrīla Bhatissiddhānta Sarasvatī Ṭhākura gehoord, waarin hij de diepere intenties van de verzen van Śrīla Kṛṣṇadāsa Kavirāja Gosvāmī duidelijk heeft gemaakt.

Śrīla Kṛṣṇadāsa Kavirāja geeft de betekenis van dit vers in zijn andere Bengaalse *payāras* (verzen) en wij zoeken hulp bij de uitleg van Śrīla Svāmī Mahārāja in *Śrī Caitanya-caritāmṛta* om zijn gevoel uit te leggen.

*pūrṇa bhagavān kṛṣṇa vrajendra-kumāra
goloke vrajera saha nitya vihāra*

Śrī Caitanya-caritāmṛta (Ādi-līlā 3.5)

Hoe is de uitleg van Śrīla Svāmī Mahārāja?

Toegewijde leest uit *Śrī Caitanya-caritāmṛta*, *Ādi-līlā* 3.5:

Tekst: Śrī Kṛṣṇa, de zoon van de Koning van Vraja, is de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods. Hij maakt met bovenzinnelijk spel en vermaak plezier in Zijn eeuwige woonplaats, Goloka, waarvan ook Vraja-dhāma onderdeel uitmaakt.

*ṣad-aṅga śaraṇāgati hoibe jāhāra
tāhāra prārthanā śune śrī-nanda-kumara*

Śaraṇāgati door Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura

De jonge zoon van Nanda Bābā, Śrī Kṛṣṇa, hoort de gebeden van iedereen, die zijn toevlucht tot Hem neemt door middel van de zesvoudige beoefening genaamd *śaraṇāgati*.

Śrī Kṛṣṇa hoort de gebeden van degenen, die de zes soorten van volle overgave aan Zijn lotusvoeten hebben bereikt. Dit is de deur, of het venster, van de entree naar *bhakti*. We kunnen alleen binnengaan, indien we in ons hart over deze zes kwaliteiten beschikken.

*ānukūlyasya saṅkalpaḥ prātikūlyasya varjanam
rakṣiṣyatīti viśvāso goptṛtve varaṇam tathā
ātma-nikṣepa-kārpaṇye ṣaḍ-vidhā śaraṇāgatiḥ*

Hari-bhakti-vilāsa (11.676)

Er zijn zes symptomen van zelfovergave, waarover een onvermilde toegewijde beschikt: (1) *ānukūlyasya saṅkalpaḥ* (alleen datgene aanvaarden, dat gunstig is voor *prema-bhakti*); (2) *prātikūlyasya varjanam* (alles dat ongunstig is voor *prema-bhakti* afwijzen); (3) *rakṣiṣyatīti viśvāsa* (er sterk op vertrouwen dat Kṛṣṇa de enige beschermer is in de wetenschap dat geen andere activiteit bescherming kan bieden); (4) *goptṛtve varaṇa* (er geen twijfel over hebben, dat Kṛṣṇa de enige bewaker en instandhouder is); (5) *ātma-nikṣepa* (zijn hele zelf aan Bhagavān offeren met het gevoel niets te kunnen doen, dat onafhankelijk is van de wens van Kṛṣṇa); en (6) *kārpaṇya* (nederigheid, zich onbeduidend en zeer gevallen voelen). De beschikking over al deze houdingen wordt *śaraṇāgati* genoemd.

Als we Śrī Kṛṣṇa een dienst willen bewijzen, dienen we onszelf eerst volkomen aan Zijn lotusvoeten over te geven en er zijn enkele symptomen, waaruit blijkt, dat dit is volbracht. Door er eenvoudig over te spreken zal het niet lukken. Welke zijn de symptomen?

Anukūlyasya saṅkalpaḥ – we doen alleen die dienst of voeren alleen die activiteit uit, die gunstig is voor Kṛṣṇa.

Prātikūlya vivarjana – we geven onmiddellijk alles op, dat ongunstig is voor de dienst van Kṛṣṇa, hetzij in de vorm van gezelschap, voeding, gemeenschap, of zondige activiteiten.

Rakṣiṣyatīti viśvāsa – we hebben er sterk vertrouwen in, dat Śrī Kṛṣṇa ons altijd beschermt en dat Hij de enige beschermheer is. Wij zijn geen beschermers, noch kan geld ons beschermen. In deze hele wereld kan geen wetenschapper, dokter, niemand en niets ons helpen. Alleen Kṛṣṇa kan ons helpen.

Als we *bhajana* proberen te doen en we zitten tegelijkertijd te hunkeren, “O Kṛṣṇa, red me, ik zit zonder geld, help me, help me!” of “Ik ben hulpeloos en ik heb zoveel te lijden” betekent het, dat we geen vertrouwen hebben in Kṛṣṇa en dat we niet werkelijk *bhajana* kunnen doen. Er zijn veel soorten problemen, die we niet kunnen oplossen, dus we moeten een sterk vertrouwen hebben, dat Kṛṣṇa onze enige beschermheer is en dat Hij ons zeker zal redden.

Waarom zou je je zorgen maken? We moeten gewoon Śrī Kṛṣṇa dienen. De problemen zullen komen en Kṛṣṇa zal ze oplossen en als Hij dat niet doet, geen probleem. In dat geval zal worden gezegd, dat Hij niet bijster veel genade heeft. Iedereen zal Hem de schuld geven en zeggen, “Nu heeft Hij

Zijn genadige aard opgegeven en is hardvochtig geworden.” In feite kan Hij Zijn eigenschap van beschermheer van Vaiṣṇava’s niet opgeven.

Kṛṣṇa beschermd Ambariṣa en Prahlāda Mahārāja. Hij beschermt iedereen, in moeders baarmoeder en overal elders, dus we kunnen onbevreesd zijn. Er is eigenlijk helemaal geen probleem. Als er een probleem in *bhakti* ontstaat, gaat Kṛṣṇa direct iets regelen om het op te lossen. Waarom zouden we bang zijn? We kunnen denken, “Als ik alleen ben en de hele wereld is tegen me in opstand, maakt het me niets uit.” Laat ons zo concreet zijn; hoe kunnen we anders vorderingen maken in Kṛṣṇabewustzijn?

We hoeven niet te denken, “Als ik gewoon *bhakti* doe en niets anders uitvoer, kan ik zoveel problemen krijgen. Misschien wijst mijn grote gemeenschap me af en omdat iedereen nijdig is en tegen me tekeer gaat, zal ik moeten verhuizen. Wat moet ik doen?” Als we *bhakti* willen doen, moeten we zijn zoals Prahlāda Mahārāja en Śrīla Haridāsa Ṭhākura.

De mohammedaanse koning verbood Haridāsa Ṭhākura Hare Kṛṣṇa te chanten en gebood hem in plaats daarvan “Allah, Allah, Allah. Khodā, Khodā, Khodā” te chanten. Maar Śrīla Haridāsa Ṭhākura weigerde dat. Hij zei tegen die moslims, “Als Kṛṣṇa, Rāma, Allah en Khodā dezelfde zijn, waarom brengen jullie dan al die mensen in de problemen? Waarom proberen jullie hen met alle geweld moslim te maken? Waarom alleen Khodā en Allah chanten? Als Kṛṣṇa en Rāma Allah en Khodā zijn, wat is dan het probleem van het chanten van Kṛṣṇa?”

Ze antwoordden, “We gaan jou in miljoenen stukken hakken en jouw lichaam aan de honden voeren.”

“Ik ben niet bang” zei Haridāsa en hij begon op de hoofdweg heel hard ‘Hare Kṛṣṇa’ te chanten. De moslims probeerden hem te vermoorden, maar dat lukte niet. Haridāsa had besloten, “Zelfs als iemand me in stukken hakt, geef ik het chanten van Kṛṣṇa’s naam niet op.”

Als we zo dapper en sterk worden in ons Kṛṣṇabewustzijn als hij, komt Kṛṣṇa meteen; of Hij stuurt Zijn Sudarśana *caakra*; of Hij kan Garuḍa sturen, of Hanumān, of Hij komt Zelf in de gedaante van Śrī Nṛsiṃha om ons te beschermen. Waarom zouden we bang moeten zijn? Er is helemaal geen reden om bang te zijn.

In het eerste stadium van *bhakti* zijn er zoveel problemen. Laat ons er overheen springen, zoals Hanumān deed, toen hij de zee overstak. Hij chantte, “Jaya Śrī Rāma”, sprong over de zee en ging naar Laṅkā. Laat ons ook zo zijn. Laten we nu, op dit moment, ophouden over problemen te denken en vertrouwen hebben in de wetenschap, dat Kṛṣṇa altijd onze beschermheer is.

Gopṭṛtve varaṇam tathā – Kṛṣṇa is onze enige bewaker en instandhouder. Het is daarom onze verantwoording om het hele zelf – lichaam, geest, ziel en alles dat we bezitten – over te geven en te denken, “Ik doe niets, dat Kṛṣṇa niet wil. Ik geef alles over aan Zijn lotusvoeten.” Dit is *saraṇāgati*. Als we *saraṇāgati* op deze manier doen, wordt de deur naar het gebied van *bhakti* geopend en kunnen we gemakkelijk binnengaan. Dit is van het grootste belang.

Śrīla Kṛṣṇadāsa Kavirāja Gosvāmī legde uit,

*pūrṇa bhagavān kṛṣṇa vrajendra-kumāra
goloke vrajera saha vitya vihāra*

Śrī Caitanya-caritāmṛta (Ādi-līlā 3.5)

Śrī Kṛṣṇa, de zoon van de Koning van Vraja, is de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods. Hij maakt met bovenzinnelijk spel en vermaak plezier in Zijn eeuwige woonplaats, Goloka, waarvan ook Vraja-dhāma onderdeel uitmaakt.

De Allerhoogste Persoonlijkheid Gods is Śrī Kṛṣṇa. Hij is altijd in Vṛndāvana aan het spelen met de *go* (koeien), de *gopas* (koeherders), de *gopīs* en alle andere wezens van Vṛndāvana of Vraja. Hij scheidt daar vooral veel genoeg in de gemeenschap van *gopīs*.

Het hogere gebied van Vaikuṅṭha wordt Kṛṣṇa-loka genoemd en het lagere gebied heet Vaikuṅṭha *paravyoma*. In *paravyoma* Vaikuṅṭha houden alle incarnaties en manifestaties van Kṛṣṇa, zoals Rāma, Nṛsīṃha en Nārāyaṇa, Hun residentie. Er zijn afzonderlijke gebieden in Vaikuṅṭha, die allemaal in ieder opzicht eindeloos zijn.

Kṛṣṇa's mond was heel klein, zoals van een baby, toen Yaśodā-maiyā er alle werelden in zag, inclusief Goloka Vṛndāvana. Zelfs een stofdeeltje van Vṛndāvana is eindeloos. Door Kṛṣṇa's wens kan Vṛndāvana heel klein of heel groot lijken, omdat in Vṛndāvana iedere zandkorrel Baladeva Prabhu Zelf is; dus iedere zandkorrel van Vṛndāvana heeft deze macht.

Kṛṣṇa-loka, of Goloka, is verdeeld in drie secties. Ze worden gezamenlijk Goloka genoemd en de grens er omheen heet ook Goloka. Het eerste en lagere deel wordt Dvārakā genoemd; het middengebied wordt Mathurā genoemd en het hogere gebied wordt Vraja, Vṛndāvana en Gokula genoemd.

Enerzijds zijn ze hetzelfde, maar er bestaat ook in ieder gebied een specialiteit.

In Vṛndāvana zijn twaalf bossen en twaalf sub-bossen. Het eerste is Gokula, waar Kṛṣṇa's *balya-līlā* (babyspel) wordt uitgevoerd; in Vṛndāvana worden Kṛṣṇa's *pauganḍa* (kinder-spel) en *kiśora-līlā* (jeugdspel) uitgevoerd.

De oppervlakte van Vṛndāvana is tweeëndertig vierkante mijl (51 km²). Eigenlijk ligt het gebied van Yamunā tot Govardhana Heuvel, Nandagāoṅ en Varṣāna in Groter Vṛndāvana en dit gebied is verheven boven Gokula. In Vṛndāvana is Govardhana de meest verheven plaats en in Govardhana zijn Radha-kunḍa en Śyāma-kunḍa het meest verheven.

Waarom is Kṛṣṇa-loka in drieën verdeeld? Het is verdeeld volgens de stadia van *prema* van uiteenlopende toegewijden. In Dvārakā is enige kennis aanwezig van Kṛṣṇa's vermogens (*aiśvarya*) als Bhagavān, de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods. In Mathurā is men minder gewaar van Bhagavāns vermogens en daarom wordt daar minder eerbied en ontzag vertoond en in Vṛndāvana nog minder. *Prema* is in Vṛndāvana echter hoger ontwikkeld, in Mathurā minder hoog en in Dvārakā het minst.

In het buitenste gebied van Goloka, dat ook Goloka wordt genoemd, zijn toegewijden zich bewust van Kṛṣṇa's Godheid. Daar leven Śrī Śrī Rādhā en Kṛṣṇa in *svakīya-bhāva* (echtelijke liefde). Śrī Kṛṣṇa is daar altijd aanwezig als God Zelf, waar Hij zelfs over meer rijkdom beschikt dan Nārāyaṇa. In Goloka is Hij niet de zoon van Nanda Bābā en Yaśodā-maiyā, noch van Vasudeva en Devakī. Hij gedraagt Zich als een echtgenoot, maar er heeft geen huwelijksceremonie plaats. Śrīmatī

Rādhikā is daar aanwezig, maar evenals Lakṣmī biedt Ze altijd Haar eerbetuigingen aan Zijn lotusvoeten.

In Dvārakā is dit gevoel van rijkdom en eerbied (*aiśvarya-bhāva*) enigszins afgedekt. Daar wordt Kṛṣṇa een vriend van de inwoners van Dvārakā en de echtgenoot van de koninginnen en er worden regelingen getroffen voor Zijn huwelijk. Soms heeft Satyabhāmā een depressieve bui (*māna*) en Kṛṣṇa, Allerhoogste Persoonlijkheid Gods, probeert haar boosheid te kalmeren. Dan kan Hij tegen haar zeggen, “Ik heb het verkeerd gedaan.” In Goloka zou dit vertoon van menselijke ondergeschiktheid door Śrī Kṛṣṇa nooit plaatsvinden.

In Mathurā is deze *aiśvarya-bhāva* nog verder afgedekt. Niettemin manifesteerde Kṛṣṇa Zijn vierarmige gedaante op het moment van Zijn verschijning, waarbij Vasudeva en Devakī Hem aanbaden, “Je bent God Zelf. We herinneren ons, dat we Jou in onze voorgaande levens een plezier hebben gedaan en kregen daardoor het godsgeschenk, dat Je nu onze zoon wordt. Daarom ben Je nu hier verschenen.” Ze zagen, dat Hij de schelphoorn, werpschijf, knots en lotusbloem in Zijn handen hield. Hij bevond Zich in Zijn prille jeugd met golvend haar en getooid met veel gouden ornamenten, zoals het juweel, de Kaustubha. Terwijl ze Hem aanbaden, nam Hij Zijn gedaante van een tweearmige baby aan, waardoor ze zich ernstig zorgen maakten over de vraag, hoe ze Hem konden beschermen. Als Vasudeva had geweten, dat Śrī Kṛṣṇa Bhagavān Zelf was – dat Hij iedereen kon beschermen en dat Hij de demoon, Kāmsa, in een oogwenk kon vermoorden – waarom zou hij Hem dan naar Gokula hebben gebracht? Enerzijds was de kennis van Kṛṣṇa’s vermogen aanwezig, anderzijds was

de bekoring van een menselijke relatie aanwezig. In Dvārakā heerst meer het gevoel van eerbied en ontzag voor Kṛṣṇa dan de ervaring van een beminnelijke, menselijke relatie met Hem.

In Vraja daarentegen weet nooit iemand, dat Kṛṣṇa God is. Daar zeggen de oudere *gopīs* tegen Hem, “Kun Je de schoenen van Jouw vader komen brengen?” Kṛṣṇa, die op dat moment twee jaar oud is en praktisch naakt rondloopt, gaat ze opgewekt halen, alsof Hij danst. Hij zet de schoenen van Zijn vader op Zijn hoofd en brengt ze huppelend naar de *gopīs*. De *gopīs* willen Kṛṣṇa’s gretigheid naar *ladḍus* zien en zeggen tegen Hem, dat Hij een *ladḍu* krijgt, als Hij zingt en danst. Dan kijkt Hij hen met hele gretige ogen aan, strekt Zijn armen, alsof Hij danst en zingt een liedje. De *gopīs* zeggen tegen Hem, “Heel goed” en geven Hem een *ladḍu*.

In Vṛndāvana wordt al het bewustzijn van Kṛṣṇa als Godheid afgedekt door *mādhurya-bhāva* (de bekoring van menselijke relaties). In *mādhurya-bhāva* denken de inwoners van Vṛndāvana, dat Kṛṣṇa louter hun wereldse broer, vriend of geliefde is, ongeacht of rijkdom en vermogens manifest zijn of niet.

Kṛṣṇa tilde Govardhana Heuvel op, toen Hij nog maar zeven jaar oud was. Hij was geen reus, noch vierarmig. Hij glimlachte, speelde op Zijn fluit en stond daar met de *gopas* en *gopīs* grapjes te maken. De *gopas* en andere oudere personen met de leeftijd van Kṛṣṇa’s ouders gingen ervan uit, dat Nanda Bābā vast en zeker soberheden had uitgevoerd om Nārāyaṇa een plezier te doen en dat Nārāyaṇa om die reden het

lichaam van Kṛṣṇa was binnengegaan en Govardhana Heuvel omhoog hield.

En de *gopīs* dan? Zij stonden Govardhana aan te staren en vertelden hem, “O Govardhana, blijf waar je bent. Wees voor Kṛṣṇa niet te zwaar, anders zullen we jou vervloeken.” Zij dachten, dat Govardhana omhoog bleef staan vanwege hun sterke woorden.

Wat betreft Śrīmatī Rādhikā, Zij staat altijd aan Kṛṣṇa’s linker zijde. Kṛṣṇa hield Govardhana vast op de punt van Zijn linker pink. De *ācāryas* in onze lijn zijn tot de conclusie gekomen, dat Śrīmatī Rādhikā, het complete machtsvermogen van Kṛṣṇa, Govardhana optilde. De allerhoogste manifestatie van vermogen heeft plaats in Vṛndāvana, maar wordt daar met zoveel *mādhurya-bhāva* overdekt, dat het als zodanig niet wordt opgemerkt.

Śrīla Kṛṣṇadāsa Kavirāja legt uit, dat Kṛṣṇa altijd in Goloka speelt, maar niet in Dvārakā, Mathurā, of in de buitengebieden van Goloka. Samen met Zijn vele metgezellen voert Hij Zijn speelse tijdverdrijf uit in Goloka Vṛndāvana, Gokula, Rādhā-kuṇḍa, enzovoort.

Alle gevoelsstemmingen zijn aanwezig in Vṛndāvana,

*pūrṇa bhagavān kṛṣṇa vrajendra-kumāra
goloke vrajera saha nitya vihāra*

Śrī Caitanya-caritāmṛta (Ādi-līlā 3.5)

Śrī Kṛṣṇa, de zoon van de Koning van Vraja, is de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods. Hij maakt met bovenzinnelijk spel en vermaak plezier in Zijn eeuwige woonplaats, Goloka, waarvan ook Vraja-dhāma onderdeel uitmaakt.

Er is in India een *sahajiyā* genaamd Rādhānātha, die een lang commentaar op *Śrī Caitanya-caritāmṛta* heeft geschreven, waarin hij zegt, dat er in Vraja geen *parakīya-bhāva* aanwezig is. Maar zijn argument is niet geldig. Als een gevoel geen zaad in de oorspronkelijke woonplaats heeft, hoe kan het zich dan in deze wereld manifesteren?⁴⁰

Parakīya-bhāva en alle andere relaties zijn in Vṛndāvana aanwezig. Śrī Kṛṣṇa en Zijn metgezellen dalen met deze relaties af naar Bhauma Vṛndāvana (Vṛndāvana gemanifesteerd in deze wereld), dat ook in ieder ander universum wordt gemanifesteerd. Bhauma Vṛndāvana en Goloka Vṛndāvana zijn praktisch hetzelfde en toch bestaat er enig verschil. Geen gewoon persoon in deze wereld kan zien of realiseren, dat Kṛṣṇa altijd in Bhauma Vṛndāvana speelt, maar als iemand zuivere *prema* ontwikkelt, kan hij naar Goloka Vṛndāvana gaan, waar hij Hem altijd kan zien spelen.

Het is niet juist te denken, dat in Goloka Vṛndāvana geen *parakīya-bhāva* bestaat en geen geboorte van Kṛṣṇa plaats heeft en dat Kṛṣṇa Zich altijd in de gedaante van een tiener bevindt. Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura heeft op dit vers (*Śrī Caitanya-caritāmṛta, Ādi-līlā* 3.5) een commentaar gegeven, waarin hij uitlegt, dat Kṛṣṇa eeuwigdurend in Goloka Vṛndāvana speelt en dat Hij van daaruit, één keer op een dag van

---

⁴⁰ “*Janmādy asya yato ‘nvayād itarataś cārtheṣv abhijñāḥ svarāṭ* – Ik mediteer op Bhagavān Śrī Kṛṣṇa, want Hij is de Absolute Waarheid en de eerste Oorzaak van alle oorzaken van schepping, instandhouding en destructie van de gemanifesteerde universa. Hij is rechtstreeks en indirect bewust van alle manifestaties en Hij is onafhankelijk, want buiten Hem is geen andere oorzaak” (*Śrīmad-Bhāgavatam* 1.1.1).

Brahmā, afdalt naar het gebied van eenenvijftig vierkante kilometer van Bhauma Vṛndāvana.

Śrī Kṛṣṇa voert eeuwigdurend spel uit met Zijn vijf soorten metgezellen in Goloka Vṛndāvana – *sānta*, *dāsya*, *sakhya*, *vātsalya* en *mādhurya* (met gevoelens van neutraliteit, die-naarschap, vriendschap, ouderschap en amoureuze liefde). Wanneer Hij naar deze wereld komt, neemt Hij alle inwoners van Vraja-bhūmī mee, inclusief de eeuwig bevrijde pauwen en alle andere vogels, koeien, metgezellen, zoals vrienden, ouders en geliefden, de Yamunā Rivier en Govardhana Heuvel. Hij woont in Vraja tot de leeftijd van tien jaar en daarna gaat Hij naar Mathurā en daarna naar Dvārakā. En toch voert Hij tot de dag van vandaag spel en vermaak uit met al Zijn metgezellen in Vṛndāvana.

Als we geen *bhakti* hebben, kunnen we dit niet zien. Gewone *bhakti* is niet toereikend om dit spel te kunnen zien. Pas wanneer we in het stadium van *bhāva* komen, kunnen we dit van tijd tot tijd ervaren – anders niet. Śrī Kṛṣṇa komt naar deze wereld om Zijn genade over alle *jīvas* te spreken, degenen die *sādhana* doen en degenen, die het niet doen, degenen die reeds tot *bhāva* zijn ontwikkeld en degenen, die *prema* hebben bereikt. Hij daalt neer om hen allemaal te verheffen.

Śrī Kṛṣṇa komt op iedere dag van Brahmā; slechts één keer. En wanneer Zijn spel uit is, verdwijnt Hij met al Zijn metgezellen van Vraja. Na Zijn verdwijning, wanneer Hij in Goloka Vṛndāvana is, denkt Hij,

cira-kāla nāhi kari prema-bhakti dāna
bhakti vinā jagatera nāhi avasthāna

Wil je eerst de vertaling lezen en dan de betekenis van Śrīla Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja?

Toegewijde leest uit *Śrī Caitanya-caritāmṛta, Ādi-līlā* 3.14,

Vers: Ik heb de bewoners van de wereld gedurende een lange tijd geen onvermengde liefdevolle dienst aan Mij gegeven. Zonder een dergelijke, liefdevolle gehechtheid is het bestaan van de materiële wereld zinloos.

Betekenis: God kent zelden zuivere, transcendente liefde toe, maar zonder dergelijke, zuivere liefde voor God – vrij van vruchtdragende activiteiten en empirische speculatie – kan men in het leven geen perfectie bereiken.

In de hele *Caitanya-caritāmṛta* staan de betekenissen van Śrīla Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja. Toch hebben we zelden de gelegenheid om uiteenzettingen van zijn woorden te horen. Als we het zelf niet op de juiste wijze kunnen uitleggen, betekent het, dat we geen ware belangstelling voor het onderwerp hebben. Om zuivere belangstelling in de missie van Śrī Caitanya Mahāprabhu te ontwikkelen, moeten we proberen met Vaiṣṇava's te associëren, die een grote smaak voor deze onderwerpen genieten en geen enkele belangstelling in wereldse onderwerpen hebben.

We zijn zonder aardse bezittingen naar deze wereld gekomen en wanneer we dit lichaam verlaten, zullen we alles, dat we hebben verzameld, moeten opgeven. Waarom zouden we ons zorgen moeten maken over materieel comfort en voorspoed?

Śrīla Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja is met hetzelfde doel als Śrī Caitanya Mahāprabhu naar deze wereld gekomen –

namelijk om die *prema* te geven, die God Zelf kwam geven – echter zeer zeldzame personen realiseren zich dit. Met het doel om de wereld een platform te geven, waarop die *prema* kon worden begrepen, heeft Śrīla Svāmī Mahārāja de jungles van *māyāvāda* en andere foute filosofieën gekapt, waarbij toegewijden hem hebben geholpen. We moeten echter niet denken, “Jungles kappen is de hoogste service in deze wereld; dit is hetgeen hij kwam geven.”

We kappen jungles op een bepaalde plek om een gebouw neer te zetten of daar te gaan wonen. In deze beeldspraak staat het gebouw voor de constructie van zuivere *bhakti*. We moeten niet miljoenen levens eenvoudig blijven doorgaan met jungles kappen. Er zijn zeker overal jungles, maar het heeft geen zin om ons leven te wijden aan het kappen van jungles. Hier onderwijst Śrīla Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja de wereld: *bhakti vinā jagatera nāhi avasthāna*. Wat heeft hij in de Betekenis geschreven?

Toegewijde leest,

Betekenis: Zonder dergelijke, liefdevolle gehechtheid is het bestaan van de materiële wereld zinloos.

Het is zinloos. Eenvoudig jungles omhakken is zinloos, indien de intentie niet aanwezig is om *bhakti* in het hart van toegewijden te bouwen. Dit is de essentiële factor. We zijn niet naar deze wereld gekomen om allerlei materiële constructies voor ons comfort te scheppen. Onze Gosvāmī’s en *ācāryas* zijn zeer sterk en hebben ook jungles omgehakt, maar wij zijn niet zo sterk als zij. Als we ons alleen concentreren op het trachten te rooien van de jungles van *sahajiyās*, *māyāvādīs* en zintuiglijke

levensgenieters – zelfs in naam van het ‘maken van toegewijden’ – zullen we aan diezelfde contaminatie onderhevig worden.

Hier is een levendig voorbeeld. Iemand zag eens een persoon in de stroom van een grote rivier verdrinken en hoewel hijzelf niet kon zwemmen, sprong hij onmiddellijk het water in om de man van de verdrinkingsdood te redden. De drenkeling greep hem vast en beiden verdronken.

We moeten dus eerst weten, hoe we moeten zwemmen; we moeten de kunst beheersen om onszelf te redden en daarna kunnen we anderen redden. We moeten vanaf de oever een touw werpen. De drenkeling zal dan het touw vastpakken en dan zijn wij in staat hem te redden. We kunnen alleen in het water springen, als we goed kunnen zwemmen, anders zullen wij ook sterven.

Al deze *bhakti-siddhāntas* zijn erg sterk, maar als we geen zuivere toegewijde zijn en we proberen van anderen een toegewijde te maken, zullen we verdrinken in de oceaan van materiële emoties en activiteiten. Laten we eerst gekwalificeerd worden en *bhakti* in ons hart ontwikkelen door het beoefenen van *śravaṇam*, *kīrtanaṁ*, *viṣṇu-smaraṇam*; horen over Kṛṣṇa, Zijn namen chanten, over Zijn glorie zingen en Hem herinneren. Dan pas kunnen we anderen redden.

Toen Kṛṣṇa in Zijn woonplaats was, dacht Hij, “Ik heb een hele lange tijd de genegenheid van de inwoners van Vraja in *sakhya*, *vātsalya* en *mādhurya-bhāva* niet verpreid. Toen Ik voorheen in de gedaante van Gaurāṅga, Śrī Caitanya Mahāprabhu, Śacinandana kwam, heb Ik deze genegenheid gegeven. Nu is er een lange tijd verstreken, dus Ik moet het op-

nieuw geven. Zonder *prema-bhakti* wordt de wereld vernietigd.”

Verder dacht Kṛṣṇa,

*sakala jagate more kare vidhi-bhakti
vidhi-bhaktye vraja-bhāva pāite nāhi śakti*

Wat is de betekenis?

Toegewijde leest (*Śrī Caitanya-caritāmṛta, Ādi-līlā* 3.15),

Overall in de wereld vereren mensen Me volgens schriftuurlijke sommaties. Maar door eenvoudig zulke regulerende principes te volgen kan men de liefdevolle sentimenten van de toegewijden in Vraja-bhūmi niet krijgen.

Er bestaat een verschil tussen zuivere *vaidhī-bhakti* en onzuivere *vaidhī-bhakti*. Hetgeen wij doen hoeft geen zuivere *vaidhī-bhakti* te zijn. *Śravaṇam* en *kīrtanam* enzovoort uitgevoerd om alleen Kṛṣṇa een plezier te doen zijn eigenlijk *vaidhī-bhakti*. Als we ons alleen concentreren rond de vraag, hoe we geld kunnen maken, praktiseren we geen *bhakti*. Een zuivere beoefenaar van *vaidhī-bhakti* is zeer zeldzaam. Als we in ons hart kijken, kunnen we zien, dat we activiteiten in ons eigenbelang en voor onze reputatie uitvoeren, zoals het kopen van een automobiel. Dit is geen zuivere *bhakti*; het is zelfs geen zuivere *vaidhī-bhakti*. We moeten eerst *vaidhī-bhakti* proberen te volgen.

Tegelijkertijd zegt Kṛṣṇa hier, “Ik ben zelfs niet tevreden met ware *vaidhī-bhakti*.”

Wat is zuivere *bhakti*? Het is dienst aan Kṛṣṇa in *dāsya*-⁴¹, *sakhya*-, *vātsalya*- en *mādhurya-bhāva*, zoals de Vrajavāsī's Hem dienen. De mogelijkheid om te associëren met iemand, die ons de ware gevoelens van Kṛṣṇa kan onderwijzen, is zeer schaars, zelfs in Bhauma Vṛndāvana. Er zijn daar zoveel geleerden, die bedriegen, en er zijn vele schildpadden en apen, die schade berokkenen.

Probeer al deze verzen te realiseren in prachtig mooie en krachtige associatie. Śrī Caitanya Mahāprabhu, Śrī Kṛṣṇa en Śrīla Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja kijken persoonlijk op ons neer; ze zijn heel gelukkig. Śrīla Svāmī Mahārāja zegt, “Ik wil jullie dit geven en daarom geef ik Śrīla Nārāyaṇa Maharāja de inspiratie om het aan jullie te geven.”

---

⁴¹ De *dāsya-bhāva* in Vṛndāvana is geen zuivere *dāsya-bhāva*, want het is altijd vermengd met *sakhya*- en *vātsalya-bhāva*.

Sri Caitanya als perfecte toegewijde

*vande haṁ śrī-guroḥ śrī-yuta-pada-kamalaṁ śrī-gurūn vaiṣṇavāṁś ca
śrī-rūpam sagrajātaṁ saha-gaṇa-raghunāthānvitāṁś taṁ sa-jīvam
sādvaitaṁ sāvadhūtaṁ parijana-sahitaṁ kṛṣṇa-caitanya devaṁ
śrī-rādhā-kṛṣṇa-pādan saha-gaṇa lalitā-śrī-visākhānvitāṁś ca*

DIT ENE VERS BIEDT EERBETUIGINGEN AAN gurudeva, aan onze *śikṣā-guru*, aan Śrī Caitanya Mahāprabhu en Zijn megezellen en aan Śrī Śrī Rādhā-Kṛṣṇa en Hun metgezellen. Als we gehaast zijn en geen tijd hebben om de *praṇāma-mantra* voor iedere vereenswaardige persoonlijkheid te reciteren, kunnen we dit gebed spreken, omdat het iedereen insluit.

Er is nog een ander offer van eerbetuigingen, dat korter is dan dit en ook belangrijk is om dagelijks te reciteren - vooral wanneer we niet veel tijd hebben,

*gurave gauracandrāya rādhikāyaya tad-ālayaya
kṛṣṇāya kṛṣṇa bhaktāya tad-bhaktāya namo namaḥ*

Ik bied *praṇāma* aan Śrī Gurudeva, Śrī Gauracandra, Śrīmatī Rādhikā en Haar metgezellen, aan Śrī Kṛṣṇa en Zijn toegewijden en aan de Vaiṣṇava's.

KṚṢṆA BESCHERMT ZIJN TOEGEWIJDEN

Om ons te leren hoe we zuivere *bhakti* aan Bhagavān en Zijn metgezellen kunnen krijgen verhaalt *Śrīmad-Bhāgavatam* de geschiedenis van Prahlāda Mahārāja en zijn demonische vader, Hiraṇyakaśipu. Hiraṇyakaśipu zei tegen zijn commandanten, “Ga overal naartoe en als jullie iemand zien, die op een of andere manier gunstig gestemd is jegens Kṛṣṇa, Viṣṇu, of Hari, plunder hem onmiddellijk, zet zijn huis in brand en vermoord hem of verban hem uit mijn koninkrijk. En omdat koeien melk, boter en ghee geven, die allemaal worden gebruikt in offers voor Kṛṣṇa’s plezier, moeten jullie de koeien ook slachten. Mango, banaan en andere vruchten worden in Viṣṇu’s dienst gebruikt, dus jullie moeten alle fruitbomen rooien. Als jullie wie dan ook, of wat dat ook tegenkomen, dat in relatie staat met Hari, Visnu, Kṛṣṇa of Rāma, moeten jullie het terstond vernietigen.”

Hiraṇyakaśipu dacht, dat hij Kṛṣṇa en Zijn toegewijden kon ombrengen, maar in plaats daarvan werden hij en zijn kwaadaardige metgezellen omgebracht. Kāmsa gaf vergelijkbare opdrachten en om die reden stuurde hij Aghāsura, Bakāsura, Pūtanā en andere demonen naar Vraja. Het resultaat was echter het omgekeerde van zijn wens, want ze werden allemaal vernietigd.

Zodra iemand de inspiratie heeft om Kṛṣṇa te dienen en lief te hebben, wordt hij of zij door zoveel overlast en problemen belaagd. Maar we hoeven ons geen zorgen te maken, want we zien aan de geschiedenis, dat Kṛṣṇa Zijn toegewijden altijd beschermt en tot vandaag de dag heeft Hij Zijn houding niet gewijzigd. Hij is grondeloos genadevol. Als we in ons Kṛṣṇa-

bewustzijn heel oprecht zijn, zal Hij ons zeker redden. Problemen kunnen zich aandienen, maar ze zijn tijdelijk; laten we ons er geen zorgen om maken.

Door overgave (*śaraṇāgati*), kunnen we strikt en sterk in onze praktijk blijven. Als we ons overgeven, zoals Prahlāda, Dhruva, Haridāsa Ṭhākura en Sītā-devī, zal Kṛṣṇa ons zeker beschermen. We kunnen ook slim zijn, zoals Akrūra, die Kāṁsa om de tuin leidde door te pretenderen één van zijn dienaren te zijn. Dat is ook goed. Met het verhullen van zijn identiteit door te veinzen, dat hij één van Kṛṣṇa's partijleden was, had hij zich echter niet overgegeven op dezelfde manier als degenen, die Śrī Kṛṣṇa onbevreesd en rechtstreeks dienden en voor de resultaten van hun acties van Hem afhankelijk waren.

Als we ons overgeven en alle moeilijkheden tolereren, zal Śrī Kṛṣṇa zeggen, “Oh, hij heeft voor Mij zoveel ellende verdragen.” Dan zal Zijn hart smelten en zal Hij meteen *kṛṣṇa-prema* geven.

Als we een oprechte toegewijde ellende zien ondergaan, laten we hem dan zowel innerlijk als uiterlijk helpen. Laten we de gelegenheid niet over het hoofd zien om een dergelijke toegewijde met ieder soort probleem te helpen.

NIET LOUTER MET REGULERENDE PRINCIPES

In Bengaalse verzen, genaamd *payāras*, legt Śrīla Kṛṣṇadāsa Kavirāja Gosvāmī het vers uit, dat begint met *anarpita-carīm cirāt*. Zoals hierboven genoemd is één van die *payāras* als volgt,

*sakala jagate more kare vidhi-bhakti
vidhi-bhaktye vraja-bhāva pāite nāhi śakti*

Śrī Caitanya-caritāmṛta (Ādi-līlā 3.15)

Overall in de wereld vereren mensen Me volgens schriftuurlijke sommaties. Maar door eenvoudig zulke regulerende principes te volgen kan men de liefdevolle sentimenten van de toegewijden in Vraja-bhūmi niet ontwikkelen.

Nadat Hij uit Zijn Bhauma Vṛndāvana spel was verdwenen, overwoog Śrī Kṛṣṇa, dat de mensen in deze wereld over het algemeen met Hem geen verbinding hebben en niet in Hem geloven. *Dharmaṇa hīna paśubhiḥ samānāḥ* – ze gedragen zich als de laagste dieren, zoals zwijnen, honden en ezels, die – hoewel ze groot lijden ondergaan – gehecht zijn aan de oorzaak van hun ellende. Ondanks dat de ezel herhaaldelijk door de achterpoten van de ezelin wordt geschopt, blijft hij haar achtervolgen om zijn lusten te bevredigen. In het regenseizoen wil een mot vuur proeven en daarom vliegt hij er rechtstreeks in en wordt meteen verbrand. Wij doen precies hetzelfde.

Zowel in de gedaante van man als vrouw weet een atheïst niets over God, of Kṛṣṇa, en heeft geen relatie met Hem. Het beleid van atheïsten is, “Eet, drink en maak plezier.” Nadat zo iemand grote hoeveelheden alcohol heeft genuttigd, struikelt hij op straat en valt in de goot. Er komen honden bij, die zijn gezicht likken, maar hij is zo bedwelmd, dat hij denkt, “Oh, ik ben de koning van de hele wereld.” Hij realiseert zich zijn verdorven conditie niet. Ofschoon hijzelf gestoord is, denkt hij, dat alle anderen gestoord zijn.

Van al deze atheïsten is iemand, die halfgoden zoals Durgā, Kālī, Gaṇeśa, enzovoort vereren, zeldzaam. Zeldzamer is een *bhakta* van Nārāyaṇa en onder miljoenen Nārāyaṇa *bhaktas* treft men zelden een Kṛṣṇa *bhakta* aan. Van alle Kṛṣṇa *bhaktas* zijn degenen, die op de juiste wijze *vaidhī-bhakti* praktiseren, zeldzaam en onder hen zal men zeer zelden iemand aantreffen met belangstelling voor *rāgānuga* en enige gretigheid voor dienst aan Kṛṣṇa in Vraja.

Daarom zegt Kṛṣṇa hier, “*vidhī-bhaktya vraja-bhāva pāite nāhi cacti* – Door eenvoudig regulerende principes te volgen kan men de liefdevolle gevoelens van de toegewijden in Vraja-bhūmi niet krijgen.”

Wat is *vaidhī-bhakti*? Het is het proces van *śravaṇam* (horen over de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods), *kīrtanam* (Zijn naam, faam enzovoort verheerlijken), *viṣṇu-smaraṇam* (Hem herinneren), *pāda-sevānam* (Zijn lotusvoeten dienen), *arcanam* (Hem vereren), *vandanam* (gebeden opzenden), *dāsyam* (Zijn dienaar worden), *sakhyam* (Zijn vriend worden) en *ātma-nivedanam* (alles aan Hem overgeven). Zelfs al wordt dit op de juiste wijze uitgevoerd en zelfs al hebben we een zeer bonafide *guru* zoals Nārada, de *guru* van Dhruva en Prahlāda, zal deze *vaidhī-bhakti* ons nimmer naar *vraja-bhāva* leiden.

aīśvarya-jñānete saba jagat miśṛita

aīśvarya-sīthila-preme nāhi mora pṛita

Śrī Caitanya-caritāmṛta (Ādi-līlā 3.16)

Als alle mensen van de wereld *vaidhī-bhakti* in de ware zin des woords en onder leiding van een bonafide *guru* zouden uitvoeren, zullen ze toch slechts *maryādā-mayī-bhakti* berei-

ken, dienstverlening vermengd met eerbied en ontzag en kennis van Nārāyaṇa als bestuurder van alles en als Allerhoogste Persoonlijkheid Gods Zelf. Deze personen zullen nooit dienst in Vṛndāvana krijgen.

Aiśvarya-jñānete saba jagat miśrita – Van degenen, die *vaidhī-bhakti* praktiseren, zal slechts één procent, een half procent, of één honderdste van een procent een beetje gretigheid voor *vraja-bhāva* ontwikkelen. Zo zeldzaam is *vraja-bhāva*.

Śrī Kṛṣṇa zegt, “Aan degenen, die zuivere *vaidhī-bhakti* praktiseren, geef Ik alleen dienst aan Nārāyaṇa, de Meester van Vaikuṅṭha. Zelfs al chanten ze dagelijks driehonderdduizend namen, zoals Haridāsa Ṭhākura deed, zelfs al horen ze constant de Purāṇa’s, de Upaniṣaden en de *Vedānta-sūtra* en zelfs al praktiseren ze *bhakti*, zoals Prahlāda Mahārāja, geef Ik hen alleen toegang tot Vaikuṅṭha.”

*aiśvarya-jñāne vidhi-bhajana kariyā
vaikuṅṭhake jāya catur-vidha mukti
pāñā sārṣṭi, sārūpya, āra sāmīpya,
sālokya sāyujya nā laya bhakta jāte brahma-aikya*

Śrī Caitanya-caritāmṛta (Ādi-līlā 3.17-18)

Door dergelijk gereguleerde toegewijde dienst met eerbied en ontzag uit te voeren, kan men naar Vaikuṅṭha gaan en de vier soorten bevrijding krijgen – *sārṣṭi*, *sārūpya*, *sāmīpya* en *sālokya*. Toegewijden aanvaarden echter nimmer *sāyujya*, want dat is eenheid met het Brahman.

Ze krijgen een van de vier soorten *mukti* in Vaikuṅṭha – *sārṣṭi* (beschikking over dezelfde rijkdom als Bhagavān), *sārūpya* (beschikking over dezelfde lichaamskenmerken als Bhaga-

vān), *sāmīpya* (een persoonlijke metgezel van Bhagavān zijn) en *sālokya* (op dezelfde planeet als Bhagavān leven). Ze wijzen de vijfde soort bevrijding af, namelijk *sāyujya* (de vernietiging van het bewustzijn van de ziel door samensmelting met Kṛṣṇa's lichtuitstraling).

Toen Ajāmila met de Viṣṇudūta's associeerde, praktiseerde hij *vaidhī-bhakti*, namelijk horen en chanten van de naam van Nārāyaṇa en het mediteren op Zijn gedaante. *Bhaktas* die praktiseren, zoals Ajāmila, kunnen naar Vaikuṅṭha gaan, maar ze zijn niet in staat om Kṛṣṇa in Vraja te dienen.

Zou je de Betekenis willen voorlezen?

Toegewijde leest (*Śrī Caitanya-caritāmṛta, Ādi-līlā* 3.16),

Omdat men Mijn vermogens kent, kijkt de hele wereld met eerbied en ontzag tegen Me op. Maar toewijding verzwakt door dergelijk respect trekt Me niet aan.

Wat betekent 'de hele wereld'? In dit verband wijst het niet op demonen, dieren, aanbidders van halfgoden en alle andere categorieën van niet-toegewijden. Het wijst alleen op degenen, die *vaidhī-bhakti* beoefenen. Wil je dit samen met de Betekenis nog eens voorlezen?

Toegewijde leest,

Tekst: Omdat men Mijn vermogens kent, kijkt de hele wereld met eerbied en ontzag tegen Me op. Maar toewijding verzwakt door dergelijk respect trekt Me niet aan.

Betekenis: Na Zijn verschijning zag Śrī Kṛṣṇa, dat Hij de transcendente, persoonlijke onderhandelingen met Zijn toegewijden in *dāsya*, *sakhya*, *vātsalya* en *mādhurya* niet had verspreid. Men kan de wetenschap van de Allerhoogste Persoonlijkheid

Gods uit de vedische literatuur leren begrijpen en op die manier een toegewijde van Bhagavān worden en Hem vereren met regulerende principes beschreven in de geschriften, maar langs deze weg kan men niet te weten komen, hoe Kṛṣṇa door de inwoners van Vraja-bhūmi wordt gediend. Men kan de onderhandelingen van Bhagavān in Vṛndāvana niet bevatten door eenvoudig de ritualistische principes te volgen, die in de geschriften worden voorgeschreven. Door schriftuurlijke somaties te volgen kan men zijn appreciatie voor de gloriën van Bhagavān welliswaar verhogen, maar er bestaat geen kans, dat men met Hem persoonlijke onderhandelingen binnengaat. Door teveel aandacht te schenken aan het begrijpen van de verheven gloriën van God reduceert men de kans, dat men persoonlijke liefdevolle uitwisselingen met Hem binnentreedt. Om de principes van dergelijke liefdevolle onderhandelingen te onderwijzen besloot Bhagavān om als Śrī Caitanya te verschijnen.

Er is geen verschil tussen *nāma* (de heilige naam van Kṛṣṇa) en *nāmī* (de eigenaar van de naam, Kṛṣṇa Zelf). Kṛṣṇa manifesteert Zich genadevol als *śabda-brahma* (bovenzinnelijk geluid). Met andere woorden, Hij manifesteert Zich persoonlijk als Zijn heilige namen, zoals Madana-mohana en Govinda.

Er zijn twee soorten heilige namen: primaire en secundaire. Jagannātha, Brahmā, Īśvara, Paramātmā en Allah zijn secundaire namen. De primaire namen zijn Kṛṣṇa, Nṛsimha, Rāma en Nārāyaṇa. Van de primaire namen zijn Rādhā-nātha, Rādhā-kāntā, Madana-mohana, Govinda, Rāsa-bihārī en andere vergelijkbare namen het meest superieur.

Iemand, die als gevolg van zijn overtredingen nog *anarthas* heeft, maar dagelijks driehonderdduizend namen chant en de negen onderdelen van *bhakti* uitvoert, zoals *śravaṇam*, *kīrtanam* enzovoort, krijgt geen *vraja-prema*. Hij krijgt zelfs geen *vaikuṅṭha-prema* of *mukti*. Hij krijgt alleen enige aardse rijkdom, zoals naam, faam en geld. Als zijn chanten uit *nāmābhāsa* (het reinigende stadium van het chanten) bestaat, kan dit *mukti* geven. En als een beetje *prema* verschijnt door de uitvoering van *vaidhī-bhakti*, zal die *prema* hem naar Vaikuṅṭha leiden, niet naar Vraja.

Śrī Kṛṣṇa wordt niet beheerst door *vaidhī-bhakti*, zelfs niet als het perfect wordt uitgevoerd. Hij wordt alleen beheerst door de *dāsyā-bhāva*, *sakhya-bhāva*, *vātsalya-bhāva* en *mādhurya-bhāva* van Vraja. Zonder een van deze *bhāvas* zullen we zelfs na miljoenen levens van Brahmā Vraja niet bereiken, laat staan na miljoenen levens van onszelf. Na miljoenen geboorten van Brahmā hebben we nog steeds geen verbinding met Kṛṣṇa. Ons grootste fortuin in dit leven is de gelegenheid te krijgen om een verbinding met *vraja-bhakti* te leggen. Als we deze kans mislopen, kunnen we gevoeglijk aannemen, dat we alles mislopen.

*yuga-dharma pravartāimu nāma-saṅkīrtana
cāri bhāva-bhakti diyā nācāmu bhuvana*

Śrī Caitanya-caritāmṛta (Ādi-līlā 3.19)

Ik zal de religie van het tijdperk persoonlijk inaugureren - *nāma-saṅkīrtana*, het gezamenlijk chanten van de heilige naam. Ik zal de wereld in extase laten dansen en de vier zoete smaken van liefdevolle toegewijde dienst laten realiseren.

Śrī Kṛṣṇa zegt hier, “Ik zal de *yuga-dharma* (het religieuze proces van het tijdperk) inwijden, Ik zal de vier soorten *bhakti* in *vraja-bhāva* geven – *dāsya*, *sakhya*, *vātsalya* en *mādhurya* – en ik zal de hele wereld aan het dansen zetten.” ‘De hele wereld’ betekent die plaats, waar Vaiṣṇava’s Śrī Kṛṣṇa dienen en waar Kṛṣṇa in de gedaante van Śrī Caitanya Mahāprabhu zelfs aan de wilde dieren verschijnt. ‘De hele wereld’ betekent degenen, die naar de lotusvoeten van Śrī Caitanya Mahāprabhu komen.

KṚṢṂA PRAKTISEERT HETGEEN HIJ PREDIKT

Hier zegt Śrī Kṛṣṇa, “Ik zal die zeldzame *bhakti* eerst Zelf moeten praktiseren.”

āpani karimu bhakta-bhāva aṅgikāre
āpani ācari’ bhakti sikhāimu sabāre

Śrī Caitanya-caritāmṛta (Ādi-līlā 3.20)

Ik zal de rol van toegewijde aanvaarders en Ik zal toegewijde dienstverlening onderwijzen door het Zelf te praktiseren.

Als Śrī Kṛṣṇa zegt, “Ik neem de rol van *bhakta* aan” wijst Hij op Śrīmatī Rādhikā. Dan zegt Hij, “Ik zal anderen onderwijzen door de gedragscode van de Vaiṣṇava te volgen en alle kwaliteiten van de Vaiṣṇava te manifesteren. Anders krijgt niemand *vraja-prema*.”

De volgende anecdote illustreert een belangrijk principe. Een vader maakte zich grote zorgen over zijn zoon, die de gewoonte had om *guḍa*, Indiaas snoepgoed, te eten, waardoor allerlei zweren en blaren op het lichaam van de jongen verschenen. Zijn vader zei tegen hem, dat de blaren werden ver-

oorzaakt door het eten van al die *gudās*, maar de jongen wilde niet luisteren. Tenslotte ging de vader naar zijn *gurudeva* en verzocht hem om hulp. “Als ik mijn zoon zeg met dit snoepgoed te stoppen, hoort hij het niet, maar als u het tegen hem zegt, zal hij misschien willen luisteren.”

Zijn *gurudeva* zei, “Kom over drie dagen terug en neem dan jouw zoon mee.”

Na drie dagen ging de vader met zijn zoon terug en zijn *gurudeva* gaf de jongen de instructie, “O mijn lieve jongen, jij mag deze snoepjes niet meer eten, want ze zijn schadelijk voor jou. Snap je dat?”

“Ja” antwoordde de jongen.

“Wil je me gehoorzaam zijn?”

“Ja. Ik zal u gehoorzaam zijn” zei de jongen en gaf zijn slechte gewoonte op.

Later ging de vader naar zijn *gurudeva* en informeerde bij hem, “Waarom kon u hem niet de eerste dag zeggen te stoppen? Waarom heeft u er drie dagen mee gewacht?”

Hij antwoordde, “Op dat moment at ikzelf snoepgoed, dus als ik hem toen had gezegd te stoppen, hadden mijn woorden geen kracht gehad en had hij me niet kunnen gehoorzamen.”

Laten we zelf *bhakti-yoga* praktiseren en bonafide zijn en dan pas anderen onderwijzen. Pas dan hebben onze woorden kracht en wordt ons onderwijs effectief. We kunnen ook over Kṛṣṇa spreken door een zuivere toegewijde te imiteren, zoals Śrīla Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja. Maar terwijl mensen vanwege zijn zuiverheid wel naar hem luisterden, zullen ze niet naar ons willen luisteren, indien we geen zuivere *bhakti* praktiseren. Als Nārada tegen iemand zou zeggen, “Beheers

je verstand onmiddellijk en geef al jouw aardse verlangens op” krijgt die persoon meteen de kracht en energie om zijn instructies te volgen.

Śrī Caitanya Mahāprabhu benadrukte het belang om zelf te praktiseren om anderen op succesvolle wijze te onderwijzen. Hij zei, “Ik ben de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods, de *viṣaya* (ontvanger) van *bhakti-yoga*, maar om te kunnen prediken moet Ik de *āśraya*⁴² worden en het proces van *bhakti-yoga* volgen.” Hier zegt Kṛṣṇa,

*āpane nā kaile dharma śikhāna nā yāya
ei ta' siddhānta gītā-bhāgavate gāya*

Śrī Caitanya-caritāmṛta (Ādi-līlā 3.21)

Wat schrijft Śrīla Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja in zijn vertaling?

Toegewijde leest (Śrī Caitanya-caritāmṛta, Ādi-līlā 3.21),

---

⁴² “*Viṣaya* en *āśraya* zijn twee zeer belangrijke woorden in relatie tot de uitwisseling tussen Kṛṣṇa en Zijn toegewijden. De toegewijde wordt de *āśraya* genoemd en zijn geliefde, Kṛṣṇa, is de *viṣaya*. Er zijn verschillende ingrediënten betrokken bij de uitwisseling van rollen tussen de *āśraya* en *viṣaya*, die we kennen als *vibhāva*, *anubhāva*, *sātvika* en *vyabhicārī*. *Vibhāva* wordt onderverdeeld in twee categorieën: *ālabhana* en *uddīpana*. *Ālabhana* kan verder worden verdeeld in *āśraya* en *viṣaya*. In de liefdesaffaires tussen Rādhā en Kṛṣṇa staat Rādhārāṇī in de rol van *āśraya* en Kṛṣṇa in die van *viṣaya*. Het transcendente bewustzijn van Bhagavān zegt Hem, ‘Ik ben Kṛṣṇa en Ik ervaar plezier als de *viṣaya*. Het plezier, dat Rādhārāṇī, de *āśraya*, ervaart, is vele keren groter dan het plezier, dat Ik ervaar’. Om het plezier van de *āśraya*-categorie te kunnen voelen verscheen Śrī Kṛṣṇa als Śrī Caitanya Mahāprabhu” (Śrī Caitanya-caritāmṛta, Ādi-līlā 4.135, Purport).

Tenzij men zelf toegewijde dienstverlening praktiseert, kan men deze niet aan anderen onderwijzen. Deze conclusie wordt dan ook door de hele *Gītā* en *Bhāgavatam* bevestigd.

Als we niet volgen, zijn we niet gekwalificeerd om iemand anders instructie te geven. Dit is duidelijk uitgelegd in de *Bhāgavad-gītā* en *Śrīmad-Bhāgavatam*.

Mensen denken tegenwoordig, dat prediken zo gemakkelijk is en dat Kṛṣṇabewustzijn verspreiden belangrijker is dan praktiseren. Als men echter de *sāstra* niet kent of het ABC van hetgeen wordt onderwezen, is men niet effectief. Men kan geld collecteren door boeken te verspreiden, vijfenzeventig procent voor zichzelf te houden en vijftwintig procent aan de tempel af te staan. Hoewel de distributeur zich inbeeldt, “Ik ben een hele goede prediker” of “ik predik tegen de hele wereld” is het enige, dat hij werkelijk doet, *mahā-prasādam* nemen en in de tempel wonen. Zijn predikwerk is quasi predikwerk. Als men niet werkelijk praktiseert, vervalt men na een paar dagen, maanden of jaren opnieuw in slechte gewoonten en zodra men hieraan schuldig wordt bevonden, wordt men de tempel uitgegooid of men laat *bhakti* helemaal achterwege.

Succesvol prediken is niet goedkoop. Als je het proces volgt en enige realisatie hebt, probeer het dan aan anderen te geven. Jouw ziel wordt zeer zegenrijk door het praktiseren van *bhakti-yoga* en Śrī Kṛṣṇa manifesteert Zich in jouw hart. Dus wees eerst zelf tevreden door te chanten en te herinneren en wanneer jouw vertrouwen sterk genoeg is, kun je op de juiste wijze prediken. Anders ben je aan het bedriegen. We zien in

deze wereld, dat personen, die anderen bedriegen, zelf worden bedrogen door Kṛṣṇa. Śrī Caitanya Mahāprabhu zegt,

*yāre dekha, tāre kaha 'kṛṣṇa'-upadeśa
āmāra ājñāya guru hāñā tāra' ei deśa*

Śrī Caitanya-caritāmṛta (Madhya-līlā 7.128)

Geef iedereen de instructie om de opdrachten van Śrī Kṛṣṇa te volgen, zoals ze worden aangegeven in *Bhāgavad-gītā* en *Śrīmad-Bhāgavatam*. Word op die manier een geestelijk leermeester en probeer iedereen in dit land te bevrijden.

Mahāprabhu is buitengewoon sterk. Hij gaf deze instructie en was toen in staat om anderen te overtuigen. We moeten ons realiseren, dat we alleen een effect op anderen kunnen hebben, indien we de opdracht van *guru* oprecht gehoorzamen. Dan zijn we vergelijkbaar met een postbode en de boodschap, die we rondbrengen, zal worden gehoord.

Zoals eerder uitgelegd zat Śrī Kṛṣṇa te denken,

*yuga-dharma-pravartana haya aṁśa haite
āmā vinā anye nāre vraja-prema dīte*

Śrī Caitanya-caritāmṛta (Ādi-līlā 3.26)

Mijn plenaire delen kunnen de religieuze principes voor ieder tijdperk vestigen. Niemand anders dan Ik, echter, kan de soort liefdevolle dienstverlening schenken, die wordt uitgevoerd door de inwoners van Vraja.

De *yuga-dharma* voor Satya-yuga is meditatie, de *yuga-dharma* voor Tretā-yuga is *yajña* (vuuroffer), voor Dvāpara-yuga is het verering van het Godsbeeld en voor Kali-yuga is het *nāma-saṅkīrtana*.

In al deze *yugas* kan de *yuga-dharma* worden gepredikt door de plenaire (voltallige) incarnatie van Bhagavān, Mahā-Viṣṇu, maar Hij kan geen *vraja-prema* geven. Nārāyaṇa kan het niet geven en Rāma kan het ook niet geven. Op basis van een algemene beschouwing zijn alle incarnaties met betrekking tot *tattva* dezelfde als Kṛṣṇa, maar op basis van een diepere overweging bestaat er enig verschil.

Sommige incarnaties bijvoorbeeld zijn plenaire delen van Kṛṣṇa en anderen zijn delen van delen. Ook in *rasa-vicāra* (volgens de overweging van transcendente smaken) zijn hun functies onderverdeeld. Alleen Śrī Kṛṣṇa kan deze *vraja-prema* geven.

Niemand anders dan Kṛṣṇa

SRĪLA KṚṢṆADĀSA KAVIRĀJA GOSVĀMĪ LEGT uit, dat Śrī Kṛṣṇa in Zijn hart overwoog om wederom naar deze wereld te komen om een sprankje *unnatojjvala-rasa* te geven. Hij dacht, “De *yuga-dharma* kan door Mijn plenaire delen, de *yuga-avatāras*, worden gevestigd. Deze *unnatojjvala-rasa* is echter sinds de voorgaande dag van Brahmā, toen Ik als Śrī Caitanya Mahāprabhu verscheen, niet meer gegeven.”

Alle *yuga-avatāras* zijn afkomstig uit Śrī Advaita Ācārya, of Mahā-Viṣṇu. De Allerhoogste Persoonlijkheid Gods is Śrī Kṛṣṇa en Zijn tweede lichaam is Baladeva Prabhu. Het enige verschil tussen Hem en Baladeva is Hun lichaamskleur. Baladeva Prabhu breidt Zich uit als Mūla-saṅkarṣaṇa in Dvārakā en Hij breidt Zich verder uit als Mahā-saṅkarṣaṇa in Vaikunṭa. Uit Mahā-saṅkarṣaṇa is Kāraṇodakaśāyī Viṣṇu afkomstig en uit Kāraṇodakaśāyī Viṣṇu komt Mahā-Viṣṇu Advaita Ācārya. Uit één *aṁśa* (plenair deel of lid) komt een volgende en dan een volgende en een volgende, enzovoort.

Mahā-Viṣṇu (Advaita Ācārya) is belast met het vestigen van de *yuga-dharma*, die in Kali-yuga *nāma-saṅkīrtana* is. Hoewel Advaita Ācārya het ‘hoofd van deze afdeling’ is, zat Śrī Kṛṣṇa te denken, dat behalve Hijzelf niemand anders *vraja-prema* kon vestigen.

Śrīla Kṛṣṇadāsa Kavirāja Gosvāmī schrijft,

*caturtha slokera artha ei kaila sāra
prema-nāma pracārite ei avatāra
satya ei hetu, kintu eho bahiraṅga
āra eka hetu, śuna, āche antaraṅga*

Śrī Caitanya-caritāmṛta (Ādi-līlā 4.5-6)

Ik heb de essentiële betekenis van het vierde vers gegeven: deze incarnatie daalt neer om het chanten van de heilige naam te propageren en om liefde voor God te verspreiden. Hoewel dit waar is, betreft het de externe reden voor Gods incarnatie. Hoor alsjeblieft een andere reden – de vertrouwelijke reden – voor de verschijning van de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods.

Śrīla Kṛṣṇadāsa Kavirāja Gosvāmī verzoekt ons het doel van ons chanten en onze meditatie te vast te stellen. Eerst moeten we het belangrijkste doel van onze *sādhana* en *bhajana* bepalen en daarna kunnen we ons verstand op dat doel richten. Waarom hebben we besloten onze toevlucht te nemen tot de lotusvoeten van Śrī Caitanya Mahāprabhu en onze *gurudeva*? Als we hebben bepaald, dat ons doel *vraja-prema* is, namelijk dienstverlening aan Śrī Kṛṣṇa, zoals die van de *gopīs* en anderen in Vraja, zullen we de bescherming van een verheven, zelfgerealiseerde *guru* zoeken. Als ons doel niet helder is en we willen ook geld, naam, faam en materieel fortuin, gaan we

op zoek naar een *guru* met een gemengd idee over het spirituele leven en zullen we worden bedrogen. Een dergelijke *guru* kan zeggen, “Als je inwijding van mij neemt, worden al jouw aardse verlangens heel gemakkelijk vervuld en op basis van het vermogen van de *mantra*, die ik jou geef, ga je geld verdienen en beroemd worden.” Op deze manier bedriegt hij ons, zoals hijzelf werd bedrogen en beiden, de *guru* en de discipel, gaan naar de hel.

Degenen, die *vraja-prema* willen hebben en uit voorgaande levens indrukken in hun hart hebben van associatie met een zuivere Vaiṣṇava, zullen in staat zijn dit in overweging te nemen en de juiste beslissing te maken van wie ze initiatie willen aanvaarden.

Śrī Caitanya Mahāprabhu ging naar Gayā en associeerde met Śrī Īśvara Purī. Nadat Hij aan de lotusvoeten van Zijn *gutudeva* alles in overgave had weggegeven – Zijn verstand, hart en lichaam – gaf Hij de verklaring af, dat Zijn leven nu een succes was geworden. Hij ontving de Hare Kṛṣṇa *mahā-mantra* en de *gopala-mantra* van Śrī Īśvara Purī en door deze *mantras* te chanten zag Hij een heel mooi joch op een fluit spelen. Deze jongen had een drievoudig gebogen gedaante, een pauwenveer in Zijn haar, drie lijnen op Zijn buik en in Zijn hals en Hij sprak met een hele lieve stem. Gek van liefde rende Śrī Caitanya Mahāprabhu achter die ondeugende jongen aan, die een *kuñja* (afgesloten loofhut) inrende en verdween. In een diep gevoel van afgescheidenheid viel Caitanya Mahāprabhu op de grond, rolde door het stof en riep huilend, “O Kṛṣṇa, waar ben Je? Waar ben Je?”

Door Zijn eigen acties heeft Mahāprabhu het doel van ons leven gevestigd. Met dit verheven doel in ons hoofd kunnen we in overweging nemen, wie ons het beste kan bijstaan in het bereiken van dat doel. Kṛṣṇadāsa Kavirāja Gosvāmī heeft uitgelegd, dat iemand in onwetendheid van zijn doel in gebreke gaat van de meest verheven associatie.

In het vierde vers van *Ādi-līlā*, dat begint met *anarpita-carīm cirāt*, stelt Śrīla Kṛṣṇadāsa Kavirāja Gosvāmī vast, dat Śrī Caitanya Mahāprabhu is gekomen om de geconditioneerde zielen *unnatojjvala-rasa*, de schoonheid van de volle liefde en genegenheid van de *gopīs* voor Śrī Śrī Rādhā-Kṛṣṇa, te geven. Hoe kan deze *prema*, die in miljoenen universa uitermate zeldzaam is, door ons worden verkregen? Wanneer vallen we bij het chanten van Kṛṣṇa's namen op de grond en rollen we door het stof met stromen tranen uit onze ogen en met lichaamshaar, dat overeind staat? Hoe gaat dat ooit gebeuren?

Śrī Kṛṣṇa daalde neer als Śrī Caitanya Mahāprabhu om de drie wensen van het ervaren van de liefde van Śrīmatī Rādhārāṇī voor Hem in vervulling te brengen. We moeten ons concentreren op de keuze van ons objectief en dan kunnen we verder gaan om het in vervulling te brengen. Hoe doen we dit? Het wordt niet volbracht door iedere dag één of twee rondjes van Kṛṣṇa's heilige namen te chanten en het wordt ook niet volbracht door het uitvoeren van *arcana* van Rādhā-Kṛṣṇa, Gaura Nityānanda Prabhu, Jagannātha, Baladeva, Subhadrā, *śalagrāma-silā*, Nṛsimhadeva Bhagavān, Rāmacandra, Lakṣmaṇa, Sītā en anderen, die allemaal tegelijk op één

altaar staan. In het begin, wanneer onze *śraddhā*⁴³ nog een jonge loot is, kunnen we deze indruk erop nahouden.

We denken en handelen in navolging van het soort associatie, dat we hebben. Hoewel we in het begin niet in staat zijn een *mahā-bhāgavata* te volgen, of zelfs niet een *madhyama-adhikārī*, zullen we door zijn associatie geleidelijk wel in staat zijn hem te volgen. Velen van jullie hebben duizenden kilometers gereisd vanuit Amerika, Canada, Engeland en andere plaatsen om te horen, hoe je duidelijkheid kunt krijgen over het levensdoel en de manier om het te bereiken. In dit leven moet jullie hart een of andere indruk (*saṁskāras*) uit voorgaande levens hebben gehad. Deze discussies zijn niet toegankelijk voor degenen zonder dergelijke indrukken.

KṚṢṆA LIEFHEBBEN ZOALS DE VRAJAVĀSĪ'S

Nu ga ik de essentie uiteenzetten van hetgeen Śrīla Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja wilde geven. Later, wanneer we meer tijd hebben, zal ik uitgebreider ingaan op de manier, waarop we ons hoogste doel kunnen bereiken: welke regels en regulerende principes we dienen te volgen en welke onze oefeningen dienen te zijn. Ik ga onder andere *Śrī Upadesāmṛta* van Śrīla Rūpa Gosvami, *Manah-śikṣā* van Śrīla Raghunātha dāsa Gosvāmī en *Sri Śikṣāṣṭakam* van Caitanya Mahāprabhu uit-

---

⁴³ *Śraddhā* betekent een aanvankelijk vertrouwen; vertrouwen in de uitspraken van *guru*, *sādhu* en geschriften. *Śraddhā* ontwaakt, wanneer men over vele levens toegewijde, vrome activiteiten heeft verzameld, of door associatie en genade van een transcendent persoon, die zijn leven heeft gewijd aan de dienst van Śrī Kṛṣṇa. Het is het eerste stadium van de ontwikkeling van de kruipplant van toewijding.

leggen. Ik zal beginnen met het ABCD: van *śraddhā* naar *ni-ṣṭhā*, naar *ruci*, naar *āśakti*, *bhāva*, *prema* en hoger.

Ook al hebben we geen spontaan verlangen om Kṛṣṇa in de gemoedsgesteldheid van de Vrajavāsi's te dienen, we kunnen op zijn minst uit *sāstra* te weten komen, dat Kṛṣṇa's drievoudig gebogen gedaante ontzettend mooi is. Hoewel Hij het kleine zoontje is van Yaśodā-maiyā, is Hij de God aller goden, de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods. Zelfs Brahmā en Śaṅkara kunnen Zijn identiteit niet volkomen bevatten.

Brahmā heeft vier hoofden, Śaṅkara heeft vijf hoofden en Saṅkarṣaṇa en Sahasraśirṣā Viṣṇu hebben een onbeperkt aantal monden en hoofden. Maar zelfs zij kunnen baby Kṛṣṇa, die aan de borst ligt van Yaśodā, niet volkomen verheerlijken. In de gedaante van een baby is Hij zo zwak en hulpeloos, dat Hij Zich liggend op Zijn rug niet kan omdraaien; en op hetzelfde moment is Śrī Kṛṣṇa zo oppermachtig, dat Hij het totale bewuste en onbewuste universum ondersteunt.

Ons hoogste doel is van Śrī Kṛṣṇa te houden, zoals de *gopīs* en Vrajavāsi's van Hem houden. Met dit in het achterhoofd lezen we de boeken van Śrīla Rūpa Gosvāmī, Śrīla Raghunātha dāsa Gosvāmī en Śrīla Bhaktividānta Svāmī Mahārāja om te begrijpen, hoe dat doel gemakkelijk kan worden bereikt.

Ik zei eerder, dat Śrīla Kṛṣṇadāsa Kavirāja Gosvāmī zegt, dat Caitanya Mahāprabhu is gekomen om de heilige naam met *prema* te distribueren. Dit is de uitleg van het vierde vers. Mahā-Viṣṇu kan alleen *nāma-saṅkīrtana* geven, maar Hij kan geen *vraja-prema* geven. Toen Śrī Caitanya Mahāprabhu in deze wereld verscheen, heeft Hij niet alleen *yuga-dharma* onderwezen, maar Hij heeft die uiterst zeldzame *prema* gege-

ven, die niemand anders kan geven. Hij heeft ze alletwee gegeven, de heilige naam en *prema*.

Śrī Caitanya Mahāprabhu gaf *prema* door middel van de *yuga-dharma*, dat in dit tijdperk bestaat uit het chanten van Gods naam. Als de *yuga-dharma arcana* (verering van het Godsbeeld) was geweest, zou Hij *prema* door middel van *arcana* hebben gegeven; en als het meditatie was geweest, zou Hij het door middel van meditatie hebben gegeven. Śrī Caitanya Mahāprabhu heeft op deze manier de *yuga-dharma* gevestigd en Hij heeft de verzekering gegeven, dat er deze keer geen noodzaak is voor de komst van een afzonderlijke *yuga-avatāra* om de *yuga-dharma* te vestigen, “Ik zal het Zelf vestigen en tegelijkertijd zal Ik die bijzondere *prema* geven, die geen enkele *yuga-avatāra* kan geven.” Hij noemde Nārāyaṇa, Mahā-Viṣṇu, Mūla-Saṅkarṣaṇa, Mahā-Saṅkarṣaṇa, Kāraṇodakaśāyī Viṣṇu, Ananta Śeṣa en al Zijn andere expansies, en Ze combineerden Zich allemaal in Zijn lichaam.

Het was Śrī Kṛṣṇa niet, die Kaṁsa en Pūtanā ombracht; het was daarentegen Mahā-Viṣṇu, die Zich in Kṛṣṇa’s lichaam bevond. Hoewel we doorgaans horen, dat het Kṛṣṇa was, is het niet Zijn plicht om religie te vestigen; dit is de plicht van Mahā-Viṣṇu. Omdat Kṛṣṇa’s expansies in Zijn lichaam zijn gecombineerd, kunnen Hun afzonderlijke taken lijken te worden uitgevoerd door Kṛṣṇa.

Zijn eigenlijke, persoonlijke tijdverdrijf heeft plaats in Vṛndāvana, waar Hij de *dāsya-*, *sakhya-*, *vātsalya-* en *mādhurya-rasa* van Vraja proeft. In de gedaante van Śrī Caitanya Mahāprabhu, die Kṛṣṇa Zelf is en is overdekt door de schoonheid en stemming van Śrīmatī Rādhikā, proeft Kṛṣṇa

het geluk, dat Śrīmatī Rādhikā krijgt door het dienen van Hem.

Hij zegt bij Zichzelf, “Ik ben zo mooi, maar wanneer Ik de schoonheid van Rādhikā zie, word Ik door Haar beheerst. Ik ben zo beminnelijk, maar Śrīmatī Rādhikā is nog beminnelijker. Ik heb zoveel *prema*, maar Rādhikā’s *prema* is veel groter. Zij is daarom Mijn *prema-guru*. Tegelijkertijd zie Ik, wanneer Ik dieper schouw, dat Mijn gedaante over een bijzondere kwaliteit beschikt, die Haar gek maakt. Waaruit bestaat die kwaliteit?”

Kṛṣṇa kan Zijn eigen kwaliteit niet helemaal begrijpen en proeven zonder de sentimenten van Śrīmatī Rādhikā te ervaren. Daarom moet Hij als Śrī Caitanya Mahāprabhu komen om dit te appreciëren en een sprankje van die appreciatie aan anderen te geven. Als Caitanya Mahāprabhu kan Hij *nāma* onderwijzen en deze speciale *prema* geven.

*svayaṁ-bhagavānera karma nahe bhāra-haraṇa
sthiti-kartā viṣṇu karena jagat-pālana*

Śrī Caitanya-caritāmṛta (Ādi-līlā 4.8)

Het wegnemen van deze last is echter niet het werk van de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods. De instandhouder, Śrī Viṣṇu, is degene, die het universum beschermt.

Svayaṁ Bhagavān, de oorspronkelijke Allerhoogste Persoonlijkheid Gods, is Kṛṣṇa. Nārāyaṇa, Rāma, Dvārakādiśa, Golo-ka-pati, Nṛsiṁha en alle andere incarnaties van Kṛṣṇa zijn Bhagavān, maar alleen Kṛṣṇa is Svayaṁ Bhagavān. *Bhāra-haraṇa* in het vers hierboven betekent ‘de last van de Aarde wegnemen’, hetgeen niet de plicht is van Kṛṣṇa. Het is de plicht van Mahā-Viṣṇu, of Advaita Ācārya.

Waaruit bestaat Kṛṣṇa's plicht? Wat is Zijn persoonlijke specialiteit?

*prema-rasa-niryāsa karite āsvādana
rāga-mārga bhakti loke karite pracāraṇa
rasika-śekhara kṛṣṇa parama-karuṇa
ei dui hetu haite icchāra udgama*

Śrī Caitanya-caritāmṛta (Ādi-līlā 4.15-16)

De wens van God om te verschijnen kwam voort uit twee redenen: Hij wilde de zoete essentie van de smaken van de liefde voor God proeven en Hij wilde in de wereld toegewijde dienst op het platform van spontane aantrekkingskracht propageren. Hij wordt daarom gekend als uiterst jubilant en als meest genadevol van allemaal.

Rāga-mārga bhakti loke karite pracāraṇa is een zeer belangrijke zin en vormt de essentie van *Śrī Caitanya-caritāmṛta*. Dit wordt in het bijzonder uitgelegd in *Rāyā Rāmānanda saṁvāda* (de discussie tussen Mahāprabhu en Rāya Rāmānanda), Svarūpa Dāmodara legt het uit op het Ratha-yātrā festival en sommige aspecten ervan worden ook uiteengezet in de dialogen, die Śrī Caitanya Mahāprabhu met Rūpa Gosvāmī en Sa-nātana Gosvāmī had.

Rāga-mārga-bhakti is iets anders dan *vaidhī-bhakti*. Als we *Śrīmad-Bhāgavatam* lezen en in het bijzonder de geschiedenissen van Ajāmila, Vṛtrāsura en die van Kapila en Devahūti worden we bang om naar de hel te gaan, als we Bhagavān niet dienen.

Men kan een trouwe dienaar zijn van zijn vader, moeder, echtgenoot en kinderen en men kan vrome activiteiten uitvoeren. Tegenwoordig staat het dienen van het moederland in

hoog aanzien en in ieder land zijn hiervan voorbeelden te vinden. In India hebben Bhagat Singh, Gandhi en anderen hun leven voor dit doel gegeven en dit principe is ook geldig in Amerika en Engeland en andere landen. Als we echter de mensen van ons land dienen, maar niet Kṛṣṇa, onze oorspronkelijke vader, gaan we naar de hel. Nu we dit weten, moeten we zeker Kṛṣṇa dienen. Als de neiging om Kṛṣṇa, Viṣṇu, Rāma en andere incarnaties te dienen wordt gemotiveerd door angst voor lijden, wordt de beoefening van dergelijke dienstverlening *vaidhī-bhakti* genoemd.

Anderzijds wordt door het horen van het spel van Śrī Caitanya Mahāprabhu en Śrī Śrī Rādhā-Kṛṣṇa van een zuivere toegewijde, of door het lezen van *Śrīmad-Bhāgavatam* en *Śrī Caitanya-caritāmṛta* over de dienstverlening van de *gopīs* en de Vrajavāsī's de neiging of de gretigheid om Kṛṣṇa te dienen, zoals zij dat doen, *rāgānuga-bhakti* genoemd.

Terwijl Śrī Kṛṣṇa aan de borst van Yaśodā-maiyā ligt, zet ze Hem op de grond. Dan rolt Hij over de grond en roept, "Moeder, Moeder! Ik wil op schoot zitten!" Maar Yaśodā-maiyā dreigt Hem door te zeggen, "Stoute jongen, op deze jonge leeftijd steel Jij boter en Je rolt over de grond en Je maakt Jouw lichaam en Jouw kleren vuil. Ik neem Jou nooit meer op schoot."

Toen Nārada Muni een bezoek bracht aan Vraja en hiervan getuige was, dacht hij, "Oh, Yaśodā-maiyā is zo een hoge klasse Vaiṣṇavī. Welke vrome activiteiten en rigoreuze soberheden moet zij in haar vorige levens hebben uitgevoerd om Kṛṣṇa Zelf, God der goden, als haar zoon te krijgen? Heeft ze in vele zuivere *tīrthas* (heilige plaatsen) gebed en grote hoe-

veelheden rijkdom aan liefdadigheid weggegeven? Kṛṣṇa zit op haar schoot en ze straft Hem. Ik kan nooit zo verheven worden als zij.”

Yaśodā-maiyā merkte op, dat Nārada Muni vlakbij stond en ze pakte haar zoon op en zette Hem aan de lotusvoeten van Nārada. Nārada was verbaasd en vroeg zich af, wat hij moest doen. “Als ik het stof van mijn voeten niet aan Hem geef,” dacht Nārada, “wordt het duidelijk, dat Hij de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods is. Dit zal Zijn menselijke spel en vermaak verstoren en dan zal Hij woedend op me worden.”

Yaśodā pakte toen het stof van de voeten van Nārada Muni, sprenkelde het eerst over haar eigen lichaam heen en daarna over Kṛṣṇa’s hoofd en lichaam. Nārada Muni zweeg. Hij kon haar niet tegenhouden, want hij wilde Kṛṣṇa niet boos maken.

Aan de andere kant kan het Yaśodā niets schelen, of Kṛṣṇa boos is en huilt. Ze dreigt Hem een klap te geven, als Hij bittere tranen blijft huilen. Ze zegt, “Oh, houd Jij niet op met huilen? Dan geef ik Jou een klap.” Dan geeft ze Hem liefdevol een tik en zegt, “Wees stil.” Wie kan dat nog meer doen?

Wanneer men over het spel met deze intimiteit hoort en er rijst in het hart een verlangen op naar de gelegenheid om Kṛṣṇa als een moeder te dienen, wordt het *rāgānuga-bhakti* in *vātsalya-bhāva* genoemd.

Een andere toegewijde kan spel en vermaak horen, dat beschrijft hoe Śrī Kṛṣṇa de *gopīs* gehoorzaamt en Zijn hoofd aan hun lotusvoeten legt, vooral aan de lotusvoeten van Śrīmatī Rādhikā, wanneer Hij zegt, “Vergeef Me alsjeblijft,” of “Ik kan mijn schuld aan jullie in miljoenen levens niet aflossen.”

De toegewijde is dan verwonderd over de glorie van de *gopīs* en wil het stof van hun voeten worden. Dit betekent totaal verkocht zijn aan hun dienstverlening als de volkomen toegewijde dienstmaagd van Rādhikā. Dit is *rāgānuga-bhakti* in *mādhurya-bhāva*.

Uddhava zei,

*āsām aho carāṇa-reṇu-juṣām ahaṁ syām
vṛndāvane kim api gulma-latauśadhīnām
yā dustyajam svajanam ārya-pathaṁ ca hitvā
bhejur mukunda-padaviṁ śrutibhir vimṛgyām*

Śrīmad-Bhāgavatam (10.47.61)

De *gopīs* van Vṛndāvana hebben de associatie van hun echtgenoot, zonen en andere familieleden opgegeven, personen die erg moeilijk zijn achter te laten; en ze hebben het pad van eerbaarheid verlaten door hun toevlucht te nemen tot de lotusvoeten van Mukuṇḍa, Kṛṣṇa, die men dient te zoeken met behulp van vedische kennis. Oh, laat me zo fortuinlijk zijn door een van de struiken, kruipplanten of kruiden in Vṛndāvana te worden, want de *gopīs* lopen over ze heen en zegenen ze met het stof van hun lotusvoeten.

Uddhava ging in Vṛndāvana naar de ‘school’ van de *gopīs*, waar hij iets kon leren over de hoogste liefde en genegenheid voor Śrī Kṛṣṇa. Soms straften de *gopīs* Kṛṣṇa door Hem ‘sluw’ en ‘bedrieger’ te noemen en andere keren verklaarden ze, “We zouden Zijn naam niet moeten noemen. We willen Hem vergeten. Hij is zo ondankbaar. Hoe kon Hij Zijn moeder Yaśodā, Zijn vader Nanda en Zijn vrienden, zoals Subala en Śrīdāma, vergeten? Hoe kon Hij Girirāja Govardhana en Yamunā-devī vergeten, waar Hij verscheidene jaren tijdens

Zijn jeugd speelde? Hoe kon Hij ons vergeten en vooral, hoe kon Hij Śrīmatī Rādhikā vergeten?”

Bij het horen van de woorden van de *gopīs* stond Uddhava stokstijf en stom verbaasd bad hij, “Ik wil in het stof van de lotusvoeten van de *gopīs* baden. Ik moet een lange tijd in Vṛndāvana blijven en zoveel soberheden uitvoeren, dat ik hiervoor gekwalificeerd word.” Uddhava is op dit moment in Uddhava-kuṇḍa bij Kusuma-sarovara in Vṛndāvana voor de vervulling van dit gebed en wacht op die zegen.

Hoe glorieus is de dienst van de *gopīs* aan Kṛṣṇa! Hun dienstverlening dient ons hoogste doel te zijn en we moeten zien hoe we dat kunnen bereiken. Als we bereid zijn iets te ondernemen om het te krijgen, wordt die gretigheid *rāgānuga-bhakti* genoemd.

Degenen, die *rāgānuga* praktiseren zijn zeer zeldzaam. Als we alleen in staat zijn om *vaidhī-bhakti* uit te voeren, moeten we daarmee blijven doorgaan. Mochten we door een of ander groot geluk de associatie van een *rasika* Vaiṣṇava krijgen, een zelfgerealiseerde toegewijde, die in zijn relatie met Kṛṣṇa is gevestigd – zodals Śukadeva Gosvāmī, Nārada Muni, Rūpa Gosvāmī, Raghunātha dāsa Gosvāmī, of Bhaktivinoda Ṭhākura en zijn lijn van discipline opvolgers – zal hiervoor een heel klein beetje gretigheid in ons hart ontwakken en kunnen we worden gekwalificeerd.

Kṛṣṇa onderwijst door Zijn spel

[De volgende lezing werd gegeven in Singapore op 7 maart 1997 juist nadat Śrīla Bhaktividānta Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja Australië verliet op weg naar Navadvīpa]

HET VERHAAL OVER VṚTRĀSURA

SRĪLA ŚUKADEVA GOSVĀMĪ VERTELT IN *Śrīmad-Bhāgavatam*, Canto Zes, de geschiedenis van Vṛtrāsura aan Parīkṣit Mahārāja. Hij beschreef de manier, waarop Vṛtrāsura, ondanks dat hij zich in het lichaam van een demoon bevond, in staat was zulke verheven gebeden aan Kṛṣṇa op te zenden, dat zelfs Indra verbaasd was.

*ajāta-pakṣā iva mātaraṁ khagāḥ
stanyaṁ yathā vatsatarāḥ
kṣudhārtāḥpriyaṁ priyeva vyuṣitaṁ
viṣaṅṅāmano ‘ravindākṣa didṛkṣate tvām*

Śrīmad-Bhāgavatam (6.11.26)

O lotusogige Heer, zoals babyvogels, die hun vleugels nog niet hebben ontwikkeld, altijd uitkijken naar de terugkeer van hun

moeder om ze te voeren, zoals kleine kalveren aan een touw angstvallig wachten op de tijd van het melken, waarop ze de melk van hun moeder mogen drinken, of zoals een verdrietige echtgenote, wier echtgenoot van huis is, constant uitkijkt naar het moment, waarop ze hem in alle opzichten tevreden kan stellen, hunker ik voortdurend naar de gelegenheid om rechtstreekse dienst aan Jou te verlenen.

Midden in de strijd met Indra vroeg Vṛtrāsura hem, “Waarom heb je me nog niet gedood? Pak jouw bliksemwapen en gebruik het. Schiet op, schiet op!”

Indra aarzelde en dacht, “Hoe kan ik hem doden? Vṛtrāsura is een verheven toegewijde.”

Vṛtrāsura drong aan en verzocht hem, “In dit lichaam van een demoon kan ik mijn Śrī Kṛṣṇa niet dienen, dus het is beter, dat je me vermoordt.”

Indra had hem voorheen aangevallen, maar Vṛtrāsura was zo sterk, dat hij Indra’s knots greep en deze gebruikte om Indra’s olifant, Airāvata, te onthoofden. Airāvata viel toen op de grond met Indra op zijn rug. Snel daarna werd hij door Vṛtrāsura opnieuw aangevallen en kon hij zijn bliksemwapen niet langer in zijn handen vasthouden.

Vṛtrāsura zei toen,

*paśya mām nirjitaṁ satru
vṛkṣāyudha-bhujarṅ mṛdhe
ghaṭamānaṁ yathā-śakti
tava prāṇa-jihṛṣayā*

Śrīmad-Bhāgavatam (6.12.16)

O mijn vijand, zie mij eens aan. Ik ben reeds verslagen, want mijn wapen en mijn arm zijn aan stukken geslagen. Je hebt me

reeds overweldigd, maar niettemin doe ik met de wens jou te vermoorden mijn best om door te vechten. Ik ben totaal niet somber, zelfs niet onder deze ongunstige omstandigheden. Daarom moet jij jouw gemelijke bui opgeven en doorvechten.

“Waarom vermoord je me niet?” vroeg Vṛtrāsura aan Indra. “Pak jouw wapen weer op, neem plaats op Airāvata en probeer me te doden!”

Onthecht van zijn lichaam, zelfs tijdens de strijd, bad Vṛtrāsura aan Kṛṣṇa, “O Kṛṣṇa! Ik wil Jou iets vragen.”

Kṛṣṇa verscheen in het hart van Vṛtrāsura en zei, “Ja, Ik wil jou een godsgeschenk geven.”

Vṛtrāsura zei, “Ik vraag Jou niet om mijn materiële verlangens te vervullen. Ik wil alleen, dat mijn tong altijd Jouw namen chant, dat mijn geest altijd is verzonken in meditatie op Jou en dat mijn lichaam zich altijd met Jouw dienstverlening bezighoudt.” Dit is een zeer verheven gebed.

*aham hare tava pādaika-mūla-
dāsānudāso bhavitāsmi bhūyaḥ
manaḥ smaretāsu-pater guṇāṁs te
grṇīta vāk karma karotu kāyaḥ*

Śrīmad-Bhāgavatam (6.11.24)

O mijn Heer, O Allerhoogste Persoonlijkheid Gods, zal ik weer in staat zijn een dienaar van Jouw eeuwige dienaren te zijn, die zijn toevlucht alleen aan Jouw lotusvoeten vindt? O Heer van mijn leven, mag ik opnieuw hun dienaar worden, zodat mijn geest altijd aan Jouw transcendente eigenschappen kan denken, dat mijn woorden die eigenschappen altijd verheerlijken en dat mijn lichaam altijd betrokken is in de liefdevolle dienst aan Jouw Heerschappij?

We hebben maar drie eigendommen: ons lichaam, verstand en onze tong. Alleen met lichaam, verstand en tong kunnen we activiteiten uitvoeren. Evenals Vṛtrāsura dient onze enige wens te zijn om de tong te gebruiken voor het bezingen van Kṛṣṇa's naam, faam, gloriën en spel.

De tong heeft geen ruggegraat. Ondanks dat hij geen ruggegraat heeft, is hij zo sterk, dat hij enorm destructieve activiteiten kan uitvoeren. De oorlog van Mahābhārata werd gestreden, alleen omdat Draupadī haar tong niet beheerste. Ze zei tegen Duryodhana, “Jouw vader, Dhṛtarāṣṭra, is blind en jij bent dat ook.” Omdat ze hem staande de vergadering van grote koningen had beledigd, wilde Duryodhana wraak nemen door haar in het openbaar uit te kleden. Als gevolg van deze kwaadaardige daad van Duryodhana werd de oorlog gevoerd.

Weten jullie, waarom de strijd werd gevoerd tussen de legers van Rāma en Rāvaṇa? Dat was, omdat Sītā haar tong niet had beheerst en ze Lakṣmaṇa had mishandeld. Toen de demoon, Mārīca, in de gedaante van een gouden hert naar hen toekwam, smeekte Sītā aan Rāma, “O geliefde Rāma, breng dit hert naar me toe, hetzij dood of levend.” Toen Rāma vertrok om haar verzoek in te willigen, zei Hij tegen Lakṣmaṇa, dat hij haar op iedere mogelijke manier moest beschermen. Nadat Rāma het hert had gevonden en had geschoten, riep Mārīca met de stem van Rāma, “Lakṣmaṇa! Lakṣmaṇa! Kom Me helpen!”

Sītā zei tegen Lakṣmaṇa, “Rāma is in gevaar. Waarom ga je niet naar Hem toe?”

Lakṣmaṇa antwoordde, “Ik weet, dat het voor Rāma niet mogelijk is gevaar te lopen. Hij is de Heer des heren. Maak je over Hem geen zorgen.”

Maar Sitā drong herhaaldelijk aan, “Ga alsjeblieft meteen!”

Lakṣmaṇa waarschuwde haar, “Als ik vertrek, komen demonen jou ontvoeren.”

Sitā antwoordde, “Oh, ik weet wel, waarom Je aarzelt. Jij bent een agent van Bharata. Jij verbergt jouw ware bedoeling, Jij bent met ons meegegaan in de hoop om op de een of andere manier Rāma om te brengen en mijn echtgenoot te worden. Maar dat zal nooit gebeuren! Ik sterf nog liever, dan dat ik iemand anders dan Rāma als mijn echtgenoot accepteer.”

Lakṣmaṇa begon te huilen. “Ik aanvaard jou als mijn moeder. Spreek alsjeblieft niet zulke harde woorden. Ik zal gaan, maar ik ben niet verantwoordelijk voor hetgeen met jou gebeurt.” Hij pakte zijn boog, trok een cirkel op de grond en zei tegen haar, “Ga de lijn van deze cirkel niet over.”

Als Lakṣmaṇa bij Sitā was gebleven, was ze nooit ontvoerd geworden en was de strijd nooit gevoerd geworden. De oorlog werd alleen gevoerd vanwege haar scherpe woorden.

Natuurlijk zijn Sitā en Draupadī transcendente persoonlijkheden en hun spraak en acties richten zich alleen op het plezier van Bhagavān. Met deze voorbeelden onderwijzen ze ons, geconditioneerde zielen, dat we altijd moeten proberen onze tong te beheersen. In het begin van het toegewijde leven beheersen we dikwijls onze tong niet en dit gebrek aan beheersing resulteert in zoveel onzinnige activiteiten. We kunnen onze *guru* ongehoorzaam zijn, of hem en andere Vaiṣṇava's zelfs misbruiken. Er worden zoveel soorten overtredingen

begaan vanwege de onbeheerste tong. Daarom is beheersing van de tong de eerste plicht van een toegewijde.

Hoe kunnen we de tong beheersen? Het is alleen mogelijk door constant de heilige naam van Bhagavān te chanten, waardoor de tong geen tijd meer heeft om the kletsen. Het is in ons spirituele eigenbelang om het speelse lachen en grappen maken over anderen te vermijden, want door dergelijke grappenmakerij kunnen we overtredingen begaan. We kunnen ernstig blijven door altijd te chanten en aan Kṛṣṇa te denken. Helaas volgen we dit advies niet op en moeten we de consequenties ervan ondergaan.

Door altijd Kṛṣṇa en Kṛṣṇa's spel te herinneren, evenals het spel van Caitanya Mahāprabhu en Nityānanda Prabhu, heeft het verstand geen tijd meer om af te dwalen. De geest zal zo zuiver worden, dat de tong en andere zintuigen automatisch worden beheerst, zodat we geen overtredingen meer begaan.

Het verstand wordt onder controle gehouden door Kṛṣṇa en Zijn spel altijd in gedachten te houden en te bidden aan Śrī Svarūpa Dāmodara, Śrī Rūpa Gosvāmī, Śrī Sanātana Gosvāmī, Śrī Raghunātha dāsa Gosvāmī, Śrī Nityānanda Prabhu en Śrī Caitanya Mahāprabhu.

Beheersing van het lichaam is mogelijk, als we ons altijd bezighouden met de dienst van Śrī Kṛṣṇa, *śrī guru* en de Vaiṣṇava's, anders maken we ruzie met hen. Ik heb eens over een leerling in India gehoord, dat hij een bijl pakte en hem naar zijn *guru* gooide, toen hij lag te slapen. Die bepaalde nacht lag de *guru* omgekeerd op zijn bed met zijn voeten, waar anders zijn hoofd lag. Omdat de *guru* een zuivere toegewijde was, hebben Nityānanda Prabhu en Śrī Nṛsimhadeva hem behoed.

We moeten proberen ons lichaam zodanig bezig te houden, dat het altijd de Vaiṣṇava's ten dienste is door te koken, naar de heilige *tīrthas* te gaan, de tempel schoon te maken of de woonplaats of de *bhajana-kuṭīra* van *gurudeva* en de Vaiṣṇava's te reinigen en door met acht delen van het lichaam eerbetuigingen aan te bieden (*aṣṭāṅga-pranāma*). Door het lichaam op deze manier in te zetten blijft het automatisch onder controle.

Vṛtrāsura bad daarom aan Śrī Kṛṣṇa,

*ajāta-pakṣā iva mātaraṁ khagāḥ
stanyaṁ yathā vatsatarāḥ kṣudhārtāḥ
priyaṁ priyeva vyuṣitaṁ viṣaṇṇā
mano 'ravindākṣa didṛkṣate tvām*

Ajāta-pakṣā iva mātaraṁ khagāḥ betekent 'zoals een babyvogel, die nog niet kan vliegen'. "O lotusogige Heer," bad Vṛtrāsura, "zoals babyvogels, die hun vleugels nog niet hebben ontwikkeld, altijd uitkijken naar de terugkeer van hun moeder om ze te voeden..." De vader en moeder van de babyvogel zijn uitgevlogen om voedsel te zoeken en de kleine tjirpt, wanneer hij zit te wachten en zich afvraagt, "Wanneer komt mijn moeder terug? Wanneer komt mijn moeder terug?" Waarom wil hij zijn moeder hebben? In de eerste plaats, omdat de moeder hem iets te eten komt brengen en in de tweede plaats, omdat hij bang is, dat kraaien en uilen hem grijpen en verslinden. Zodra de moeder komt, is zijn angst voorbij en hij krijgt iets te eten.

Aanvankelijk bad Vṛtrāsura op dezelfde manier, maar omdat hij er niet mee tevreden was, corrigeerde hij zichzelf. In het volgende deel van zijn gebed zei hij, "Zoals kleine kalfjes,

die aan touwtjes staan vastgebonden, angstvallig wachten op de tijd van het melken, zodat ze de melk van hun moeder mogen drinken...” In de ochtend gaat een moederkoe naar de weide om te grazen. Bij haar terugkeer kan het kalf niet naar haar toegaan en haar melk drinken, want het staat vastgebonden. Dus het begint te loeien en hoewel het is vastgebonden, begint het te springen, zoals kalfjes dat doen. De baas van de koe komt er dan aan en maakt het kalf los, dat opspringt en naar zijn moeder rent en haar speen in de mond neemt om te drinken. De reden dat het zo hard stond te loeien was, omdat het wilde, dat zijn moeder kwam om hem melk te geven.

Wat is het verschil tussen het gebed van de vogel en het gebed van het kalf? De vogel wil een insect of een worm hebben, dat zich buiten het lichaam van de moeder bevindt, en hij wil tevens, dat zijn angst verdwijnt. In het tweede gebed roept het kalf, “Moeder, moeder” en de koe komt eraan en geeft haar eigen melk. Maar het kalf wil alleen de melk hebben. Het gebrek is hier, dat het kalf zijn moeder opgeeft, zodra zijn maag vol is. Dan gaat hij hier en daar lopen spelen en wanneer hij weer honger krijgt, zoekt hij weer zijn moeder op.

Vṛtrāsura had het gevoel, dat zijn gebed nog steeds een gebrek vertoonde. Het hongerige kalf huilde alleen om de melk en toen hij voldaan was, had hij zijn moeder niet meer nodig. Vṛtrāsura wist dit en wilde zo niet zijn. Daarom bood hij het derde gebed aan, “*priyaṁ priyeva vyuṣitaṁ viṣaṇṇā* – Zoals een verdrietige vrouw, wier echtgenoot van huis is en die altijd naar hem verlangt, zodat ze hem in alle opzichten tevreden kan stellen...” In afwezigheid van haar geliefde echtgenoot denkt een vrouw altijd aan haar man en spreekt over

hem tegen haar zonen. Ze verheerlijkt de eigenschappen van haar man tegen hen, drukt haar zorg uit voor zijn welzijn en beschrijft hoe ze hem bij zijn terugkeer zal dienen door voor hem te koken en hem vers, zoet water in te schenken. Er zijn drie aspecten in de dienst van de geliefde vrouw aan haar echtgenoot: het uitspreken van zijn naam, constant op hem mediteren en hem dienen door middel van haar lichaam.

Dit derde gebed is compleet in zijn toewijding. Hierin werd het woord ‘echtgenoot’ eigenlijk niet gebruikt, maar juist ‘geliefde’. Deze relatie is zelfs meer dan die van man en vrouw, want dit is geen relatie van plichtpleging, maar van liefde.

Hoewel Vṛtrāsura de rol van een demoon speelde, gaf hij uitdrukking aan zijn grote verlangen om van Kṛṣṇa te houden. Zoals een eerbare dame, die de glorie van haar man bezingt en herinnert zonder enige reden of verlangen naar persoonlijk voordeel, zo dient de zuivere toegewijde Kṛṣṇa. Dit is een hele belangrijke les van *Śrīmad-Bhāgavatam*. Deze geschiedenis en die van Śrī Prahlāda Mahārāja zijn van groot belang. Door erover te horen proberen we hun kwaliteiten in ons op te nemen.

KṚṢṆA’S GEBOORTE EN BABYSPEL

Na het lezen van de eerste negen canto’s van *Śrīmad-Bhāgavatam* komen we aan in Canto Tien met beschrijvingen van Kṛṣṇa’s spel en vermaak. Dit tiende canto begint met de uiteenzetting van de manier, waarop Śrī Kṛṣṇa de baarmoeders van zowel Yaśodā-devī als Devakī binnenging.

*yadā yadā hi dharmasya
glānir bhavati bhārata*

*abhyutthānam adharmasya
tadātmānaṁ sṛjāmy aham*

Bhāgavad-gītā (4.7)

Wanneer dan ook en waar dan ook een afname van de religieuze praktijk plaats heeft, O nakomeling van Bharata, en zich een heersende toename van non-religie aftekent – op dat moment daal Ik af.

Wanneer demonische mensen zich eenvoudig bezighouden met aardse genoegens – ‘eten, drinken en plezier maken’ – komt Kṛṣṇa of Zijn incarnaties om toewijding aan Hemzelf te vestigen. Op het eind van Dvāpara-yuga waren Duryodhana, Kāṁsa, Jarāsandha en Dantavakra op Aarde aanwezig. Hoewel ze als *kṣatriyas* gekleed gingen, waren ze in feite demonen, die voortdurend bezig waren met het stelen van andermans vrouw, met het plegen van moorden en het voeren van oorlogen. Dus om de wereld tegen dergelijke demonen te behoeden is Śrī Kṛṣṇa gekomen.

Op de tweede plaats, Kaśyapa Muni en Aditi voerden grote soberheden uit om God als hun zoon te krijgen en Droṇa en Dharā voerden ook soberheden uit om God als hun mooie en bijzondere zoon te krijgen, zodat ze Hem konden liefhebben en dienen. Kaśyapa en Aditi wilden God weliswaar als hun zoon hebben, maar niet met een specifiek verlangen om Hem met liefde en genegenheid te dienen. Hoewel Kaśyapa en Aditi Vasudeva en Devakī werden en hoewel Kṛṣṇa kwam als de zoon van Devakī, konden zij en Vasudeva Hem niet dienen. Op de dag, dat Śrī Kṛṣṇa aan Vasudeva verscheen, moest Vasudeva Hem van de gevangenis van Kāṁsa naar Gokula overbrengen. In Gokula was Kṛṣṇa uit de baarmoeder van

Yaśoda geboren, dus toen Vasudeva bij het bed van Yaśodā aankwam en Kṛṣṇa op haar bed legde, smolt Vasudeva Kṛṣṇa samen met Yaśodā's Kṛṣṇa.

Jaren later reisden Kṛṣṇa en Baladeva in opdracht van Kaṁsa met Akrūra van Nandagāoṇ naar Mathurā. Toen Ze aan de grens van Vṛndāvana-Mathurā bij de Yamunā in Brahma-hrada arriveerden, zaten Kṛṣṇa en Baladeva op de wagen, terwijl Akrūra in de rivier een bad ging nemen. Op dat moment stapten Kṛṣṇa, de zoon van Yaśodā, en Balarāma, de zoon van Rohiṇī, van Hun wagen af een keerden terug naar Vraja, terwijl Kṛṣṇa en Balarama, de zonen van Vasudeva, de wagen instapten. Akrūra keerde daarna terug naar het rijtuig en alle drie reden door naar Mathurā.

Vrajendra-nandana Śyāmasundara, de zoon van Yaśoda, en Baladeva, de zoon van Rohiṇī, begeven Zich geen milimeter buiten Vṛndāvana. Kṛṣṇa is altijd helemaal de zoon van Yaśodā en Hij is slechts deels de zoon van Vasudeva. Dat komt, omdat Hij Zich in de baarmoeder van Devakī in Zijn manifestatie van Nārāyaṇa bevond en Nārāyaṇa is slechts een deel van Kṛṣṇa.

jayati jana-nivāso devakī-jaṇma-vādo

Śrīmad-Bhāgavatam (10.90.48)

Alle eer aan Śrī Kṛṣṇa, die Zich in het hart van alle levende wezens bevindt en naar wie wordt verwezen als de zoon van Devakī (hoewel Hij in feite de zoon van Yaśoda is).

In *Śrīmad-Bhāgavatam* wordt niet alleen aan de inwoners van Mathurā verkondigd, dat Śrī Kṛṣṇa de zoon van Yaśodā-maiyā en Nanda Bābā is, maar ook aan Akrūra, Uddhava, Nārada en aan de hele wereld. Hoewel ze Kṛṣṇa kunnen zien

als de zoon van Devakī en Vasudeva, zegt Yaśodā-maiyā, “Hij is mijn zoon.” Alle *gopīs*, alle koeherdersjongens en alle Vrajavāsi’s zeggen, dat Kṛṣṇa de zoon is van Yaśodā-maiyā.

Welke bron heeft meer gezag, de Mathurāvāsi’s of de *gopīs*? De *gopīs* aangevoerd door Śrīmatī Rādhikā zijn superieur aan Uddhava, Nārada, Akrūra en de inwoners van Mathurā. De woorden van Śrīmatī Rādhikā en de Vrajavāsi’s bevatten het hoogste waarheidsgehalte. Degenen, die zeggen, dat Kṛṣṇa de zoon van Vasudeva en Devakī is, vertellen slechts een gedeeltelijke waarheid, niet de hele waarheid.

Toen Śrī Kṛṣṇa om middernacht in Gokula werd geboren, verscheen Hij tegelijkertijd uit de baarmoeder van Devakī in Mathurā. Er staat niet in *Śrīmad-Bhāgavatam*, dat Hij ‘geboorte nam’ uit de baarmoeder van Devakī. Integendeel, Hij ‘verscheen’ niet als een baby, maar als een zestienjarige jongen met lang haar, een Kaustubha-*maṇī* halsketting, gouden ornamenten en een kroon. In Gokula daarentegen had Hij geen lang haar, droeg Hij geen kroon en geen ornamenten. Hij was daar een gewone, kleine baby, die huilde, “Waa-waa-waa.”

Kṛṣṇa’s geboortespel had plaats in Gokula, niet in Kaṁsa’s kerker in Mathurā. Vijftien minuten na de geboorte van Kṛṣṇa werd nog een meisje uit de baarmoeder van Yaśoda geboren, dus Yaśodā baarde twee babies – Kṛṣṇa en Zijn jongere zuster, Yogamāyā.

Vasudeva legde Kṛṣṇa op het bed van Yaśodā-maiyā [de gedaante van Kṛṣṇa in de armen van Vasudeva smolt samen met Kṛṣṇa op het bed van Yaśodā-maiyā] en hij nam dat meisje mee terug naar Mathurā. *Śrīmad-Bhāgavatam* beschrijft,

dat Kāṁsa de voeten van Yogamāyā vastgreep, die zich in de gedaante van een pasgeboren baby bevond, om haar op een steen dood te slaan. Ze nam onmiddellijk haar gedaante aan van Mahāmāyā, Durgā-devī, vloog de lucht in en schopte Kāṁsa tegen zijn hoofd. Kāṁsa was verbaasd te zien, dat dit zijn vererenswaardige godheid, Durgā-devī (de schaduwmanifestatie van Yogamāyā) was. Durgā zei tegen hem, “Hij, die jou gaat vermoorden, is reeds geboren op een andere plaats.”

Śukadeva Gosvāmī legt in dit verband uit, dat de jongere zuster van Kṛṣṇa, Yogamāyā, op dat moment uit het paleis van Kāṁsa vertrok.⁴⁴ Daarom is Gokula Kṛṣṇa de oudere broer van Yogamāyā.

Toen Śrī Kṛṣṇa uit de baarmoeder van Devakī verscheen, wilde Vasudeva de *brāhmaṇas* een donatie geven, maar omdat hij gevangen zat, kon dat niet. Hij kon alleen in zijn gedachten zijn tienduizend zeer mooie koeien en kalveren gedecoreerd met goud en zilver weggeven.

Op dezelfde dag zag iedereen in Vraja, dat Yaśodā een ontzettend mooie zoon had gekregen, die de kleur had van een pas geformeerde moessonwolk, en ze waren zeer gelukkig. Het nieuws van Zijn geboorte ging als een lopend vuurtje rond en alle Vrajavāsī's, die goed gedecoreerd waren en ghee,

---

⁴⁴ “Kāṁsa probeerde het kind naar beneden op een stuk steen dood te slaan, maar aangezien dit kind Yogamāyā was, de jongere zuster van Śrī Viṣṇu, gleed ze omhoog en nam de gedaante van godin Durgā aan. Het woord *anujā*, hetgeen betekent ‘jongere zuster’, heeft een betekenis. Toen Viṣṇu of Kṛṣṇa uit Devakī werd geboren, moest Hij tegelijkertijd uit Yaśodā worden geboren. Hoe had Yogamāyā anders *anujā*, de jongere zuster van Bhagavān, kunnen zijn?” (*Śrīmad-Bhāgavatam* 10.4.9, Purport).

rabrī, yochurt, melk en boter bij zich droegen, gingen Yaśodā en haar pas geboren zoon een bezoek brengen. Alle *gopīs*, de vrouwen van de *gopas*, verzamelden zich op de binnenplaats van Nanda Bābā en Yaśodā-maiyā en zongen deze *kīrtana*, “*Nanda ke ānanda bhayo jaya kanhaiyā-lāla* – Toen Kṛṣṇa werd geboren werd Nanda Bābā uitermate zegenrijk.”

Nanda Bābā hield een heel groot feest, waarbij hij vele wagens en paarden, miljoenen koeien gedecoreerd met goud en zilver weggaf alsmede andere waardevolle geschenken. Hij gaf alles in zijn huis weg en alles, dat hij weggaf, werd weer aangevuld.

De Vrajavāsī’s mengden yochurt met geelwortel en maakten een pasta, die ze op de koeien, de kalveren en de mensen smeerden en wel zodanig, dat het hele huis van Yaśodā vol ‘modder’ van de pasta zat. Iedereen was blij, want Nanda Bābā en Yaśodā waren – hoewel ze zich op rijpere leeftijd bevonden – de ouders van een prachtige zoon geworden.

Er had in Nanda Bābā’s huis iedere dag een verscheidenheid aan festivals plaats. Op de derde dag ging Nanda Bābā naar Mathurā om belasting aan Kaṁsa te overleggen. Vóór Kṛṣṇa’s geboorte was Nanda, die geen zoon had, als iemand in de wereldverzakende levensorde, die was verzonken in gedachten over Bhagavān Nārāyaṇa. Zodra hij echter een kind had, Kṛṣṇa Zelf, gaf hij zijn absorbtie in Bhagavān op en raakte bezorgd over de manier, waarop hij zijn jongen ging steunen. Hij peinsde, “Nu heb ik rijkdom nodig en veel koeien en een aangenaam gebouw.”

Als Kṛṣṇa onze zoon is, kunnen we met recht beschikken over rijkdom, overvloed, wagens, veel kalveren en koeien,

tuinen, enzovoort. Anders, zoals in de wereldverzakende levensorde, worden onze behoeften het beste gediend door altijd bezig te zijn met het dienen en herinneren van Śrī Kṛṣṇa en het uitvoeren van *kīrtana*.

Vóór Kṛṣṇa's geboorte, toen Nanda Bābā onthecht was, ging hij soms belastingen betalen en soms niet. Hij had het gevoel, dat hij niets te verliezen had door wel of niet te betalen. Maar nu maakte hij zich zorgen over de mogelijkheid, dat Kaṁsa verhaal zou komen halen, als hij geen belasting zou betalen, en dat zijn zoon iets zou overkomen.

Op dezelfde dag, dat Yogamāyā zich als Durgā aan Kaṁsa manifesteerde, riep Kaṁsa zijn demonische metgezellen bijeen en zei tegen hen, "Mijn vererenswaardige godheid, Durgā-devī, heeft me verteld, dat Viṣṇu ergens buiten Mathurā is geboren. Ik wil, dat jullie allemaal die baby gaan zoeken en Hem doden." De demonen gingen dus hier en daar naartoe om Kaṁsa's order op te volgen.

Pūtanā, een van de sterkste demonen, was voor Kaṁsa als een zuster. Kaṁsa verzocht haar persoonlijk, "O zuster, ik ben bang, want de persoon, die is voorbestemd om mij te vermoorden, is nu geboren en is als een klein babyjongetje op Aarde aanwezig. Kun jij me redden?"

"Oh, waarom niet?" antwoordde ze en terwijl ze de gedaante van een schitterende *gopī* aannam, vloog ze naar Gokula.

Pūtanā kwam naar Bhauma Vṛndāvana, het Vṛndāvana van deze wereld, dat evenals het Vṛndāvana in Gods spirituele gebied niets te maken heeft met *māyā*. Bhauma Vṛndāvana is *sat-cit-ānanda*, vol eeuwig, onschatbaar geluk en transcendentale kennis, zoals Yaśodā Bhavan en andere plekken dat zijn.

Hoe is het dan mogelijk, dat deze demoon daar naartoe kon gaan? Demonen kunnen zich niet naar Goloka Vṛndāvana noch naar Kṛṣṇa's woonplaats in deze wereld begeven. Dus hoe kon het gebeuren, dat Pūtanā wel in staat was naar *sat-cit-ānanda* Bhauma Vṛndāvana te gaan en notabene naar de binnenplaats van Yaśodā-maiyā?

In haar vorige leven was Pūtanā de dochter van Bali Mahārāja. Toen de incarnatie van Bhagavān, Śrī Vāmanadeva, naar het paleis van Bali Mahārāja kwam, was Zijn uitmuntende schoonheid betoverend. Omdat deze dochter geen zoon had, begon ze in overweging te nemen, “Als een zoon, zoals deze, mijn baarmoeder zou binnenkomen, zou ik zoveel genegenheid voor Hem hebben.” Vāmanadeva kende haar gedachten en stemde toe. Hij overwoog, “Ja, Ik zal als een baby komen.” Toen deze dame later zag, hoe Vāmanadeva haar vader hardhandig behandelde door hem met het nemen van grote stappen te bedreigen en hem met een slangentouw op te knopen, werd ze furieus. “Oh, als Jij mijn zoon zou zijn, zou ik Jou vergiftigen” riep ze. Vāmanadeva accepteerde dit ook en in gedachten zei Hij, “Ja, dat kun je doen. Jij komt binnen Mijn bereik en dan zal Ik jou zuiveren en jou voor altijd in Mijn dienst betrekken.”

Er is nog een andere reden, waarom Pūtanā in staat was om Vṛndāvana binnen te komen. Het was eigenlijk Yogamāyā, die haar daar naartoe haalde. Door de regelingen van Yogamāyā is het spel van Śrī Kṛṣṇa altijd nieuw. Als een man en zijn geliefde constant samen zijn, neemt doorgaans de genegenheid voor elkaar af, maar dit is niet het geval in Kṛṣṇa's spel en vermaak. En toch, wat dat betreft, toen Yogamāyā

regelde, dat Pūtanā Śrī Kṛṣṇa in haar armen kon nemen en vergif in Zijn mond kon stoppen, schrokken de Vrajavāsi's hiervan, waardoor hun liefde voor Kṛṣṇa werd vernieuwd.

Kṛṣṇa zoog niet alleen het vergif van Pūtanā naar binnen, maar ook haar ziel en zodoende werd ze bevrijd. Ze had met al haar kracht, die gelijk was aan tienduizend olifanten, geprobeerd om Śrī Kṛṣṇa van haar borst af te trekken, maar dat lukte niet. Ze vloog de lucht in en riep, “Oh, red me! Mijn lieve broer Kaṁsa, red me! Red me!” Aangezien Kṛṣṇa echter in de geschriften had verklaard, dat Hij nimmer iemand opgeeft, die naar Hem toekomt, liet Hij haar niet gaan en Hij zou haar niet hebben toegestaan om Vraja te verlaten. Haar dode lichaam viel neer in de tuin en maakte daar een ravage, waardoor ze niet naar Mathurā kon gaan om Kaṁsa te vertellen, wat er was gebeurd. Kaṁsa maakte zich zorgen, omdat zijn zuster nog niet was teruggekeerd – en in feite nooit meer zou terugkeren.

Na dit incident voerde Śrī Kṛṣṇa nog veel ander tijdverdrijf uit en bracht vele demonen om, zoals Tṛṇāvarta en Śakaṭāsura. Als baby speelde Hij eenvoudig met Zijn voeten, zoals babies dat doen, soms zoog Hij op Zijn duim, soms op Zijn tenen en soms speelde Hij op een bed. Toen Śakaṭāsura, de demon in de kar, eraan kwam om Kṛṣṇa te doden, keerde Kṛṣṇa op speelse wijze de kar, waarin hij zich had verstopt, omver en bracht hem om.

Soms stopte Hij Zijn hand in de bek van een hond en soms worstelde Hij met de hoorns van grote stieren en klom op de rug van de stier.

DĀMODARA-LĪLĀ

Op tweeëneenhalfjarige leeftijd liep de mooie Kṛṣṇa hier en daar naakt rond. Wanneer de Vrajavāsi's druk waren met hun dagelijkse bezigheden en bij sociale aangelegenheden aanwezig moesten zijn, ging Kṛṣṇa met andere kleine jongetjes in diverse huizen boter stelen. De Vrajavāsi's gingen vervolgens bij Yaśodā-maiyā klagen, dat Kṛṣṇa en Zijn vriendjes erg ondeugend waren.

Waarom gingen ze tegen Yaśodā klagen? De activiteiten van Kṛṣṇa waren zo vermakelijk, dat alle *gopīs* wilden, dat Hij dagelijks in hun huis kwam en daar zou spelen; op die manier konden ze van Zijn spelletjes genieten. Omdat ze zagen, dat Yaśodā geen genoegen kon scheppen in deze typische kwa-jongensstreken, wilden ze haar de gelegenheid geven om dit spel te ervaren door erover tegen haar te 'klagen'. "O Yaśodā" was eigenlijk de strekking van hun 'klacht', "Jouw jongen is zo mooi. Hij beweegt Zich zo liefvallig en Hij speelt zo lief. Je moet proberen om dit allemaal te zien."

Als Kṛṣṇa hun beschuldigingen ontkende, stelden de *gopīs* Hem vragen zoals, "Oh? Waarom zitten Jouw wangen dan vol yochurt en boter? Hoe komt dat dan?"

Dan antwoordde Kṛṣṇa, "Er kwam een aap aan en die wilde boter uit Mijn hand eten, maar Ik wilde het hem niet geven. Ik was eigenlijk jullie huis aan het bewaken, dus Ik probeerde de aap te verjagen, maar hij was zo stout, dat hij Mijn gezicht vol smeerde met boter."

"Maar waarom zitten Jouw handen dan vol met boter?"

"Oh, weten jullie dat niet? Mijn moeder heeft Me een hele kostbare armband van goud en parels gegeven, die zo warm

werd, dat ik het voelde branden. Dus Ik stopte Mijn hand in de boterpot om af te koelen. Ik heb jullie boter niet gestolen.”

Een *gopī* had zich eens in haar kamer verstopt en zag Kṛṣṇa boter stelen. Met Zijn handen nog in de pot greep ze Hem vast en zei, “Wat doe Jij daar? Ben Je boter aan het stelen?”

“Nee, moeder.”

“Wat doe Je daar dan?”

“Oh, Mijn kalf is in deze pot gevallen. Ik ben naar hem aan het zoeken.”

“Oh, waar is Jouw kalf? Een kalf kan niet in deze kleine pot vallen.”

“Ik zal het laten zien” zei Kṛṣṇa en trok Zijn handjes terug, die nu een marmeren kalfje vasthielden. “Mijn vader heeft Me dit speelgoed gegeven. Ik speelde met hem en hij viel in de boterpot.”

Soms beklagden de *gopīs* zich bij Yaśodā-maiyā, “Kṛṣṇa is zo stout. Door het stelen van boter en yochurt uit ons huis en door zoveel ander kattenkwaad uit te halen, zal Hij in de toekomst zeker een twijfelachtig karakter krijgen. Je moet proberen Hem onder controle te houden.”

Op een ochtend, toen Kṛṣṇa nog lag te slapen, was Yaśodā-maiyā boter aan het karnen. Yaśodā was erg mooi; hoe kon Kṛṣṇa anders zo mooi zijn? Toen Kṛṣṇa wakker werd, dacht Hij, “Waar is Mijn moeder?” en begon te huilen. Bij het karnen was Yaśodā-maiyā verzonken in het chanten, “*govinda dāmodara mādhaveṭi*”. Ze had een hele zoete stem en het geluid van het ritmische karnen leek op dat van een *mṛdaṅga*: *dhik gā, dhik tān*. Het leek alsof dat geluid wilde zeggen, “*Dhik*, wee degenen, die Kṛṣṇa niet dienen; o wee, o wee.”

Yaśodā-maiyā was zo druk met karnen, dat ze Kṛṣṇa, die “Moeder! Moeder!” riep niet hoorde. Hij ging harder huilen en nog harder en klom Zijn bed uit. Hij poetste in Zijn ogen en de *kājala* liep over Zijn wangen, alsof de rivieren Gaṅgā en Yamunā uit Zijn ogen stroomden. Praktisch naakt met een pauwenveer in Zijn haar rende Hij naar Yaśodā-maiyā, maar ze hoorde Hem nog steeds niet. Tenslotte greep Hij met de ene hand haar karnstok vast en met de andere hand haar slui-er en stopte het karnen.

“Wie is dit?” dacht ze. “O, Kanhaiyā.” Ze nam Hem op schoot en streelde Hem met veel liefde en genegenheid. Er stroomden tranen uit haar ogen en de melk vloeide uit haar borsten. Kṛṣṇa had honger en Hij zoog intens.

Terwijl ze Kṛṣṇa aan het voeden was, merkte Yaśodā-maiyā, dat de melk op het fornuis stond over te koken. Ze dacht, “Deze melk wil Kṛṣṇa dienen, maar Kṛṣṇa drinkt mijn melk.”

Het is belangrijk te weten, dat de Melkocean van Kṣīroda-kaśāyī Viṣṇu afkomstig is uit de borsten van Yaśodā-maiyā. Waar dan ook melk is, is uiteindelijk van haar afkomstig en haar melkocean is eindeloos en diep. Het hele universum bevindt zich in Kṛṣṇa’s mond en alle werelden bevinden zich in Zijn maag. Zelfs als er miljoenen melkoceanen zouden zijn en als Hij ze allemaal zou leegdrinken, zouden ze tenslotte droog staan. Anderzijds is de melktoevoer van Yaśodā-maiyā zo eindeloos, dat honderden of miljoenen Kṛṣṇa’s die voorraad nooit zouden kunnen uitputten.

In de tussentijd dacht de melk op het fornuis, dat er geen kans meer bestond om Kṛṣṇa te dienen. “Wat heeft mijn leven

nog voor zin?” overwoog de melk. “Ik zou het moeten opgeven.”

Śrīla Narottama Ṭhākura zegt ook in zijn gebeden, “Zonder Kṛṣṇa te dienen ben ik zo onfortuinlijk en in dit leven heb ik Hem niet gediend. Ik ben altijd verzonken in zinloze, wereldse activiteiten om bezittingen te verzamelen, maar ik ben niet gelukkig. Hoewel mijn materiële doelstellingen als vergif zijn, geef ik de nectar van *bhakti*, *kṛṣṇa-prema*, op om ze na te streven. Ik zou moeten sterven. Waarom blijf ik eigenlijk leven? Waarom houd ik mijn leven nog in stand?”

Wij moeten ook denken zoals hij. “Als ik geen dienst verleen en geen juiste *sādhana-bhajana* doe, wat is dan de zin van dit leven? Het menselijke lichaam beschikt over een grotere capaciteit om zich in het spirituele leven te begeven dan de dieren. Hoewel ik een hogere intelligentie heb en over de gelegenheid voor goede associatie beschik, veronachtzaam ik het en neem vergif in. Dus waarom zou ik niet sterven? Śrī Brahmā heeft mijn hart harder dan een steen gemaakt en alleen om deze reden sterf ik niet.”

Voordat we iedere avond naar bed gaan, moeten we de ontwikkeling van ons spirituele leven in overweging nemen, “Is mijn vertrouwen vandaag toegenomen? Zijn mijn kennis en dienstverlening aan Śrī Kṛṣṇa toegenomen?” We doen dit ook in het zakenleven, wanneer we ’s avonds onze winkel of ons kantoor afsluiten. We calculeren winst en verlies. Śrīla Bhaktisiddhānta Sarasvatī Prabhupāda zei dikwijls, dat we iedere avond moeten uitrekenen, of onze *bhakti* is toegenomen, of hetzelfde is gebleven, of is afgenomen. Hij zei, dat we dit iedere dag moesten doen.

Als onze associatie goed is, neemt onze *bhakti* toe; en zo niet, zal het afnemen. Als we *asat-saṅga* (werelds gezelschap) hebben, ontwikkelen we een smaak voor lustbevrediging. Als we *sat-saṅga* (goed gezelschap) op hetzelfde niveau als wijzelf hebben en tevens *viṣayi-saṅga* (gezelschap van levensgenieters) hebben, is onze dienstverlening uiterlijk en zullen we ook enige smaak voor materieel plezier ontwikkelen.

Stel je voor, dat we twaalf jaar geleden inwijding kregen, of vierentwintig jaar geleden. Dan is het nu van wezenlijk belang om de groei van onze dienst aan Kṛṣṇa te berekenen. Is onze *sādhana-bhajana* dezelfde als op het moment, waarop we ons voor het eerst aansloten? Is het afgenomen of heeft het zich verder ontwikkeld? Als we deze punten serieus in overweging nemen, kunnen we heel gemakkelijk vooruitgang maken. Als we sinds het begin van onze aansluiting bij de missie niet veel vooruitgang hebben geboekt, als we een smaak hebben voor lustbevrediging en als we tegelijkertijd *asat-saṅga* en *sat-saṅga* nemen, is dit het gevolg van een of andere overtreding. Dan weten we, dat onze *bhakti* afneemt.

Toen we voor het eerst bij onze *gurudeva* kwamen, waren we zo enthousiast. Met goede associatie houden we ons enthousiasme vast. Als we geen enthousiasme hebben, is het te wijten aan slecht gezelschap, overtredingen en *anarthas*⁴⁵; dan moet een poging worden ondernomen om de situatie te corrigeren. Een jongen kan niet twintig jaar in dezelfde klas blijven zitten. Doet hij dat wel, betekent het, dat hij niet echt in de

---

⁴⁵ *Anarthas* zijn ongewenste verlangens, activiteiten of gewoonten, die worden vergeleken met onkruid, dat de vooruitgang van *bhakti* verhindert.

klas zit. Hij studeert niet, maar speelt voetbal, of cricket, of doet andere spelletjes en houdt zich op met slecht gezelschap. Hij heeft eigenlijk helemaal niet op school gezeten. We moeten onze vooruitgang berekenen, anders kunnen we onszelf niet verbeteren.

Terwijl de melk op zijn nederige manier nadacht, nam Yaśodā-maiyā in overweging, “Ik moet proberen die melk te redden.” Ze wilde Kṛṣṇa onmiddellijk neerzetten, maar Hij hield haar met handen en voeten stevig vast, zoals aapjes dat doen, en Hij klemde Zich met Zijn mond aan haar borst vast. Hij riep, “Ik heb nog honger! Waar ga je naartoe?” Hij hield haar met al Zijn kracht vast. Maar Yaśodā-maiyā gaf Hem een liefdevolle tik en haalde Hem van haar schoot af en zette Hem naast zich neer. Pūtanā beschikte over de kracht van tienduizend olifanten en ze gebruikte al die kracht om Kṛṣṇa van haar borst af te trekken, maar ze kreeg het niet voor elkaar. In een oogwenk echter, met één duw, zette Yaśodā Hem neer. Hoewel Hij de almachtige Allerhoogste Persoonlijkheid Gods is, kwam Hij in aanwezigheid van de liefde en genegenheid van Yaśodā onder controle. Ofschoon Hij boos was, zat Hij daar naast haar zijde.

Waarom duwde Yaśodā Kṛṣṇa aan de kant? Hield ze meer van de melk dan van Kṛṣṇa? Handelde ze tegen *bhakti* in? Nee, ze hield niet meer van de melk dan van Kṛṣṇa. Deze Dāmodara-līlā illustreert in feite de betekenis van *bhakti*. Śrīla Rūpa Gosvāmī heeft gezegd,

*anyābhilāṣitā-sūnyam jñāna-karmādy-anāvṛtam
ānukulyena kṛṣṇānu-sīlanam bhaktir uttamā*

Bhakti-rasāmṛta-sindu (1.1.1)

Probeer dit vers te onthouden. *Bhakti* betekent ‘activiteit uitgevoerd voor het plezier van Śrī Kṛṣṇa’, maar hier zien we, dat Kṛṣṇa boos werd en later de yochurtpot brak. Bestonden de acties van Yaśodā-maiyā uit *bhakti*, of niet? Ja, ze bestonden uit *bhakti*. Hoezo? Omdat ze dacht, “Mijn melk is niet toereikend om Kṛṣṇa te dienen. Kṛṣṇa houdt ook van melk in de vorm van boter, yochurt, *panir*, enzovoort.” Ze handelde voor het welzijn van Kṛṣṇa en of Hij nu huilde of niet, dat raakte haar niet. Omdat haar actie ten dienste stond van Kṛṣṇa’s welzijn, betrof het *bhakti*.

De twee worstelaars van Kamsa, Cāṇūra en Muṣṭika, gaven Śrī Kṛṣṇa plezier in de zoete smaak van ridderlijkheid, want Kṛṣṇa houdt van worstelen. Maar hun worstelpartij met Hem was geen *bhakti*, want ze wilden Hem vermoorden. Hun gevoel en intentie waren ongunstig, niet gunstig ten aanzien van Zijn plezier. Maar zelfs toen Yaśodā-maiyā Kṛṣṇa een draai om Zijn oren gaf om Hem een standje te geven, bestond haar actie uit *bhakti*. Kṛṣṇa kon staan roepen en huilen, maar haar actie was *bhakti*, want het werd uitgevoerd met een motivatie om Hem een plezier te doen.

Terwijl Yaśodā water over de kokende melk sprenkelde om hem niet verder te laten overkoken, dacht ze, “Oh, ik geef jou aan Kṛṣṇa. Ik zal jou in Kṛṣṇa’s dienst betrekken.”

Gurudeva is zoals Yaśodā-maiyā, die alle toegewijden hulp biedt en een kans geeft om Kṛṣṇa te dienen; hij geeft hiervoor zelfs zijn eigen dienstverlening op. Wat betekent dit? *Guru* denkt altijd aan Kṛṣṇa’s spel en dient het. Omdat hij een *ut-tama-bhāgavata* is, woont hij in Goloka Vṛndāvana. Hij ‘geeft dit op’ en komt naar het lagere niveau van *madhyama-*

adhikārī om de toegewijden te helpen.⁴⁶ Sommige toegewijden zijn *kaniṣṭha* en sommigen zijn *madhyama* – over het algemeen zijn toegewijden *kaniṣṭha*. *Guru* ‘komt naar beneden’ om hen te zeggen, “Jullie moeten niet dit doen, jullie moeten dat doen” en hij zingt de *kīrtanas*, *saṁsāra-dāvānala-liḍha-loka*, *emona durmati* en *amāra-jīvana kīrtanas*. Omdat hij altijd zijn zegen geeft, is *gurudeva* als een moeder.

Omdat Śrī Kṛṣṇa boos was op Yaśodā-maiyā, pakte Hij een deegrol en brak de bodem van de boterpot. Waarom de bodem? Hij probeerde de pot eerst om te gooien, maar dat lukte niet, omdat Hij te klein was. Hij kon wel Govardhana op Zijn vinger optillen, maar Hij kon die pot niet omgooien. Hij probeerde een gat in de bovenkant te slaan, maar daar was het aardenwerk te dik. Toen Hij in de gaten kreeg, dat de bodem van de pot dunner was, maakte Hij een gat in de bodem, zodat de boter erdoor zou vallen.

Toen verdeelde Hij die boter onder de apen. Toen Yaśodā-maiyā door had, dat Kṛṣṇa de boter had gestolen en aan de apen uitdeelde, probeerde ze Hem te pakken te krijgen. Grote *karmīs*, *jñānīs* en *yogīs* kunnen met de kracht van hun verstand de lotusvoeten van Kṛṣṇa niet aanraken. Jarāsandha en Kālayavana konden Hem niet volgen noch inhalen. Zelfs de vier broeders Kumāra, Sanaka, Sananda, Sanātana en Sanat-kumāra, kunnen Kṛṣṇa op kracht van hun verstand niet aanraken. Maar Yaśodā, een kleine, mollige *gopī*, rende sneller

---

⁴⁶ *Gurudeva* geeft zijn verheven positie als *uttama-adhikārī* eigenlijk niet op. Hij blijft in zijn positie, maar speelt de rol en voert de functies uit van een *madhyama-adhikārī*.

dan Kṛṣṇa. Nadat ze Hem had gevangen, zei ze, “Ik zal Jou eens een lesje leren.”

“Nee, nee, Moeder, doe dat niet! Doe dat niet!” En Kṛṣṇa begon te huilen.

“Waarom heb Jij dan die pot gebroken?”

“Ik heb die pot niet gebroken.”

“Wie heeft hem dan wel gebroken?”

“Jijzelf.”

“Hoezo?”

“Jij rende zo hard, dat jouw enkelbellen de bodem van de pot raakten en hem hebben gebroken. Jij kon dat niet zien, omdat je haast had, maar Ik zag het wel.”

“Oh, Jij bent een grote leugenaar en een hele stoute dief [ze gebruikte het woord *chora*, dat in het Sanskriet ‘dief’ betekent, en het is tevens de naam van Yaśodā’s voorvader].

“Moeder, Ik ben geen dief. In Mijn dynastie, de dynastie van Nanda Bābā, zijn nooit dieven geweest; hoewel er wel veel dieven [*choras*] in jouw dynastie kunnen zijn geweest.”

Yaśodā-maiyā ging Kṛṣṇa rond zijn middel met een stuk touw vastbinden, maar ze kreeg het touw niet om Hem heen geslagen, zelfs niet één keer. Ze bond een ander touw aan het eerste touw vast en nog één en toen nog één, totdat het touw een kilometer lang was. Maar het bleef twee vingers breed te kort om het één keer om Hem heen te slaan.

De *gopīs* begonnen te lachen en te klappen. Yaśodā-maiyā werd nogal in verlegenheid gebracht, want ook al was Kṛṣṇa uit haar baarmoeder geboren, ze kon Hem niet vastbinden. Haar gezicht liep rood aan en de tranen trilden in haar ogen. Op hetzelfde moment bad ze tot Śrī Nārāyaṇa, “O Nārāyaṇa,

bewaar me voor deze verschutting. Waarom ben ik niet in staat mijn kind vast te binden? Help me alsjeblieft.”

Kṛṣṇa was Zich gewaar, dat Zijn moeder op deze manier aan het bidden was en liet Zich uiteindelijk door haar vastbinden.

Waarom kon Yaśodā-maiyā Hem eerst niet vastbinden? Wat betekenen de twee vingers? Eén vinger vertegenwoordigt Yaśodā's eigen poging en dit betekent, dat Kṛṣṇa niet alleen door onze ondernemingen in *sādhana-bhajana* kan worden beheerst. We kunnen Hem niet eens zien, laat staan beheersen. De tweede vinger vertegenwoordigt Kṛṣṇa's genade. Kṛṣṇa's genade is overal aanwezig, maar om Zijn genade te ontvangen is het juiste proces vereist.

Deze zijn de twee middelen tot succes: (1) Kṛṣṇa's genade en (2) onze *sādhana-bhajana*. Een voorbeeld hiervan wordt gegeven van de kat en de aap. De jongen van de kat hoeven alleen maar te janken, “Meow! Meow!” en hun moeder komt eraan, neemt ze in haar bek en draagt ze hier en daar naartoe. Het jong van de aap doet daarentegen zelf al het werk, terwijl de moeder niets uitvoert. Als de moeder ergens naartoe wil gaan, kijkt ze eenvoudig haar jong aan, die komt aanrennen en zich stevig aan haar vastgrijpt. Dan springt ze van de ene boom naar de andere boom en van het ene huis naar het andere. Ze houdt haar baby niet vast. Als de baby valt, geeft ze hem op en zal dat kind nooit meer meenemen.

Śrī Kṛṣṇa hoeft niet te verschijnen, ondanks onze beoefening van *sādhana-bhajana*; Hij verschijnt ook niet, als we geen *sādhana* doen, ondanks de beschikbaarheid van Zijn genade. Beiden zijn noodzakelijk – zowel onze zware pogingen als

Kṛṣṇa's genade. Als Kṛṣṇa's genade aanwezig is, maar we doen geen juiste *sādhana* en *bhajana*, boeken we geen succes. Alleen als beiden aanwezig zijn, kunnen we Kṛṣṇa zien. We willen huilen om de genade van *guru*, om de genade van de *uttama-adhikārī* en om Kṛṣṇa's genade, want daarmee laten we zien, dat we ons best doen om het te krijgen. Als we deze twee methoden oprecht en op de juiste wijze volgen, krijgen we hun genade en zijn we in staat Kṛṣṇa te beheersen, zoals Yaśodā-maiyā dat deed.

Śrī Kṛṣṇa dacht, "Als Yaśodā-maiyā Me vastbindt, kan Ik niet met Mijn vriendjes buiten spelen. Śrīdāma, Sudāma, Vasudāma, Stoka-Kṛṣṇa, Lavaṅga en Arjuna staan allemaal op Me te wachten."

De koeien stonden ook op Kṛṣṇa te wachten en dachten, "Wanneer komt Kṛṣṇa nou? Hij alleen kan ons melken; niemand anders." De kalfjes stonden erbij, maar de koeien gaven ze hun melk niet. Ze duwden hun kalveren aan de kant en stonden te wachten op Kṛṣṇa om ze te melken. Met hun uiers vol melk riepen ze, "Kṛṣṇa! Kṛṣṇa!"

Kṛṣṇa dacht, "Hoe kan Ik dit laten gebeuren? De koeien geven geen melk en als ze niet worden gemolken, gaan ze dood. Ik moet naar ze toe gaan. De kalveren gaan ook dood, als Ik er niet naartoe ga. En de *gopīs*, zoals Rādhikā, Lalita en Viśākhā, staan op Me te wachten om met Me te spelen. Als Mijn moeder Me vastbindt, kan Ik niet met hen spelen."

Onmiddellijk kwam Yogamāyā eraan. Ondanks dat het touw steeds langer werd en Kṛṣṇa's middel maar twaalf vingers breed was, kon Hij niet worden vastgebonden. Śrī Kṛṣṇa is machtig, vol met honderden en duizenden verscheidene

vermogens, maar van al deze vermogens is *kṛṣṇa-kṛpā-śakti* (Zijn genadevermogen) het meest vooraanstaand. Vandaar, toen Hij Zijn moeder zag, die zo hard bezig was om Hem vast te binden en op het punt stond te gaan huilen, en toen Hij haar rood aangelopen gezicht zag en haar verlegenheid zag in aanwezigheid van de oudere *gopīs*, die in hun handen klaptten en stonden te lachen, manifesteerde zich Zijn *kṛpā-śakti*, Zijn hart smolt en Yaśodā-maiyā kon Hem met het zachte koord, waarmee ze haar haar vastbond, met gemak vastbinden. Hierna bond ze Hem vast aan een grote vizel.

Śrī Kṛṣṇa stond te huilen en Zijn tranen, die zwart waren geworden door de *kājala* (oogzwart), liepen over Zijn wangen. Terwijl Hij in Zijn ogen wreef en lange uithalen maakte van het huilen, zag Hij er zo prachtig uit. Hij hilde, maar zo lief. Zijn gezichtje, Zijn naakte lichaampje en Zijn angstige gevoel waren zo lief. Iedereen, die deze scène ziet, ervaart de beminnelijkheid ervan.

*namāmīśvaraṁ sac-cid-ānanda-rūpaṁ
lasat-kuṇḍalaṁ gokule bhrājamānam
yaśodā-bhiyolūkhalād dhāvamānaṁ
parāmṛṣṭam atyantato drutya gopyā*

Satyavrata Muni bidt, “Oh, mag juist die gedaante van Kṛṣṇa met Zijn ogen vol tranen, die lange, lange uithalen maakt, in mijn hart plaatsnemen.” Dit is Dāmodara-līlā.

Zijn bewegingen zijn zo bevallig. Wanneer Hij iemand schalks aankijkt, zijn Zijn ogen zo bekoorlijk, Zijn spelletjes zijn zo lief, Zijn moeder is zo beminnelijk, Zijn *gopīs* zijn zo liefvallig en Zijn Vraja is zo zoet. Alles aan Hem is zo lieflijk.

De zuivere Naam is Kṛṣṇa

[Deze sectie is een discussie in de Devānanda Gauḍīya Maṭha in Navadvīpa tijdens het Gaura Pūrṇimā festival op 15 maart 1997]

[Toegewijde:] Wie is Bhakti-devī, de personificatie van devotie?

[Śrīla Bhaktivedānta Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja:] Zij is *svarūpa-śakti*, Śrīmatī Rādhikā. Wanneer Haar componenten *saṁvit* en *hlādinī*⁴⁷ met elkaar een combinatie aangaan, wordt de essentie *bhakti-śakti* genoemd.

Vidyā-vadhū-jīvanam.⁴⁸ Kṛṣṇa Zelf, of de heilige naam Zelf, is als de echtgenoot of de minnaar. En wie is de geliefde? Śrīmatī Rādhikā is de geliefde van Śrī Kṛṣṇa. *Prema-bhakti* is

---

⁴⁷ “Het transcendente vermogen, waarmee Hij (Kṛṣṇa) Zichzelf kent en veroorzaakt, dat anderen Hem kennen, wordt *saṁvit* genoemd. Het transcendente vermogen, waarmee Hij beschikt over transcendente zegen en dat bij Zijn toegewijden veroorzaakt, dat ze zegen ontvangen, wordt *hlādinī* genoemd” (*Śrī Caitanya-caritāmṛta, Ādi-līlā* 4.62, Purport).

⁴⁸ *Vidyā-vadhū-jīvanam* (uit Śrī Caitanya Mahāprabhu’s *Śikṣāṣṭakam*) betekent ‘leven en ziel van de bruid in de vorm van transcendente kennis’.

Śrīmatī Rādhikā Zelf en één van haar expansies is Bhakti-devī. Bhakti-devī beschikt over een gedaante en over eigenschappen en ze is vol genade. Ze is, evenals Śrī Kṛṣṇa, onafhankelijk. Ze kan Rādhā en Kṛṣṇa laten dansen, ze kan Hen in ons hart manifesteren en ze kan ons ook laten dansen. Ze kan ons in de dienst van Śrī Śrī Rādhā en Kṛṣṇa betrekken.

*nāma cintāmaṇiḥ kṛṣṇaś caitanya-rasa-vigrahaḥ
pūrṇaḥ śuddho nitya-mukto 'bhinnatvān nāma-nāminoḥ
Śrī Caitanya-caritāmṛta (Madhya-līlā 17.133)*

De heilige naam van Kṛṣṇa is op transcendente wijze zegenrijk. De heilige naam schenkt spirituele godsgeschenken, want de heilige naam is Kṛṣṇa Zelf, het reservoir van alle plezier. Kṛṣṇa's naam is compleet en heeft de vorm van alle bovenzinnelijke smaken. Hij is onder geen enkele voorwaarde een materiële naam en is niet minder machtig dan Kṛṣṇa Zelf. Aangezien Kṛṣṇa's naam niet is besmet met materiële kwaliteiten, is er geen sprake van, dat hij is betrokken bij *māyā*. Kṛṣṇa's naam is altijd bevrijd en spiritueel. Omdat de naam van Kṛṣṇa en Kṛṣṇa Zelf identiek zijn, wordt Zijn naam nimmer door de wetten van de materiële natuur geconditioneerd.

[Toegewijde:] Aan de ene kant zegt *sāstra*, dat de zuivere heilige naam zich niet aan ons manifesteert, indien we de Hare Kṛṣṇa *mantra* in het gezelschap van niet-toegewijden chanten. Maar dit vers zegt, “*pūrṇaḥ śuddho nitya-mukto 'bhinnatvān nāma-nāminoḥ* – De heilige naam van God en God Zelf zijn even volmaakt, compleet, onbesmet en eeuwig.” Dus wanneer iemand met *anarthas*, die overtredingen begaat, de heilige naam chant, komt de naam dan onder een wolkendek van *anarthas*? Of komt er helemaal geen naam?

[Śrīla Bhaktivedānta Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja:] Dat is *nāmāparādha* of *nāmābhāsa*.⁴⁹ *Kabhu nāmābhāsa sadāya nāmāparādha*. Door constant te chanten verdwijnen alle *anarthas* uit het hart en *suddha-nāma* (de zuivere naam) zal daar verschijnen. De *sādhaka* krijgt dan realisatie van Kṛṣṇa Zelf. Tegen die tijd komt Kṛṣṇa naar hem toe.

[Toegewijde:] Iemand kan zeggen, tijdens het chanten van *nāmāparādha* of *nāmābhāsa* is *nāma* (Kṛṣṇa Zelf, die niet-verschillend is van Zijn naam) aanwezig, maar onder bedekking.

[Śrīla Bhaktivedānta Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja:] Nee.

[Toegewijde:] Maar men zegt, dat *nāma* (de heilige naam) *pūrṇaḥ-suddha* of altijd zuiver is.

[Śrīla Bhaktivedānta Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja:] *Nāma* is altijd zuiver; dit is juist. Maar we hebben geen idee van de zuivere naam. Ons niveau is afhankelijk van de manier, waarop we chanten of de heilige naam aanroepen. Als je niet zui-

---

⁴⁹ “*Mukti*, vrijheid van alle zondige reacties, wordt zelfs verkregen door *nāmābhāsa*, of een glimp van het licht van de heilige naam, voordat zijn volle licht volkomen zichtbaar is. Het stadium van *nāmābhāsa* bevindt zich tussen dat van *nāmāparādha*, of het chanten van de heilige naam met overtredingen, en zuiver chanten. Er zijn drie stadia van het chanten van de heilige naam van God. In het eerste stadium begaat men bij het chanten tien soorten overtredingen. In het volgende stadium, *nāmābhāsa*, zijn de overtredingen praktisch gestopt en komt men naar het platform van zuiver chanten. In het derde stadium, wanneer men de Hare Kṛṣṇa *mantra* zonder overtredingen chant, ontwaakt de sluimerende liefde voor Kṛṣṇa onmiddellijk. Dit is perfectie” (*Śrīmad-Bhāgavatam* 5.24.20, Purport).

ver bent, kom *nāma* niet. Het resultaat van *nāmāparādha* is materiële positie, reputatie, rijkdom en de vervulling van andere aardse verlangens.

[Toegewijde:] Maar ik heb gehoord, dat een schaduw (*nāmābhāsa*) alleen aanwezig is vanwege de aanwezigheid van de zon (*śuddha-nāma*) en dat alleen de wolken (*anarthas*) veroorzaken, dat men de zon niet kan zien.

[Śrīla Bhaktivedānta Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja:] Met deze logica kun je zeggen, dat de wolken de zon zijn. Zo kan een *nāmābhāsī* of een *nāmāparādhī* denken, “Oh, dit is *nāma*.” Maar het is geen *nāma*; het is een wolk. Het kan in feite zelfs duisternis zijn. Geen van beide zijn *nāma*. “*Nāmākṣara bahir haya baṭe nāma nāhi haya*⁵⁰ - Als men offensief chant, is het helemaal geen *nāma*. Dan zijn het louter wereldse lettergrepen, die klinken als de ware naam.” Zoals imitatiegoud geen goud is, lijkt de heilige naam, die met overtredingen wordt gechant, op de heilige naam, maar is niet de heilige naam.

[Toegewijde:] Als men zorgt, dat men geen overtredingen begaat, kan men dan *śuddha-nāma* krijgen eenvoudig door de geluidsvibratie van de heilige naam te horen? Is dat niet voldoende?

---

⁵⁰ “*Prema-pumartho mahan*. Dat is, wat we willen. Er is één woord van Bhaktivinoda Ṭhākura, ‘*Nāmākṣara bahir haya nāma nāhi haya* – Het alfabet komt er eenvoudig uit, maar het is geen *nāma*’. *Nāmākṣara*, Hare Kṛṣṇa, het alfabet komt eruit, maar het is niet de heilige naam” (Kamerconversatie met Śrīla Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja, Māyāpura, 25 februari 1977).

[Śrīla Bhaktivedānta Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja:] Dat is alleen mogelijk, indien men de onvoorwaardelijke genade krijgt van *guru*, of een andere gerealiseerde toegewijde, of Gaurāṅga, of Śrī Śrī Rādhā en Kṛṣṇa. Met dergelijke genade kan *śuddha-nāma* gemakkelijk worden gerealiseerd. Anders is het erg moeilijk om dit te bereiken.

Er zijn twee soorten genade: de genade van een *bhakta* en de genade van Bhagavān. Als wij de genade willen krijgen om *śuddha-nāma* te chanten, moet de *bhakta* volkomen gerealiseerd zijn, zoals Nārada, Śukadeva Gosvāmī, of Śrīla Rūpa en Sanātana Gosvāmī's. Anders is het alleen op basis van onze beoefening niet mogelijk om *śuddha-nāma* te krijgen. De enige manier om deze te krijgen is om altijd te huilen om Hun genade en om in de ware zin van het woord Hun toevlucht te nemen. Omdat we naar Gaura-dhāma in Navadvīpa zijn gekomen, is er hoop voor ons. Maar we moeten er tegelijkertijd altijd naar blijven hunkeren, dat Kṛṣṇa regelt, dat we de associatie van een zuivere Vaiṣṇava krijgen. Met die associatie zal de zuivere naam gemakkelijk komen.

Er zijn veel soberheden nodig om Navadvīpa *parikramā* uit te voeren. De hete zon schijnt op ons hoofd en de aarde en het stof zijn ook erg heet. Veel toegewijden, die doorgaans in huis blijven en niet gewend zijn aan deze soort ontberingen, doen deze *parikramā* – ze lopen niet één kilometer, maar wel zestig kilometer in de brandende zon. Ze transpireren, hun gezicht verbrandt, hun voeten verbranden, hun hoofd kookt en er is onvoldoende water. Soms is de weg zo heet, dat ze blaren op hun voeten krijgen.

Wanneer Śrī Caitanya Mahāprabhu ziet, dat ze zelfs in dit stadium dergelijke ontberingen ondergaan, smelt Zijn hart en is Hij gebonden Zijn genade te schenken. Śrī Caitanya Mahāprabhu en Śrī Nityānanda Prabhu zullen dan zeggen, “Oh, jullie tonen zoveel gehechtheid aan deze *dhāma*.” Ze zullen zeker Hun genade geven. Ik heb met mijn eigen ogen gezien, dat toegewijden het zo warm hebben en zo vermoeid zijn, dat ze niet eens kunnen glimlachen. Maar toch zetten ze hun *parikramā* voort en chanten *harināma-kīrtana* met het Godsbeeld van Śrī Caitanya Mahāprabhu op een draagstoel temidden van een groep van duizenden toegewijden. Śrī Caitanya Mahāprabhu is gebonden Zijn genade te geven door hen *kṛṣṇa-prema* te schenken – hetzij in dit leven of in een volgend leven.

Als er *śraddhā* is, wordt er vooruitgang geboekt ondanks de aanwezigheid van *anarthas*. We kunnen miljoenen *anarthas* hebben en we kunnen allerlei overtredingen begaan zonder het te weten, maar als we *śraddhā* hebben, zullen de *anarthas* geleidelijk verdwijnen.

Śraddhā bestaat in twee soorten: *suddha-śraddhā* (zuiver vertrouwen) en *laukikī-śraddhā* (vertrouwen gebaseerd op gewoonte en traditie). Alles is afhankelijk van *śraddhā*. Er is *suddha-śraddhā* of *pāramārthika-śraddhā* (spiritueel of transcendent vertrouwen) en daarvan bestaat een *abhāsa* (schijn). *Abhāsa* bestaat in twee soorten: *pratibimbābhāsa* (reflectie) en *chāyābhāsa* (schaduw). *Pratibimbābhāsa* is niet goed; *chāyābhāsa* is iets beter.

Wat is *suddha-śraddhā*? Dit is het volle vertrouwen, dat door Śrī Kṛṣṇa te dienen, *parikramā* te doen, de heilige naam

te chanten en *gurudeva* en de Vaiṣṇava's te dienen zijn leven zeker een succes zal worden. De vooruitgang van iemand met diepgaande *śraddhā* wordt niet gehinderd door *anarthas*. Maar die *śraddhā* moet wel zuiver zijn. Als we *parikramā* uitvoeren om een aards verlangen in vervulling te brengen, is die *śraddhā* niet zuiver.

Wat is het symptoom van *pāramārthika-śraddhā*? Dan denk je, “Ik kan in stukken worden gehakt, maar ik zal nooit het chanten van de heilige naam of het uitvoeren van toegewijde activiteiten opgeven. Nooit.”

[Toegewijde:] Aan de ene kant heb ik horen zeggen, *nā-mābhāsa* en *nāmāparādha* zijn *nāmakṣara* (lettergrepen) en dit wordt door het volgende vers onderbouwd,

*ataḥ śrī-kṛṣṇa-nāmādi na bhaved grāhyam indriyaiḥ
sevonmukhe hi jihvādau svayam eva sphuraty adaḥ*

Bhakti-rasāmṛta-sindhu (1.2.234)

Niemand kan de bovenzinnelijke aard van de naam, gedaante, kwaliteit en het spel van Śrī Kṛṣṇa begrijpen door middel van zijn materieel gecontamineerde zintuigen. Alleen wanneer men spiritueel verzadigd raakt met transcendentale dienstverlening aan Bhagavān, worden de bovenzinnelijke naam, gedaante, kwaliteit en het spel van Bhagavān aan hem geopenbaard.

Dit vers zegt, dat de materiële tong en zintuigen de heilige naam niet kunnen aanraken. Maar aan de andere kant is hier het vers,

*nāma cintāmaṇiḥ kṛṣṇas caitanya-rasa-vigrahaḥ
pūrṇaḥ śuddho nitya-mukto 'bhinnatvān nāma-nāminoḥ*

Śrī Caitanya-caritāmṛta (*Madhya-līlā* 17.133)

De naam is *pūrṇa-suddha*; hij is altijd zuiver. Sommigen zeggen, bij het uitvoeren van *harināma* is *nāma* altijd aanwezig, zelfs als de zangers *māyāvādīs* zijn, die *nāmāparādha* chanten. Ze zeggen, dat een wolk van *anarthas* of *aparādhas* de zuivere *nāma* verduistert en dat daarom respect dient te worden betuigd aan *nāma*, maar dat men niet in de associatie van die *māyāvādīs* moet blijven en de vergiftigde effecten ervan moet overnemen.

De naam is overal aanwezig, waar iemand aan het chanten is. Dus als men het verlangen heeft om te chanten, verschijnt dan *nāma* op zijn tong, zelfs al is er *aparādha* of *anartha* aanwezig?

[Śrīla Bhaktivedānta Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja:] Nee. Als iemand chant met *aparādhas* of *anarthas*, verschijnt Kṛṣṇa niet aan die persoon. *Śuddha-nāma* is Kṛṣṇa Zelf. “*Abhinnatvān nāma-nāminoḥ* – Kṛṣṇa’s naam en Kṛṣṇa Zelf zijn niet afgescheiden.” Wanneer *śuddha-sattva* komt, daalt *śuddha-sattva* in ons hart neer uit Goloka Vraja, indien ons hart vrij is van *anarthas* en *aparādhas*. Specifieker nog, *śuddha-sattva* woont altijd in het hart van de metgezellen van Kṛṣṇa. Van hun hart komt het in ons hart. *Śuddha-sattva* is de essentie van de combinatie van *hlādinī* en *samvit* en *śuddha-nāma* verschijnt met het neerdalen van *śuddha-sattva* in ons hart. Alleen op dat moment zullen de heilige naam en de eigenaar van de naam worden waargenomen als één en dezelfde.

Er gaan aan *śuddha-nāma* twee stadia vooraf, namelijk *nā-mābhāsa* en *nāmāparādha*. *Nāmāparādha* is geen *nāma*, maar *namakṣara* (eenvoudig wereldse lettergrepen, die klinken als *nāma*). Het heeft plaats of verschijnt, wanneer de chanteur

wel enige *śraddhā* heeft, maar een hart vol *anarthas* heeft. Wat betreft *nāmābhāsa*, zoals beschreven in *Jaiva-dharma* door Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura en in *Harināma-cintāmaṇi* door Śrīla Haridāsa Ṭhākura, zijn er twee soorten. Deze twee typen zijn *pratibimba-nāmābhāsa* en *chāyā-nāmābhāsa*.

Probeer eerst *pratibimba-nāmābhāsa* te begrijpen. De zon staat aan de hemel. Hij staat miljoenen kilometers van de Aarde af, maar zijn reflectie is zichtbaar in een pot water. Op dezelfde manier is de ware heilige naam miljoenen kilometers verwijderd. Hetgeen we ervaren is slechts een reflectie (*pratibimba*) en die reflectie is niet hetzelfde als de zuivere naam.

[Toegewijde:] Dus als *nāmābhāsa* een reflectie is, waar is dan *śuddha-nāma*?

[Śrīla Bhaktivedānta Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja:] *Nāma* is *śuddha-citta sūrya*. Hij bevindt zich in het hart van zuivere toegewijden en ook in Goloka Vṛndāvana. Daar vandaan is de reflectie afkomstig.

Soms zien derdeklasse toegewijden (*kaniṣṭha-adhikārīs*) deze *pratibimba* aan als Kṛṣṇa, maar dat is Kṛṣṇa niet. De reflectie van de zon is niet de zon zelf en *pratibimba-nāmābhāsa* is geen *śuddha-nāma*.

Māyāvādīs en anderen, zoals zij, chanten ook *nāma*. Ze zien, dat de *śuddha-bhaktas* chanten en groot aanzien genieten, dus ze denken, “We moeten op deze manier chanten, dan komt *mukti* (onpersoonlijke bevrijding) op een gemakkelijke manier beschikbaar.” Ze erkennen de gedaante en eigenschappen van Kṛṣṇa of Zijn andere manifestaties niet. Ze denken veeleer, dat ze *kalpanā-nāma* (een denkbeeldige

naam met denkbeeldige attributen) kunnen chanten en uiteindelijk de ongedifferentieerde God zonder eigenschappen kunnen realiseren. Hun *nāma* wordt *pratibimba-nāmābhāsa* genoemd. De ware naam is niet aanwezig.

De tweede soort *nāmābhāsa* is *chāyā-nāmābhāsa* (schaduw-*nāmābhāsa*). Luister alsjeblieft goed naar deze analogie. In de laatste uren van de nacht, rond 4-5 uur, neemt de duisternis in oostelijke richting af. De zon is nog niet opgekomen noch zijn stralen en er is nog geen licht te zien, maar er is een lichte afname van duisternis. Dit is de *abhāsa* van de zon, die spoedig zal opkomen. De zon zelf zal nog niet onmiddellijk opkomen; dat zal nog een uur duren. We zien iets, dat nog niet de zon is. We staan op het punt de zon te zien, maar we hebben hem nog niet gezien. Dit is *chāyā-nāmābhāsa*; het bevindt zich dichterbij het zien van de zon dan zijn reflectie, maar het is niet de zon.

Chāyā-nāmābhāsa kan *mukti* en rijkdom geven. Het kan ook *dharma*, *artha*, *kāma* en *mokṣa* geven. Het kan ook het pad naar Vaikuṅṭha geven, zoals getoond in het voorbeeld van Ajāmila⁵¹, maar het kan geen *kṛṣṇa-prema* geven.

In het lagere gedeelte van het Vaikuṅṭhagebied ligt het onpersoonlijke rijk genaamd Brahma-loka, waar men *sāyujya-mukti* (vernietiging van het zelf) ondergaat. Er zijn ook vier hogere vormen van bevrijding: *sārūpya* (beschikking over dezelfde lichaamseigenschappen als Bhagavān), *sāmīpya* (associatie met Bhagavān), *sālokya* (leven op dezelfde planeet

---

⁵¹ Nadat Ajāmila de Viṣṇudūta's had gezien, ging hij naar Haridvāra, voerde *bhakti* uit en bereikte Vaikuṅṭha. Dus *chāyā-nāmābhāsa* biedt een kans op goede associatie (zoals die van de Viṣṇudūta's).

als Bhagavān) en *sārṣṭī* (beschikking over rijkdom gelijk aan die van Bhagavān). Deze vier komen allemaal beschikbaar door het chanten van *chāyā-nāmābhāsa*. Dit komt, omdat degenen, die *chāyā-nāmābhāsa* chanten, er vertrouwen in hebben, dat Kṛṣṇa gedaante, attributen en macht heeft. Door constant zelfs maar *chāyā-nāmābhāsa* te chanten zonder *aparādha* te plagen zal de zuivere *nāma* snel komen.

Chāyā-nāmābhāsa zelf is echter ook niet de ware naam. Wanneer nog zelfs geen stukje van de zon zichtbaar is, maar men kan duidelijk een gedempte gloed van het licht zien, wordt dit *abhāsa* genoemd. Dus in beide stadia van *nāmābhāsa* (*pratibimba* en *chāyā*) kan de zon niet worden gezien; de zuivere naam is niet aanwezig.

De soort *nāmābhāsa*, die iemand chant, is afhankelijk van zijn *śraddhā*. Als zijn *śraddhā* *pratibimbha-sraddhābhāsa* is, zal het chanten van *nāma* *pratibimba-nāmābhāsa* zijn en dat levert hem de resultaten van zijn *māyāvāda* begrip op.

Als zijn *śraddhā* *chāyā-sraddhābhāsa* is, levert zijn chanten van *nāma* *chāyā-nāmābhāsa* op. De naam, die wordt gechant in *chāyā-nāmābhāsa* door iemand, die zeer hoge klasse *sādhu-saṅga* krijgt, zal op zekere dag veranderen in de zuivere naam, zoals een uur na *brahma-muhūrta* de zon automatisch zichtbaar wordt, indien er geen wolken aan de hemel zijn (of met andere woorden, wanneer er geen *nāmāparādha* aanwezig is).

Omdat de zon praktisch ongelimiteerd is, is het niet mogelijk, dat hij door wolken wordt afgedekt. Integendeel, de wolken en de mist bedekken onze ogen. Op dezelfde manier bedekken *anarthas* en *aparādhas* de *śraddhā* van de ziel zodanig, dat zelfs wanneer men miljoenen levens zou chanten, men

geen *kṛṣṇa-prema* krijgt. “*Koṭi koṭi janme kare yādi śraṇaṇa kīrtana, tabuta na pāya kṛṣṇa pade prema dhana* – Als men overtredingen tegen de heilige naam begaat, bereikt men het gewenste doel niet, namelijk *kṛṣṇa-prema*.” Vanwege de aanwezigheid van wolken kan de zon niet worden gezien.

Wanneer we de *ābhāsa* van licht zien (niet de stralen van de zon, maar een *ābhāsa* of reflectie van de stralen) tijdens *brahma-muhūrta*, weten we, dat de zon spoedig zal opkomen. Dit is *chāyā-abhāsa*. Nogmaals, bij *pratibimba-ābhāsa* is de zon niet rechtstreeks aanwezig, noch de straling; er is alleen een reflectie van de zon aanwezig. Op dezelfde manier is er geen echte *kṛṣṇa-nāma* aanwezig.

[Toegewijde:] Hoe komt *pratibimba* tot stand? Waarom zou men *pratibimba* chanten?

[Śrīla Bhaktivedānta Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja:] Dit is het geval, wanneer men geen *sādhu-saṅga* of *guru* heeft. Of, zelfs wanneer men een bonafide *guru* heeft, maar men de *saṅga* van die *guru* ontbeert. Of, als een leerling een derdeklasse bogus *guru* heeft, die niet over ware kennis beschikt, zal de leerling niet in staat zijn *śuddha-nāma* te ontvangen en hij ziet ook geen kans om alle *siddhāntas* duidelijk uitgelegd te krijgen. Een dergelijke chanteur is alleen aangewezen op *pratibimba-nāmābhāsa*.

[Toegewijde:] Iemand kan zeggen, dat Kṛṣṇa absoluut is, zodat Zijn reflectie, die Hij ook is, eveneens absoluut is.

[Śrīla Bhaktivedānta Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja:] Ja, zoals de zon ook zijn zonlicht is, maar dat we 's nachts niet kunnen waarnemen. 's Morgens kunnen we het licht zien, dat afkom-

stig is van de zonnestralen. De zon geeft dag en nacht licht en hitte, maar 's nachts wordt hij door ons niet gezien. Op dezelfde manier is Śrī Kṛṣṇa absoluut, maar onze *anarthas*, *aparādhas* en onwetendheid, die zich als wolken en mist in de nacht gedragen, blokkeren ons gezichtsveld als een muur.

[Toegewijde:] Maar *nāma* is altijd zuiver.

[Śrīla Bhaktivedānta Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja:] Dat is waar, maar onze *nāma* is geen *nāma*, hoewel we kunnen denken, dat het *nāma* is. Ik heb twee voorbeelden gegeven.

[Toegewijde:] We kunnen niet zeggen, dat we een onzuivere *nāma* chanten. *Nāma* is altijd zuiver, maar mijn hart is niet zuiver.

[Śrīla Bhaktivedānta Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja:] Als we *nāmāparādha* en *nāmābhāsa* aanzien als de naam, is dat hetzelfde als in de lucht wijzen en zeggen, “Dit licht is de zon.” Wat is het werkelijk? De zon kan absoluut zijn en kan aan de hemel staan, maar hetgeen we aanwijzen, is niet de zon.

[Toegewijde:] Is het alleen vanwege de genade van *guru*, dat we de zuivere *nāma* kunnen hebben, ook al chanten we miljoenen heilige namen?

[Śrīla Bhaktivedānta Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja:] Het is door de genade van Śrī Kṛṣṇa en de *suddha-bhakta* of zuivere toegewijde. Hetgeen jij zegt, hetgeen jij begrijpt, hetgeen jij denkt, dat de heilige naam is – die *nāma* is niet de heilige naam. Een gloeilamp is niet de zon. Degenen, die geen hogere *sādhu-saṅga* hebben, wier hart niet zuiver is, die niet de genade van Śrī Kṛṣṇa hebben ontvangen en die geen hulp krijgen

van een *guru*, zijn niet in staat deze zuivere naam te chanten. Dan zijn het slechts woorden uit een woordenboek. *Nāma* is aanwezig.⁵² Wanneer *nāma* Zichzelf in ons hart verlicht, kunnen we aannemen, dat Kṛṣṇa is gekomen. Dan zijn we niet in staat onze tong en geest van het chanten af te houden, dat dag en nacht onafgebroken doorgaat, zoals Caitanya Mahāprabhu demonstreerde. Op dat moment kunnen we zeggen, dat we de zuivere heilige naam chanten.

[Toegewijde:] Gurudeva, ziet men op dat moment Śrī Kṛṣṇa?

[Śrīla Bhaktivedānta Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja:] Eén *suddha-kṛṣṇa-nāma* geeft *prema* en dan kunnen we Hem zien.

[Toegewijde:] Als we zuivere *nāma* chanten, verschijnt Śrī Kṛṣṇa dan voor ons?

[Śrīla Bhaktivedānta Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja:] We kunnen Śrī Kṛṣṇa niet laten verschijnen door onze poging om te chanten. Kṛṣṇa Zelf zal op onze tong verschijnen en daar dansen, wanneer we *suddha-nāma* chanten. We dienen met vertrouwen op zijn minst te proberen om *nāmābhāsa* te chanten.

Degenen, die de boeken van onze Gauḍīya Vaiṣṇava *ācāryas*, zoals Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura, niet lezen, zijn niet in

---

⁵² Onze *ācāryas*, zoals Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura, Śrīla Narottama dāsa Ṭhākura en anderen verzoeken Bhagavān om Zijn genade in hun gebeden, waarin ze om de heilige naam smeken. In het lied *Jīva-jāgo* van Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura bijvoorbeeld schrijft hij, “Ṭhākura Bhaktivinoda viel aan de lotusvoeten van Śrī Gaurāṅga en nadat hij om de heilige naam had gesmeekt, ontving hij die *mahā-mantra*.” In het lied *Emona Durmati* bidt Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura, “O Heer, ik val aan de zolen van Uw voeten en huil en huil om de heilige naam”.

staat om dit op een levendige manier uit te leggen. Als leerlingen alleen maar roepen, “*Guru, guru, guru*” begrijpen ze dit principe niet. Als men denkt, dat men alleen zijn eigen *guru* hoeft te kennen en dat het niet nodig is om Śrīla Bhakti-vinoda Ṭhākura, Śrīla Bhaktisiddhānta Sarasvatī Ṭhākura, onze Gurudeva Śrīla Bhakti Prajñāna Keśava Mahārāja, Śrīla Viśvanātha Cakravartī Ṭhākura, Śrīla Rūpa Gosvāmī, of Śrīla Sanātana Gosvāmī te kennen om Kṛṣṇa te kennen, is dit een offensieve gedachte.

[Toegewijde:] Men moet kunnen huilen om de genade van *guru* en Vaiṣṇava’s te krijgen om de zuiver naam te kunnen chanten. Maar hoe kunnen we als geconditioneerde zielen met eigendunk en vol *anarthas* en *aparādhās* een wenende gemoedsgesteldheid voor de genade van Bhagavān ontwikkelen?

[Śrīla Bhaktivedānta Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja:] Door constant *śuddha-guru*, *śuddha-vaiṣṇavas*, *śuddha-nāma* te dienen en zich bezig te houden met toegewijde praktijken – dan word je in *no time* een zuivere toegewijde. Besteed geen tijd aan *anarthas* en *aparādhās*. Met andere woorden, we moeten zo druk zijn, dat we geen tijd meer hebben om vast te houden aan oude *anarthas* en *aparādhās* en ook geen tijd meer hebben om ons in nieuwe *anarthas* en *aparādhās* te storten.

Met een gevoel van dienstverlening aan *śrī guru*, Śrī Kṛṣṇa en de Vaiṣṇava’s en in de wetenschap, dat Kṛṣṇa’s naam Kṛṣṇa Zelf is, dient men hen dag en nacht te dienen door te chanten. Als we degenen dienen en horen van degenen, die *śud-*

dha-nāma chanten, verdwijnt het chanten van *nāmābhāsa* en zal voor ons de zuivere naam verschijnen.

*Madhava-Tithi,
de Moeder van Prema-Bhakti*

[Deze lezing werd gesproken in Murwillumbah, Australië, februari 1997]

HET IS VANDAAG *EKĀDAŚĪ-VRATĀ* EN IK denk, dat de meesten van jullie het volgen. Het ten volle respecteren van *Ekādaśī*, zoals *Ambarīṣa Mahārāja* deed, is zeer zeldzaam. We moeten dit weliswaar proberen, maar we worden ook beïnvloed door dit huidige tijdperk, *Kali-yuga*.

Mahārāja Ambarīṣa heeft geleefd in *Satya-yuga* en hij was zo sterk, dat hij een jaar lang kon vasten zonder te slapen, terwijl hij op één been stond en zelfs geen water dronk of adem haalde. In *Kali-yuga* zijn we niet sterk noch gevorderd;¹

---

¹ “O geleerde, in dit ijzeren tijdperk van *Kali* hebben de mensen slechts een kort leven. Ze maken snel ruzie, ze zijn gemakzuchtig, ze worden misleid, ze zijn ongelukkig en ze zijn bovenal constant negatief ingesteld” (*Śrīmad-Bhāgavatam* 1.1.10).

maar we hebben geluk. Śrī Caitanya Mahāprabhu heeft gezegd, als we op Ekādaśī honger hebben, kunnen we wat fruit, sap of melk gebruiken. We kunnen niet constant gaan eten. Het kan niet zo zijn, dat we een liter van de ene soort sap drinken en een half uur later een andere soort sap en dat we weer binnen een half uur gekookte aardappels en andere groenten eten en na een half uur een grote slok water nemen en een pond *panir* met suiker en nog eens een halve liter *rabri* er achteraan. We kunnen alleen zoveel eten als nodig is om slaap en ledigheid te kalmeren.

We dienen op Ekādaśī dag en nacht wakker te blijven en die periode te besteden aan chanten en het herinneren van Śrī Kṛṣṇa, zoals Ambarīṣa Mahārāja deed. Hij was keizer van de hele wereld, een huisvader en was uiterlijk verwickeld in materiele gehechtheden. Durvāsā Muni was een *brāhmaṇa* en een gerealiseerde *yogī*. Hij kon iemand ter dood vervloeken, maar ook een dode weer tot leven roepen. Hij was een *brahmarṣi*, een *brahmavādī* met grote vermogens. Hij dacht, “Ik ben in een brahmaanse familie geboren en ik bevind me in de dynastie van Śaṅkara (Śiva). Ik ben een manifestatie van Śaṅkara, de zoon van Atri en Anasūyā, die hooggeleerde *uttama-bhakta* Vaiṣṇava’s zijn. Mijn ouders hebben zoveel lessen gegeven aan Sītā-devī, die Lakṣmī zelf is, toen Zij en Rāma de hut van mijn ouders bezochten. Ik ben de grootste en machtigste man ter wereld; ik kan in een handomdraai alles doen.” Durvāsā Muni heeft echter nooit Ekādaśī in acht genomen.

Ambarīṣa Mahārāja volgde Mahā-dvādaśī eens in zijn paleis in Madhuvana in Mathurā zonder water te drinken en zonder te slapen. Hij had zich dag en nacht verzonken in chanten,

herinneren, diensten verlenen aan de Godsbeelden en bidden. Nadat hij de volgende dag Śrī Kṛṣṇa had vereerd en bijna gereed was om zijn vasten te breken, kreeg hij in zijn paleis bezoek van Durvāsā Muni.

Durvāsā was als een god, een gerealiseerde *brahmavādī*, maar hij had Ekādaśī niet gevolgd. Ambarīṣa Mahārāja verzocht hem Ekādaśī te breken door *mahā-dvādaśī-pāraṇa* te nemen, waarna hijzelf de *prasādam* zou eren. Durvāsā Muni antwoordde, “Ja, maar eerst wil ik hier vlakbij een bad in de Yamunā Rivier nemen. Ik ben zo terug.”

Hij bleef echter zolang weg, dat er nog maar een paar minuten resteerden, voordat de gunstige tijd voor het breken van Ekādaśī voorbij was. Ambarīṣa Mahārāja vroeg zich af, wat hij moest doen. Hij dacht, “Er is een *brāhmaṇa-ṛṣi*, een *siddha mahā-yogī* aan mijn deur gekomen. Hij is geen gewoon persoon. Ik moet hem respecteren door hem *mahā-prasādam* aan te bieden, voordat ik het zelf neem. Anders veronachtzaam ik de Indiase cultuur en dan kan ik naar de hel gaan. Anderzijds moet ik mijn *ekādaśī-vrata* in acht nemen, dat geen wereldse bezigheid is. Het is transcendent en als ik het niet volg door geen *mahā-prasādam* op het juiste tijdstip te nemen, kan ik mijn *bhakti* verliezen. Moet ik deze *brāhmaṇa* respecteren of *bhakti* eren?”

Na zorgvuldig overleg besloot hij *bhakti* te eren. “Ik kan op geen enkele manier tegen *bhakti* in handelen, zelfs niet als ik materiële voorspoed ga verliezen of naar de hel ga. Ik zal Ekādaśī niet ontoren; ik zal het binnen de voorgeschreven tijd breken.” Toen dronk hij een druppel water, die in de verering van Śrī Kṛṣṇa was gebruikt, genaamd *caraṇāmṛta*.

Als men Ekādaśī volgt zonder sap of water te gebruiken, kan men het vasten breken door *caraṇāmṛta* te nemen. Maar als men water, fruit, sap, melk of groenten heeft gebruikt, moet men het breken door wat graan te eten; anders is Ekādaśī niet compleet.

Ambarīṣa Mahārāja dacht, “Ik heb tijdens het volgen van Ekādaśī zelfs geen water gedronken, dus ik kan *caraṇāmṛta* nemen. Omdat ik Ekādaśī niet met granen heb gebroken, kan ik tevens de *brāhmaṇa* een eer bewijzen.”

Nadat hij een druppel *caraṇāmṛta* had genomen, keerde Durvāsā Muni terug. “Ik ken jou,” riep hij. “Jij bent maar een zogenaamde *bhakta*. Ik ben een *siddha* (perfect mystieke) *brāhmaṇa*. Je kent mijn afkomst. Je kent mijn grote vermogens en toch heb je het aangedurft om mij te onteren. Ik leg jou onmiddellijk in de as.”

Hij rukte één haarstreng uit zijn hoofd, smeed hem op de grond en gaf hem de opdracht een brandend vuur te worden. De vuurdemoon rende toen richting Ambarīṣa Mahārāja in een poging hem tot as te verzengen. Op dat moment verscheen daar de Sudarśana *cakra*. Śrī Kṛṣṇa had Zijn *cakra* opdracht gegeven om de Vaiṣṇava’s, personen die hun toevlucht tot Hem hebben genomen, altijd te beschermen, dus Sudarśana legde de vurige demoon in de as en bewoog zich daarna richting Durvāsā Ṛṣi, die op de vlucht sloeg met ‘zijn benen op zijn hoofd’². Durvāsā Ṛṣi riep toen luidkeels, “Red me! Red me! Red me!”

---

² “Met zijn benen op zijn hoofd” is een uitdrukking in het Hindi om iemand te illustreren, die er met de snelheid van het licht vandoor gaat.

Toen de vuurdeemoon Ambarīṣa Mahārāja had genaderd, zat de koning rustig te chanten en was onbevreesd. Hij dacht, “Of ik leef of sterf is afhankelijk van Kṛṣṇa.” Hij voelde zich geheel afhankelijk van Kṛṣṇa en Sudarśana *cakra* redde hem. Durvāsā Muni daarentegen, die een machtige *brāhmaṇa* en een gerealiseerde *yogī* was, vreesde de dood en sloeg op de vlucht. Hij probeerde eerst nog zijn toevlucht tot zijn vader, Śrī Śiva, te nemen, maar toen deze hem zag aankomen rennen, riep Śiva naar hem, “Kom hier niet naartoe. Ga hier weg! Ik weet, waarom je op de vlucht bent. Je bent in deze penibele situatie gekomen, omdat je een Vaiṣṇava hebt beledigd. Ik weet, hoe invloedrijke Vaiṣṇava’s zijn en ik ben bang om overtredingen tegen hen te begaan. Als ik jou bescherming geef, zal Sudarśana ook mij aanvallen.”

Durvāsā Muni ging toen naar Śrī Brahmā, die hem ook weigerde te helpen. Daarna benaderde hij Śrī Viṣṇu en bad, “O Viṣṇu! O Viṣṇu! Red me van Uw wapen. Ik neem mijn toevlucht tot U.”

Śrī Viṣṇu zei, “Ik ben machteloos om jou te beschermen. Ik beschik niet over vrijheid. Ik ben gebonden aan Mijn *bhaktas*. Ze hebben hun hart aan Mij gegeven en Ik heb het Mijne aan hen gegeven. Ik ben op geen enkele manier onafhankelijk van Mijn toegewijden.”

śrī-bhagavān uvāca
aham bhakta-parādhīno
hy asvatantra iva dvija
sādhubhir grasta-hṛdayo
bhaktair bhakta-jana-priyaḥ

Śrīmad-Bhāgavatam (9.4.63)

De Allerhoogste Persoonlijkheid Gods zei tegen de *brāhmaṇa*, “Ik sta volkomen onder controle van Mijn toegewijden. Ik ben geenszins onafhankelijk. Omdat het Mijn toegewijden geheel ontbreekt aan materiële verlangens, zit Ik louter in het diepst van hun hart. Wat te zeggen van Mijn toegewijde, zelfs de toegewijden van Mijn toegewijde zijn Mij zeer dierbaar.”

Als iemand een doorn in zijn voet heeft, kan die doorn niet uit zijn hoofd worden verwijderd. Hij moet uit zijn voet worden verwijderd. Dus Śrī Viṣṇu zegt, “De Vaiṣṇava’s zijn alles voor Me. Het is Mijn gelofte om hen te beschermen. Als je gered wilt worden, moet je onmiddellijk naar Ambarīṣa Mahārāja gaan. Beschouw hem niet als een gezinshoofd of een gewone *kṣatriya* koning. Denk niet, ‘Oh, hij is niets waard’. Hij is Mijn hart. Bied hem jouw eerbetuigingen aan.”

Wereldse personen hebben de neiging te denken, “Ik ben zo geleerd, zo rijk en machtig. Deze bogus Vaiṣṇava’s zijn onbruikbaar en chanten alleen Hare Kṛṣṇa en doen niets waardevols.” Gedraag je niet zoals zij. Integendeel, word een werkelijke, oprechte Vaiṣṇava. Dan zal Śrī Kṛṣṇa jou beschermen en jou *kṛṣṇa-prema* schenken.

In opdracht van Bhagavān keerde Durvāsā Ṛṣi onmiddellijk terug naar Mahārāja Ambarīṣa. Duvāsā smeekte, “Behoed me alsjeblijft tegen de Sudarśana *cakra*. Deze hitte verzengt me.” Toen bad Ambarīṣa, “O Prabhu, O Heer, als ik ooit toegewijde dienst aan Śrī Kṛṣṇa heb uitgevoerd, red dan alstublieft deze *brāhmaṇa*.” Deze woorden waren nog niet uitgesproken of de Sudarśana *cakra* koelde af en keerde terug naar Śrī Viṣṇu.

Sinds Durvāsā Ṛṣi een jaar eerder voor het wapen van Bhagavān op de vlucht was geslagen, had Ambarīṣa Mahārāja niets meer gegeten. Toen Durvāsā Ṛṣi tenslotte bij Ambarīṣa Mahārāja aankwam, verontschuldigde de koning zich in feite voor hem met grote nederigheid. Hij zei, “Ik ben niets – ik ben geen toegewijde. Ik heb jou verwaarloost en onteerd door mijn vasten te breken.” Durvāsā Muni viel plat op de grond aan de lotusvoeten van Ambarīṣa Mahārāja, die hem omhelsde.

Ambarīṣa Mahārāja vroeg hem genadig te zijn en *mahā-prasādam* te eren. Toen bracht Durvāsā zijn nieuwe realisatie tot uitdrukking, namelijk dat *bhaktas* sterker zijn dan Kṛṣṇa Zelf. Kṛṣṇa heeft al Zijn macht aan de Vaiṣṇava’s gegeven. Maar ze verbergen dit en ‘bedotten’ anderen door zichzelf als gevallen personen te presenteren. *Trṇād api sunīcena*. Ofschoon ze uiterst machtig zijn, zijn ze ook deemoedig en nederig, vrijgevig en beleefd.”

Durvāsā Ṛṣi nam blijmoedig *mahā-prasādam*, waarna Ambarīṣa Mahārāja samen met zijn hele familie ook *prasādam* eerde.

Wees dus zoals hij: nederig met sterk vertrouwen in toegewijde dienst aan Śrī Kṛṣṇa en Ekādaśī. We kunnen ons hoofd, leven en ziel wijden aan het volgen van Ekādaśī. Ekādaśī zal ons beschermen, want zij is de moeder van *prema-bhakti*.

Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura heeft geschreven, *mādhava-tīthi, bhakti-jananī, jatane pālana kori*. Ekādaśī is *mādhava-tīthī*, Kṛṣṇa Zelf. Heilige dagen zoals Ekādaśī zijn *bhakti-jananī*, de moeder van *prema-bhakti*. Wij moeten proberen

haar zo zuiver mogelijk te volgen door in die periode niet dikwijls te eten en te drinken.

Als het mogelijk is, volg het dan zonder zelfs water te drinken (*nirjala*), of neem eens per dag een klein beetje *prasādam*, als *nirjala* niet mogelijk is. Veel oude mensen, die mager en schraal zijn, kunnen *nirjala-ekādaśī* volgen, dus waarom niet degenen van jullie, die jong en sterk zijn? Probeer het te volgen, zoals zij dat doen. Indien echter door dergelijk vasten jouw hoofd pijn gaat doen en je gaat liggen slapen, wat heeft het dan voor zin? Probeer Kṛṣṇa te herinneren, associeer met Vaiṣṇava's, lees de vedische geschriften en bied dag en nacht gebeden aan.

Eén van die gebeden is,

*he kṛṣṇa! karuṇā-sindho! dina-bandho! jagat-pate!
gopeśa! gopikā-kānta! rādhā-kānta! namo 'stu te*

Ik bied mijn onbepaalde eerbetuigingen aan Jou, O Kṛṣṇa! Je bent de oceaan van genade, vriend van de gevallenen, de Heer van de schepping en de meester van de koeherdsgemeenschap. Je bent Gopī-kānta, geliefde van de *gopīs*, en Je bent bovenal Rādhā-kānta, de geliefde van Śrīmatī Rādhikā!

Het in acht nemen van Ekādaśī geeft meer geestelijk vermogen dan *brahma-jñāna* (realisatie van de geest als afgescheiden van materie) en *brahma-yoga-samādhi* (absorbtie in het onpersoonlijke aspect van God).

Sri Nanda-nandanastakam

*sucāru-vaktra-maṇḍalaṁ sukaṛṇa-ratna-kuṇḍalam
sucarcitāṅga-candanam namāmi nanda-nandanam*

IK BIED *PRAṆĀMA* AAN NANDA-NANDANA,
wiens gelaat uiterst verrukkelijk is, in wiens prachtige oren met juwelen bezette oorringen hangen en wiens hele lichaam is gebalsemd met geurende *candana*. (1)

*sudīrgha netra-paṅkajaṁ śikhi-śikhaṇḍa-mūrdhajam
anaṅga-koṭi-mohanam namāmi nanda-nandanam*

Ik bied *praṇāma* aan Nanda-nandana, wiens ogen mooier zijn dan de vol bloeiende lotus, wiens hoofd schitterend is getooid met een rangschikking van pauwenveren en die miljoenen Cupido's betovert. (2)

*sunāsikāgra-mauktikaṁ svacchanda danta-paṅktikam
navāmbudāṅga-cikkaṇam namāmi nanda-nandanam*

Ik bied *praṇāma* aan Nanda-nandana, aan wiens neus een prachtige olifantenparel hangt, wiens tanden een immense uitstraling hebben, wiens lichaamskleur mooier en luisterrijker is dan een pas geformeerde regenwolk. (3)

*kareṇa veṇu-rañjitaṃ gatī-karīndra-gañjitaṃ
dukūla-pīta śobhanaṃ namāmi nanda-nandanam*

Ik bied *praṇāma* aan Nanda-nandana, wiens lotushanden de fluit vasthouden, wiens dralende gang zelfs die van een gepassioneerde olifant verslaat en wiens donkere lichaamsdelen door een gele sjaal worden gesierd. (4)

*tri-bhaṅga-deha-sundaraṃ nakha-dyuti-sudhākaram
amūlya ratna-bhūṣaṇaṃ namāmi nanda-nandanam*

Ik bied *praṇāma* aan Nanda-nandana, wiens drievoudig gebogen houding uitmuntend elegant is, de uitstraling van wiens teennagels zelfs de maan doet blozen en die onschatbare juwelen en ornamenten draagt. (5)

*sugandha-aṅga-saurabham-urovirāji-kaustubham
sphuracchrī-vatsalāñchanaṃ namāmi nanda-nandanam*

Ik bied *praṇāma* aan Nanda-nandana, wiens lichaam een bijzonder heerlijk aroma verspreidt en wiens brede borst wordt gesierd door het Kaustubhajuweel en het teken van *śrīvātsa*. (6)

*vṛndāvana-sunāgaraṃ vilāsānuga-vāsasam
surendra-garva-mocanaṃ namāmi nanda-nandanam*

Ik bied *praṇāma* aan Nanda-nandana, de bedreven minnaar van Vṛndāvana, die smetteloos spel en vermaak uitvoert en die kleding draagt geschikt voor dat tijdverdrijf, en die de trots van Indra verpulvert. (7)

*vrajāṅganā-sunāyakam sadā sukha-pradāyakam
jagan-manaḥ pralobhanaṃ namāmi nanda-nandanam*

Ik bied *praṇāma* aan Nanda-nandana, de minnaar van de *vrajagopīs*, die hen onafgebroken in verrukking brengt en die de geest van alle levende wezens betovert. (8)

*śrī-nanda-nandanāṣṭakam paṭhed ya sraddhayānviṭaḥ
tared-bhavābधिं dustaram labhet tadaṅghri-yugmakam*

Een ieder, die deze Śrī Nanda-nandanāṣṭakam regelmatig reciteert, zal de ogenschijnlijk onoverkomelijke oceaan van het materiële bestaan gemakkelijk kunnen oversteken en eeuwige residentie aan de lotusvoeten van Kṛṣṇa krijgen. (9)

Sri Radha-krpa-katakṣa-stava-raja

munindra-vṛnda-vandite tri-loka-śoka-hāriṇi
prasanna-vaktra-paṅkaje nikuṅja-bhūvilāsini
vrajendra-bhānu-nandini vrajendra-sūni-saṅgate
kadā kariṣyasiha mām kṛpā-kaṭākṣa-bhājanam? (1)

SRĪMATĪ RĀDHIKĀ, JOUW LOTUSVOETEN WORDEN door de menigte heiligen verheerlijkt en Je verdrijft het verdriet van de drie sferen. Jouw gelaat bloeit als een lotus en Je amuseert Je met spel en vermaak in de *ku-ijas* van Vraja. Dochter van Vṛṣabhānu Mahārāja en de meesteres van het hart van Vraja-kumāra – O, wanneer schenk Je mij Jouw genadevolle zijdelingse blik?

aśoka-vṛkṣa-vallārī-vitāna-maṇḍapa-sthite
pravāla-vāla-pallava-prabhāruṅghri komale
varābhaya-sphurat-kare prabhūta-sampadālaye
kadā kariṣyasiha mām kṛpā-kaṭākṣa-bhājanam? (2)

Je woont in een *mandira* van kruipplanten, die in de *aśoka*-bomen klimmen. Jouw zachte lotusvoeten zijn als stralend rode koraal, pas ontloken blaadjes en de opkomende zon. Jouw lotushanden, die de gekoesterde verlangens van Jouw toegewijden altijd gretig willen vervullen, schenken de zegen van onbe-

vreesdheid. Je beschikt over oneindige rijkdom – O, wanneer schenk Je mij Jouw genadevolle zijdelingse blik?

*anaṅga-raṅga-maṅgala-prasaṅga-bhaṅgura-bhruvāṁ
savibhramam̐ sasambhramam̐ dyganta-bāṇa-pātanaiḥ
nirantaram̐ vaṣī-kṛta-pratīti-nanda-nandane
kadā kariṣyasīha mām̐ kṛpā-kaṭākṣa-bhājanam?* (3)

Op het podium van amoureuze speelsheid tijdens een voorval van immense heilzaamheid, vuren Jouw gebogen wenkbrauwen plotseling stortregens van blikken als pijlen af, die Nandanandana overweldigen – O, wanneer schenk Je mij Jouw genadevolle zijdelingse blik?

*taḍit-suvarṇa-campaka-pradīpta-gaura-vigrahe
mukha-prabhā-parāsta-koṭi-śāradendu-maṅḍale
vicitra-citra-sañcarac-cakora-śāva-locane
kadā kariṣyasīha mām̐ kṛpā-kaṭākṣa-bhājanam?* (4)

De glanzend lichte kleur van Jouw lichaamsdelen is als bliksem, goud en *campaka*-bloemen, de stralende schittering van Jouw gelaat verslaat zelfs de straling van miljoenen volle naajaarsmanen en Jouw ogen, die zo rusteloos zijn als *cakora*-vogels, vertonen op ieder nieuw moment vreemde en wonderbaarlijke schouwspelen – O, wanneer schenk Je mij Jouw genadevolle zijdelingse blik?

*madonmadāti-yauvane pramoda-māna-maṅḍite
priyānurāga-rañjite kalā-vilāsa-paṅḍite
ananya-dhanya-kuñja-rājya-kāma-keli-kovide
kadā kariṣyasīha mām̐ kṛpā-kaṭākṣa-bhājanam?* (5)

Je wordt bedwelmd door de schoonheid van Jouw eigen jeugd en Je bent altijd getooid met Jouw belangrijkste ornament, Jouw verrukkelijk pessimistische bui. Geverfd in de liefde van Jouw lieveling ben Je uiterst bedreven in de kunst van het be-

minnen. In verscheidene verheven *kuñjas* ben Jij de grootste geleerde in de studie van de nieuwigheden der liefde – O, wanneer schenk Je mij Jouw genadevolle zijdelingse blik?

aśeṣa-hāva-bhāva-dhīra-hīra-hāra-bhūṣite
prabhūta-śāta-kumbha-kumbha-kumbhi-kumbha-sustani
praśasta-manda-hāsya-cūrṇa-pūrṇa-saukhya-sāgare
kadā kariṣyasiha mām kṛpā-kaṭākṣa-bhājanam? (6)

Tegelijkertijd gesierd met het ornament van Jouw amoureuze koketterie en Jouw ernst als een halssnoer van diamanten, lijken Jouw prachtige borsten op een tweeling van waterpotten gemaakt van zuiver goud, die ook lijken op de bulten op het hoofd van Jaya-nandini. Met Jouw toegejuichte milde glimlach ben Je een oceaan van goddelijke zegen – O, wanneer schenk Je mij Jou genadevolle zijdelingse blik?

mṛṇāla-vāla-vallārī taraṅga-raṅga-dorlate
latāgra-lāsya-lola-nīla-locanāvalokane
lalal-lulan-mīlan-manojña-mugdha-mohanāśrite
kadā kariṣyasiha mām kṛpā-kaṭākṣa-bhājanam? (7)

Jouw zachte armen zijn als verse lotusstengels, die boven een waterlichaam zwindelen. Jouw rusteloze, blauwe ogen schieten een onweerstaanbare blik af. Jouw charme verleidt Mohana Zelf om Jou te volgen en bij de ontmoeting steel Je Zijn verstand en geef Je Hem toevlucht in Zijn opgetogen staat – O, wanneer schenk Je mij Jou genadevolle zijdelingse blik?

suvarṇa-mālikāñcita-tri-rekha-kambu-kañthage
tri-sūtra-maṅgalī-guṇa-tri-ratna-dīpti-dīdhiti
sa-lola-nīla-kuntala-prasūna-guccha-gumphite
kadā kariṣyasiha mām kṛpā-kaṭākṣa-bhājanam? (8)

Jouw hals, die zo mooi is als een prachtige schelphoorn, is gedecoreerd met gouden halskettingen en drie lijnen, ornamen-

ten gemaakt van glinsterende juwelen met drie kleuren slingeren zich uit Jouw *trisūtra* en Jouw zwarte vlechten, die zijn ingeweven met trossen bloemen van de allerbeste soorten, wiegen zachtjes heen en weer – O, wanneer schenk Je mij Jou genadevolle zijdelingse blik?

*nitamba-bimba-lambamāna-puṣpa-mekhalā-guṇe
praśasta-ratna-kiṅkiṇī-kalāpa-madhya-mañjule
karīndra-śuṅḍa-daṇḍikā-varoha-saubhagoruke
kadā kariṣyasiha mām kṛpā-kaṭākṣa-bhājanam?* (9)

Op Jouw heupen hangt een tailleband bezet met wiegende edelstenen van gouden bloemen. Het toegejuichde rinkelen van die edelstenen is uiterst betoverend. Jouw prachtige dijen lopen toe als de slurf van de koning der olifanten – O, wanneer schenk Je mij Jou genadevolle zijdelingse blik?

*aneka-mantra-nāda-mañju-nūpurā-rava-skhalat-
samāja-rāja-haṁsa-vaṁśa-nikvaṇāti-gaurave
vilola-hema-vallarī-vidāmbi-cāru-caṅkrame
kadā kariṣyasiha mām kṛpā-kaṭākṣa-bhājanam?* (10)

De diversiteit aan vedische *mantras*, die zachtjes uit Jouw gouden enkelbellen weerklinkt, lijkt op het kwetteren van een zwerm nobele zwanen. Als Je langsloopt, lijkt de schoonheid van Jouw ledematen op wuivende gouden klimplanten – O, wanneer schenk Je mij Jou genadevolle zijdelingse blik?

*ananta-koṭi-viṣṇu-loka-namra-padmajārcite
himādrijā-pulomajā-viriñcajā-vara-prade
apāra-siddhi-ṛddhi-digdha-sat-padāṅgulī-nakhe
kadā kariṣyasiha mām kṛpā-kaṭākṣa-bhājanam?* (11)

Je wordt vereerd door Śrī Lakṣmī, de godin van onbeperkte miljoenen Vaikuṅṭhaplaneten. Śrī Pārvatī, Indrāṇi en Sarasvatī vereren Jou allemaal en krijgen Jouw zegeningen. Meditatie op

slechts één van de nagels van Jouw lotusvoeten schenkt een oneindige hoeveelheid perfecties – O, wanneer schenk Je mij Jou genadevolle zijdelingse blik?

*makheśvari! kriyeśvari svadheśvari sureśvari
triveda-bhāratīśvari pramāṇa-sāsaneśvari
rameśvari! kṣameśvari pramoda-kānaneśvari
vrajeśvari vrajādhipe śrī rādhike namo 'stu te (12)*

Je bent de *svāminī* van allerlei soorten offers en acties, van Svadhā-devī (symbolisering van offergaven aan overleden voorouders) en van de menigte halfgoden, van de woorden van de drie Veda's, van alle geschriften, inclusief die welke de wet en de logica uiteenzetten, van Śrī Ramā-devī (geluksdevī) en Śrī Kṣamā-devī (vergevingsdevī) en in het bijzonder van de verrukkelijke *kuñjas*. Wanneer maak Je me op genadevolle wijze Jouw *dāsī* en schenk Je me de bekwaamheid om diensten aan Jouw armoureuze spel met de prins van Vraja te verlenen? O Rādhikā, hoogste godin van Vraja, ik bied Jou keer op keer *praṇāma* aan.

*itīmam adbhutaṁ-stavaṁ niśamya bhānu-nandinī
karotu santataṁ janaṁ kṛpā-kaṭākṣa-bhājanam
bhavet tadaiva sañcita-tri-rūpa-karma-nāśanam
bhavet tadā vrajendra-sūnu-maṇḍala-praveśanam (13)*

He Vṛṣabhanu-nandinī! Maak me bij het horen van dit wonderbaarlijke gebed het blijvende object van Jouw genadevolle blik. Door de invloed van Jouw genade worden dan alle reacties op mijn *karma* vernietigd en door mijn innerlijke identiteit als een *mañjarī* te realiseren, kan ik de kring van *parama-preṣṭhasakhīs* binnengaan om deel te nemen aan het eeuwige spel van Kṛṣṇacandra.

Een prachtig lied

SRĪLA BHAKTIVINODA ṬHĀKURA SCHREEF DIT prachtige lied, *Śrī Nāma-kīrtana*, midden in de nacht, toen hij in zijn *bhajana* was verzonken. Hij schreef in feite al zijn liederen, wanneer hij was verzonken in het sublieme spel van Kṛṣṇa. Al het belangrijke spel van Śrī Kṛṣṇa is in dit lied aanwezig en daarom draagt het hele diepe betekenissen.

Yaśomatī-nandana betekent ‘Śrī Kṛṣṇa, de zoon van Yaśodā-devī’. *Vraja-vara-nāgara*. *Nāgara* betekent ‘geliefde van de *gopīs*’; er bestaat geen equivalent voor het woord *nāgara* in het Engels of in een andere taal in de wereld, maar degenen, die de onderwerpen in *Śrī Ujjvala-nīlamaṇi* begrijpen, kunnen de diepe betekenissen ervan realiseren. Hoewel dit lied eigenlijk is bedoel voor *uttama-adhikāris*, kunnen wij het ook horen en zingen en misschien manifesteert Kṛṣṇa in ons hart een intense gretigheid om Yaśomatī-nandana te dienen.

Yāmuna-tāṭa-cara, gopī-vasanahara, rāsa-rasika kṛpāmaya. Śrī Kṛṣṇa slentert altijd langs de oevers van de Yamunā. Soms gaat Hij er met de *gopas* naartoe om de koeien te hoeden,

maar het is niet noodzakelijk om voor dat doel naar de Yamunā te gaan; er zijn andere waterbronnen voor de koeien beschikbaar. Hij gaat er vooral naartoe, omdat Hij weet, dat de mooie *gopīs* met potten op hun hoofd daar naartoe komen om water te halen.

Het water van de Yamunā is eigenlijk geen water. Het is de liefde en genegenheid van de *gopīs* en in dat ‘water’ neemt Śrī Kṛṣṇa een bad. Wat de *gopīs* betreft, hoewel ze thuis vele dienaren en dienstmeisjes hebben, die naar de Yamunā zouden kunnen gaan om water te halen, denken ze, “We moeten het water zelf gaan halen.” Ze gaan er naartoe met het excuus, dat ze water nodig hebben, maar ze leiden eenvoudig hun familie om te tuin. Hun enige verlangen is Kṛṣṇa te ontmoeten en voor dat doel hebben ze al hun wereldse gehechtheden en verplichtingen opgegeven, zoals religie, verplichtingen jegens hun echtgenoot, kinderen en andere familieleden en alle andere huishoudelijke taken. Ze hebben zelfs hun schaamte opgegeven.

Śrī Kṛṣṇa zegt in de *Bhāgavad-gītā*,

*ye yathā māṁ prapadyante tāṁs tathaiva bhajāmy aham
mama vartmānuvartante manuṣyāḥ pārtha sarvaśaḥ*

Bhāgavad-gītā (4.11)

Zoals iedereen zich aan Me overgeeft, beloon Ik hen overeenkomstig. Iedereen volgt Mijn pad in alle opzichten, O zoon van Pṛthā.

In dit vers belooft Śrī Kṛṣṇa van iedereen te houden en met iedereen uit te wisselen op iedere manier, waarop zij van Hem houden, maar Hij kan de liefde van de *gopīs* niet beantwoorden. Hij kan de liefde van Zijn vrienden, Zijn dienaren zoals

Hanumān, Zijn toegewijden zoals Sanaka en Sanandana en de metgezellen van Rāmacandra beantwoorden. Hij kan ook enigszins de liefde van Zijn vader, Daśaratha Mahārāja, Zijn moeder en al Zijn andere vrienden beantwoorden. Maar Hij kan de liefde van de *gopīs* niet beantwoorden. In een poging aan hun liefde te beantwoorden, gaat Hij naar de oevers van de Yamunā.

Maar soms komen de *gopīs* niet naar de Yamunā. Śrī Kṛṣṇa gaat dan de hele dag op hen zitten wachten, terwijl Zijn ogen de omgeving constant naar hen afzoeken. Als iemand Hem zou vragen, “Waarom loop Je hier en daar te slenteren?” antwoordt Hij, “Oh, Ik ben een van mijn kalveren kwijtgeraakt en Ik ben het aan het zoeken.” Hij kent vele trucjes en Hij zal ze allemaal gebruiken om de gelegenheid aan te wenden om de *gopīs* te zien.

In ons huidige stadium van spirituele ontwikkeling kunnen we de betekenissen van deze schitterende verzen niet begrijpen of proeven. Wanneer we associëren met rijpe Vaiṣṇava's en onze liefde en genegenheid wordt ook rijp, kunnen we ze op dat moment realiseren en proeven.

Srila
Bhaktivedanta Narayana Gosvami Maharaja

Een schets van zijn leven

SRĪ ŚRĪMAD BHAKTIVIDĀNTA NĀRĀYAṆA GOSVĀMĪ Mahārāja is de discipel van *om̐ viṣṇupāda* Śrī Śrīmad Bhakti Prajñāna Keśava Gosvāmī Mahārāja, een van de meest vooraanstaande, leidende discipelen van *om̐ viṣṇupāda* Śrī Śrīmad Bhaktisiddhānta Sarasvatī Prabhupāda.

Op 16 februari 1921 nam Śrīla Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja zijn goddelijke geboorte in het dorp, Tiwaripur, gelegen bij de oever van de heilige Ganges Rivier in Bihar, India. Dit was de plek, waar Śrī Rāmacandra de demoon, Tāraka, vermoordde. Śrīla Mahārāja verscheen in deze wereld op *amāvasyā* (nieuwe maan). Zijn geboortenaam was Śrīman Nārāyaṇa Tiwari. Hij werd in een zeer religieuze, Trivedi *brahmāna* familie geboren en in zijn kinderjaren kreeg hij vele gelegenheden om zijn vader te vergezellen naar *kīrtanas* en lezingen op bijeenkomsten van verzamelde toegewijden.

In februari 1946 had hij zijn eerste ontmoeting met zijn *gurudeva* in Śrī Navadvīpa-dhāma, West-Bengalen. Hij was vanuit zijn dorp daar naartoe gereist, nadat hij een discipel had ontmoet van Śrīla Bhaktisiddhānta Sarasvatī Ṭhākura, genaamd Śrīla Narottamānanda Brahmācārī, die door dat gebied trok om de boodschap van Śrī Caitanya Mahāprabhu te prediken. Na enkele gesprekken met hem was Śrīla Mahārāja overtuigd geraakt van de uitmuntende positie van de filosofie, die werd verspreid door de *ācāryas* in de lijn van Śrīla Rūpa Gosvāmī. Binnen enkele dagen verliet hij zijn huis om zich bij de missie van zijn geestelijk leermeester aan te sluiten en zijn leven aan hem over te geven.

Aangekomen in Śrī Navadvīpa-dhāma sloot Śrīla Mahārāja zich enthousiast aan bij de jaarlijkse *parikramā*. Aan het eind van de *parikramā* op Gaura-pūrṇimā werden hem door Śrīla Bhakti Prajñāna Keśava Gosvāmī Mahārāja zowel *harināma* als *dikṣā mantras* gegeven en kreeg hij de naam Śrī Gaura Nārāyaṇa Brahmācārī. Snel daarna kende zijn *gurudeva* hem tevens de titel ‘Bhakta-bāndhava’ toe, hetgeen betekent ‘vriend van de toegewijden’, omdat hij de Vaiṣṇava’s altijd op een zeer plezierige wijze ten dienste stond.

Gedurende de volgende zeven jaar reisde hij met zijn *gurudeva* extensief rond door India voor predikwerk. In 1952, wederom op Gaura-pūrṇimā, kende zijn geliefde *gurudeva* hem initiatie toe in de heilige orde van *sannyāsa*. In 1954 belastte zijn *gurudeva* hem met het bestuur van de pas geopende tempel in Mathurā, Śrī Keśavajī Gauḍīya Maṭha. Vanaf die tijd diende Śrīla Mahārāja in twee gebieden door een deel van het jaar in Mathurā door te brengen en een ander deel van het

jaar in Bengalen. Deze dienstverlening voerde hij gedurende de volgende veertien jaar uit.

Zijn verantwoording nam verder toe, toen Śrīla Bhakti Prajñāna Keśava Gosvāmī Mahārāja hem tot vice-president van zijn instituut, Śrī Gauḍīya Vedānta Samiti, benoemde en hem de functie gaf van hoofdredacteur van zijn publicaties in Hindi en van zijn maandelijks tijdschrift, *Śrī Bhāgavat Patrikā*. In 1968 verliet zijn *gurudeva* deze wereld en Śrīla Mahārāja voerde persoonlijk alle nodige ceremoniële rituelen voor zijn *samādhi* uit. Als bescheiden dienaar van de Śrī Gauḍīya Vedānta Samiti is hij gedurende deze periode de jaarlijkse Kārtika Vraja-maṇḍala *parikramā* gaan organiseren, hetgeen hij tot het eind van zijn leven heeft gedaan.

Śrīla Mahārāja werd door zijn *gurudeva* verzocht de boeken van Śrīla Bhaktivīnoda Ṭhākura uit het Bengaals in zijn moedertaal, het Hindi, te vertalen. Hij heeft dit verzoek ingewilligd door enkele van de Ṭhākura's meest vooraanstaande werken te vertalen, zoals *Jaiva-dharma*, *Caitanya-Śikṣāmṛta*, *Bhakti-tattva-viveka*, *Vaiṣṇava-siddhānta-mālā*, om er enkele te noemen. Al deze boeken evenals zijn vertalingen en commentaren van andere vooraanstaande *ācāryas* van de *guru-paramparā* worden op dit moment door zijn volgelingen in het Engels en in andere talen vertaald. Tot nu toe [2009] heeft hij meer dan tachtig boeken in het Hindi vertaald en gepubliceerd en meer dan vijftig boeken in het Engels. Veel van zijn Engelse boeken zijn nu in andere talen vertaald geworden, inclusief het Spaans, Frans, Duits, Italiaans, Russisch, Portugees, Chinees en in verscheidene Indiase talen.

Hij is door heel India en internationaal lezingen blijven geven in het Hindi, Bengaals en Engels en al zijn lezingen zijn vastgelegd. Een aantal Hindi lezingen zijn in het Engels en in andere talen getranscribeerd en voor publicatie vertaald. Bovendien zijn duizenden Engelse lezingen vastgelegd op tape en film en deze worden in de vorm van transcripties en in audio- en videoformaat op het internet gezet om honderden duizenden fortuinlijke zielen te kunnen bereiken.

Een belangrijke relatie had Śrīla Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja met Śrīla Bhaktividānta Svāmī Mahārāja, die in de wereld bekend staat als Śrīla Prabhupāda, de beroemde prediker van Gauḍīya vaiṣṇavisme en Stichter Ācārya van ISKCON, de International Society for Kṛṣṇa Consciousness. Ze hebben elkaar voor het eerst in Calcutta ontmoet in 1946 ter gelegenheid van de inauguratie van een nieuwe tak van de Gauḍīya Vedānta Samiti, waar beiden naartoe waren gekomen om diensten te verlenen. Śrīla Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja was een van de stichters van dit instituut.

Śrīla Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja vergezelde zijn *gurudeva* naar Jhansi, waar Śrīla Bhaktividānta Svāmī Mahārāja, of Abhaya Caraṇāravinda Prabhu, zoals hij voorheen bekend was, had getracht een Vaiṣṇava gemeenschap op te starten, genaamd The League of Devotees. Enkele jaren later, aan het begin van de jaren '50 van de vorige eeuw, ging Śrīla Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja op uitnodiging van zijn godbroeder, Śrīla Bhakti Prajñāna Keśava Gosvāmī Mahārāja, in de Śrī Keśavaji Gauḍīya Maṭha in Mathurā wonen en heeft daar enkele maanden verbleven. Śrīla Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja had met hem regelmatig toegewijde discussies over Vaiṣṇa-

va *siddhānta* en ontwikkelde in deze periode een nog intieme relatie met Śrīla Bhaktividānta Svāmī Mahārāja, die hij beschouwde als zijn *sikṣā-guru* en zijn boezemvriend.

In 1959 initieerde Śrīla Bhakti Prajñāna Keśava Gosvāmī Mahārāja Abhaya Caraṇāravinda Prahbu in de heilige *sannyāsa* orde en gaf hem de *sannyāsī* naam en titel, Śrī Śrīmad Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja, waarbij de vedische vuurceremonie (*yajña*) en alle rituelen persoonlijk werden uitgevoerd door Śrīla Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja. In deze periode woonde Śrīla Bhaktividānta Svāmī Mahārāja reeds in Vṛndāvana, eerst in de Vaṁśī Gopāla Mandira en enkele jaren later in de Śrī Śrī Rādhā-Dāmodara Mandira, waar Śrīla Mahārāja hem dikwijls een bezoek bracht. Dan kookte hij voor hem en eerde de *prasādam* met hem en dan hadden ze intieme gesprekken over Vaiṣṇava filosofie.

Toen Śrīla Bhaktividānta Svāmī Mahārāja in het Westen ging prediken en erin slaagde de eerste tempel voor Rādhā en Kṛṣṇa in Amerika op te zetten, stuurde Śrīla Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja hem de eerste *mṛdaṅga* trommels en *karatālas*, die hij voor *sankīrtana* gebruikte.

Śrīla Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja correspondeerde om de maand met Śrīla Bhakti Prajñāna Keśava Gosvāmī Mahārāja en Śrīla Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja tot 1968, toen Śrīla Keśava Gosvāmī Mahārāja *nitya-līlā* binnenging. Daarna bleef hij corresponderen met Śrīla Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja tot zijn eigen goddelijke vertrek in 1977.

Tegen het eind van zijn gemanifesteerde verblijf in deze wereld verzocht hij Śrīla Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja diverse keren om zo goed te zijn zijn associatie aan zijn westerse leer-

lingen te geven en hen te helpen de diepere waarheden van de Vaiṣṇava filosofie in de lijn van Śrīla Rūpa Gosvāmī te leren begrijpen. Śrīla Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja stemde nederig toe in dit verzoek, omdat hij hem als een van zijn vererenswaardige *sikṣā-gurus* beschouwde. Śrīla Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja verzocht Śrīla Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja ook om na zijn vertrek de complete taak van het uitvoeren van de rituelen voor zijn *samādhi* op zich te nemen. Beide verzoeken tonen zijn sterke vertrouwen in Śrīla Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja aan.

Gedurende drie decennia na het heengaan van Śrīla Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja uit het gezichtsveld van deze wereld in november 1977 heeft Śrīla Mahārāja zijn laatste verzoek onwankelbaar ten uitvoer gelegd door inzichtelijke leiding en liefdevolle toevlucht te bieden aan een ieder, die hem hiervoor uitzocht. Via het medium van zijn Engelse boeken en zijn extensieve wereldreizen geeft hij nu [2009] zijn associatie en goddelijke realisaties aan de volgelingen van Śrīla Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja en alle andere oprechte zoekers naar waarheid in de wereld. Ondanks dat hij nu 88 jaar oud is, reist hij nog regelmatig door India en in het buitenland, waar hij over de glorie predikt van Śrī Caitanya Mahāprabhu en Śrī Śrī Rādhā-Kṛṣṇa en over de ware glorie van de Stichter Ācārya van ISKCON, Śrīla Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja, en zijn *guru-paramparā*.

In 2009 voltooide Śrīla Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja zijn dertigste wereldtournee. In vele landen wordt hij in vooraanstaande hindutempels uitgenodigd om lezingen te geven over de vedische *sanātana-dharma* van India. Als hij in India ver-

blijft, wordt hij regelmatig door eerwaarde personen uitgenodigd om op hun spirituele programma's te komen spreken. Als een vooraanstaand lid van de disciplinaire opvolging van de Brahma-Madhva-Gauḍīya *sampradāya* wordt hij in heel India toegejuicht als een spiritueel leermeester en als een zuivere toegewijde van Śrī Kṛṣṇa in de lijn van Śrī Caitanya Mahāprabhu. Hij wordt erkend als een strikte volgeling van de vedische cultuur, *sanātana-dharma*, Vaiṣṇava etiquette, *daivī-varṇāśrama* en *bhāgavat-bhajana*. De meeste vermaarde spirituele geleerden van Mathurā en Vṛndāvana nodigen hem uit te komen spreken op hun bijeenkomsten en hij nodigt ook hen uit om programma's in zijn *maṭha* bij te wonen.

Veel Indiase overheidsambtenaren, zoals die van de DCP (Commissaris van Politie van Gedeputeerde Staten), en rechters in Delhi, Bombay, Calcutta, Mathurā en elders zijn zijn discipelen. Vele befaamde industriëlen en zakenmensen bezoeken hem regelmatig met vragen over het spirituele leven en krijgen zijn zegeningen. Vele hoofd-*pūrārīs* uit heel Vraja-maṇḍala bezoeken hem. De hoofd-*pūrārī* van de bekende Rādhā-Govinda Mandira in Jaipur laat regelmatig bloemenkransen en *mahā-prasādam* van de Godsbeelden bezorgen, in het bijzonder ter gelegenheid van de start van een volgende wereldreis. Dit geldt ook voor de *pūjārī* van Śrī Jagannātha Mandira in Purī. De leider van de dienaren van Śrī Jagannātha, de Dayitā-pati van Purī, woont ook lezingen van Śrīla Mahārāja bij, wanneer hij in Purī verblijft.

Śrīla Mahārāja heeft meer dan vijftig jaar de Vraja-maṇḍala *parikramā* geleid en tijdens die perioden komen alle dorps-*hoofden* naar hem toe om hun eerbetuigingen aan te bieden.

Hij is ook verscheidene jaren betrokken geweest bij het organiseren van renovaties van heilige plaatsen in Vṛndāvana, zoals Bhāṇḍīravata in Bhāṇḍīravana, Kadamba-kyāri bij Nandagrāma, Brahma-kuṇḍa en Surabhi-kuṇḍa in Govardhana en Kāliya-ghāṭa in Vṛndāvana. Zijn werk hieraan wordt door het publiek, de overheid en de pers erkend. Hiervoor en voor zijn andere spirituele verrichtingen werd hem door verscheidene dorpshoofden in Vraja-maṇḍala de titel Yuga-Ācārya toegekend.

Hij leidt ook ieder jaar rond Gaura-pūrṇimā de Navadvīpa-dhāma *parikramā*. Dan worden hij en zijn *sannyāsīs* door meer dan 20.000 pelgrims uit Bengalen en door meer dan 2.000 andere Indiase en westerse pelgrims gevolgd. De meeste toegewijden uit Bengalen zijn arme dorpingen, die gedurende het festival van een week gratis faciliteiten en *prasādam* worden aangeboden.

Śrīla Bhaktividānta Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja is exemplarisch voor een onvermengd leven van de hoogste toewijding en zuivere liefdevolle dienst aan zijn *gurudeva*, zijn *guru-paramparā*, Śrī Caitanya Mahāprabhu en het Goddelijk Paar, Śrī Śrī Rādhā-Kṛṣṇa. Als Hun intieme dienaar blijft hij doorgaan het pad te verlichten voor degenen, die diep in de extatische oceaan willen duiken van *rādhā-dāsyam*, dienstverlening aan de stralend mooie lotusvoeten van Śrī Kṛṣṇa's dierbare geliefde, Śrīmatī Rādhikā.

Centra & Contacten Wereldwijd

www.purebhakti.com/contact-us/centers-mainmenu-60.html

INDIA

Mathura: *Shri Keshavaji Gaudiya Math* – Jawahar Hata, U.P. 281001 (Opp. Dist. Hospital), Email: mathuramath@gmail.com • **New Delhi:** *Shri Raman-vihari Gaudiya Math* – Block B-3, Janakpuri, New Delhi 110058 (Near musical fountain park), Tel: 9810192540; *Karol Bagh Centre:* Rohini-nandana dasa, 9A/39 Channa Market, WEA, Karol Bagh, Tel: 9810398406, 9810636370, Email: purebhakti.kb@gmail.com • **Vrindavan:** *Shri Rupa-Sanatana Gaudiya Math* – Dan Gali, U.P. Tel: 09760952435; *Gopinath Bhavan* – Parikrama Marga (next to Imli-tala), Seva Kunja, Vrindavan 281121, U.P., Email: vasantidasi@gmail.com • **Puri:** *Jay Shri Damodar Gaudiya Math* – *Sea Palace*, Chakratirtha Road. Tel: 06752-223375 • **Bangalore:** *Shri Madan Mohan Gaudiya Math* – 245/1 29th Cross, Kaggadasa pura Balaji layout, Bangalore-93, Tel: 089044277754, Email: bvvaikhana@gmail.com; *Shri Ranganath Gaudiya Math* – Hesaraghatta, Bangalore, Tel: 09379447895, 07829378386 • **Faridabad:** *Shri Radha Madhav Gaudiya Math* – 293, Sector-14, Hariyana, Tel: 09911283869 • **Navadvipa:** *Shri Shri Keshavaji Gaudiya Math* – Kolerdanga Lane, Nadiya, Bengal, Tel: 09153125442

AUSTRALIA

Garden Ashram – Akhileshvari dasi, Tel: 612 66795916, Email: akhileshvari.dasi@gmail.com • *Shri Gaura Narayan Gaudiya Math* – Brisbane, Queensland, Tel: +61 403 993 746, Email: bhaktibrisbane2010@gmail.com

CHINA / HONG KONG

15A, Hillview Court, 30 Hillwood Road, Tsing Sha Tsui, Kowloon, Tel: +85223774603

UNITED KINGDOM & IRELAND

Birmingham: *Shri Gour Govinda Gaudiya Math* – 9 Clarence Road, Handsworth, Birmingham, B21 0ED, U. K., Tel: (44) 121551-7729, Email: bvashram108@gmail.com • **London:** *Shri Gangamata Gaudiya Math* – 631 Forest Road, E17 4NE London, Tel: 02080578406, Email: gangamatas@hotmail.com • **Galway:** *Family Centre* – Tel: 353 85-1548200, Email: jagannathchild@gmail.com

USA

Gaudiya Vedanta Publications Offices – Tel: (800) 681-3040 ext. 108, Email: orders@bhaktiprojects.org • **Alachua:** *Shri Shri Radha-Govinda Mandir* – Tel: (1) 386-462-2682. Email: yourbvgi@gmail.com, Website: www.bvgi.org • **Houston:** *Shri Govindaji Gaudiya Math* – Tel: (1) 281-650-8689. Email: info@sggm.org, Website: www.sggm.org

Websites

Gauḍīya Vedānta Publications (GVP)

De GVP publiceert, conserveert en distribueert de boeken van Śrī Śrīmad Bhaktivedānta Nārāyaṇa Gosvami Mahārāja. Voor meer informatie over de inhoud van deze boeken kunt u de volgende websites bezoeken:

www.purebhakti.com – voor nieuws, updates en gratis downloaden van boeken, lezingen en *bhajans*.

www.purebhakti.tv – voor het kijken en luisteren naar lezingen online en voor links naar updates van live web-casts.

www.harikatha.com – voor het per email ontvangen van de lezingen en video's van Śrī Śrīmad Bhaktivedana Nārāyaṇa Mahārāja op zijn wereldreis.

Indien u meer wilt weten over boeken, lezingen, audio-opnamen, video's, lessen en de International Pure Bhakti Yoga Society (IPBYS) van Śrī Śrīmad Bhaktivedana Nārāyaṇa Mahārāja kunt u contact opnemen met **connectwithussoon@gmail.com**

Voor het vinden van een centrum in uw buurt:

www.purebhakti.com/contact-us

Engelse publicaties van

ŚRĪ ŚRĪMAD

BHAKTIVEDĀNTA NĀRĀYAṆA GOŚVĀMĪ MAHĀRĀJA

Arcana-dīpikā
Śrī Bhajana-rahasya
Śrī Bhakti-rasāmṛta-sindhu-bindu
Bhakti-rasāyana
Bhakti-tattva-viveka
Śrī Brahma-saṁhitā
Essence of the Bhagavad-gītā
Five Essential Essays
Going Beyond Vaikuṅṭha
Harmony
Jaiva-dharma
Letters From America
Śrī Manaḥ-śikṣā
My Śikṣā-guru and Priya-bandhu
Pinnacle of Devotion
Śrī Prabandhāvalī
Secret Truths of the Bhāgavatam
Secrets of the Undiscovered Self
Śiva-tattva
Śrī Bṛhad-bhāgavatāmṛta
Śrī Dāmodarāṣṭakam
Śrī Gauḍīya Gīti-guccha
Śrī Gīta-govinda
Śrī Gopī-gīta
Śrī Harināma Mahā-mantra
Śrīmad Bhagavad-gītā

Śrī Navadvīpa-dhāma-māhātmya
Śrī Navadvīpa-dhāma Parikramā
Śrī Prema-sampūṭa
Śrī Rādhā-kṛṣṇa-gaṇoddeśa-dīpikā
Śrī Saṅkalpa-kalpadrumaḥ
Śrī Śikṣāṣṭaka
Śrī Upadeśāmṛta
Śrī Vraja-maṇḍala Parikramā
Śrī Rāya Rāmānanda Saṁvāda
Śrīla Bhakti Prajñāna Keśava Gos-
vāmī – His Life and
Teachings
The Distinctive Contribution of
Śrīla Rūpa Gosvāmī
The Essence of All Advice
The Gift of Śrī Caitanya Ma-
hāprabhu
The Journey of the Soul
The Nectar of Govinda-līlā
The Origin of Ratha-yātrā
The Way of Love
Utkalīkā-vallarī
Vaiṣṇava-siddhānta-mālā
Veṅu-gīta
Walking with a Saint
Rays of the Harmonist (periodical)

Nederlandse publicaties

van **Śrī Śrīmad Bhaktivedānta Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja**
vertaald en uitgegeven door Pro Deo Uitgever Jaya Radhe

<https://purebhakti.com/jayaradhe.nl>

<i>Bhagavad-gītā</i>	<i>Prabandha Pañcakam</i>
<i>Bhāgavata-rahāsya</i>	<i>Prabandhavalī</i>
<i>Bhajana-rahasya</i>	<i>Prema-pradīpa</i>
<i>Bhakti-tattva-viveka</i>	<i>Prema-samputa</i>
<i>Boterdief</i>	<i>Reis van de ziel</i>
<i>Camatkāra-candrikā</i>	<i>Rāga-vartma-candrikā</i>
<i>Essentie van Bhagavad-gītā</i>	<i>Rāmānanda Rāya Saṁvāda</i>
<i>Geheimen van Bhajana</i>	<i>Śikṣāṣṭaka</i>
<i>Geheimen van het onontdekte Zelf</i>	<i>Śiva-tattva</i>
<i>Geluk in het paradijs der dwazen</i>	<i>Śrī Rādhā</i>
<i>Gift van Śrī Caitanya Mahāprabhu</i>	<i>Śrī Rūpa Gosvāmī's bijdrage</i>
<i>Gīta-govinda</i>	<i>Summum van toewijding</i>
<i>Gopi-gīta</i>	<i>Ujjvala-nilāmaṇi-kiraṇa</i>
<i>Hari-kathāṁṛta</i>	<i>Upadeśamṛta</i>
<i>Jagannātha Ratha-yātrā</i>	<i>Utkalikā-vallarī</i>
<i>Jaiva-dharma</i>	<i>Veṇu Gīta</i>
<i>Mādhurya-kādambinī</i>	<i>Verborgen pad van devotie</i>
<i>Maharṣi Durvāsā</i>	<i>Voorbij Nirvāṇa</i>
<i>Manaḥ-śikṣā</i>	<i>Ware sentimenten van de ziel</i>
<i>Nitya-dharma</i>	<i>Wijze van Liefhebben</i>

Jaya Radhe